សុត្តន្តបិដក

៦២

SUTTANTA PITAKA

ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក
ឯកាទសមភាគ
៦២

ផ្សព្វផ្សាយដោយសម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី បួរ គ្រី
សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជនៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ព. ស. ២៥៥៣

SUTTANTAPIṬAKA

KHUDDAKANIKĀYA

JĀṬAKA

EKĀDASAMABHĀGA

62

សម្តេចព្រះអភិសិរីសុគន្ធាមហាសង្ឃរាជាធិបតី បួរ គ្រី

សម្តេចព្រះមហាសង្ឃរាជ នៃគណៈធម្មយុត្តិកនិកាយ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយមវចនៈ

ព្រះត្រៃបិដកត្រូវបានបង្កើតឡើង ប្រមាណ៥០០ឆ្នាំប្លាយ ក្រោយអំពីការរំលត់ព្រះខន្ធចូលកាន់ ព្រះបរមនិព្វានរបស់សម្តេចព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះបរមគ្រូជាអម្ចាស់នៃយើងគ្រប់គ្នា ។ គ្រប់ប្រទេស អ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងប្រទេសខ្លះមួយចំនួនមិនមែនអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រប់អង្គការ ពុទ្ធិកសមាគម និងតាមបណ្ណាល័យជាតិធំ ៗ តែងតែបានទទួលយកមកតម្កល់ទុកធ្វើជាគ្រឹះ ដើម្បីធ្វើការស្រាវជ្រាវសិក្សាស្វែងយល់ តាមអ្វីដែលហៅថាព្រះពុទ្ធវាចា (ពុទ្ធធម៌) ។ កាលដើមឡើយគេនាំគ្នា កត់ត្រាលើស្លឹករឹត ព្រមទាំងសរសេរចារឹកលើផែនថ្ម និងលើផែនលោហៈក៏មាន លុះចំណេរតមក ក៏បាននាំគ្នាបោះពុម្ពលើក្រដាសចងក្រងជាសៀវភៅ (គម្ពីរ) រហូតបច្ចុប្បន្ននេះ បច្ចេកវិជ្ជាកាន់តែ ចម្រើនឡើង គេបានវាយបញ្ចូលក្នុងកុំព្យូទ័រ តែទោះបីជាបច្ចេកទេសម៉ាស៊ីនចម្រើនឡើងយ៉ាងណា ក៏នៅមិនអាចបោះបង់សៀវភៅចោលបានឡើយ ដូច្នេះហើយទើបយើងខ្ញុំបានខិតខំធ្វើឲ្យកើតមាន ឡើងនូវក្រុមអក្សរព្រះត្រៃបិដក ដើម្បីជួយធ្វើឲ្យអក្ខរៈខ្លះដែលរលុបមិនអាចអានច្បាស់បាន ឲ្យមាន ការច្បាស់តាមតួអក្ខរៈឡើងវិញ ។

ដោយសទ្ធាជ្រះថ្លាដ៏មុតមាំដែលមានចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយក៏ជាកាតព្វកិច្ចមួយដ៏ធំក្នុងតួនាទីជាពុទ្ធបរិស័ទ ដែលបានប្រគល់កាយថ្វាយជីវិត អ្នកធ្វើដំណើរតាមស្នាមព្រះបាទសម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គ រួមកម្លាំងទ្រទ្រង់ បានធ្វើការលះបង់កម្លាំងកាយ វាចា ចិត្ត ទ្រព្យធនផ្ទាល់ ព្រមទាំងបបួលពុទ្ធបរិស័ទ ញាតិមិត្តជិតឆ្ងាយ ក្នុងនិងក្រៅប្រទេសធ្វើឡើង ដើម្បីជាពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជា ។

សូមសេចក្តីឧស្សាហ៍ក្នុងការជាកុសលនេះ សម្រេចប្រយោជន៍ជូនដល់ព្រះពុទ្ធសាសនាជូនដល់ពុទ្ធបរិស័ទ សូមបានប្រកបតែនឹងសេចក្តីសុខចម្រើនរុងរឿង ក្នុងលោកនេះផង និងលោកដទៃខាងមុខទៀតផង ជាភិយ្យោភាពតរៀងទៅ ។

វត្តបទុមឌ. ថ្ងៃទី ០៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០០៩

បួរ-គ្រី

VATT Botum Dhammavutt Sangkat Chatumuk Khan Daun Penh P.Penh

ទំព័រទទេ

សេចក្តីណែនាំក្នុងការអាន

១) *ប្រសិនបើលោកអ្នកអាន បានឃើញពាក្យទាំងឡាយណា ដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ហើយបន្ទាប់មកបានឃើញព្យញ្ជនៈមួយតួទៀតនៅខាងចុងពាក្យនោះ សូមមេត្តាកត់សម្គាល់ថា ព្យញ្ជនៈដែលនៅខាងចុងនោះ គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈដែលមានសញ្ញាលេខបូកនៅពីខាងក្រោម ដោយកំហុសបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ ។*

ឧទាហរណ៍

-ពាក្យខ្មែរ: **សម្៊ល** *ក្នុងពាក្យនេះ ព្យញ្ជនៈ* **ល** *គឺជាជើងរបស់ព្យញ្ជនៈ* **ម** *ដូច្នេះពាក្យនេះគឺ* **សម្ល** *។*

-ពាក្យបាលី: **តស្៊ស** *គឺ* **តស្ស** *។*

២) *ចំពោះពាក្យខ្មែរ យើងសម្រេចយកតាមវចនានុក្រមខ្មែរ របស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជជោតញ្ញាណោ* (**ជួន-ណាត**) *ជាគោល ។ ប៉ុន្តែបើពាក្យទាំងឡាយណា ដែលអាចសរសេរតាមបែបបុរាណក៏ត្រឹមត្រូវដែរនោះ យើងខ្ញុំសូមរក្សានូវពាក្យទាំងនោះទុកដដែល ។*

៣) *ចំពោះ* **សង្កឹកាច្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ** *ដែលមាននៅផ្នែកខាងចុងនៃព្រះត្រៃបិដកច្បាប់ដើម ក្រុមយើងខ្ញុំសូមមិនដាក់ទៀតទេ ព្រោះក្រុមការងារយើងបានកែតម្រូវតាមនោះរួចរាល់ហើយ ។*

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯកាទសកនិបាត

៦២

ព.ស. ២៥០៣

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឯកាទសមោ ភាគោ

មហានិបាតជាតកំ

តេមិយជាតកំ[១]

[១] មា បណ្ឌិច្ចយំ វិភាវយ ពាលមតោ ភវ សព្វបាណិនំ
សព្វោ តញ្ជនោ ឱចិនាយតុ ឯវំ តវ អត្ថោ ភវិស្សតិ ។

[២] ករោមិ តេ តំ វចនំ យំ មំ ភណសិ ទេវតេ
អត្ថកាមាសិ មេ អម្ម ហិតកាមាសិ ទេវតេ ។

[៣] កិន្នុ សន្តរមានោវ កាសុំ ខណសិ សារថិ
បុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ កឹ កាសុយា ករិស្សសិ ។

[៤] រញ្ញោ មូគោ ច បក្ខោ ច បុត្តោ ជាតោ អចេតសោ
សោម្ហិ រញ្ញា សមជ្ឈិដ្ឋោ បុត្តំ មេ និខណំ វនេ ។

---

១ ម. មូគបក្ខជាតកំ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯកាទសមភាគ

មហានិបាតជាតក

តេមិយជាតក

[១] (*ទេវតាពោលថា*) *អ្នកកុំប្រកាសនូវភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ ចូរឲ្យជនទាំងពួង ដឹងថាជាមនុស្សល្ងង់ ជនទាំងអស់ចូរមើលងាយអ្នកចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់អ្នក ដោយវិធីយ៉ាងនេះ ។*

[២] (*ព្រះមហាសត្វត្រាស់ថា*) *បពិត្រទេវតា អ្នកនិយាយពាក្យណានឹងខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នកនោះ បពិត្រទេវតា អ្នកឈ្មោះថា ប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើនដល់ខ្ញុំ បពិត្រទេវតា អ្នកឈ្មោះថា ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍* (*ដល់ខ្ញុំ*) *។*

[៣] (*ព្រះមហាសត្វ*) *នែនាយសារថី អ្នកប្រញាប់ប្រញាល់ជីករណ្តៅ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់មកចុះ អ្នកនឹងធ្វើនូវអ្វីដោយរណ្តៅ ។*

[៤] (*នាយសារថី*) *ព្រះរាជបុត្តកើតមកហើយ គផង ខ្វិនផង ដូចជាឥតចិត្ត ឯខ្ញុំនោះ ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់ប្រើមកហើយថា អ្នកត្រូវជីកកប់កូនអញក្នុងព្រៃចុះ ។*

[៥] ន ពធិរោ ន មូគោស្មិ ន បក្ខោ ន ច បិង្គលោ[១]
អធម្មំ សារថិ កយិរា មញ្ចេ ត្វំ និក្ខណំ វនេ ។
ឩរូ ពាហូ ច មេ បស្ស ភាសិតញ្ច សុណោហិ មេ
អធម្មំ សារថិ កយិរា មញ្ចេ ត្វំ និក្ខណំ វនេ ។
[៦] ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ អាទូ សក្កោ បុរិន្ទទោ
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។
[៧] នម្ហិ ទេវោ ន គន្ធព្វោ នាបិ សក្កោ បុរិន្ទទោ
កាសិរញ្ញោ អហំ បុត្តោ យំ កាសុយា និក្ខញ្ញសិ
តស្ស រញ្ញោ អហំ បុត្តោ យំ ត្វំ សម្មូបជីវសិ
អធម្មំ សារថិ កយិរា មញ្ចេ ត្វំ និក្ខណំ វនេ
យស្ស រុក្ខស្ស ឆាយាយ និសីទេយ្យ សយេយ្យ វា
ន តស្ស សាខំ ភញ្ជេយ្យ មិត្តទុព្ភោ ហិ ចាបកោ
យថា រុក្ខោ តថា រាជា យថា សាខា តថា អហំ
យថា ឆាយូបគោ ចោសោ ឯវំ ត្វមសិ សារថិ
អធម្មំ សារថិ កយិរា មញ្ចេ ត្វំ និក្ខណំ វនេ ។

---

១ ឱ. ន បិ បង្គុលោ ។ ម. ន ច វីកលោ ។

[៥] (ព្រះមហាសត្វ) ខ្ញុំមិនថ្លង់ មិនគ មិនខ្វិនទេ មិនមែនវិកលវិការទេ នែនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថាធ្វើខុសធម៌ អ្នកចូរមើលភ្លៅនិងដើមដៃខ្ញុំ ទាំងចូរស្តាប់សម្តីខ្ញុំ នែនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថា ធ្វើខុសធម៌ ។

[៦] (នាយសារថី) អ្នកជាទេវតា ឬជាគន្ធព្វ ឬក៏ជាបុរិន្ទទសក្កទេវរាជ អ្នកជាអ្វី ទាំងជាកូនអ្នកណា យើងនឹងស្គាល់អ្នកបានដោយប្រការដូចម្តេច ។

[៧] (ព្រះមហាសត្វ) ខ្ញុំមិនមែនជាទេវតា មិនមែនជាគន្ធព្វ មិនមែនជាបុរិន្ទទសក្កទេវរាជទេ អ្នកកប់បុគ្គលណាក្នុងរណ្តៅ បុគ្គលនោះ គឺខ្ញុំជាកូនរបស់ព្រះបាទកាសិកៈ អ្នករស់នៅដោយស្រួល (ព្រោះអាស្រ័យ) នូវព្រះរាជាណា ខ្ញុំជាកូនរបស់ព្រះរាជានោះ នែនាយសារថី បើអ្នកនឹងកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថា ធ្វើខុសធម៌ បុគ្គលគប្បីអង្គុយ ឬដេកក្រោមម្លប់ឈើណា មិនគប្បីកាច់បំបាក់មែកឈើនោះទេ ព្រោះថាអ្នកទ្រុស្តមិត្រជាមនុស្សលាមក នែនាយសារថី ព្រះរាជាទុកដូចជាដើមឈើ ខ្លួនខ្ញុំទុកដូចជាមែកឈើដែរ អ្នកឯងទុកដូចបុរស ដែលចូលទៅជ្រកក្រោមម្លប់ឈើដូច្នោះ នែនាយសារថី បើអ្នកកប់ខ្ញុំក្នុងព្រៃ អ្នកឈ្មោះថា ធ្វើខុសធម៌ ។

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

[៨] ពហុតព្ភក្ខោ ភវតិ វិប្បមុត្ថោ សកាង្ឃរា
ពហូ នំ ឧបជីវន្តិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
យំ យំ ជនបទំ យាតិ និគមេ រាជធានិយោ
សព្វត្ថ បូជិតោ ហោតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
នាស្ស ចោរា បសហន្តិ នាតិមញ្ញេតិ ខត្តិយោ
សព្វេ អមិត្តេ តរតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
អក្កុទ្ធោ សឃរំ ឯតិ សភាយ បដិនន្ទិតោ
ញាតីនំ ឧត្តមោ ហោតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
សក្កត្វា សក្កតោ ហោតិ គរុ ហោតិ សគារវោ
វណ្ណកិត្តិភតោ ហោតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
បូជកោ លភតេ បូជំ វន្ទកោ បដិវន្ទនំ
យសោកិត្តិញ្ច បប្បោតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
អគ្គិ យថា បជ្ជលតិ ទេវតាវ វិរោចតិ
សិរិយា អជ្ជហិតោ ហោតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។

[៨] បុគ្គលណា មិនទ្រុស្តចំពោះមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះបើចេញផុតអំពីផ្ទះរបស់ខ្លួនហើយ ជាអ្នកមានភក្ខាហារច្រើន ជនច្រើននាក់តែងចិញ្ចឹមជីវិត (អាស្រ័យ) បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលណាមិនទ្រុស្តចំពោះមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ទៅកាន់ជនបទនិគមរាជធានីណា ៗ គេតែងបូជាក្នុងទីទាំងអស់នោះ ។ បុគ្គលណា មិនទ្រុស្តចំពោះមិត្រទាំងឡាយ ពួកចោរមិនកំហែងបុគ្គលនោះ ក្សត្រក៏មិនមើលងាយបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ រមែងកន្លងនូវសត្រូវទាំងអស់ ។ បុគ្គលណា មិនទ្រុស្តចំពោះមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះមិនខឹង មកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ជាអ្នកគេទទួលរីករាយក្នុងរោងសម្រាប់ប្រជុំ ជាបុគ្គលឧត្តមរបស់ពួកញាតិ ។ បុគ្គលធ្វើសក្ការៈចំពោះ (មិត្រ) រមែងត្រូវមិត្រធ្វើសក្ការៈវិញ ជាអ្នកគោរព (មិត្រ) រមែងបានសេចក្តីគោរពវិញ បុគ្គលមិនប្រទូស្តមិត្រ រមែងពេញដោយគុណនិងកិត្តិសព្ទ ។ បុគ្គលអ្នកបូជាមិត្រ រមែងបានការបូជាវិញ ជាអ្នកសំពះមិត្រ រមែងបានការសំពះតបវិញ បុគ្គលមិនប្រទូស្តមិត្រ រមែងដល់នូវយសបរិវារនិងកិត្តិស័ព្ទ ។ បុគ្គលណា មិនប្រទូស្តមិត្រទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ រមែងរុងរឿងដូចភ្លើង រុងរឿងដូចទេវតា ជាអ្នកមិនលះបង់ចាកសិរីឡើយ ។

កាលេ តស្ស បជាយន្តិ ខេត្តេ វុត្តំ វិរូហតិ
វុត្តានំ ផលមស្នាតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
ទរិតោ បព្វតាតោ វា រុក្ខតោ បតិតោ នរោ
ចុតោ បតិដ្ឋំ លភតិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
វិរូឡ្ហមូលសន្តានំ និគ្រោធមិវ មាលុតោ
អមិត្តា នប្បសហន្តិ យោ មិត្តានំ ន ទុព្ភតិ ។
[៩] ឯហិ តំ បដិនេស្សាមិ រាជបុត្ត សកំ ឃរំ
រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
[១០] អលំ មេ តេន រជ្ជេន ញាតកេន ធនេន វា
យំ មេ អធម្មចរិយាយ រជ្ជំ លព្ភេថ សារថិ ។
[១១] បុណ្ណបត្តំ មំ លាភេហិ រាជបុត្ត ឥតោ គតោ

បុគ្គលណា មិនប្រទូស្តមិត្រទាំងឡាយ គោទាំងឡាយរបស់បុគ្គល នោះសម្រាលកូនដោយស្រួល ពូជដែលបុគ្គលនោះសាបព្រោះក្នុង ស្រែរមែងដុះដាល បុគ្គលនោះ រមែងបរិភោគផ្លែនៃពូជទាំងឡាយ ដែលខ្លួនសាបព្រោះហើយ ។ បុគ្គលណា មិនប្រទូស្តមិត្រទាំង-ឡាយ បុគ្គលនោះសូម្បីធ្លាក់ទៅក្នុងជ្រោះក្តី អំពីភ្នំក្តី អំពីដើមឈើក្តី ធ្លាក់ហើយ រមែងបានទីពឹង ។ បុគ្គលណាមិនប្រទូស្តមិត្រ ទាំងឡាយ សត្រូវទាំងឡាយគ្របសង្កត់បុគ្គលនោះមិនបាន ដូច ខ្យល់មិនអាចគ្របសង្កត់ដើមជ្រៃ ដែលមានឫសនិងពួរដុះហើយ ។

[៩] (នាយសារថី) បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមទ្រង់ស្តេចមក ទូល ព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងនាំទ្រង់ទៅកាន់ដំណាក់របស់ព្រះអង្គ សូមទ្រង់ សោយរាជ្យចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់ទ្រង់ ទ្រង់នឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។

[១០] (ព្រះមហាសត្វ) នែនាយសារថី រាជសម្បត្តិណាដែល ខ្ញុំគប្បីបានដោយអធម្មចរិយៈ ខ្ញុំមិនត្រូវការដោយរាជសម្បត្តិនោះ ឬដោយជនជាញាតិ ឬក៏ដោយទ្រព្យទេ ។

[១១] (នាយសារថី) បពិត្រព្រះរាជបុត្រ សូមទ្រង់ស្តេចទៅអំពី ទីនេះ ហើយញុំាងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំឲ្យបាននូវរង្វាន់ជាទីត្រេកអរ

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

បិតា មាតា ច មេ ទជ្ជុំ   រាជបុត្ត តយី កតេ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច   វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
តេបិ អត្តមនា ទជ្ជុំ   រាជបុត្ត តយី កតេ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា   រថិកា បត្តិការកា
តេបិ អត្តមនា ទជ្ជុំ   រាជបុត្ត តយី កតេ ។
ពហុត្តធញ្ញា ជានបទា   នេគមា ច សមាគតា
ឧបាយានានិ មេ ទជ្ជុំ   រាជបុត្ត តយី កតេ ។
[១២] បិតុ មាតុ ចហំ ចត្តោ   រដ្ឋស្ស និគមស្ស ច
អថោ សព្វកុមារានំ   នត្ថិ មយ្ហំ សកំ ឃរំ ។
អនុញ្ញាតោ អហំ មត្យា   សញ្ចត្តោ បិតរា អហំ
ឯកោ អរញ្ញេ បព្វជិតោ   ន កាមេ អភិបត្ថយេ ។

បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលបើព្រះអង្គស្តេចទៅហើយ ព្រះរាជបិតានិងព្រះមាតា គប្បីប្រទាន (រង្វាន់) ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្តេចទៅហើយ ពួកស្រីស្នំនិងរាជ-កុមារ ពួកឈ្មួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ជនទាំងអម្បាលនោះមានចិត្តត្រេកអរ គប្បីឲ្យ (រង្វាន់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្តេចទៅហើយ ពួកហ្មដំរី ពួកពលរក្សាព្រះអង្គ ពួកពលរថ ពួកថ្មើរជើង ជនទាំងអម្បាលនោះ មានចិត្តត្រេកអរ គប្បីឲ្យ (រង្វាន់ដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ) ។ បពិត្រព្រះរាជបុត្រ កាលទ្រង់ស្តេចទៅ ពួកអ្នកជនបទ និងពួកអ្នកនិគម មានធញ្ញាហារច្រើន មកប្រជុំគ្នា គប្បីឲ្យគ្រឿងបណ្ណាការទាំងឡាយដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ។

[១២] (ព្រះមហាសត្វ...) ខ្ញុំដែលព្រះបិតាមាតា អ្នកដែន អ្នកនិគមនិងពួករាជកុមារទាំងពួង បានលះបោលហើយ ផ្ទះរបស់ខ្លួនខ្ញុំមិនមានទេ ។ ខ្ញុំដែលព្រះមាតាបានអនុញ្ញាតឲ្យទទួលរាជ្យ ៧ ថ្ងៃហើយ ខ្ញុំដែលព្រះបិតាលះបោលស្រឡះហើយ ខ្ញុំនឹងបួសនៅក្នុងព្រៃតែម្នាក់ឯង មិនប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយឡើយ ។

[១៣] អបិ អតរមានានំ ផលាសាវ សមិជ្ឈតិ
វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ ឯវំ ជានាហិ សារថិ ។
អបិ អតរមានានំ សម្មទត្ថោ វិបច្ចតិ
វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ និក្ខន្តោ អកុតោភយោ ។
[១៤] ឯវំ វគ្គុកថោ សន្តោ វិសដ្ឋវចនោ ច សោ
កស្មា បិតុ ច មាតុ ច សន្តិកេ ន ភណី តទា ។
[១៥] នាហំ អសន្ធិតា បក្ខោ ន ពធិរោ អសោតតា
នាហំ អជិវ្ហតា មូគោ មា មំ មូគមធារយិ ។
បុរិមំ សរាមហំ ជាតឹ យត្ថ រជ្ជមការយឹ
ការយិត្វា តហឹ រជ្ជំ បាបត្ថំ និរយំ ភុសំ ។
វីសតិញ្ចេវ វស្សានិ តហឹ រជ្ជមការយឹ
អសីតិវស្សសហស្សានិ និរយម្ហិ អបច្ចិសឹ ។
តស្ស រជ្ជស្សហំ[១] ភីតោ មា មំ រជ្ជាភិសេចយុំ
តស្មា បិតុ ច មាតុ ច សន្តិកេ ន ភណឹ តទា ។

១- រជ្ជស្សាហន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

[១៣] *សេចក្ដីប្រាថ្នាជាផល តែងសម្រេចដល់ខ្ញុំកាលមិនប្រញាប់ប្រញាល់* (*អស់ ១៦ ឆ្នាំ*) *ខ្ញុំជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ នែនាយសារថី អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ។ ប្រយោជន៍ដ៏ប្រពៃតែងសម្រេចដល់ខ្ញុំកាលមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ខ្ញុំជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ ខ្ញុំចេញផុតហើយ នឹងមានភ័យអំពីណា ។*

[១៤] (*នាយសារថី...*) *ទ្រង់នោះមានព្រះបន្ទូលពីរោះ មានព្រះបន្ទូលក្បោះក្បាយយ៉ាងនេះ ហេតុអ្វីបានជាទ្រង់ មិនមានព្រះបន្ទូលក្នុងសម្នាក់ នៃព្រះបិតាព្រះមាតា ក្នុងពេលនោះ ។*

[១៥] (*ព្រះមហាសត្វ...*) *ខ្ញុំមិនមែនខ្វិនព្រោះមិនមានសន្ទាក់ទេ ខ្ញុំមិនមែនថ្លង់ព្រោះមិនមានសោតប្រសាទទេ ខ្ញុំមិនមែនគព្រោះមិនមានជិវ្ហាប្រសាទទេ អ្នកកុំសម្គាល់ខ្ញុំថាជាមនុស្សគឡើយ ។ ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវជាតិមុន ជាជាតិដែលខ្ញុំបានសោយរាជ្យ លុះខ្ញុំសោយរាជ្យក្នុងជាតិនោះហើយ ក៏ធ្លាក់នរកគួរស្ញើប ។ ខ្ញុំសោយរាជ្យក្នុងជាតិនោះអស់ ២០ ឆ្នាំ បានឆេះក្នុងនរកអស់ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ។ ខ្ញុំខ្លាចរាជ្យនោះ កុំឲ្យព្រះមាតាបិតាអភិសេកខ្ញុំក្នុងរាជ្យ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំមិននិយាយក្នុងសម្នាក់ នៃព្រះបិតាមាតាក្នុងកាលនោះ ។*

៧

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

ឧច្ចង្គេ មំ និសីទេត្វា បិតា អត្ថានុសាសតិ
ឯកំ ហនថ ពន្ធថ ឯកំ ខារាបតិច្ឆកំ(១) ។
ឯកំ សូលស្មិំ ឧព្វេថ ឥច្ចស្ស អនុសាសតិ
តាយាហំ ផរុសំ សុត្វា វាចាយោ សមុទីរិតា ។
អមូតោ មូគវណ្ណេន អបក្ខោ បក្ខសម្មតោ
សកេ មុត្តករីសស្មឹ អច្ឆាហំ សំបរិប្លុតោ ។
កសិរញ្ច បរិត្តញ្ច តញ្ច ទុក្ខេន សំយុតំ
កោមំ ជីវិតមាគម្ម វេរំ កយិរាថ កេនចិ ។
បញ្ញាយ ច អលាភេន ធម្មស្ស ច អទស្សនា
កោមំ ជីវិតមាគម្ម វេរំ កយិរាថ កេនចិ ។
អបិ អតរមានានំ ផលាសាវ សមិជ្ឈតិ
វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ ឯវំ ជានាហិ សារថិ ។
អបិ អតរមានានំ សម្មទត្ថោ វិបច្ចតិ
វិបក្កព្រហ្មចរិយោស្មិ និក្ខន្តោ អកុតោភយោ ។

---

១ ខារាបតច្ឆកន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះរាជបិតាបានឲ្យខ្ញុំអង្គុយលើព្រះឧរុ ហើយទ្រង់វិនិច្ឆ័យក្តីថា អ្នកទាំងឡាយចូរសម្លាប់ ចោរ ១ នាក់ ចូរចងចោរ ១ នាក់ (ធ្វើចោរ ១ នាក់)ឲ្យប្រឡាក់ដោយទឹកក្បុង ។ ចូរដោតចោរ ១ នាក់លើឈើស្រួច ព្រះរាជបិតាត្រាស់បង្គាប់មហាជន ដោយប្រការដូច្នេះ លុះខ្ញុំស្តាប់នូវវាចាដ៏អាក្រក់នោះ ដែលព្រះរាជបិតា ទ្រង់ត្រាស់ហើយ ។ ខ្ញុំមិនគទេ តែមានភេទដូចបុគ្គលគ ខ្ញុំមិនខ្វិនទេ តែសន្មតថាដូចជាខ្វិន ខ្ញុំបាននៅជ្រមុជជ្រមុលក្នុងមូត្រនិងករីសរបស់ខ្លួន ។ ជីវិត (របស់សត្វ) លំបាកផង តិចផង ជីវិតនោះប្រកបដោយទុក្ខ បុគ្គលណាអាស្រ័យនូវជីវិតនេះហើយ គប្បីធ្វើនូវពៀរដោយហេតុណានីមួយ ។ បុគ្គលណាអាស្រ័យនូវជីវិតនេះហើយ គប្បីធ្វើនូវពៀរ ដោយហេតុណានីមួយ ព្រោះមិនបានបញ្ញាផង ព្រោះមិនឃើញធម៌ផង ។ សេចក្តីប្រាថ្នាជាផលតែងសម្រេចដល់ខ្ញុំកាលមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ខ្ញុំជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ នៃនាយសារថី អ្នកចូរដឹងយ៉ាងនេះចុះ ។ ប្រយោជន៍ដ៏ប្រពៃ តែងសម្រេចដល់ខ្ញុំកាលមិនប្រញាប់ប្រញាល់ ខ្ញុំជាអ្នកមានព្រហ្មចរិយធម៌ចាស់ក្លាហើយ ខ្ញុំចេញផុតហើយ នឹងមានភ័យអំពីណា ។

[១៦] អហម្បិ បព្វជិស្សាមិ រាជបុត្ត តវន្តិកេ
អព្ភាយស្សុ មំ ភទ្ទន្តេ បព្វជ្ជា មម រុច្ចតិ ។

[១៧] រថំ និយ្យាទយិត្វាន អនណោ ឯហិ សារថិ
អនណស្ស ហិ បព្វជ្ជា ឯតំ ឥសីភិ វណ្ណិតំ ។

[១៨] យទេវ ត្យាហំ វចនំ អការំ ភទ្ទមត្ថុ តេ
តទេវ មេ ត្វំ វចនំ យាចិតោ កត្តុមរហសិ ។

ឥធេវ តាវ អច្ឆស្សុ យាវ រាជានមានយេ
អប្បេវ តេ បិតា ទិស្វា បតីតោ សុមនោ សិយា ។

[១៩] ករោមិ តេ តំ វចនំ យំ មំ ភណសិ សារថិ
អហម្បិ ទដ្ឋុកាមោស្មិ បិតរំ មេ ឥធាគតំ ។

[១៦] (នាយសារថី) បពិត្រព្រះរាជបុត្រ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសម្នាក់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជបុត្រដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ត្រាស់ហៅទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ (ឲ្យបួសផង) ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំពេញចិត្តនឹងបព្វជ្ជាដែរ ។

[១៧] (ព្រះមហាសត្វ) នែនាយសារថី អ្នកចូរប្រគល់នូវរថ ហើយជាអ្នកមិនមានបំណុលសឹមមកចុះ ព្រោះថាបព្វជ្ជា (រមែងសម្រេច) ដល់បុគ្គលមិនមានបំណុល បព្វជ្ជាកម្មនេះពួកឥសីសរសើរហើយ ។

[១៨] (នាយសារថី) សេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់ទ្រង់ ពាក្យណាដែលទ្រង់បានថ្លែងហើយ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងធ្វើតាមពាក្យនោះ ទ្រង់ដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំអង្វរហើយ គួរធ្វើតាមពាក្យរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនោះផង ។ សូមទ្រង់ស្តេចគង់នៅក្នុងទីនេះ ដរាបដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ នាំព្រះរាជាមកដល់ ព្រះបិតារបស់ទ្រង់ទតឃើញហើយ សមជាមានព្រះហឫទ័យត្រេកអររីករាយ ។

[១៩] (ព្រះមហាសត្វ) នែនាយសារថី អ្នកនិយាយពាក្យណានឹងខ្ញុំ ៗ នឹងធ្វើតាមពាក្យរបស់អ្នកនោះ ឯខ្ញុំមានបំណង ដើម្បីចួបព្រះបិតារបស់ខ្ញុំ ដែលទ្រង់ស្តេចយាងមកក្នុងទីនេះដែរ ។

៩

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

ឯហិ សម្ម និវត្តស្សុ កុសលំ វជ្ជាសិ ញាតិនំ
មាតរំ បិតរំ មយ្ហំ វុត្តោ វជ្ជាសិ វន្ទនំ ។
[២០] តស្ស បាទេ គហេត្វាន កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ
សារថិ រថមារុយ្ហ រាជទ្វារំ ឧបាគមិ ។
[២១] សុញ្ញំ មាតា រថំ ទិស្វា ឯកំ សារថិមាគតំ
អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ រោទន្តី នំ ឧទិក្ខតិ
អយំ សោ សារថិ ឯតិ និហន្ត្វា មម អត្រជំ ។
និហតោ នូន មេ បុត្តោ បថព្យា ភូមិវឌ្ឍនោ
អមិត្តា នូន នន្ទន្តិ បតីតា នូន វេរិនោ
អាគតំ សារថឹ ទិស្វា និហន្ត្វា មម អត្រជំ ។
សុញ្ញំ មាតា រថំ ទិស្វា ឯកំ សារថិមាគតំ
អស្សុបុណ្ណេហិ នេត្តេហិ រោទន្តី នំ បរិបុច្ឆតិ ។
កិន្នុ មូគោ កិន្នុ បក្ខោ កិន្នុខោ វិលបី តទា
និហញ្ញមានោ ភូមិយា តំ មេ អក្ខាហិ សារថិ ។

ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកទៅហើយ ចូរមកវិញ ចូរត្រឡប់ទៅសិនចុះ អ្នកប្រាប់នូវសេចក្ដីសុខដល់ញាតិទាំងឡាយ អ្នកដែលខ្ញុំប្រាប់ហើយ គប្បីក្រាបទូលនូវការថ្វាយបង្គំ ចំពោះព្រះមាតាបិតា ។

[២០] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) នាយសារថី ចាប់ព្រះបាទានៃព្រះមហាសត្វនោះ ហើយក៏ធ្វើប្រទក្សិណាព្រះមហាសត្វនោះ រួចឡើងជិះរថ បរចូលទៅកាន់រាជទ្វារ ។

[២១] ព្រះមាតាទតឃើញរថទទេ ក៏មានព្រះនេត្រដ៏ពេញពោរដោយព្រះអស្សុ ទ្រង់ព្រះកន្សែង មៀងមើលទៅនាយសារថីនោះដែលមកវិញតែឯង ដោយគិតថា នាយសារថីនេះ សម្លាប់កូនបង្កើតរបស់អញ ហើយមកវិញ ។ កូនរបស់អញចម្រើនផែនដី នាយសារថីកប់ក្នុងផែនដីដោយពិត ពួកសត្រូវ រមែងត្រេកអរដោយពិត ពួកជនមានពៀរត្រេកអរហើយដោយពិត ព្រោះឃើញនាយសារថី សម្លាប់កូនបង្កើតរបស់អញ ហើយមកវិញ ។ ព្រះមាតាទតឃើញរថទទេ ក៏មានព្រះនេត្រដ៏ពេញពោរ ដោយព្រះអស្សុ ទ្រង់ព្រះកន្សែង សួរទៅនាយសារថីនោះ ដែលមកវិញតែម្នាក់ឯងថា កូនរបស់ខ្ញុំនោះ ជាមនុស្សគ ឬអ្វី ជាមនុស្សខ្វិនឬអ្វី កាលអ្នកកប់ក្នុងផែនដី ក្នុងកាលនោះ កូនរបស់ខ្ញុំពិលាបដែរឬ ម្នាលនាយសារថី អ្នកចូរប្រាប់នូវរឿងនោះដល់ខ្ញុំ ។

កាចំ ហាត្ថេហិ ចាលេហិ មូគោ បង្គោ វិវជ្ជយិ[១]
និហាញ្ញមានោ ភូមិយា តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

[២២] អក្ខេយ្យន្តេ អហំ អយ្យេ ទជ្ជាសិ អភយំ មម
យំ មេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា រាជបុត្តស្ស សន្តិកេ ។

[២៣] អភយំ សម្ម តេ ទម្មិ អភីតោ ភណ សារថិ
យន្តេ សុតំ វា ទិដ្ឋំ វា រាជបុត្តស្ស សន្តិកេ ។

[២៤] ន សោ មូគោ ន សោ បង្គោ វិសដ្ឋវចនោ ច សោ
រជ្ជស្ស កិរ សោ ភីតោ អការា អាលយេ ពហូ ។

បុរិមំ សរតិ សោ ជាតឹយត្ថ រជ្ជមការយិ
ការយិត្វា តហឹ រជ្ជំ បាបត្ថំ និរយំ ភុសំ ។

វីសតិចេវ វស្សានិ តហឹ រជ្ជមការយិ
អសីតិវស្សសហស្សានិ និរយម្ហិ អបច្ចិ សោ ។

---

១ វិវដ្ដយីតិ អដ្ឋកថា ទិស្សតិ ។

(កូនរបស់ខ្ញុំនោះ) ជាមនុស្សគ ជាមនុស្សខ្វិន កាលអ្នកកប់ក្នុងផែនដី បានកម្រើកដៃនិងជើងដូចម្ដេចដែរ (ម្នាលនាយសារថី) អ្នកដែលខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់រឿងនោះ ។

[២២] (នាយសារថី) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ (បើ) ព្រះនាងឲ្យអភ័យដល់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ហេតុណាដែលខ្ញុំបានឮហើយ ឬបានឃើញហើយ ក្នុងសម្នាក់នៃព្រះរាជបុត្រ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងក្រាបទូលនូវហេតុនោះ ដល់ព្រះនាង ។

[២៣] (ព្រះរាជទេវី) ម្នាលសារថីសម្លាញ់ ខ្ញុំឲ្យអភ័យដល់អ្នក ហេតុណាដែលអ្នកបានឮហើយ ឬបានឃើញហើយក្នុងសម្នាក់នៃព្រះរាជបុត្រ អ្នកកុំភិតភ័យ ចូរប្រាប់នូវហេតុនោះចុះ ។

[២៤] (នាយសារថី) ព្រះរាជបុត្រនោះ មិនមែនគទេ ព្រះរាជ-បុត្រនោះមិនមែនខ្វិនទេ ឯព្រះរាជបុត្រនោះ មានព្រះបន្ទូលក្បោះក្បាយ បានឮថា ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់ខ្លាចរាជ្យ ទើបបានជាធ្វើនូវពុតត្បុតច្រើនយ៉ាង ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់រឭកឃើញនូវជាតិមុន ជាជាតិដែលបានទ្រង់សោយរាជ្យ លុះសោយរាជ្យក្នុងទីនោះហើយ ធ្លាក់នរកគួរស្ញែង ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ បានសោយរាជ្យក្នុងទីនោះ អស់ ២០ ឆ្នាំ គត់ បានឆេះក្នុងនរកអស់ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ។

តស្ស រដ្ឋស្ស សោ ភីតោ មា មំ រជ្ជេភិសេចយុំ
តស្មា បិតុ ច មាតុ ច សន្តិកេ ន ភណឹ តទា ។
អង្គប្បច្ចង្គសម្បន្នោ អារោហបរិណាហវា
វិសដ្ឋវចនោ បញ្ញោ មគ្គេ សគ្គស្ស តិដ្ឋតិ ។
សចេ ត្វំ ឧឌ្ឍុកាមាសិ រាជបុត្តំ តវត្រជំ
ឯហិ តំ ឆាបយិស្សាមិ យត្ថ សម្មតិ តេមិយោ ។
[២៨] យោជយន្តុ រថេ អស្សេ កច្ឆំ នាគេ និពន្ធថ
ឧទីរយន្តុ សង្ខបណវា នទន្តុ[១] ឯកបោក្ខរា ។
នទន្តុ ភេរិសន្នទ្ធា វគ្គូ នទន្តុ ទុន្ទុភី
នេគមា ច មំ អន្វេន្តុ គច្ឆំ បុត្តនិវាទកោ ។
ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ខិប្បំ យានានិ យោជេន្តុ គច្ឆំ បុត្តនិវាទកោ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ខិប្បំ យានានិ យោជេន្តុ គច្ឆំ បុត្តនិវាទកោ ។

---

១ ឱ. វទតំ ។ ម. វាទន្តុ ។

ព្រះរាជបុត្រនោះ ទ្រង់ខ្លាចរាជ្យនោះហើយ (ក៏តាំងព្រះរាជហឫទ័យថា) ព្រះរាជមាតាបិតា កុំអភិសេកអញក្នុងរាជ្យ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះរាជបុត្រ មិនមានបន្ទូលក្នុងសម្នាក់នៃព្រះបិតា និងព្រះមាតាក្នុងកាលនោះ ។ ព្រះរាជបុត្រនោះ បរិបូណ៌ដោយអវយវៈតូចធំ មានកម្ពស់និងទំហំ (ដ៏សមគួរ) មានព្រះបន្ទូលដ៏ក្បោះក្បាយ មានបញ្ញា ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងផ្លូវសួគ៌ ។ បើព្រះនាងមានប្រាថ្នាដើម្បីឃើញព្រះរាជបុត្រ ជាកូនបង្កើតរបស់ព្រះនាង សូមព្រះនាងយាងទៅចុះ តេមិយកុមារគង់នៅក្នុងទីណា ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំនឹងនាំព្រះនាងឲ្យដល់ទីនោះ ។

[២៥] (ព្រះបាទកាសិកៈ) នាយសារថីទាំងឡាយចូរទឹមសេះក្នុងរថ អ្នកទាំងឡាយចូលចងដង្កន់នាដំរី ស័ង្ខនិងស្គរចូរលាន់សំឡេងឡើង ស្គរមានមុខតែម្ខាង ចូរលាន់សំឡេងឡើង ។ ស្គរដែលគេពាសល្អ ហើយចូរបន្លឺសំឡេង ស្គរមានសំឡេងពីរោះចូរលាន់សំឡេងឡើង ទាំងពួកអ្នកនិគម ចូរទៅតាមយើងចុះ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទដល់កូនរបស់យើង ។ ពួកស្រីស្នំនិងរាជកុមារ ពួកឈ្មួញនិងពួកព្រាហ្មណ៍ ចូរនាំគ្នាទឹមយានឲ្យឆាប់ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទដល់កូនរបស់យើង ។ ពួកហ្មដំរី ពួកពលសេះ ពួកពលរថ ពួកពលថ្មើរជើង ចូរនាំគ្នាទឹមយានឲ្យឆាប់ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទដល់កូនរបស់យើង ។

សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ទិព្វំ យានានិ យោជេន្តុ កច្ចំ បុត្តនិវេទកោ ។
[២៦] អស្សេ ច សារថី យុត្តេ សិន្ធវេ សីឃវាហនេ
រាជទ្វារំ ឧបាគញ្ឆុំ យុត្តា ទេវ ឥមេ ហយា ។
[២៧] ថូលា ជវេន ហាយន្តិ កិសា ហាយន្តិ ថាមសា[១]
កិសេ ថូលេ វិវជ្ជិត្វា សំសដ្ឋា យោជិតា ហយា ។
[២៨] តតោ រាជា តរមានោ យុត្តមារុយ្ហ សន្ទនំ
ឥត្ថាគារំ អជ្ឈភាសិ សព្វាវ អនុយាថ មំ ។
វាលវីជនិមុណ្ហីសំ ខគ្គំ ឆត្តញ្ច បណ្ឌរំ
ឧបាធី រថមារុយ្ហ សុវណ្ណេហិ អលង្កតា ។
តតោ ច រាជា បាយាសិ បុរក្ខិត្វាន សារថឹ
ទិប្បមេវ ឧបាគញ្ឆិ យត្ថ សម្មតិ តេមិយោ ។

១ ឱ. ថាមុនា ។ ម. គាមុនា ។

អ្នកជនបទ មកប្រជុំគ្នា ទាំងអ្នកនិគមក៏មកប្រជុំគ្នា ហើយចូរទឹមនូវយានឲ្យឆាប់ យើងនឹងទៅឲ្យឱវាទ ដល់កូនរបស់យើង ។

[២៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ឯពួកនាយសារថី (បាននាំយក) នូវសេះសិន្ធពទាំងឡាយ ជាពាហនៈមានសន្ទុះដ៏លឿន ដែលទឹមហើយចូលមកកាន់រាជទ្វារ (ក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សេះទាំងឡាយនេះ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំបានទឹមរួចហើយ ។

[២៧] (ព្រះរាជា) ពួកសេះធាត់ ៗ រមែងសាបសូន្យចាកសន្ទុះ ពួកសេះស្គម ៗ រមែងសាបសូន្យចាកកម្លាំង អ្នកទាំងឡាយត្រូវវៀរបង់នូវពួកសេះស្គមនិងសេះធាត់ចេញ ហើយទឹមតែពួកសេះដែលប្រកប (ដោយវ័យសម្បុរ សន្ទុះ កម្លាំង) វិញ ។

[២៨] លំដាប់នោះ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រញាប់ប្រញាល់ឡើងគង់រថដែលនាយសារថីទឹមហើយ ទ្រង់ត្រាស់ទៅនឹងស្ត្រីស្នំថា នាងទាំងអស់គ្នា ចូរទៅតាមយើងចុះ ។ នាងទាំងឡាយចូរប្រដាប់ដោយមាសទាំងឡាយ ហើយកាន់យកនូវផ្លិត មកុដ ព្រះខាន់ស្វេតច្ឆត្រ និងស្បែកជើង រួចឡើងជិះរថមក ។ បន្ទាប់ពីនោះមកព្រះរាជាបានឲ្យនាយសារថីដើរមុខ ហើយទ្រង់ស្តេចយាងទៅតែមិយកុមារនៅក្នុងទីណា ក៏យាងទៅក្នុងទីនោះយ៉ាងឆាប់ ។

[២៩] តញ្ច និស្វាន អាយន្តំ ជលន្តមិវ តេជសា
ឧក្កសង្ឃបរិព្យូឡ្ហំ(១) តេមិយោ ឯតទព្រវិ ។
កច្ចិ នុ តាត កុសលំ កច្ចិ តាត អនាមយំ
សព្វា ច រាជកញ្ញាយោ អរោគា មយ្ហ មាតរោ ។
[៣០] កុសលញ្ចេវ មេ បុត្ត អថោ បុត្ត អនាមយំ
សព្វា ច រាជកញ្ញាយោ អរោគា តុយ្ហ មាតរោ ។
[៣១] កច្ចិ អមជ្ជបោ តាត កច្ចិ តេ សុរមប្បិយំ
កច្ចិ សច្ចេ ច ធម្មេ ច ទានេ តេ រមតី មនោ ។
[៣២] អមជ្ជបោ អហំ បុត្ត អថោ មេ សុរមប្បិយំ
អថោ សច្ចេ ច ធម្មេ ច ទានេ មេ រមតី មនោ ។
[៣៣] កច្ចិ អរោគំ យោគ្គន្តេ កច្ចិ វហតិ វាហនំ
កច្ចិ តេ ព្យាធិយោ នត្ថិ សរីរស្សុបតាបិយា ។

---

២ ឱ. ខគ្គសង្ឃបរិព្វូឡ្ហំ ។ ម. ខគ្គសង្ឃបរិព្យូឡ្ហំ ។

[២៩] *តេមិយៈ ទតឃើញព្រះបិតានោះ កំពុងស្តេចយាងមក ហាក់ដូចជារុងរឿងដោយតេជះ ដែលពួកអាមាត្យអ្នកកាន់ព្រះខាន់ ហែហមហើយ ទើបត្រាស់សួរព្រះបិតានោះថា បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមានសេចក្តីសុខសប្បាយទេឬ បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនមានព្រះអាពាធទេឬ រាជកញ្ញាទាំងអស់ ជាព្រះមាតារបស់ខ្ញុំមិនមានរោគទេឬ ។*

[៣០] *(ព្រះវរបិតា) នៃកូន ខ្ញុំសុខសប្បាយទេ នៃកូន ខ្ញុំមិនមានជំងឺតម្កាត់ទេ រាជកញ្ញាទាំងអស់ជាមាតារបស់អ្នក មិនមានរោគទេ ។*

[៣១] *(មហាសត្វ) បពិត្រព្រះបិតា ព្រះអង្គមិនសោយទឹកស្រវឹងទេឬ សុរាមិនពេញព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គទេឬ ព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ ត្រេកអរក្នុងសច្ចៈក្នុងធម៌និងក្នុងទានដែរឬ ។*

[៣២] *(ព្រះវរបិតា) នៃកូន ខ្ញុំមិនផឹកទឹកស្រវឹងទេ មួយទៀតសុរាមិនពេញចិត្តខ្ញុំទេ ឯចិត្តរបស់ខ្ញុំ តែងត្រេកអរក្នុងសច្ចៈ ក្នុងធម៌និងក្នុងទាន ។*

[៣៣] *(មហាសត្វ) យានរបស់ព្រះអង្គមិនខូចទេឬ វាហនៈរបស់ព្រះអង្គតែងប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ ព្យាធិទាំងឡាយជាគ្រឿងដុតកម្តៅសរីរៈ មិនមានដល់ព្រះអង្គទេឬ ។*

[៣៤] អថោ អរោគំ យោគ្គំ មេ អថោ វហតិ វាហនំ
អថោ មេ ព្យាធិយោ នត្ថិ សរីរស្សុបតាបិយា ។
[៣៥] កច្ចិ អឌ្ឍា ច តេ ផីតា មជ្ឈេ ច ពហលា តវ
កោដ្ឋាគារញ្ច កោសញ្ច កច្ចិ តេ បដិសណ្ឋិតំ ។
[៣៦] អថោ អឌ្ឍា ច មេ ផីតា មជ្ឈេ ច ពហលា មម
មម កោដ្ឋាគារញ្ច កោសញ្ច សព្វំ មេ បដិសណ្ឋិតំ ។
[៣៧] ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ
បតិដ្ឋាបេន្តុ បល្លង្កំ យត្ថ រាជា និសក្កតិ ។
[៣៨] ឥធេវ តេ និសិន្នស្ស និយតេ បណ្ណសន្ថរេ
ឯត្តោ ឧទកមាទាយ បាទេ បក្ខាលយស្សុ តេ ។
[៣៩] ឥទម្បិ បណ្ណកំ មយ្ហំ រន្ធំ រាជ អលោណកំ
បរិភុញ្ជ មហារាជ បាហុនោ មេសិ អាគតោ ។

[៣៤] (ព្រះវរបិតា) ឯយានរបស់ខ្ញុំឥតមានខូចទេ វាហនៈរបស់ខ្ញុំក៏ប្រព្រឹត្តទៅបានដោយស្រួល ព្យាធិទាំងឡាយជាគ្រឿងដុតកម្តៅសរីរៈ មិនមានដល់ខ្ញុំទេ ។

[៣៥] (មហាសត្វ) ជនបទនៅទីប្រទល់ដែន របស់ព្រះអង្គ (ស្រុកនិងនិគម) របស់ព្រះអង្គទាំងមូល ដែលតាំងនៅកណ្តាលដែនដី ជាស្រុកសម្បូណ៌ដែរឬ ឃ្លាំងនិងជង្រុក ព្រះអង្គបានតម្កល់ទុកស្រួលបួលទេឬ ។

[៣៦] (ព្រះវរបិតា) ជនបទនៅទីប្រទល់ដែនរបស់ខ្ញុំ (ស្រុកនិងនិគម) ទាំងមូលរបស់ខ្ញុំ ដែលតាំងនៅកណ្តាលដែនជាស្រុកសម្បូណ៌ ឃ្លាំងនិងជង្រុកទាំងអស់ ខ្ញុំបានតម្កល់ទុកស្រួលបួលហើយ ។

[៣៧] (មហាសត្វ) បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គស្តេចយាងមកល្អហើយ មួយទៀត ព្រះអង្គស្តេចមកមិនមែនអាក្រក់ទេ រាជបុរសចូររៀបចំបល្ល័ង្កជាទីគង់របស់ព្រះរាជា ។

[៣៨] ព្រះអង្គគង់លើកម្រាលស្លឹកឈើដែលគេតែងតាំងហើយ សូមព្រះអង្គយកទឹកអំពីទីនេះ លាងព្រះបាទា របស់ព្រះអង្គចុះ ។

[៣៩] បពិត្រព្រះរាជា ស្លឹកនេះដែលអាត្មាភាពចម្អិនហើយ ជារបស់មិនមានរសប្រៃ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចសោយចុះ ព្រះអង្គទើបស្តេចយាងមកដល់ ទុកជាភ្ញៀវរបស់អាត្មាភាព ។

១៨

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

[៤០] ន ចាហំ បណ្ណកំ ភុញ្ជេ ន ហេតំ មយ្ហ ភោជនំ
សាលីនំ ឱទនំ ភុញ្ជេ សុចិមំសូបសេចនំ ។

[៤១] អច្ឆេរកំ មំ បដិភាតិ ឯកកម្បិ រហោគតំ
ឯទិសំ ភុញ្ជមានានំ កេន វណ្ណោ បសីទតិ ។

[៤២] ឯកោ រាជ និបជ្ជាមិ និយតេ បណ្ណសន្ថរេ
តាយ មេ ឯកសេយ្យាយ រាជ វណ្ណោ បសីទតិ ។

ន ច នេត្តឹសពទ្ធា មេ រាជរក្ខា ឧបដ្ឋិតា
តាយ មេ ឯកសេយ្យាយ រាជ វណ្ណោ បសីទតិ ។

អតីតំ នានុសោចាមិ នប្បជប្បាមនាគតំ
បច្ចុប្បន្នេន យាបេមិ តេន វណ្ណោ បសីទតិ ។

អនាគតប្បជប្បាយ អតីតស្សានុសោចនា
ឯតេន ពាលា សុស្សន្តិ នឡោវ ហរិតោ លុតោ ។

[៤០] (ព្រះវរបិតា) ខ្ញុំមិនបរិភោគស្ទឹកនេះទេ ព្រោះស្ទឹកឈើនេះ មិនមែនជាភោជនរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបរិភោគតែបាយ នៃស្រូវសាលី ដែលលាយដោយសាច់ដ៏ស្អាត ។

[៤១] សេចក្តីអស្ចារ្យកើតប្រាកដដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ (លោក) នៅស្ងាត់តែម្នាក់ឯង កាលលោកបរិភោគភោជនបែបនេះ សម្បុរនៅតែស្រស់ថ្លាដោយហេតុដូចម្តេច ។

[៤២] (មហាសត្វ) បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពម្នាក់ឯងសិង លើកម្រាលស្លឹកដែលតាំងទុកហើយ បពិត្រព្រះរាជា វណ្ណៈរបស់អាត្មាភាពស្រស់ថ្លា ដោយដំណេកម្នាក់ឯងនោះ ។ ពួកអ្នករក្សាព្រះរាជាដែលសៀតព្រះខាន់ មិនប្រាកដដល់អាត្មាភាពទេ បពិត្រព្រះរាជា វណ្ណៈរបស់អាត្មាភាព ថ្លាស្រស់ដោយដំណេកម្នាក់ឯងនោះ ។ អាត្មាភាព មិនតាមសោកនឹងអារម្មណ៍ ដែលកន្លងហើយ មិនប្រាថ្នានូវអារម្មណ៍ដែលមិនទាន់មកដល់ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយវត្ថុដែលលើកឡើងចំពោះមុខ ហេតុនោះ បានជាវណ្ណៈរបស់អាត្មាភាព រមែងថ្លាស្រស់ ។ ជនពាលទាំងឡាយតែងរីងស្ងួត ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាអារម្មណ៍ ដែលមិនទាន់មកដល់ ព្រោះសេចក្តីតាមសោកស្តាយអារម្មណ៍ ដែលកន្លងទៅហើយនេះ ដូចជាដើមបបុសមានសម្បុរខៀវ ដែលគេដកហាលថ្ងៃដូច្នោះ ។

[៤៣] ហត្ថានីកំ រថានីកំ   អស្សេ បត្តិញ្ច ចម្មិនោ
និវេសនានិ រម្មានិ   អហំ បុត្ត ទទាមិ តេ ។
ឥត្ថាគារញ្ច តេ ទម្មិ   សព្វាលង្ការភូសិតំ
តា បុត្ត បដិបជ្ជស្សុ   ត្វំ នោ រាជា ភវិស្សសិ ។
កុសលា នច្ចគីតស្ស   សិក្ខិតា ចាតុរិត្ថិយោ
កាមេ តំ រមយិស្សន្តិ   កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
បដិរាជូហិ តេ កញ្ញា   អានយិស្សំ អលង្កតា
តាសុ បុត្តេ ជនេត្វាន   អថ បច្ឆា បព្វជិស្សសិ ។
យុវា ច ទហរោ ចាបិ   បឋមុប្បត្តិតោ សុសូ
រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ   កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
[៤៤] យុវា ចរេ ព្រហ្មចរិយំ   ព្រហ្មចារី យុវា សិយា
ទហរស្ស ហិ បព្វជ្ជា   ឯតំ ឥសីភិ វណ្ណិតំ ។
យុវា ចរេ ព្រហ្មចរិយំ   ព្រហ្មចារី យុវា សិយា
ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាមិ   នាហំ រជ្ជេនមត្ថិកោ ។

[៤៣] (ព្រះវរបិតា) នែកូន ខ្ញុំនឹងឲ្យនូវពលដំរី ពលរថ ពលសេះ ពលថ្មើរជើង ពួកជនពាក់គ្រឿងក្រោះ និងនិវេសនដ្ឋានទាំងឡាយ ជាទីត្រេកអរដល់អ្នក ។ មួយទៀត ខ្ញុំឲ្យនូវស្រីស្នំដែលស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួងដល់អ្នក នែកូន ចូរអ្នកគ្រប់គ្រងនូវស្ត្រីទាំងនោះចុះ អ្នកជាព្រះរាជារបស់យើង ។ ស្ត្រីរបាំ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការរាំនិងច្រៀង បានសិក្សា (ក្នុងកិច្ចស្ត្រី) ញ៉ាំងអ្នកឲ្យត្រេកអរក្នុងកាម អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។ ខ្ញុំនឹងនាំយករាជកញ្ញាដែលមានខ្លួនប្រដាប់ហើយ អំពីពួកព្រះរាជាដទៃដល់អ្នក អ្នកចូរញ៉ាំងកូនទាំងឡាយ ឲ្យកើតក្នុងស្ត្រីទាំងនោះ ហើយសិមបួសក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។ អ្នកនៅក្មេងកំលោះប្រកបដោយបឋមវ័យមានសក់ខ្មៅស្រិល ចូរសោយរាជ្យ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់អ្នក អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។

[៤៤] (មហាសត្វ) បុគ្គលនៅកំលោះ គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គប្បីជាកំលោះ ព្រោះថា បព្វជ្ជារបស់បុគ្គលនៅកំលោះ នេះពួកឥសីទាំងឡាយសរសើរហើយ ។ បុគ្គលនៅកំលោះ គប្បីប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ គប្បីនៅកំលោះ អាត្មាភាព នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាភាព មិនត្រូវការ ដោយរាជ្យទេ ។

១៧

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

បស្សាមិ វោហំ ទហរំ　អម្មតាត វទន្តរំ
កិច្ឆាលទ្ធំ បិយំ បុត្តំ　អប្បត្វាវ ធរំ មតំ ។
បស្សាមិ វោហំ ទហរំ　កុមារឹ ចារុទស្សនឹ
នវំសកលីរំវ(១)　បលុត្តំ(២) ជីវិតក្ខយំ ។
ទហរាបិ ហិ មីយន្តិ　នរា ច អថ នារិយោ
តត្ថ កោ វិស្សសេ បោសោ　ទហរោម្ហីតិ ជីវិតេ ។
យស្ស រត្យា វិវសានេ　អាយុ អប្បតរំ សិយា
អប្បោទកេវ មច្ឆានំ　កិន្នុ កោមារកំ តហឹ ។
និច្ចមព្ភាហតោ លោកោ　និច្ចញ្ច បរិវារិតោ
អមោឃាសុ វជន្តីសុ　កឹ មំ រជ្ជេភិសិញ្ចសិ ។
[៤៥] កេនមព្ភាហតោ លោកោ　កេន ច បរិវារិតោ
កាយោ អមោឃា គច្ឆន្តិ　តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។
[៤៦] មច្ចុនាព្ភាហតោ លោកោ　ជរាយ បរិវារិតោ
រត្យោ អមោឃា គច្ឆន្តិ　ឯវំ ជានាហិ ខត្តិយ ។

---
១ ឱ. នឡវំសកលីរំវ ។ ២ ឱ. ម. បលុគ្គំ ។

បពិត្រព្រះមាតានិងបិតា អាត្មាភាព ឃើញនរជននៅក្មេង ទើបនឹងចេះនិយាយ ជាកូន ជាទីស្រឡាញ់ ដែលមាតាបិតាបានដោយលំបាក មិនទាន់ចាស់គ្រាំគ្រាហើយស្លាប់ ។ អាត្មាភាព ឃើញនាងកុមារីមានសម្បុរដូចមាស ដែលមច្ចុរាជ ចាប់ដកខ្សែជីវិតហើយដូចជាដកនូវទំពាំងឬស្សីដ៏ខ្ចី ។ នរជនទាំងឡាយ ឬនាងនារីទាំងឡាយ សូម្បីនៅក្មេងក៏តែងស្លាប់ តើសត្វណាគប្បីទុកចិត្តក្នុងជីវិតនោះថា អាត្មាអញនៅក្មេងដូច្នេះ ។ អាយុនៃកុមារណាមានប្រមាណតិច ដោយការកន្លងទៅនៃយប់និងថ្ងៃ ភាពនៃខ្លួនជាកុមារក្នុងវ័យនោះ នឹងធ្វើដូចម្តេចកើត ដូចទីមានទឹកតិចរបស់ត្រីទាំងឡាយ ។ សត្វលោក ត្រូវសត្រូវបៀតបៀនជានិច្ចផង ត្រូវសត្រូវរួបរឹតជានិច្ចផង កាលយប់និងថ្ងៃទាំងឡាយមិនកន្លងទៅទទេទេ តើព្រះអង្គនឹងអភិសេកអាត្មាភាពក្នុងរាជ្យដូចម្តេច ។

[៤៥] (ព្រះរាជា) សត្វលោកនេះ ត្រូវសត្រូវអ្វីបៀតបៀនផង ត្រូវសត្រូវអ្វីរួបរឹតផង ធម្មជាតិដូចម្តេច មិនកន្លងទៅទទេ ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់នូវដំណើរនោះ ។

[៤៦] (ព្រះមហាសត្វ) សត្វលោកត្រូវមច្ចុបៀតបៀនផង ត្រូវជរារួបរឹតផង រាត្រីទាំងឡាយ រមែងកន្លងទៅមិនទទេ បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គ ជ្រាបយ៉ាងនេះចុះ ។

យថាបិ តន្តេ វីតន្តេ　　យំ យទេវោបវុយ្ហតិ
អប្បកំ ហោតិ វេតព្វំ　　ឯវំ មច្ចាន ជីវិតំ ។
យថា វារិវហោ បូរោ　　គច្ឆំ ន បរិវត្តតិ
ឯវមាយុ មនុស្សានំ　　គច្ឆំ ន បរិវត្តតិ ។
យថា វារិវហោ បូរោ　　វហេ រុក្ខេ បកូលជេ
ឯវំ ជរាយ មរណេន　　វុយ្ហន្តេ សព្វចាណិនោ ។
[៤៧] ហត្ថានីកំ រថានីកំ　　អស្សេ បត្តិញ្ច ចម្មិនោ
និវេសនានិ រម្មានិ　　អហំ បុត្ត ទទាមិ តេ ។
ឥត្ថាគារញ្ច តេ ទម្មិ　　សព្វាលង្ការភូសិតំ
តា បុត្ត បដិបជ្ជស្សុ　　ត្វំ នោ រាជា ភវិស្សសិ ។
កុសលា នច្ចគីតស្ស　　សិក្ខិតា ចាតុរិត្ថិយោ
កាមេ តំ រមយិស្សន្តិ　　កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
បដិរាជូហិ តេ កញ្ញា　　អានយិស្សំ អលង្កតា
តាសុ បុត្តេ ជនេត្វាន　　អថ បច្ឆា បព្វជិស្សសិ ។

កាលតម្បាញដែលបុគ្គលត្បាញរបស់ណា ៗ ដែលបុគ្គលនឹងត្បាញរបស់ដែលត្រូវត្បាញ (នោះៗ) ជារបស់នៅសល់តិច យ៉ាងណាមិញ ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ផ្លូវទឹកដ៏ពេញកាលហូរទៅ មិនត្រឡប់ថយក្រោយវិញ យ៉ាងណាមិញ អាយុរបស់មនុស្សទាំងឡាយ កាលកន្លងទៅ មិនត្រឡប់វិញយ៉ាងនោះដែរ ។ ផ្លូវទឹកដ៏ពេញ គប្បីបន្សាត់ទៅនូវដើមឈើទាំងឡាយដែលដុះក្បែរច្រាំង យ៉ាងណាមិញ សត្វទាំងអស់ ត្រូវជរានិងមរណៈបន្សាត់ទៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៤៧] (ព្រះវរបិតា) នែកូន ខ្ញុំនឹងឲ្យពលដំរី ពលរថ ពលសេះ ពលថ្មើរជើង ពួកពលពាក់គ្រឿងក្រោះនិងនិវេសនដ្ឋានទាំងឡាយជាទីត្រេកអរដល់អ្នក ។ មួយទៀត យើងនឹងឲ្យស្ត្រីស្នំដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួងដល់អ្នក នែកូន អ្នកចូរគ្រប់គ្រងពួកស្ត្រីទាំងនោះចុះ អ្នកនឹងជារាជារបស់យើង ស្ត្រីរបាំ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការរាំនិងច្រៀង សិក្សា (ក្នុងកិច្ចរបស់ស្ត្រី) នឹងញុំាងអ្នកឲ្យត្រេកអរក្នុងកាម អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។ យើងនឹងនាំយកពួករាជកញ្ញាដែលមានខ្លួនប្រដាប់ហើយ អំពីពួកព្រះរាជាដទៃដល់អ្នក អ្នកញុំាងកូនទាំងឡាយ ឲ្យកើតក្នុងពួកនាងកញ្ញាទាំងនោះ ហើយសឹមបួស ក្នុងកាលជាខាងក្រោយចុះ ។

មហានិបាតេ បឋមំ តេមិយជាតកំ

យុវា ច ទហរោ ចាបិ បឋមុប្បត្តិកោ សុសូ
រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
កោដ្ឋាគារញ្ច កោសញ្ច វាហនានិ ពលានិ ច
និវេសនានិ រម្មានិ អហំ បុត្ត ទទាមិ តេ ។
គោមណ្ឌលបរិព្យូឡ្ហោ ទាសីសង្ឃបុរក្ខិតោ
រជ្ជំ ការេហិ ភទ្ទន្តេ កឹ អរញ្ញេ ករិស្សសិ ។
[៤៨]កឹ មំ ធនេន ខិយ្យេថ កឹ ភរិយាយ មរិស្សតិ
កឹ យោព្វនេន ជិណ្ណេន យំ ជរាយាភិភុយ្យតេ ។
តត្ថ កា នន្ទិ កា ខិឌ្ឌា កា រតិ កា ធនេសនា
កឹ មេ បុត្តេហិ ទារេហិ រាជ មុត្តោស្មិ ពន្ធនា ។
យោហំ ឯវំ បជានាមិ មច្ចុ មេ នប្បមជ្ជតិ
អន្តកេនាធិបន្នស្ស កា រតិ កា ធនេសនា ។
ផលានមិវ បក្កានំ និច្ចំ បតនតោ ភយំ
ឯវំ ជាតាន មច្ចានំ និច្ចំ មរណតោ ភយំ ។

អ្នកនៅក្មេងកំលោះប្រកបដោយបឋមវ័យ មានសក់ខ្មៅស្រិល ចូរសោយរាជ្យចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់អ្នក អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។ នៃកូន ខ្ញុំនឹងឲ្យឃ្លាំង ជង្រុក វាហនៈ ពល និងនិវេសនដ្ឋានទាំងឡាយ ជាទីត្រេកអរដល់អ្នក ។ អ្នកដែលក្រុមនៃរាជកញ្ញាមានចំណែកដ៏ល្អចោមរោមហើយ មានពួកនៃខ្ញុំស្រ្តីហែហមហើយ ចូរសោយរាជ្យចុះ សេចក្តីចម្រើននឹងមានដល់អ្នក អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក្នុងព្រៃ ។

[៤៨] (ព្រះមហាសត្វ) ប្រយោជន៍អ្វីដោយទ្រព្យដល់អាត្មាភាព ព្រោះទ្រព្យតែងអស់ទៅ ប្រយោជន៍អ្វីដោយភរិយា ព្រោះភរិយាក៏តែងស្លាប់ ប្រយោជន៍អ្វីដោយវ័យដែលគ្រាំគ្រា ជាវ័យត្រូវជរាគ្របសង្កត់ហើយ ។ ក្នុងលោកសន្និវាសនេះ នៅមានសេចក្តីត្រេកអរអ្វី ការលេងសើចអ្វី ការរីករាយអ្វី ការស្វែងរកទ្រព្យអ្វី អាត្មាភាពត្រូវការអ្វីដោយកូននិងប្រពន្ធ បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាពផុតស្រឡះចាកចំណងហើយ ។ អាត្មាភាពដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា មច្ចុមិនធ្វេសប្រហែសចំពោះអញឡើយ អាត្មាភាពនោះត្រូវសេចក្តីស្លាប់គ្របសង្កត់ហើយ នៅមានសេចក្តីត្រេកអរដូចម្តេច ការស្វែងរកទ្រព្យដូចម្តេចទៀត ។ ផ្លែឈើទុំទាំងឡាយ តែងមានភ័យអំពីការជ្រុះជានិច្ច យ៉ាងណាមិញ សត្វទាំងឡាយ កើតមកហើយ តែងមានភ័យអំពីសេចក្តីស្លាប់ ជានិច្ចយ៉ាងនោះដែរ ។

២០

សាយមេកេ ន ទិស្សន្តិ   បាតោ ទិដ្ឋា ពហូ ជនា
បាតោ ឯកេ ន ទិស្សន្តិ   សាយំ ទិដ្ឋា ពហូ ជនា ។
អជ្ជេវ កិច្ចមាតប្បំ   កោ ជញ្ញា មរណំ សុវេ
ន ហិ នោ សង្ករន្តេន   មហាសេនេន មច្ចុនា ។
ចោរា ធនស្ស បត្ថេន្តិ   រាជ មុត្តោស្មិ ពន្ធនា
ឯហិ រាជ និវត្តស្សុ   នាហំ រជ្ជេនមត្ថិកោ ។

តេមិយជាតកំ បឋមំ ។

ជនជាច្រើន ពួកខ្លះដែលគេឃើញក្នុងវេលាព្រឹក តែគេមិនឃើញក្នុងវេលាល្ងាច ជនជាច្រើន ពួកខ្លះដែលគេឃើញក្នុងវេលាល្ងាច តែគេមិនឃើញក្នុងវេលាព្រឹក ។ សេចក្តីព្យាយាមក្នុងកុសល គេគួរធ្វើក្នុងថ្ងៃនេះឯង បុគ្គលណា គប្បីដឹងថា សេចក្តីស្លាប់នឹងមានក្នុងថ្ងៃស្អែក ដ្បិតការបណ្តោះបណ្តែអំពីសេចក្តីស្លាប់ ដែលមានសេនាច្រើននោះ មិនមានដល់យើងទេ ។ ពួកចោរទាំងឡាយតែងប្រាថ្នាទ្រព្យ បពិត្រព្រះរាជា អាត្មាភាព ផុតស្រឡះហើយអំពីចំណង បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គមក សូមព្រះអង្គត្រឡប់ព្រះហឫទ័យទៅវិញចុះ អាត្មាភាពមិនត្រូវការដោយរាជ្យទេ ។

ចប់ តេមិយជាតក ទី ១ ។

មហាជនកជាតកំ

[៤៩] កោយំ មជ្ឈេ សមុទ្ទស្មឹ អបស្សន្តីរមាយុហេ

កឹ ត្វំ អត្ថវសំ ញត្វា ឯវំ វាយាមសេ ភុសំ

[៥០] និសម្ម វត្តំ លោកស្ស វាយាមស្ស ច ទេវតេ

តស្មា មជ្ឈេ សមុទ្ទស្មឹ អបស្សន្តីរមាយុហេ ។

[៥១] គម្ភីរេ អប្បមេយ្យស្មឹ តីរំ យស្ស ន ទិស្សតិ

មោឃោ តេ បុរិសវាយាមោ អប្បត្វាវ មរិស្សសិ ។

[៥២] អនណោ ញាតិនំ ហោតិ ទេវានំ បិតុនញ្ច សោ

ករំ បុរិសកិច្ចានិ ន ច បច្ឆានុតប្បតិ ។

[៥៣] អបារណេយ្យំ យំ កម្មំ អផលំ កិលមថុទ្ទយំ

តត្ថ កោ វាយមេនត្ថោ មច្ចុ យស្សាភិនិប្ផតំ ។

មហាជនកជាតក

[៤៩] (នាងទេវធីតាឈ្មោះមណីមេខលាសួរថា) បុគ្គលណានេះ កាលមិនឃើញត្រើយ ក៏ព្យាយាម (ហែល) ក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ អ្នកដឹងនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច ក៏ព្យាយាមក្រៃពេកម៉្លេះ ។

[៥០] (ព្រះមហាសត្វត្រាស់តបថា) ម្នាលទេវតា ខ្ញុំពិចារណានូវវត្តនៃសត្វលោក និងអានិសង្សនៃសេចក្តីព្យាយាម ព្រោះហេតុដូច្នោះ ខ្ញុំសូម្បីមិនឃើញត្រើយ ក៏នៅតែព្យាយាមក្នុងកណ្តាលសមុទ្រ ។

[៥១] (នាងមណីមេខលា) អ្នកមិនឃើញត្រើយនៃសមុទ្រដ៏ជ្រៅប្រមាណមិនបាន ការព្យាយាមតាមកម្លាំងបុរសរបស់អ្នក ជាព្យាយាមសោះសូន្យទទេ អ្នកមិនដល់នូវត្រើយទេ មុខជានឹងស្លាប់ ។

[៥២] (ព្រះមហាសត្វ) បុគ្គលធ្វើនូវកិច្ចរបស់បុរស ទើបជាអ្នកមិនមានបំណុល (ក្នុងវវាង) ពួកញាតិ ពួកទេវតា និងពួកបិតា (ព្រហ្ម) ទាំងមិនក្តៅក្រហាយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

[៥៣] (នាងមណីមេខលា) ការងារណា មិនគប្បីសម្រេច (ដោយសេចក្តីព្យាយាមទេ) ការងារនោះជារបស់ឥតផល មានសេចក្តីលំបាកជាកម្រៃ សេចក្តីស្លាប់ រមែងសម្រេចដល់បុគ្គលណា បុគ្គលនោះមានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ដោយសេចក្តីព្យាយាមក្នុងការងារនោះ ។

[៨៤] អចារណោយ្យមច្ចន្តំ យោ វិជិត្វាន ទេវតេ
ន រក្ខេ អត្តនោ ចាណំ ជញ្ញា សោ យទិ ហាបយេ
អជិប្បាយផលំ ឯកោ អស្មឹ លោកស្មិ ទេវតេ
បយោជយន្តិ កម្មានិ តានិ ឥជ្ឈន្តិ វា ន វា ។
សន្ទិដ្ឋិកំ កម្មផលំ ននុ បស្សសិ ទេវតេ
សន្នា អញ្ញា តរាមហំ តញ្ច បស្សាមិ សន្តិកោ
សោ អហំ វាយមិស្សាមិ យថាសត្តិ យថាពលំ
កច្ឆំ ចារំ សមុទ្ទស្ស កស្សំ បុរិសការិយំ ។
[៨៥] យោ ត្វំ ឯវំ កតេ ឱឃេ អប្បមេយ្យេ មហណ្ណវេ
ធម្មវាយាមសម្បន្នោ កម្មុនា ណាវសីទតិ
សោ ត្វំ តត្ថេវ កច្ឆាហិ យត្ថ តេ និរតោ មនោ ។

[៥៤] (ព្រះមហាសត្វ) ម្នាលទេវតា បុគ្គលណាដឹងច្បាស់ថាការងារមិនគប្បីសម្រេចដោយពិត ហើយមិនរក្សាជីវិតរបស់ខ្លួន បុគ្គលនោះ បើបន្ថយសេចក្តីព្យាយាមគង់ដឹង (នូវផលនៃសេចក្តីខ្ជិលនោះមិនខាន) ។ ម្នាលទេវតា បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ (កាលឃើញ) នូវផលនៃសេចក្តីប្រាថ្នាហើយ រមែងប្រកបនូវការងារទាំងឡាយ ការងារទាំងនោះសម្រេចខ្លះ មិនសម្រេចខ្លះ ។ ម្នាលទេវតា ក្រែងអ្នកបានឃើញផលនៃកម្មដ៏ជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯងដែរឬ ជនទាំងឡាយដទៃលិចលង់ហើយ ខ្ញុំនៅឆ្លង ទាំងបានឃើញនាងដែលឋិតនៅក្នុងទីជិតនៃខ្ញុំ ។ ខ្ញុំនោះ នឹងព្យាយាមតាមសមគួរដល់សេចក្តីអង់អាច និងសមគួរដល់កម្លាំង ខ្ញុំកាលទៅដល់ត្រើយនៃសមុទ្រ នឹងធ្វើនូវសេចក្តីព្យាយាមដែលបុរសគប្បីធ្វើ ។

[៥៥] (នាងមណីមេខលា) កាលមហាសមុទ្រមានអន្លង់ទឹកដ៏ជ្រៅប្រមាណមិនបាន ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ អ្នកណាប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាមដោយធម៌ រមែងមិនលិចចុះដោយកម្ម គឺសេចក្តីព្យាយាម ចិត្តរបស់អ្នកត្រេកអរក្នុងទីណា អ្នកនោះ ចូរទៅក្នុងទីនោះចុះ ។

២៣

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

[៤៦] សុវិយុក្តមនេ និជិ អថោ ឱក្តមនេ[១] និជិ
អន្តោ និជិ ពហិ និជិ ន អន្តោ ន ពហិ និជិ
អារោហនេ មហានិជិ អថោ ឱរោហនេ និជិ
ចតូសុ មហាសាលេសុ សមន្តា យោជនេ និជិ
ទន្តគ្គេសុ មហានិជិ វាលគ្គេសុ ច កោបុកោ
រុក្ខគ្គេសុ មហានិជិ សោឡសេតេ មហានិធី
សហស្សថាមោ បល្លង្កោ សីវលារាជនេន ច ។
[៤៧] អាសីសេថេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ
បស្សាមិ វោហំ អត្តានំ យថា ឥច្ឆឹ តថា អហុ ។
អាសីសេថេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ
បស្សាមិ វោហំ អត្តានំ ឧទកា ថលមុព្ភតំ ។
វាយមេថេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ
បស្សាមិ វោហំ អត្តានំ យថា ឥច្ឆឹ តថា អហុ ។
វាយមេថេវ បុរិសោ ន និព្វិន្ទេយ្យ បណ្ឌិតោ
បស្សាមិ វោហំ អត្តានំ ឧទកា ថលមុព្ភតំ ។

---

១ ឱ. ឧក្កមនេ ។

[៥៦] (ព្រះបាទបោលជនក) កំណាប់ធំ ១៦ នេះគឺ កំណាប់ត្រង់ទីព្រះអាទិត្យរះ កំណាប់ត្រង់ទីព្រះអាទិត្យលិច កំណាប់ខាងក្នុង កំណាប់ខាងក្រៅ កំណាប់មិនមែនខាងក្នុង មិនមែនខាងក្រៅ កំណាប់ធំត្រង់ទីសម្រាប់ឡើង កំណាប់ត្រង់ទីសម្រាប់ចុះ កំណាប់ត្រង់សាលព្រឹក្សធំទាំងបួន កំណាប់ត្រង់ទីមួយយោជន៍ជុំវិញ កំណាប់ធំត្រង់ចុងភ្លុកដំរីទាំងពីរ កំណាប់ត្រង់ចុងកន្ទុយ កំណាប់ក្នុងទឹក កំណាប់ធំត្រង់ចុងឈើសហស្សថាមឆ្ន បល័ង្ក ៤ ជ្រុង នឹងញ៉ាំងនាងសីវលីរាជទេវីឲ្យត្រេកអរ ។

[៥៧] (ព្រះបាទមហាជនក) បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែប្រាថ្នា មិនត្រូវនឿយណាយទេ យើងឃើញច្បាស់ចំពោះខ្លួនឯង យើងប្រាថ្នាយ៉ាងណា ក៏បានយ៉ាងនោះ ។ បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែប្រាថ្នា មិនត្រូវនឿយណាយទេ យើងឃើញច្បាស់ចំពោះខ្លួន (ដែលទេវតា) ស្រង់អំពីទឹកមកដាក់លើគោក ។ បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែព្យាយាម មិនត្រូវនឿយណាយទេ យើងឃើញច្បាស់ចំពោះខ្លួន យើងប្រាថ្នាយ៉ាងណា ក៏បានយ៉ាងនោះ ។ បុរសជាបណ្ឌិត ត្រូវតែព្យាយាមមិនត្រូវនឿយណាយទេ យើងឃើញច្បាស់ចំពោះខ្លួន (ដែលទេវតា) ស្រង់អំពីទឹកមកដាក់លើគោក ។

ទុក្ខូបនីតោបិ នរោ សបញ្ញោ
អាសំ ន ឆិន្ទេយ្យ សុខាគមាយ
ពហូ ហិ ផស្សា អហិតា ហិតា ច
អវិតក្កិតារោ បច្ចុមុប្បជ្ជន្តិ ។

អចិន្តិតម្បិ ភវតិ ចិន្តិតម្បិ វិនស្សតិ
ន ហិ ចិន្តាមយា ភោគា ឥត្ថិយា បុរិសស្ស វា ។

[៤៨] អបោរាណោ វត ភោ រាជា សព្វភុម្មោ ទិសំបតិ
នាជ្ជ នច្ចេ និសាមេតិ ន គីតេ កុរុតេ មនោ ។
ន មិគេ នបិ ឧយ្យានេ នបិ ហំសេ ឧទិក្ខតិ
មូគោវ តុណ្ហីមាសីនោ ន អត្ថមនុសាសតិ ។

[៤៩] សុខកាមា រហោសីលា វត្តពន្ធា អចារុតា
កស្ស នុ អជ្ជ អារាមេ ទហរា វុឌ្ឍា ច អច្ឆរេ ។
អតិក្កន្តវនថា ធីរា នមោ តេសំ មហេសិនំ
យេ ឧស្សុក្កម្ហិ លោកម្ហិ វិហរន្តិ អនុស្សុកា ។

នរជនមានប្រាជ្ញា សូម្បីសេចក្តីទុក្ខប៉ះពាល់ហើយ មិនគប្បីកាត់សេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីដល់នូវសេចក្តីសុខទេ ព្រោះថាការប៉ះពាល់ដ៏ច្រើន ឥតប្រយោជន៍ក៏មាន មានប្រយោជន៍ក៏មាន ពួកជនអ្នកមិនត្រិះរិះ រមែងដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ។ ហេតុដែលបុគ្គលមិនបានគិត សម្រេចក៏មាន ហេតុដែលបុគ្គលគិតហើយ វិនាសទៅក៏មាន ព្រោះភោគៈទាំងឡាយ របស់ស្ត្រីឬបុរស មិនមែនសម្រេចដោយការគិតទេ ។

[៤៨] (មហាជន) ម្នាលគ្នាយើងដ៏ចម្រើន ព្រះរាជាត្រួតនូវផែនដីទាំងមូល ជាម្ចាស់ក្នុងទិស មិនដូចអំពីដើមសោះ ថ្ងៃនេះមិនទ្រង់ក្រសាលរបាំ មិនទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហ្ឫទ័យចំពោះចម្រៀង មិនទតម្រឹគ មិនទតឧទ្យាន មិនទតហង្ស ទ្រង់គង់ទៅស្ងៀម ហាក់ដូចជាមនុស្សគ មិនទ្រង់កាត់សេចក្តី ។

[៤៩] (ព្រះបាទមហាជនក) ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ទាំងក្មេងទាំងចាស់ អ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាប្រក្រតី ប្រាសចាកចំណងគឺកិលេស គង់នៅក្នុងអារាមនៃបុគ្គលណាហ្ន៎ ក្នុងថ្ងៃនេះ ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយណា បានកន្ទង់នូវតណ្ហាជាអ្នកមិនមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ នៅក្នុងលោក ដែលកំពុងខ្វល់ខ្វាយ ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំអ្នកប្រាជ្ញទាំងនោះ ជាអ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ។

តេ ឆេត្វា មច្ចុនោ ជាលំ តន្តំ មាយាវិនោ ទឡ្ហំ
សង្គាលយន្តា គច្ឆន្តិ កោ តេសំ គតិ ចាបយេ ។

[៦០] កទាហំ មិថិលំ ផីតំ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា[១]សុ ភវិស្សតិ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ វិសាលំ សព្វតោ បភំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ ពហុបាការតោរណំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ ទឡ្ហមដ្ដាលកោដ្ឋកំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ សុវិភត្តំ មហាបថំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ សុវិភត្តន្តរាបណំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

---
១ ម. តំ កុទស្សុ ។

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយនោះ កាត់ទម្លាយនូវតម្បាញជាបណ្ដាញដ៏មាំរបស់មច្ចុដែលមានមាយាចេញទៅរួច បុគ្គលណាគប្បីញុំាងយើងឲ្យដល់នូវគតិ (លំអាន) នៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងនោះបាន ។

[៦០] កាលណាអញនឹងលះនគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ដែលជាងចែកហើយ (ដោយបានមានរាជនិវេសន៍ជាដើម) វាស់ហើយដោយចំណែក (នៃទ្វារនិងថ្នល់) ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នគរមិ-ថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ទូលាយ មានពន្លឺដោយជុំវិញ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានកំពែងនិងខ្លោងទ្វារដ៏ច្រើន ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានប៉មនិងសុំមទ្វារដ៏មាំមួន ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ ដែលគេចែកល្អ មានផ្លូវធំ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានរានផ្សារ ដែលគេចែកដោយល្អ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

កទាហំ មិថិលំ ផីតំ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ មិថិលំ ផីតំ អារាមវនមាលិនឹ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ មិថិលំ ផីតំ ឧយ្យានវនមាលិនឹ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ មិថិលំ ផីតំ បាសាទវរមាលិនឹ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ មិថិលំ ផីតំ តីបុរំ រាជពន្ធុនឹ
មាបិតំ សោមនស្សេន វេទេហេន យសស្សិនា
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ វិទេហេ ផីតេ និចិតេ ធម្មរក្ខិតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ វិទេហេ ផីតេ អជេយ្យេ ធម្មរក្ខិតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ ដ៏កុះករដោយគោ សេះ និងរថ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិ-ថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានរបៀបនៃព្រៃសួន ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានរបៀប នៃព្រៃឧទ្យាន ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានរបៀបនៃប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នគរមិថិលា ជាក្រុងសម្បូណ៌ មានកំពែង ៣ ជាន់ ពេញដោយរាជវង្សានុវង្ស ដែលព្រះបាទវិទេហៈព្រះនាមសោមនស្សមានយសទ្រង់សាងទុក ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់ដែនវិទេហៈ ជាដែនសម្បូណ៌ បរិបូណ៌ដោយការសន្សំ (នូវធញ្ញាហារជាដើម) ដែលរក្សាតាមធម៌ ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវដែនវិទេហៈ ជាដែនសម្បូណ៌ ដែលបច្ចាមិត្រផ្ចាញ់មិនបាន ជាដែនរក្សាតាមធម៌ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

២៧

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កទាហំ អដ្ឋបុរំ រម្មំ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អដ្ឋបុរំ រម្មំ សុជាមត្តិកាលេបនំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អដ្ឋបុរំ រម្មំ សុចិគន្ធំ មនោរមំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ កូដាគារេ ច វិភត្តេ ភាគសោ មិតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ កូដាគារេ ច សុជាមត្តិកាលេបនេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ កូដាគារេ ច សុចិគន្ធេ មនោរមេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ កូដាគារេ ច លិត្តេ ចន្ទនផោសិតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សុវណ្ណបល្លង្កេ គោណកេ ចិត្តសន្ថតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវខាងក្នុងបុរី ដែលជាទីរីករាយ ដែលជាងចែកវាស់ដោយចំណែក ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវខាងក្នុងបុរី ជាទីរីករាយដែលបូកដោយកំបោរនិងដី ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវខាងក្នុងបុរីជាទីរីករាយ មានក្លិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវដំណាក់កំពូលទាំងឡាយ ដែលជាងចែកហើយ វាស់ហើយដោយចំណែក ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវដំណាក់កំពូលទាំងឡាយដែលបូកដោយកំបោរនិងដី ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់ដំណាក់កំពូលទាំងឡាយដែលមានក្លិនក្រអូប ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវដំណាក់កំពូលទាំងឡាយ ដែលលាបល្អហើយ ប្រោះព្រំដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវគ្រែមាសទាំងឡាយ មានព្រំជាកម្រាលដ៏វិចិត្ត ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

កទាហំ មណិបល្លង្កេ គោណកេ ចិត្តសន្ថតេ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ កប្បាសកោសេយ្យំ ខោមកោទុម្ពរានិ ច
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ ចោក្ខរណី រម្មា ចាកវាកបកូជិតា
មណ្ឌាលកេហិ សញ្ឆន្នា បទុមុប្បលកេហិ ច
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ ហត្ថិគុម្ពេ ច សព្វាលង្ការភូសិតេ
សុវណ្ណកច្ឆេ មាតង្គេ ហេមកប្បនិវាសសេ
អារុឡ្ហេ គាមនីយេភិ តោមរង្កុសបាណិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អស្សគុម្ពេ ច សព្វាលង្ការភូសិតេ
អាជានីយេវ ជាតិយា សិន្ធវេ សីឃវាហនេ
អារុឡ្ហេ គាមនីយេភិ ឥន្ទិយាចាបធារិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវបល្ល័ង្កកែវមណី មានព្រំដាកម្រាលដ៏វិចិត្រ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់ នូវសំពត់អំបោះនិងសំពត់សូត្រ សំពត់ទាំងឡាយដែលកើតអំពីដែនខោមៈនិងកើតអំពីដែនកោទុម្ពរ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់ នូវស្រះបោក្ខរណីទាំងឡាយ ជាទីរីករាយ មានសត្វចាក្រពាកយំទ្រហឹង ដេរដាសដោយចង្កុលណីទាំងឡាយផង ដោយឈូកនិងព្រលិតទាំងឡាយផង ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវហ្វូងដំរី មាតង្គៈ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់មុខ មានខ្សែរដង្គន់មាស មានគ្រឿងស្អាងដោយបណ្តាញមាស ដែលហ្មដំរីមានលំពែងស្នែងក្របីនិងកង្វេរក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវហ្វូងសេះ អាជានេយ្យអំពីជាតិ ជាសេះសិន្ធព ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការគ្រប់មុខ ជាវាហនៈលឿន ដែលអ្នកបង្ហាត់សេះកាន់សែនិងធ្នូ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

២៩

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កទាហំ រថសេនិយោ សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ[១]
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សោវណ្ណរថេ សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សជ្ឈុរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អស្សរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមិណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

១ ឱ. ម. វម្មិភិ ។

កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួករថ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើក ហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវពួករថមាស ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបង និងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវរថប្រាក់ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវរថទឹមសេះ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

៣០

កាជាហំ ឱដ្ឋរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាជាហំ គោណរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាជាហំ អជរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាជាហំ មេណ្ឌរថេ ច សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុឡ្ហេ គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវរថទឹមឱដ្ឋ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលនាយសារថីមានផ្ទួនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវរថទឹមគោ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលនាយសារថីមានផ្ទួនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវរថទឹមកែស ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលនាយសារថីមានផ្ទួនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវរថទឹមពពែ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំង-ពួង ដែលនាយសារថីមានផ្ទួនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

៣១

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កទាហំ មិគរថេ ច   សន្នទ្ធេ ឧស្សិតទ្ធជេ
ទីបេ អថោបិ វេយ្យគ្ឃេ   សព្វាលង្ការភូសិតេ
អារុយ្ហ គាមណីយេភិ   ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ   តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ ហត្ថារោហេ ច   សព្វាលង្ការភូសិតេ
នីលចម្មធរេ សូរេ   តោមរង្កុសបាណិនោ[១]
បហាយ បព្វជិស្សាមិ   តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អស្សារោហេ ច   សព្វាលង្ការភូសិតេ
នីលចម្មធរេ សូរេ   ឥន្ទិយាចាបធារិនោ[២]
បហាយ បព្វជិស្សាមិ   តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ រថារោហេ ច   សព្វាលង្ការភូសិតេ
នីលចម្មធរេ សូរេ   ចាបហត្ថេ កលាបិនោ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ   តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ ធនុគ្គហេ ច   សព្វាលង្ការភូសិតេ
នីលចម្មធរេ សូរេ   ចាបហត្ថេ កលាបិនោ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ   តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

១ ឱ. ម. តោមរង្កុសបាណិនេ ។ ២ ឱ. ម. ឥន្ទិយាបាបធារិនេ ។

កាលណាអញនឹងលះបង់នូវរថទឹមម្រឹគ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើក ហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកអ្នកជិះដំរី ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវជាអ្នកក្លៀវក្លា មានលំពែងស្នែងក្របីនិងកង្វេរក្នុងដៃ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវពួកអ្នកជិះសេះ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លាទ្រទ្រង់នូវស៊ៃនិងធ្នូ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញនឹងលះបង់នូវពួកអ្នកជិះរថ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានធ្នូនិងព្រួញក្នុងដៃ ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកខ្មាន់ធ្នូ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានធ្នូនិងបំពង់ព្រួញក្នុងដៃ ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

៣២

កទាហំ រាជបុត្តេ ច សព្វាលង្ការភូសិតេ
ចិត្រចម្មធរេ សូរេ កញ្ចនាវេឡុធារិនោ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អរិយគណេ វត្ថវន្តេ អលង្កតេ
ហរិចន្ទនលិត្តង្គេ កាសិកុត្តមធារិនោ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ អមច្ចគណេ សព្វាលង្ការភូសិតេ
បីតចម្មធរេ សូរេ បុរតោ គច្ឆមាលិនោ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សត្តសតា ភរិយា សព្វាលង្ការភូសិតា
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សត្តសតា ភរិយា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សត្តសតា ភរិយា អស្សវា បិយភាណិនី
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាអញនឹងលះបង់នូវពួកព្រះរាជបុត្ត ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកក្បៀវក្លាទ្រទ្រង់នូវមាសនិងកែវពិទូរ្យ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកអរិយជន គឺព្រាហ្មណ៍ដែលមានសំពត់ មានគ្រឿងប្រដាប់ហើយ មានខ្លួនលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ស្លៀកដណ្តប់ដោយសំពត់ ដែលបានមកអំពីដែនកាសីដ៏ឧត្តម ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកអាមាត្យ ដែលស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌លឿង ជាអ្នកក្បៀវក្លា មានរបៀបដើរខាងមុខ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកស្រីស្នំ ៧០០ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវពួកស្រីស្នំ ៧០០ ជាអ្នកសង្រួមល្អ មានចង្កេះរៀវ ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអញ នឹងលះបង់នូវស្រីស្នំ ៧០០ ជាស្រ្តីស្តាប់បង្គាប់ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ហើយបួស ការលះបង់នោះនឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

៣៣

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កទាហំ សតបលូ[១]កំសំ សោវណ្ណំ សតរាជិកំ
បហាយ បព្វជិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ ហត្ថិគុម្ពា សព្វាលង្ការភូសិតា
សុវណ្ណកច្ឆា មាតង្គា ហេមកប្បនិវាសសា ។
អារឡ្ហា គាមនីយេភិ តោមរង្កុសបាណិភិ
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ អស្សគុម្ពា សព្វាលង្ការភូសិតា
អាជានីយាវ ជាតិយា សិន្ធវា សីឃវាហនា
អារុឡ្ហា គាមនីយេភិ ឥន្ទិយា ចាបធារិភិ
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ រថសេនិយោ សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ទីបា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា គាមនីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

---

១ ឱ. សតជលំ កំសំ ។ ម. សតបលំ កំសំ ។

កាលណាអញនឹងលះបង់នូវភាជន៍មាស មានទម្ងន់ ១០០ បល្ល: ប្រកបដោយស្នាមចម្លាក់ ១០០ ហើយបួស ការលះបង់នោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាហ្វូងដំរីមាតង្គ:របស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង មានខ្សែដង្កន់មាស មានគ្រឿងស្អាង ដោយបណ្តាញមាស ដែលហ្មដំរីមានលំពែង ស្នែងក្របី និងកង្វេរក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនដើរតាមអញ កាលទៅ ដំណើរនោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណា ហ្វូងសេះរបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ជាសេះអាជានេយ្យដោយជាតិ ជាសេះសន្ធព ជាវាហនៈដ៏លឿន ដែលពួកអ្នករក្សាសេះ កាន់សៃ៊និងធ្នូ ឡើងជិះហើយ នឹង មិនដើរតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះ នឹងសម្រេច ក្នុងកាល ណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួករថរបស់អញ ប្រដាប់ហើយ មាន ទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំង ដោយស្បែកខ្លាដំបង និងខ្លាធំ ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថី មានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃ ឡើងជិះហើយ នឹងមិនដើរតាម អញកាលទៅ ដំណើរនោះ នឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

កទា សុ មំ សុវណ្ណរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ទីថា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ណានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ សជ្ឈរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ទីថា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ណានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ អស្សរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ទីថា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ណានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ ឱដ្ឋរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ទីថា អថោបិ វេយ្យគ្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា គាមណីយេភិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ណានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាពួករថមាសរបស់អញ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំង ដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួករថប្រាក់របស់អញ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបង និងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណារថទឹមសេះរបស់អញ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបង នឹងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះ នឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណារថទឹមឱដ្ឋរបស់អញ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កជា សុ មំ តោឈរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ដីថា អថោបិ វេយ្យត្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា តាមនីយេកិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ឆានុយិស្សន្តិ តំ កជា សុ ភវិស្សតិ ។

កជា សុ មំ អជរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ដីថា អថោបិ វេយ្យត្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា តាមនីយេកិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ឆានុយិស្សន្តិ តំ កជា សុ ភវិស្សតិ ។

កជា សុ មំ មេណ្ឌរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ដីថា អថោបិ វេយ្យត្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា តាមនីយេកិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ឆានុយិស្សន្តិ តំ កជា សុ ភវិស្សតិ ។

កជា សុ មំ មិតរថា សន្នទ្ធា ឧស្សិតទ្ធជា
ដីថា អថោបិ វេយ្យត្ឃា សព្វាលង្ការភូសិតា
អារុឡ្ហា តាមនីយេកិ ចាបហត្ថេហិ ចម្មិភិ
យន្តំ មំ ឆានុយិស្សន្តិ តំ កជា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណារថទឹមគោ របស់អញ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើក ហើយ ទាំងបិទបាំង ដោយស្បែកខ្លាដំបងនឹងខ្លាធំ ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថី មានធ្នូនិង ខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរ នោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណារថទឹមកែសរបស់អញ ប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លា ដំបងនិងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួក នាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាម អញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាល ណារថទឹមពពែរបស់អញប្រដាប់ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំង បិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបង និងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿង អលង្ការទាំងពួង ដែលពួកនាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើង ជិះហើយ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុង កាលណាហ្ន៎ ។ កាលណារថទឹមម្រឹគរបស់អញ ប្រដាប់ ហើយ មានទង់លើកហើយ ទាំងបិទបាំងដោយស្បែកខ្លាដំបង និងខ្លាធំ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ដែលពួក នាយសារថីមានធ្នូនិងខែលក្នុងដៃឡើងជិះហើយ នឹងមិនទៅតាម អញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

កទា សុ មំ ហត្ថារោហា សព្វាលង្ការភូសិតា
នីលវម្មធរា សូរា តោមរង្កុសបាណិនោ
យន្តំ មំ អនុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ អស្សារោហា សព្វាលង្ការភូសិតា
នីលវម្មធរា សូរា ឥន្ទិយាចាបធារិនោ
យន្តំ មំ អនុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ រថារោហា សព្វាលង្ការភូសិតា
នីលវម្មធរា សូរា ចាបហត្ថា កលាបិនោ
យន្តំ មំ អនុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ ធនុគ្គហា សព្វាលង្ការភូសិតា
នីលវម្មធរា សូរា ចាបហត្ថា កលាបិនោ
យន្តំ មំ អនុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ រាជបុត្តា សព្វាលង្ការភូសិតា
ចិត្រវម្មធរា សូរា កញ្ចនាវេឡធារិនោ
យន្តំ មំ អនុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាពួកអ្នកជិះដំរីរបស់អញ ស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានលំពែងស្នែងក្របីនិងកង្វេរក្នុងដៃ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកអ្នកជិះសេះរបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ទ្រទ្រង់នូវស៊ែនិងធ្នូ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកអ្នកជិះរថរបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានធ្នូនិងបំពង់ព្រួញ ក្នុងដៃ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកខ្មាន់ធ្នូរបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌ខៀវ ជាអ្នកក្លៀវក្លា មានធ្នូនិងបំពង់ព្រួញក្នុងដៃ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួករាជបុត្ររបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលដ៏វិចិត្រ ជាអ្នកក្លៀវក្លា ទ្រទ្រង់នូវមាសនិងកែវពិទូរ្យ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

កទា សុ មំ អរិយគណា វត្ថវន្តា អលង្កតា
ហរិចន្ទនលិត្តង្គា កាសិកុត្តមធារិនោ
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ អមច្ចគណា សព្វាលង្ការភូសិតា
បីតចម្មធរា សូរា បុរតោ គច្ឆមាលិនី
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ សត្តសតា ភរិយា សព្វាលង្ការភូសិតា
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ សត្តសតា ភរិយា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទា សុ មំ សត្តសតា ភរិយា អស្សវា បិយភាណិនី
យន្តំ មំ នានុយិស្សន្តិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ បត្តំ គហេត្វាន មុណ្ឌោ សង្ឃាដិបារុតោ
បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។

កាលណាពួកអរិយជន គឺព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសំពត់ មានគ្រឿងប្រដាប់ហើយ មានខ្លួនលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ទ្រទ្រង់នូវសំពត់ដ៏ឧត្តមដែលបានមកអំពីដែនកាសី នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកអាមាត្យរបស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង កាន់ខែលមានពណ៌លឿង ជាអ្នកក្មៀវក្លា មានរបៀបដើរខាងមុខ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកស្ត្រីស្នំ ៧០០ របស់អញ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកស្ត្រីស្នំ ៧០០ របស់អញ ជាស្ត្រីសង្រួមល្អ មានចង្កេះរៀវ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាពួកស្ត្រីស្នំ ៧០០ របស់អញ ជាស្ត្រីស្តាប់បង្គាប់ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ នឹងមិនទៅតាមអញកាលទៅ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញនឹងបានទៅជាអ្នកកោរក្បាល ឃុំសង្ឃាដី កាន់បាត្រត្រាច់ចរទៅបិណ្ឌបាត ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។

កទាហំ បំសុកូលានំ ឧជ្ឈិតានំ មហាបថេ
សង្ឃាដឹ ធារយិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សត្តាហំ មេឃេ ឱវុដ្ឋ អល្លចីវរោ
បិណ្ឌិកាយ ចរិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ សព្វណ្ហំ គន្ត្វា រុក្ខា រុក្ខំ វនា វនំ
អនបេក្ខោ ចរិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ គិរិទុគ្គេសុ បហីនភយភេរវោ
អទុតិយោ គមិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ វីណារុជ្ជកោវ សត្តតន្តឹ មនោរមំ
ចិត្តំ ឧជុំ ករិស្សាមិ តំ កទា សុ ភវិស្សតិ ។
កទាហំ រថការោវ បរិកន្តំ ឧបាហនំ
កាមសំយោជនេ ឆេច្ឆំ[១] យេ ទិព្វេ យេ ច មានុសេ ។
[៦១] តា ច សត្តសតា ភរិយា សព្វាលង្ការភូសិតា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។

១ ម. ឆេត្វា ។

កាលណាអាត្មាអញនឹងទ្រទ្រង់នូវសង្ឃាដី នៃសំពត់បង្សុកូលទាំង-ឡាយ ដែលគេចោលក្នុងផ្លូវធំ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញ កាលដែលមេឃបង្អុរភ្លៀងចុះអស់ ៧ ថ្ងៃហើយ នឹងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតទាំងចីវរទទឹក ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញនឹងចេញទៅអំពីដើមឈើមួយ ទៅកាន់ដើមឈើមួយ អំពីព្រៃមួយទៅកាន់ព្រៃមួយ រហូតថ្ងៃនិងយប់ទាំងអស់ ត្រាច់ទៅឥតអាឡោះអាល័យ ដំណើរនោះ នឹងសម្រេច ក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញនឹងលះបង់នូវភ័យគួរខ្លាច ហើយមិនមានគ្នាជាគម្រប់ពីរនាក់ ដើរទៅលើជ្រោះភ្នំទាំងឡាយ ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញធ្វើចិត្តឲ្យត្រង់ដូចជាបុគ្គលដេញពិណ អាចដេញខ្សែទាំង ៧ ឲ្យជាទីរីករាយចិត្តបាន ដំណើរនោះនឹងសម្រេចក្នុងកាលណាហ្ន៎ ។ កាលណាអាត្មាអញនឹងកាត់នូវកាមសំយោជន៍ជាទិព្វ ទាំងជារបស់មនុស្សបានដូចជាជាងរថកាលកាត់នូវស្បែកជើងដូច្នោះ ។

[៦១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្រីស្នំទាំង ៧០០ នាក់នោះដែលស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ផ្គងដើមដៃទួញយំថា ព្រះអង្គនឹងលះបោលពួកខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុអ្វី ។

៣៩

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

តា ច សត្តសតា ភរិយា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
តា ច សត្តសតា ភរិយា អស្សវា បិយភាណិនី
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ កស្មា នោ វិជហិស្សសិ ។
តា ច សត្តសតា ភរិយា សព្វាលង្ការភូសិតា
ហិត្វា សម្បទវី[១] រាជា បព្វជ្ជាយ បុរក្ខិតោ ។
តា ច សត្តសតា ភរិយា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
ហិត្វា សម្បទវី រាជា បព្វជ្ជាយ បុរក្ខិតោ ។
តា ច សត្តសតា ភរិយា អស្សវា បិយភាណិនី
ហិត្វា សម្បទវី រាជា បព្វជ្ជាយ បុរក្ខិតោ ។
ហិត្វា សតបលំ កំសំ សោវណ្ណំ សតរាជិកំ
អគ្គហិ មត្តិកាបត្តំ តំ ទុតិយាភិសេចនំ ។

---

១ ម. សំមវទ្ធ ។

ពួកស្រីស្នំ ៧០០ នាក់នោះ ជាស្ត្រីសង្រួមល្អ មានចង្កេះរៀវ ផ្គង ដើមដៃទួញយំថា ព្រះអង្គនឹងលះចោលពួកខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ពួកស្រីស្នំ ទាំង ៧០០ នាក់នោះ ជាស្ត្រីស្តាប់បង្គាប់ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ផ្គងដើមដៃទួញយំថា ព្រះអង្គនឹងលះចោលពួកខ្ញុំម្ចាស់ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រះរាជាទ្រង់លះនូវសម្បទ បានលះបង់ពួកស្រីស្នំទាំង ៧០០ នាក់នោះ ដែលស្អិតស្អាងដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ព្រះអង្គត្រូវបព្វជ្ជាបញ្ចូនទៅខាងមុខហើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់លះបង់នូវសម្បទ បានលះបង់ពួកស្ត្រីស្នំ ៧០០ នាក់នោះ ជាស្ត្រីសង្រួមល្អ មានចង្កេះរៀវ ត្រូវបព្វជ្ជាបញ្ចូនទៅខាងមុខហើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់លះបង់នូវសម្បទ បានលះនូវពួកស្ត្រីស្នំ ៧០០ នាក់នោះ ជាស្ត្រីស្តាប់បង្គាប់ ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ត្រូវបព្វជ្ជាបញ្ចូនទៅខាងមុខហើយ ។ ព្រះរាជាទ្រង់លះបង់នូវភាជន៍មាស មានទម្ងន់មួយរយបល្វះ ប្រកបដោយស្នាមចម្លាក់មួយរយ បានកាន់យកនូវបាត្រដី ការកាន់នូវបាត្រដីនោះ ទុកជាអភិសេកទី ២ ។

[៦២] ភេស្មា អគ្គិសមាជាលា   កោសា ឌយ្ហន្តិ ភាគសោ
រជតំ ជាតរូបញ្ច   មុត្តា វេឡុរិយា ពហូ
មណយោ សង្ខមុត្តា ច   វត្ថិកំ ហរិចន្ទនំ
អជិនំ ទន្តភណ្ឌញ្ច   លោហំ កាឡាយសំ ពហុំ
ឯហិ រាជ និវត្តស្សុ   មា តេ តំ វិនស្សា ធនំ ។

[៦៣] សុសុខំ វត ជីវាម   យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
មិថិលាយ ឌយ្ហមានាយ   ន មេ កិញ្ចិ អឌយ្ហថ ។

[៦៤] អដវិយោ សមុប្បន្នា   រដ្ឋំ វិទ្ធំសយន្តិ តេ
ឯហិ រាជ និវត្តស្សុ   មា រដ្ឋំ វិនស្សា ឥទំ ។

[៦៥] សុសុខំ វត ជីវាម   យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
រដ្ឋេ វិលុម្បមានម្ហិ   ន មេ កិញ្ចិ អហារថ
សុសុខំ វត ជីវាម   យេសន្នោ នត្ថិ កិញ្ចនំ
បីតិភក្ខា ភវិស្សាម   ទេវា អាភស្សរា យថា ។

[៦២] (ព្រះនាងសីវលីទេវី) ឃ្លាំងទាំងឡាយគឺ ឃ្លាំងប្រាក់ ឃ្លាំងមាស ឃ្លាំងកែវមុក្តា ឃ្លាំងកែវពិទូរ្យ ឃ្លាំងកែវមណី ឃ្លាំងស័ង្ខ ឃ្លាំងកែវមុក្តាដ៏ច្រើន ឃ្លាំងសំពត់ ឃ្លាំងខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ឃ្លាំងស្បែកខ្លាឃ្មុំ ឃ្លាំងរបស់ធ្វើពីភ្លុក ឃ្លាំងទង់ដែង និងឃ្លាំងដែកខ្មៅដ៏ច្រើនជាឃ្លាំងដែលរាជបុរសរៀបចំដោយចំណែក ត្រូវភ្លើងឆេះមានអណ្តាតភ្លើងស្មើគ្នា គួរខ្លាច បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គស្តេចមក សូមស្តេចត្រឡប់វិលវិញ កុំឲ្យទ្រព្យរបស់ព្រះអង្គនោះវិនាស ។

[៦៣] (ព្រះរាជា) កង្វល់មិនមាន ដល់យើងណា យើងនោះឈ្មោះថា រស់នៅជាសុខ កាលបើក្រុងមិថិលាត្រូវភ្លើងឆេះ ភ្លើងមិនមែនឆេះនូវទ្រព្យបន្តិចបន្តួចរបស់ខ្ញុំទេ ។

[៦៤] (ព្រះនាងសីវលីទេវី) ចោរក្នុងដងព្រៃកើតឡើងហើយ បំផ្លាញដែនរបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គស្តេចមក សូមស្តេចត្រឡប់វិលវិញ កុំឲ្យដែននេះវិនាស ។

[៦៥] (ព្រះរាជា) កង្វល់មិនមាន ដល់យើងណា យើងនោះឈ្មោះថា រស់នៅជាសុខ កាលបើដែនត្រូវពួកចោរប្លន់ ចោរមិនបានយកទ្រព្យបន្តិចបន្តួចរបស់ខ្ញុំទេ កង្វល់មិនមានដល់យើងណា យើងនោះឈ្មោះថា រស់នៅជាសុខ យើងជាអ្នកមានបីតិជាអាហារ ដូចពួកអាភស្សរទេវតា ។

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

[៦៦] កិម្ហេសោបហតោឃោសោ   កានុតាមេវកីឡិយា
សមណា ត្វេ[១] បុច្ឆាមិ   កត្ថេសោភិសដោ ជនោ ។

[៦៧] មមំ ឱហាយ កច្ឆន្តំ   ឯត្ថេសោភិសដោ ជនោ
សីមាតិក្កមនំ យន្តំ   មុនិមោនស្ស បត្តិយា
មិស្សំ នន្ទីហិ កច្ឆន្តំ   កឹ ជានមនុបុច្ឆសិ ។

[៦៨] មាស្សុ តិណ្ណោ អមញ្ញិត្ថោ   សរីរំ ធារយំ ឥមំ
អតីរណេយ្យមិទំ កម្មំ   ពហូ ហិ បរិបន្ថយោ។

[៦៩] កោ នុ មេ បរិបន្ថស្ស   មម ឯវំ វិហារិនោ
យោ នេវ ទិដ្ឋេ នាទិដ្ឋេ   កាមានមភិបត្ថយេ ។

[៧០] និទ្ទា តន្ទិ វិជម្ភិតា   អរតិ ភត្តសម្មទោ
អាវសន្តិ សរីរដ្ឋា   ពហូ ហិ បរិបន្ថយោ ។

---

១ ម. តំ ។

[៦៦] (នារទតាបស) សំឡេងគឹកកងនៃជនជាច្រើននេះ តើព្រោះហេតុអ្វី ស្រ្តីនោះជាអ្វី លេងជាមួយក្នុងព្រៃ ដូចក្នុងស្រុក បពិត្រសមណៈ ខ្ញុំសួរលោកថា មហាជនទុំះប្រជុំគ្នាដើម្បីអ្វី ។

[៦៧] (ព្រះរាជា) ខ្ញុំកាលលះបង់នូវមហាជន ហើយចេញទៅបានជាមហាជនប្រជុំគ្នាក្នុងទីនេះ ខ្ញុំកន្លងនូវដែនគឺកិលេស ហើយទៅបួសដើម្បីបាននូវមោនធម៌ (ពោលគឺញាណរបស់អនាគារិយៈ) មុនី ខ្ញុំកាលទៅកាន់ទីច្រឡូកច្រឡំដោយសេចក្តីរីករាយទាំងឡាយ អ្នកដឹង ទើបសួរឬ (ឬមិនដឹង) ។

[៦៨] (នារទតាបស) ព្រះអង្គកាលទ្រទ្រង់នូវសរីរៈនេះ កុំសម្គាល់ថាអញឆ្លងកិលេសហើយដូច្នេះ កម្ម (គឺកិលេស) នេះ បុគ្គលមិនគប្បីឆ្លងបានទេ ព្រោះថាសេចក្តីអន្តរាយ មានច្រើន ។

[៦៩] (ព្រះរាជា) ខ្ញុំណាមិនប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយក្នុងមនុស្ស-លោកដែលបុគ្គលមិនឃើញហើយ មិនប្រាថ្នានូវកាមទាំងឡាយក្នុងទេវលោក ដែលបុគ្គលមិនឃើញហើយ សេចក្តីអន្តរាយដូចម្តេចហ្ន៎នឹងមានដល់ខ្ញុំនោះ មានកិរិយាទៅយ៉ាងនេះ ។

[៧០] (នារទតាបស) ដ្បិតថា សេចក្តីអន្តរាយ តាំងឡើងច្រើន គឺការដេកលក់ សេចក្តីខ្ជិល ការមិតពត់ សេចក្តីអផ្សុក ការពុលបាយ តាំងនៅក្នុងសរីរៈ រមែងកើត (ក្នុងសរីរៈវិញ) ។

[៧១] កល្យាណំ វត មំ ភវំ ព្រាហ្មណ អនុសាសសិ
ព្រាហ្មណ ត្វេវ បុច្ឆាមិ កោ នុ ត្វមសិ មារិស ។

[៧២] នារទោ ឥតិ នាមេន កស្សបោ ឥតិ មំ វិទូ
ភោតោ សក្កាសេ អាគច្ឆឹ សាធុ សព្ភិ សមាគមោ ។
តស្ស តេ សព្វោ អានន្ទោ វិហារោ ឧបវត្តតុ
យទូនំ[១] តំ បរិបូរេហិ ខន្តិយា ឧបសមេន ច ។
បសារយ សន្នតញ្ច ឧន្នតញ្ច បហារយ
កម្មំ វិជ្ជញ្ច ធម្មញ្ច សក្កត្វាន បរិព្វជ ។

[៧៣] ពហូ ហត្ថី ច អស្សេ ច នគរេ ជនបទានិ ច
ហិត្វា ជនក បព្វជិតោ កបាលេ រតិមជ្ឈគា
កច្ចិ នុ តេ ជានបទា មិត្តាមច្ចា ច ញាតកា
ទុព្ភឹ អកំសុ ជនក កស្មា តេ តំ អរុច្ចថ ។

---

១ ម. យំ ឩននំ ។

[៧២] (ព្រះរាជា) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ លោកដ៏ចម្រើនប្រៀនប្រដៅខ្ញុំល្អណាស់ បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ខ្ញុំសួរលោក បពិត្រលោកនិរទុក្ខ លោកជាអ្វី ។

[៧២] (នារទតាបស) ជនទាំងឡាយស្គាល់អាត្មាភាពដោយនាមថា នារទៈ ដោយគោត្រថា កស្សបៈដូច្នេះ អាត្មាភាពមកក្នុងសំ-ណាក់ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយដឹងច្បាស់ថា សមាគមដោយសប្បុរសទាំងឡាយ ជាកិច្ចញ៉ាំងប្រយោជន៍ឲ្យសម្រេច ។ សេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុងបព្វជ្ជា) ទាំងអស់ និងព្រហ្មវិហារ ចូរកើតដល់ព្រះអង្គនោះចុះ បរិកម្មនិងឈានណា ការខ្វះខាត (ដោយសីលនិងឈាន) ណា ព្រះអង្គចូរបំពេញនូវការខ្វះខាតនោះចុះ ព្រះអង្គ (ចូរប្រកប) ដោយអធិវាសនក្ខន្តី និងឧបសមៈ ។ ព្រះអង្គចូររំសាយចោលនូវសេចក្តីមើលងាយនិងសេចក្តីក្រអឺតក្រឱង ចូរធ្វើគោរពនូវកុសលកម្ម នូវវិជ្ជា និងធម៌ ។

[៧៣] (មិគាជិនតាបស) បពិត្រព្រះជនក ព្រះអង្គលះបង់ដំរីសេះពួកអ្នកនគរ និងជនបទជាច្រើន ហើយទ្រង់ព្រះផ្នួស ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរនឹងអំបែង បពិត្រព្រះជនក ពួកអ្នកជនបទ មិត្រអាមាត្យនិងព្រះញាតិ បានធ្វើនូវការទ្រុស្តចំពោះព្រះអង្គខ្លះដែរឬ ព្រោះហេតុអ្វី ក៏ព្រះអង្គពេញព្រះហឫទ័យ នឹងអំបែងរបស់ព្រះអង្គនោះ ។

៤៣

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

[៧៤] ន មិគាជិន ជាតុច្ឆេ　　អហំ កញ្ចិ កុទាចនំ
អធម្មេន ជិនេ ញាតឹ　　ន ចាបិ ញាតយោ មមំ ។

[៧៥] ទិស្វាន លោកវត្តន្តំ　　ខជ្ជន្តំ កទ្ទមីកតំ
ហញ្ញរេ វជ្ឈរេ ចេត្ថ　　យត្ថ សត្តោ បុថុជ្ជនោ
ឯតាហំ ឧបមំ កត្វា　　ភិក្ខកោស្មិ មិគាជិន ។

[៧៦] កោ នុ តេ ភគវា សត្ថា　　កស្សេតំ វចនំ សុចឹ
ន ហិ កប្បំ វា វិជ្ជំ វា　　បច្ចក្ខាយ រថេសភ
សមណាមាហុ វត្តន្តំ　　យថា ទុក្ខស្សតិក្កមោ ។

[៧៧] ន មិគាជិន ជាតុច្ឆេ　　អហំ កញ្ចិ កុទាចនំ
សមណំ ព្រាហ្មណំ វាបិ　　សក្កត្វា អនុចារិសឹ ។
មហតា ចានុភាវេន　　គច្ឆន្តោ សិរិយា ជលំ
គីយមានេសុ គីតេសុ　　វជ្ជមានេសុ វគ្គុសុ

[៧៤] (ព្រះមហាជនក) បពិត្រមិគាជិនៈ ក្នុងកាលណាមក ខ្ញុំមិនដែលផ្ចាញ់នូវញាតិណាមួយ ដោយអធម៌ជាដាច់ខាត ទាំងពួកញាតិ ក៏មិនដែលផ្ចាញ់ខ្ញុំ ដោយអធម៌ដែរ ។

[៧៥] បពិត្រមិគាជិនៈ ខ្ញុំបានឃើញនូវប្រវេណីនៃសត្វលោកដែលកិលេសកំពុងទំពាស៊ីធ្វើឲ្យដូចជាភក់ បុថុជ្ជន លិចចុះហើយក្នុងកិលេសវត្ថុណា សត្វទាំងឡាយ តែងបៀតបៀនគ្នាផង តែងជាប់ក្នុងកិលេសវត្ថុនោះផង ហើយក៏ធ្វើនូវពួកបុថុជ្ជនទាំងនេះឲ្យជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ទើបបួសជាភិក្ខុ ។

[៧៦] (មិគាជិនតាបស) បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរក្នុងរថ បុគ្គលមានជោគណា ជាសាស្តារបស់ព្រះអង្គ ពាក្យដ៏ពីរោះនេះ ជាពាក្យរបស់បុគ្គលណា ព្រោះថាអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មិនរៀរនូវតាបសអ្នកសម្រេចអភិញ្ញា ឬនូវព្រះបច្ចេកពុទ្ធដែលប្រកបដោយវិជ្ជា ហើយពោលនូវសមណៈថា អ្នកមានវត្ត ជាគ្រឿងកន្ទងនូវទុក្ខទេ ។

[៧៧] (ព្រះមហាជនក) បពិត្រមិគាជិនៈ ខ្ញុំមិនដែលចូលទៅគោរពសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដោយដាច់ខាត ក្នុងកាលណាម្តងឡើយ ។ បពិត្រមិគាជិនៈ ខ្ញុំកាលទៅ ដោយអានុភាពដ៏ធំ រុងរឿង ដោយសិរី កាលចម្រៀងដែលបុគ្គលកំពុងច្រៀង កាលតន្ត្រីមានសំឡេងដ៏ពីរោះ ដែលបុគ្គលកំពុងប្រគំ

តូរិយតាលិតសង្ឃុដ្ឋេ　សម្មតាលសមាហិតេ
សមិតាជិនមទ្ទក្ខឹ　ផលឹ អម្ពំ[១] តិរោច្ឆទំ
តុទមានំ[២] មនុស្សេហិ　ផលកាមេហិ ជន្តុភិ
សោ ខោ ហន្តំ សិរឹ ហិត្វា　ឱរោហិត្វា មិគាជិន
មូលំ អម្ពស្សុបាគញ្ឆឹ　ផលិនោ និប្ផលស្ស ច
ផលឹ អម្ពំ ហតំ ទិស្វា　វិទ្ធត្ថំ វិនលីកតំ
អថេកំ ឥតរំ អម្ពំ　នីលោភាសំ មនោរមំ
ឯវមេវ នូនម្ហេបិ　ឥស្សរេ ពហុកណ្ដកេ
អមិត្តា នោ វធិស្សន្តិ　យថា អម្ពោ ផលី ហតោ
អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបិ　នាគោ ទន្តេហិ ហញ្ញតិ
ធនម្ហិ ធនិនោ ហន្តិ　អនិកេតមសន្ថវំ
ផលី[៣] អម្ពោ អផលោ ច　តេ សត្ថារោ ឧភោ មម ។

[៧៨] សព្វោ ជនោ សព្យាធិតោ　រាជា បព្វជិតោ ឥតិ
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា　រថិកា បត្តិការកា
អស្សាសយិត្វា ជនតំ　ឋបយិត្វា បដិច្ឆទំ
បុត្តំ រជ្ជេ ឋបេត្វាន　អថ បច្ឆា បព្វជិស្សសិ ។

---

១ ឱ. ផលំ ។ ម. ពលំ អម្ពំ ។ ២ ឱ. តទមានំ ។ ម. ហាតមានំ ។ ៣ ម. ផលោ ។

បានឃើញស្វាយមានផ្លែ ខាងក្រៅកំពែងដែលពួកមនុស្សអ្នកត្រូវការផ្លែ បេះផិតឧទ្យានដែលគឹកកងដោយការប្រគំតន្រ្តី ជាឧទ្យានប្រកបដោយសូរប្រគំដ៏ពីរោះ បពិត្រមិគាជិនៈ ខ្ញុំនោះបានលះបង់សិរីនោះហើយចុះ (អំពីដំរី) ចូលទៅកាន់គល់ស្វាយដែលមានផ្លែនិងមិនមានផ្លែ បានឃើញស្វាយមានផ្លែដែលបុគ្គលបៀតបៀនហើយ កំ-ចាត់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យមានស្លឹក និងស្វាយ ១ ដើមក្រៅនេះ មានពន្លឺខៀវជាទីរីករាយនៃចិត្ត សត្រូវទាំងឡាយអាចសម្លាប់យើងដែលជាឥស្សរៈមានបច្ចាមិត្រច្រើនដោយពិត ដូចដើមស្វាយដែលមានផ្លែដែលបុគ្គលសម្លាប់ហើយ ខ្លាដំបង ត្រូវគេសម្លាប់ព្រោះស្បែក ដំរីត្រូវគេសម្លាប់ព្រោះភ្លុក បុគ្គលអ្នកមានទ្រព្យត្រូវគេសម្លាប់ព្រោះទ្រព្យតើនរណា នឹងសម្លាប់បុគ្គលអ្នកមិនមានផ្ទះ មិនមានសន្ថវៈ ដើមស្វាយមានផ្លែនិងមិនមានផ្លែទាំងពីរនោះជាសាស្តារបស់ខ្ញុំ ។

[៦៨] (នាងសីវលី) ជនទាំងពួង គឺសេនាដំរី ពលសេះពលរថ ពលថ្មើរជើង បានពូថា ព្រះរាជាទ្រង់ផ្នួសហើយក៏តក់ស្លុតសូមព្រះអង្គលួងលោមនូវប្រជុំជន ហើយតាំងទុកនូវការរក្សារួចតាំងព្រះរាជឱរសក្នុងរាជសម្បត្តិ ហើយសឹមទ្រង់ព្រះផ្នួសក្នុងកាលជាខាងក្រោយចុះ ។

[៧៩] ចត្តា មយា ជានបទា មិត្តាមច្ចា ច ញាតកា
សន្តិ បុត្តា វិទេហានំ ទីឃាវុ រដ្ឋវឌ្ឍនោ
តេ រជ្ជំ ការយិស្សន្តិ មិថិលាយំ បជាបតិ ។

[៨០] ឯហិ តំ អនុសិក្ខាមិ យំ វាក្យំ មម រុច្ចតិ
រជ្ជំ តុវំ ការយន្តី បាបំ ទុច្ចរិតំ ពហុំ
កាយេន វាចា មនសា យេន គច្ឆសិ ទុគ្គតឹ
បរទិន្នកេន បរនិដ្ឋិតេន បិណ្ឌេន យាបេហិ ស ធីរធម្មោ

[៨១] យោបិ ចតុត្ថេ ភត្តកាលេ ន ភុញ្ជេ
អជុដ្ឋមារីវ ខុទាយ មិយ្យេ
ន ត្វេវ បិណ្ឌំ លុឡិតំ អនរិយំ
កុលបុត្តរូបោ សប្បុរិសោ ន សេវេ
តយិទំ ន សាធុ តយិទំ ន សុដ្ឋុ
សុនខុច្ឆិដ្ឋកំ ជនក ភុញ្ជសេ តុវំ ។

[៧៩] (ព្រះមហាជនក) ពួកអ្នកជនបទ មិត្រអាមាត្យនិងញាតិទាំងឡាយដែលយើងលះបង់ហើយ កូនរបស់អ្នកដែនវិទេហៈឈ្មោះទីឃាវុកុមារអ្នកញ៉ាំងដែនឲ្យចម្រើន ម្នាលបជាបតិ កូននោះនឹងសោយរាជ្យក្នុងក្រុងមិថិលាចុះ ។

[៨០] នាងចូរមកនេះ ពាក្យណាដែលអាត្មាពេញចិត្ត អាត្មានឹងប្រាប់នូវពាក្យនោះ នាងនឹងទៅកាន់ទុគ្គតិ ដោយកាយវាចាចិត្តណា នាងឯងកាលសោយរាជ្យ (ឈ្មោះថាធ្វើ) នូវបាបទុច្ចរិតដ៏ច្រើន ដោយកាយវាចាចិត្តនោះ អាត្មានឹងញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ដែលបុគ្គលដទៃឲ្យហើយ ដែលបុគ្គលដទៃសម្រេចហើយ (នេះ) ជាបវេណីរបស់អ្នកប្រាជ្ញ ។

[៨១] (នាងសីវលី) បុគ្គលណាមិនបរិភោគអាហារក្នុងកាលនៃកត្តជាគម្រប់ ៤ បុគ្គលនោះគប្បីស្លាប់ដោយសេចក្តីស្រេកឃ្លានដូចបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ដ៏ពិត មានសភាពជាកុលបុត្រមិនគប្បីបរិភោគដុំបាយ ដែលប្រឡាក់ដោយធូលី មិនស្អាតទេ ឬការបរិភោគនោះ មិនល្អទេ មិនប្រសើរទេ បពិត្រមហាជនក ព្រះអង្គសោយនូវដុំបាយដែលសល់អំពីឆ្កែ ។

[៨២] ន ចាបិ មេ សីវលី សោ អភក្ខោ
យំ ហោតិ ចត្តំ តិហិដោ សុនខស្ស វា
យេ កេចិ ភោគា ឥធ ធម្មលទ្ធា
សព្វោ សោ ភក្ខោ អនវយោតិ វុត្តោ ។

[៨៣] កុមារិកេ ឧបសេនិយេ និច្ចំ និក្កលមណ្ឌិតេ
កស្មា តេ ឯកោ កុដោ ជនតិ ឯកោ តេ ន ជនតី កុដោ ។

[៨៤] ឥមស្មិំ មេ សមណា ហត្ថេ បដិមុក្កា ទុនីវរា
សង្ឃដ្ដា ជាយតេ សទ្ទោ ទុតិយស្សេវ សា គតិ
ឥមស្មិំ មេ សមណា ហត្ថេ បដិមុក្កោ ឯកនីវរោ
សោ អទុតិយោ ន ជនតិ មុនិភូតោវ តិដ្ឋតិ
វិវាទប្បត្តោ ទុតិយោ កេនេកោ វិវទិស្សតិ
តស្ស តេ សគ្គកាមស្ស ឯកត្តមុបរោចតំ ។

[៨២] (ព្រះរាជា) ម្នាលសីវលី វត្ថុណា ដែលគ្រហស្ថ ឬសុនខលះបង់ហើយ វត្ថុនោះ មិនមែនជាអាត្មាមិនគួរឆាន់ទេ ភោគៈទាំងឡាយណានីមួយក្នុងលោកនេះ ដែលបានដោយធម៌ ភោគៈទាំងអស់នោះ លោកពោលថាជាអាហារមិនមានទោស ។

[៨៣] (ព្រះរាជា) ម្នាលនាងកុមារិកា ជាក្មេងដេកជិតមាតានៅឡើយមានគ្រឿងប្រដាប់មិនឃ្លាតអំពីខ្លួនជានិច្ច ដៃម្ខាងរបស់នាងលាន់ឮសំឡេង ដៃម្ខាងមិនលាន់ឮសំឡេង តើព្រោះហេតុអ្វី ។

[៨៤] (នាងកុមារិកា) បពិត្រសមណៈ កងពីរដែលពាក់នឹងដៃរបស់ខ្ញុំនេះខ្ទប់គ្នាហើយ សំឡេងក៏កើតឡើង នោះជាគតិនៃកងទាំងពីរ បពិត្រសមណៈ កង ១ ដែលពាក់នឹងដៃរបស់ខ្ញុំនេះ កងនោះមិនមានកងឯទៀតជាគម្រប់ពីរ ទើបមិនលាន់ឮសំឡេង ដូចអរិយបុគ្គល ជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម ឯបុគ្គលមានគ្នាជាគម្រប់ពីរនាក់រមែងដល់នូវការជជែកគ្នា បុគ្គល ១ នាក់នឹងជជែកជាមួយនឹងបុគ្គលណាកើត ព្រះអង្គនោះជាអ្នកប្រាថ្នានូវឋានសួគ៌ សូមទ្រង់ពេញចិត្តនឹងភាពនៃបុគ្គលម្នាក់ឯងចុះ ។

៤៧

មហានិបាតេ ទុតិយំ មហាជនកជាតកំ

[៨៥] សុណាសិ សីវលី កថា កុមារិយា បវេទិតា
បេសិយា មំ គរហិត្ថោ ទុតិយស្សេវ សា គតិ
អយំ ទ្វេធា បថោ ភទ្ទេ អនុចិណ្ណោ បថាវិហិ
តេសំ ត្វំ ឯកំ គណ្ហាហិ អហមេកំ បុនាបរំ
មា ច មំ ត្វំ បតិ មេតិ ណាហំ ភរិយាតិ តំ បុន ។
ឥមមេវ កថយន្តា ថូណំ នគរមុបាគមុំ ។
កោដ្ឋកេ ឧសុការស្ស ភត្តកាលេ ឧបដ្ឋិតេ
តត្រ ច សោ ឧសុការោ ឯកំ ទណ្ឌំ ឧជុំ កតំ
ឯកញ្ច ចក្ខុំ និគ្គយ្ហ ជិម្ហមេកេន បេក្ខតិ ។

[៨៦] ឯវន្នោ សាធុ បស្សសិ ឧសុការ សុណោហិ មេ
យទេកំ ចក្ខុំ និគ្គយ្ហ ជិម្ហមេកេន បេក្ខសិ ។

[៨៧] ទ្វីហិ សមណា ចក្ខូហិ វិសាលំ វិយ ខាយតិ
អប្បត្វា[១] បរមំ លិង្គំ នុជុភាវាយ កប្បតិ ។

---

១ ឱ. ម. អសម្បត្វា ។

[៨៥] (ព្រះរាជា) ម្នាលនាងសីវលី នាងឮគាថាដែលនាងកុមារិកាពោលហើយឬទេ នាងកុមារិកាតិះដៀលនូវអាត្មាដូចជាអ្នកបម្រើ នោះឯងជាគតិនៃបុគ្គលពីរនាក់ ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន ផ្លូវបែកជាពីរនេះ ដែលអ្នកដើរផ្លូវតែងដើរទៅ បណ្តាផ្លូវទាំងពីរនោះ នាងចូរកាន់ផ្លូវ ១ អាត្មានឹងកាន់ផ្លូវ ១ ដទៃទៀត នាងកុំហៅ អាត្មាថាជាស្វាមីរបស់អញ អាត្មាក៏មិនហៅនាងថាជាប្រពន្ធទៀតដែរ ។ (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជានិងនាងសីវលី កាលពោលនូវពាក្យនេះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ថូណនគរ ។ កាលជិតវេលាភត្តព្រះរាជា (ក៏ឈរ) ជិតទ្វារនៃជាងព្រួញ ជាងព្រួញនោះធ្មេចភ្នែកម្ខាង សម្ទឹងមើលដងព្រួញវៀចមួយ ដែលធ្វើឲ្យត្រង់ដោយភ្នែកម្ខាង ជិតខ្លោងទ្វារនោះ ។

[៨៦] (ព្រះរាជា) ម្នាលជាងព្រួញ អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យអាត្មា អ្នកធ្មេចភ្នែកម្ខាងសម្ទឹងមើលដងព្រួញវៀច អ្នកមើលយ៉ាងនេះស្រួលឬ ។

[៨៧] (ជាងព្រួញ) បពិត្រសមណៈ ទីប្រាកដ
ដូចជាទូលាយ ដោយភ្នែកពីរ កិច្ចដោយភាវៈ នៃព្រួញត្រង់
រមែងមិនសម្រេច ព្រោះមិនឃើញ នូវទីវៀចខាងមុខ ។

ឯកញ្ច ចក្ខុំ និគ្គយ្ហ ជិម្ហមេកេន បេក្ខតោ
សម្បត្វា បរមំ លិង្គំ ឧជុការាយ កប្បតិ ។
វិវាទប្បត្តោ ទុតិយោ កេនេកោ វិវទិស្សតិ ។
តស្ស តេ សគ្គកាមស្ស ឯកត្តមុបរោចតំ ។
[៨៨] សុណាសិ សីវលី គាថា ឧសុការេន វេទិតា
បេសិយា មំ គរហិត្តោ ទុតិយស្សេវ សា គតិ
អយំ ទ្វេធា បថោ ភទ្ទេ អនុចិណ្ណោ បថាវិហិ
តេសំ ត្វំ ឯកំ គណ្ហាហិ អហមេកំ បុនាបរំ
នេវ មំ ត្វំ បតិ មេតិ នាហំ ភរិយាតិ តំ បុន
មុញ្ជា ឦសិកា[១] បព្វឡ្ហា ឯកា វិហរ សីវលីតិ ។

មហាជនកជាតកំ ទុតិយំ ។

---

២ ឱ. មុញ្ជាវីសិកា បរវឡ្ហា ។ ម. មុញ្ជាវេសិកា បព្វឡ្ហា ។

កាលបុគ្គលឆ្មេច ក្មែកម្ខាង សម្លឹងមើលទីវៀច ដោយភ្នែកម្ខាង កិច្ចដោយភាព នៃព្រួញត្រង់ រមែងសម្រេច ព្រោះឃើញទីវៀចខាងមុខ ។ បុគ្គលជាគម្រប់ពីរ រមែងដល់នូវការជជែកគ្នា បុគ្គលម្នាក់ឯង នឹងជជែកគ្នាជាមួយនឹងអ្នកណាកើត កាលព្រះអង្គនោះប្រាថ្នានូវឋានសួគ៌ សូមពេញព្រះទ័យនឹងភាពនៃបុគ្គលម្នាក់ឯងចុះ ។

[៨៨] (ព្រះរាជា...) នែនាងសីវលី នាងឮគាថាដែលជាងព្រួញពោលហើយឬទេ ជាងព្រួញតិះដៀលអាត្មាដូចជាអ្នកបម្រើ នោះជាគតិនៃបុគ្គលពីរនាក់ ម្នាលនាងដ៏ចម្រើន ផ្លូវបែកជាពីរនេះ ដែលអ្នកដើរផ្លូវ តែងដើរទៅ បណ្តាផ្លូវទាំងពីរនោះ នាងចូរកាន់យកផ្លូវ ១ អាត្មានឹងកាន់យកផ្លូវ ១ ដទៃទៀត នាងកុំហៅអាត្មាថាជាស្វាមីរបស់អញ អាត្មាក៏មិនហៅនាងថាជាភរិយារបស់អាត្មាដែរ ម្នាលនាងសីវលី នាងចូរនៅម្នាក់ឯងចុះ ដូចស្មៅយាប្លងដែលអាត្មាដកហើយ ។

ចប់ មហាជនកជាតក ទី ២ ។

សុវណ្ណសាមជាតកំ

[៨៩] កោ នុ មំ ឧសុនា វិជ្ឈិ បមត្តំ ឧទហារិកំ
ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ វេស្សោ កោ មំ វិទ្ធា និលីយសិ ។
ន មេ មំសានិ ខជ្ជានិ ចម្មេនត្ថោ ន វិជ្ជតិ
អថ កេន នុ វណ្ណេន វិទ្ធេយ្យំ មំ អមញ្ញថ ។
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ កថំ ជានេមុ តំ មយំ
បុដ្ឋោ មេ សម្ម អក្ខាហិ កឹ មំ វិទ្ធា និលីយសិ ។
[៩០] រាជាហមស្មិ កាសីនំ បិលយក្ខោតិ មំ វិទូ
លោភា រដ្ឋំ បហិត្វាន មិគមេសំ[១] ចរាមហំ
ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ
នាគោបិ មេ ន មុច្ចេយ្យ អាគតោ ឧសុចាតនំ ។
កោ វា ត្វំ កស្ស វា បុត្តោ កថំ ជានេមុ តំ មយំ
បិតុនោ អត្តនោ ចាបិ នាមគោត្តំ បវេទយ ។

---

១ ម. មិគមេសោ ។

សុវណ្ណសាមជាតក

[៨៩] (*សុវណ្ណសាមបណ្ឌិតសួរថា*) *នរណាហ្ន៎ បាញ់ខ្ញុំជាអ្នកដងទឹក ភ្លេចស្មារតី*[១] *ដោយព្រួញ ជនណាជាក្សត្រឬជាព្រាហ្មណ៍ឬជាវេស្សៈ បាញ់ខ្ញុំហើយពួន ។ សាច់ទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ មិនមែនជារបស់គួរទំពាស៊ីទេ សេចក្ដីត្រូវការដោយស្បែកមិនមានទេ កាលបើដូច្នេះ តើអ្នកសម្គាល់នូវខ្ញុំ ថាគួរបាញ់ដោយហេតុដូចម្ដេច ។ អ្នកជាអ្វី ជាបុត្ររបស់អ្នកណា យើងស្គាល់អ្នក ដូចម្ដេចបាន ម្នាលសម្លាញ់ អ្នកខ្ញុំសួរហើយ ចូរប្រាប់ ម្ដេចក៏បានជាអ្នកបាញ់ខ្ញុំហើយពួន ។*

[៩០] (*ព្រះបាទបិលយក្ខត្រាស់ថា*) *ខ្ញុំជាព្រះរាជារបស់ពួកអ្នកកាសី គេស្គាល់ខ្ញុំថាឈ្មោះបិលយក្ខ ខ្ញុំលះបង់នូវដែនមកត្រាច់ស្វែងរកម្រឹគ ព្រោះលោភ (ក្នុងសាច់) ។ មួយវិញទៀត ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសិល្បធ្នូ ជាអ្នកមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ថាជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវធ្នូដ៏មាំបាន*[២] *សូម្បីដំរីតែមកត្រង់មុខព្រួញរបស់ខ្ញុំហើយ មិនគប្បីរួចទេ ។ ចុះអ្នកជាអ្វី ជាបុត្តរបស់អ្នកណា ដូចម្ដេចទើបយើងស្គាល់អ្នកបាន សូមអ្នកប្រាប់នូវនាមនិងគោត្ត របស់បិតាផង របស់ខ្លួនផង ។*

---

១ ពាក្យនេះ ពោធិសត្វពោលសំដៅយកការដែលមិនបានផ្តងស្មារតីទុកដោយមេត្តាភាវនាក្នុងខណៈនោះ ។ ២ ធ្នូដ៏មាំ សំដៅយកធ្នូដែលកម្លាំងនៃបុរស ១ ពាន់នាក់ទើបលើករួច ។

[៩១] នេសាទបុត្តោ ភទ្ទន្តេ សាមោ ឥតិ មំ ញាតយោ
អាមន្តយឹសុ ជីវន្តំ ស្វាជ្ជេវង្គតោ សយេ ។
វិទ្ធោស្មិ បុថុសល្លេន សវិសេន យថា មិគោ
សកម្ហិ លោហិតេ រាជ បស្ស សេមិ បរិប្លុតោ ។
បដិវាមគតំ សល្លំ បស្ស ជិម្ហាមិ លោហិតំ
អាតុរោ ត្យានុបុច្ឆាមិ កឹ មំ វិទ្ធា និលីយសិ ។
អជិនម្ហិ ហញ្ញតេ ទីបិ នាគោ ទន្តេហិ ហញ្ញតេ
អថ កេន នុ វណ្ណេន វិទ្ធេយ្យំ មំ អមញ្ញថ ។
[៩២] មិគោ ឧបដ្ឋិតោ អាសិ អាគតោ ឧសុបាតនំ
តំ ទិស្វា ឧព្វិជ្ជិ សាម តេន កោធោ មមាវិសិ ។
[៩៣] យតោ សរាមិ អត្តានំ យតោ បត្តោស្មិ វិញ្ញុតំ
ន មំ មិគា ឧត្រាសន្តិ អរញ្ញេ សាបទានិបិ ។

---

១ ឱ. ម. បរិព្យូតោ ។

[៩១] (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ(ជាកូនរបស់ឥសី) ជាបុត្តរបស់នាយនេសាទ ពួកញាតិហៅទូលបង្គំជាខ្ញុំកំពុងរស់នៅថាសាមៈ ថ្ងៃនេះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំនោះដល់ (មាត់មច្ចុរាជ) ហើយដេកនៅយ៉ាងនេះ ។ ខ្ញុំដែលព្រះអង្គបាញ់ហើយ ហាក់ដូចម្រឹគ ដែលព្រានព្រៃបាញ់ហើយ ដោយព្រួញធំប្រកបដោយថ្នាំពិសដូច្នោះ បពិត្រព្រះរាជា សូមទ្រង់ទតចុះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំ ដេកត្រាំនៅក្នុងឈាមរបស់ខ្លួន ។ សូមទ្រង់ទតព្រួញដែលមុតធ្លាយទៅខាងឆ្វេង ទូលបង្គំជាខ្ញុំខ្ពុរឈាម ទូលបង្គំជាខ្ញុំ ចាប់ពើតណាស់ បានជាសួរព្រះអង្គរឿយ ៗ ម្ដេចក៏ទ្រង់បាញ់ទូលបង្គំជាខ្ញុំហើយពួន ។ ខ្លាដំបងគេសម្លាប់ព្រោះតែស្បែក ដំរីគេសម្លាប់ព្រោះភ្លុកទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ តើព្រះអង្គសម្គាល់នូវទូលបង្គំជាខ្ញុំថា គួរបាញ់ដោយហេតុដូចម្ដេច ។

[៩២] (ព្រះបាទបិលយក្ខនិយាយកុហកថា) ម្រឹគមកប្រាកដចំមុខព្រួញរបស់ខ្ញុំហើយ ឃើញអ្នកហើយក៏ផ្អើលទៅ ម្នាលសាមៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំមានសេចក្ដីក្រោធគ្របសង្កត់ ។

[៩៣] (ព្រះមហាសត្វ...) តាំងពីកាលដែលខ្ញុំរឭកឃើញនូវខ្លួន តាំងពីកាលដែលខ្ញុំដល់នូវភាពជាអ្នកដឹងក្ដី ម្រឹគទាំងឡាយសូម្បីជាសត្វសាហាវក្នុងព្រៃ មិនដែល (ឃើញ) ទូលបង្គំជាខ្ញុំ ហើយតក់ស្លុតទេ ។

យតោ និធឹ បរិហរឹ យតោ បត្តោស្មិ យោព្វនំ
ន មំ មិគា ឧត្រាសន្តិ អរញ្ញេ សាបទានិបិ ។
កិន្នរា កិំបុរិសា រាជ បព្វតេ គន្ធមាទនេ
សម្មោទមានា គច្ឆាម បព្វតានិ វនានិ ច
អថ កេន នុ វណ្ណេន ឧត្រាសន្តិ មិគា មមំ ។
[៩៤] ន តំ តស[១]មិគោ សាម កិន្វាហំ អលិកំ ភណេ
កោធលោភាភិភូតាហំ ឧសុំ តេ តំ អវិស្សជឹ ។
កុតោ នុ សាម អាគម្ម កស្ស វា បហិតោ តុវំ
ឧទហារោ នទឹ គច្ឆ អាគតោ មិគសម្មតំ ។
[៩៥] អន្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ តេ ភរាមិ ព្រហាវនេ
តេសាហំ ឧទកាហារោ អាគតោ មិគសម្មតំ ។
[៩៦] អត្ថិ នេសំ ឧសាមត្តំ អថ សាហស្ស ជីវិតំ
ឧទកស្ស អលាភេន មញ្ញេ អន្ធា មរិស្សរេ ។

១ ឱ. ន តទ្ទសា ។ តត្ថ ន តទ្ទសាតិ ន តំ អទ្ទសាតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

តាំងពីកាលដែលខ្ញុំស្លៀកដណ្តប់សំពត់សំបកឈើ តាំងពីកាលដែលខ្ញុំដល់នូវវ័យដ៏ចម្រើន ម្រឹគទាំងឡាយ សូម្បីជាសត្វសាហាវក្នុងព្រៃ មិនដែល (ឃើញ) នូវខ្ញុំហើយតក់ស្លុតទេ ។ បពិត្រព្រះរាជា កិន្នរទាំងឡាយ ដែលជាសត្វខ្លាច(នៅ)នាភ្នំគន្ធមាទន៍(មិនដែលឃើញខ្ញុំហើយតក់ស្លុតទេ) យើងទាំងឡាយតែងរីករាយជាមួយគ្នា ទៅកាន់ភ្នំ និងព្រៃ កាលបើដូច្នោះ ម្រឹគទាំងឡាយ (ឃើញ) នូវទូលបង្គំជាខ្ញុំ ហើយតក់ស្លុតដោយហេតុដូចម្តេច ។

[៩៤] (ព្រះបាទបិលយក្ខ) ម្នាលសាមៈ ម្រឹគមិនមែនផ្អើលនឹងអ្នកទេ ខ្ញុំនឹងនិយាយកុហកធ្វើអ្វី ខ្ញុំមានសេចក្តីក្រោធនិងសេចក្តីលោភគ្របសង្កត់ហើយ ទើបបាញ់អ្នកនឹងព្រួញនោះ ។ ម្នាលសាមៈ អ្នកមកអំពីប្រទេសណា ឬនរណាប្រើមកថា អ្នកដងទឹក ចូរទៅកាន់ស្ទឹងដូច្នេះ បានជាអ្នកមកកាន់ស្ទឹងមិគសម្មតៈ (នេះ) ។

[៩៥] (ព្រះមហាសត្វ) មាតាបិតារបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំខ្វាក់ ទូលបង្គំជាខ្ញុំតែងចិញ្ចឹមគាត់ក្នុងព្រៃធំ ទូលបង្គំជាខ្ញុំជាអ្នកដងទឹក ដើម្បីអ្នកមានគុណទាំងឡាយ បានជាមកកាន់ស្ទឹងមិគសម្មតៈ(នេះ) ។

[៩៦] (ព្រះមហាសត្វពិលាប) មាតាបិតាទាំងឡាយនោះ មានត្រឹមតែភោជន កាលបើយ៉ាងនេះ (ជីវិតនឹងប្រព្រឹត្តទៅ) ត្រឹម ៦ ថ្ងៃ ព្រោះគាត់ខ្វាក់ មុខជានឹងស្លាប់ដោយឥតទឹកពុំខាន ។

ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បុមុនា ឥទំ
យញ្ច អម្មំ ន បស្សាមិ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ។
ន មេ ឥទំ តថា ទុក្ខំ លព្ភា ហិ បុមុនា ឥទំ
យញ្ច តាតំ ន បស្សាមិ តំ មេ ទុក្ខតរំ ឥតោ ។
សា នូន កបណា អម្មា ចិរំ រត្តាយ រុច្ឆតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
សោ នូន កបណោ តាតោ ចិរំ រត្តាយ រុច្ឆតិ
អឌ្ឍរត្តេវ រត្តេ វា នទីវ អវសុស្សតិ ។
ឧដ្ឋានបាទចរិយាយ បាទសម្ពាហនស្ស ច
សាម តាត វិលបន្តា ហិណ្ឌិស្សន្តិ ព្រហាវនេ ។
ឥទម្បិ ទុតិយំ សល្លំ កម្បេតិ ហទយំ មម
យញ្ច អន្ធេ ន បស្សាមិ មញ្ញេ(២) ហិស្សាមិ ជីវិតំ ។

១ ឱ. ម. អវសុជ្ឈតិ ។ ២ ម. តំ មេ ។

ទុក្ខនេះមិនមែនជាទុក្ខរបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះថា ទុក្ខនេះ បុរសត្រូវតែបាន ត្រង់ដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំ ខានឃើញមាតា ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ជាទុក្ខដ៏ក្រៃលែងរបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំ ជាងទុក្ខនេះ (ទៅទៀត) ។ ទុក្ខនេះ មិនមែនជាទុក្ខរបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំប៉ុណ្ណោះទេ ព្រោះថាទុក្ខនេះបុរសត្រូវតែបាន ត្រង់ដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំ ខានឃើញបិតា ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ជាទុក្ខដ៏ក្រៃលែងរបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំជាងទុក្ខនេះ (ទៅទៀត) ។ ឱម្ល៉េះ សមមាតានៅកំព្រា ទួញយំទាំងអាធ្រាត្រនិងទីបំផុតនៃរាត្រី អស់កាលជាយូរអង្វែង មុខជានឹងរីងស្ងួតទៅ ដូចជាស្ទឹង (ក្នុងគិម្ហរដូវ) ពុំខាន ។ ឱម្ល៉េះ សមបិតា នៅកំព្រា ទួញយំទាំងអាធ្រាត្រ និងទីបំផុតនៃរាត្រី អស់កាលជាយូរអង្វែង មុខជានឹងរីងស្ងួតដូចជាស្ទឹងពុំខាន ។ បពិត្រព្រះរាជា មួយវិញទៀត (ខ្ញុំតែងភ្ញាក់ក្នុងមួយយប់ពីរបីដង) ដើម្បីបម្រើបាទាដោយព្យាយាម នឹងដើម្បីគក់ច្របាច់ ម្ល៉េះសមគាត់នឹងដើរចច្រប់ក្នុងព្រៃធំ ដង្ហោយហៅថា អឺបាសាមៈ ដូច្នេះពុំខានឡើយ ។ បើទូលបង្គំជាខ្ញុំ ខានឃើញជនខ្វាក់ទាំងពីរនាក់ដោយហេតុណា ហេតុនោះឯង ទុកជាសរទីពីរដែលញុំាងហឫទ័យរបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំឲ្យញាប់ញ័រ មុខជាជីវិតទូលបង្គំជាខ្ញុំនឹងវិនាសពុំខាន ។

[៩៧] មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេសិ សាម កល្យាណទស្សន
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សន្តេ ព្រហាវនេ ។
ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សន្តេ ព្រហាវនេ ។
មិគានំ វិឃាសមន្វេសំ វនមូលផលានិ ច
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សន្តេ ព្រហាវនេ ។
កតមន្តំ វនំ សាម យត្ថ មាតាបិតា តវ
អហន្តេ តថា ភរិស្សំ យថា តេ អភរី តុវំ ។

[៩៨] អយំ ឯកបទី រាជ យោយំ ឧស្សីសកោ មម
ឥតោ គន្ត្វា អឌ្ឍយោសំ(១) តត្ថ នេសំ អគារកំ
យត្ថ មាតាបិតា មយ្ហំ តេ ភរស្សុ ឥតោ គតោ ។

[៩៩] នមោ តេ កាសិរាជត្ថុ នមោ តេ កាសិវឌ្ឍន
អន្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ តេ ភរស្សុ ព្រហាវនេ ។

---
១ ឱ. ម. អឌ្ឍកោសំ ។

[៩៧] (ព្រះបាទបិលយក្ខ) ម្នាលសាមៈ ជាអ្នកមានរូបល្អ គួរឲ្យគយគន់ អ្នកកុំទួញយំខ្លាំងឡើយ ខ្ញុំនឹងជាអ្នកធ្វើការងារចិញ្ចឹមនូវជនទាំងឡាយនោះ ក្នុងព្រៃធំ ។ មួយវិញទៀត ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងសិល្បធ្នូស្រាប់ មានឈ្មោះល្បីល្បាញថាជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវធ្នូដ៏មាំ ខ្ញុំជាអ្នកធ្វើការងារ ចិញ្ចឹមនូវជនទាំងឡាយនោះ ក្នុងព្រៃធំ ។ ខ្ញុំនឹងជាអ្នកធ្វើការងារ ស្វែងរករំពានៃម្រឹគ និងមើមឈើផ្លែឈើទាំងឡាយក្នុងព្រៃ ហើយនឹងចិញ្ចឹមនូវជនទាំងឡាយនោះ ក្នុងព្រៃធំ ។ ម្នាលសាមៈ មាតាបិតារបស់អ្នកនៅក្នុងព្រៃណា ព្រៃនោះដូចម្តេច អ្នកបានចិញ្ចឹមនូវមាតាបិតាយ៉ាងណា ខ្ញុំក៏នឹងចិញ្ចឹមនូវគាត់យ៉ាងនោះដែរ ។

[៩៨] (ព្រះមហាសត្ត) បពិត្រព្រះរាជា ផ្លូវចុះតែដើងម្នាក់នេះនៅខាងក្បាលដំណេកទូលបង្គំជាខ្ញុំ ព្រះអង្គយាងទៅអំពីទីនេះតែកន្លះឃោសៈ (នឹងឃើញ) ខ្ទមជាទីនៅរបស់មាតាបិតាទូលបង្គំជាខ្ញុំនោះ ព្រះអង្គយាងទៅអំពីទីនេះ សូមទ្រង់ចិញ្ចឹមនូវគាត់ក្នុងទីនោះផង ។

[៩៩] បពិត្រព្រះរាជាជាធំក្នុងដែនកាសី ទូលបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជា ទ្រង់មានសេចក្តីចម្រើនក្នុងដែនកាសី ទូលបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ មាតាបិតាទាំងឡាយ របស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំ ជាមនុស្សខ្វាក់ សូមទ្រង់ចិញ្ចឹមនូវគាត់ ក្នុងព្រៃធំឲ្យទាន ។

អញ្ជលិន្តេ បគ្គណ្ហាមិ កាសិរាជ នមត្ថុ តេ
មាតរំ បិតរំ មយ្ហំ វុត្តោ វជ្ជាសិ វន្ទនំ ។

[១០០] ឥទំ វត្វាន សោ សាមោ យុវា កល្យាណទស្សនោ
មុច្ឆិតោ វិសវេគេន វិសញ្ញី សមបជ្ជថ ។

[១០១] ស រាជា បរិទេវេសិ ពហុំ ការុញ្ញសញ្ហិតំ
អជរាមរោហំ អាសឹ អជ្ជេតំ ញាមិ នោ បុរេ ។
សាមំ កាលកតំ ទិស្វា នត្ថិ មច្ចុស្ស នាគមោ
យស្សុ មំ បដិមន្តេតិ សវិសេន សមប្បិតោ ។
ស្វាជ្ជេវង្គតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសតិ
និរយំ នូន គច្ឆាមិ ឯត្ថ មេ នត្ថិ សំសយោ ។
តទា ហិ បកតំ ចាបំ ចិរំ រត្តាយ កិព្ពិសំ[១]
ភវន្តិ តស្ស វត្តារោ គាមេ កិព្ពិសការកោ[២]
អរញ្ញេ និម្មនុស្សម្ហិ កោ មំ វត្តុមរហតិ ។

---
១ កិព្វិសន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ កិព្វិសការកោតិបិ បាឋោ ។

ទូលបង្គំជាខ្ញុំ សូមផ្គងអញ្ជលីចំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះរាជា ជាធំក្នុងដែនកាសី ទូលបង្គំជាខ្ញុំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ទូលបង្គំជាខ្ញុំ សូមផ្តាំទុក សូមទ្រង់ជម្រាបនូវការថ្វាយបង្គំ ចំពោះមាតាបិតារបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំផង ។

[១០០] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សាមៈ កំលោះ អ្នកមានរូបល្អ គួរពិតពិលរមិលមើលនោះ លុះពោលនូវពាក្យនេះរួចហើយ ក៏ជ្រប់សន្លប់ដោយកម្លាំងពិស ។

[១០១] ព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់ព្រះកន្សែងរៀបរាប់នូវពាក្យដែលប្រកបដោយសេចក្តីករុណា មានប្រមាណច្រើនថា អាត្មាអញបានយល់ថា អញ មិនចាស់មិនស្លាប់ ថ្ងៃនេះ អញឃើញនូវសុវណ្ណសាមនេះ ធ្វើកាលកិរិយាហើយទើបដឹងនូវហេតុនោះ ពីដើមមិនដឹងជាការមកនៃសេចក្តីស្លាប់មិនមែនមិនមានដូច្នេះ ។ សាមៈដែលដោតដោយថ្នាំពិស កំពុងចរចាជាមួយនឹងអញ (ក្នុងកាលអម្បាញ់មិញនេះ) ឥឡូវនេះ គាត់លែងនិយាយពាក្យតិចតួចក្នុងកាលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះក្នុងថ្ងៃនេះ អាត្មាអញមុខជានឹងទៅកាន់នរកពុំខាន អាត្មាអញឥតមានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងដំណើរនេះទេ ។ ព្រោះថា អំពើបាបដែលអាត្មាអញ ធ្វើទុកហើយក្នុងគ្រានោះ នឹងជាទោសឲ្យផលលាមក អស់កាលជាអង្វែង (បើ) ក្នុងស្រុក គង់មានពួកអ្នកតិះដៀលអញនោះថា ព្រះអង្គជាអ្នកធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ដូច្នេះ តែក្នុងអរញ្ញប្រទេស ដែលឥតមនុស្ស តើនរណាតិះដៀលអញបាន ។

សារយន្តិ ហិ កម្មានិ កាមេ សង្កប្ប មាណវា
អរញ្ញេ និម្មនុស្សម្ហិ កោ នុ មំ សារយិស្សតិ ។
[១០២] សា ទេវតា អន្តរហិតា បព្វតេ គន្ធមាទនេ
រញ្ញោវ អនុកម្បាយ ឥមា គាថា អភាសថ ។
អាគុំ កិរ មហារាជ អការិ កម្មទុក្កដំ
អទូសកា បិតាបុត្តា តយោ ឯកូសុនា ហតា ។
ឯហិ តំ អនុសិក្ខាមិ យថា តេ សុគតី សិយា
ធម្មេនន្ធេវ(១) នេ ចោស មញ្ញេហំ សុគតី សិយា ។
[១០៣] ស រាជា បរិទេវិត្វា ពហុំ ការុញ្ញសញ្ហិតំ
ឧទកកុម្ភមាទាយ បក្កាមិ ទក្ខិណា មុខោ ។
[១០៤] កស្ស នុ ឯសោ បទសទ្ទោ មនុស្សស្សេវ អាគតោ
នេសោ សាមស្ស និគ្ឃោសោ កោ នុ ត្វមសិ មារិស ។
សន្តំ ហិ សាមោ វជ្ជតិ សន្តំ ចាទានិ នេយតិ(២)
នេសោ សាមស្ស និគ្ឃោសោ កោ នុ ត្វមសិ មារិស ។

---

១ ឱ. ធម្មេន ធេវ ។ ម. ធម្មេន តេវ ។ ២ ហញ្ញតីតិ បតិដ្ឋបេតីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

បើក្នុងស្រុក ពួកមាណពប្រជុំគ្នា ហើយចោទប្រកាន់នូវអំពើទាំងឡាយ (របស់អញ) តែក្នុងអរញ្ញប្រទេសដែលឥតមនុស្ស តើនរណានឹងចោទប្រកាន់អញ ។

[១០២] ទេវតានោះ[១] បាត់អំពីភ្នំគន្ធមាទន៍ ហើយពោលនូវគាថាទាំងឡាយនេះ ដោយអនុគ្រោះព្រះរាជាថា បពិត្រមហារាជ បានឮថា ព្រះអង្គទ្រង់បានធ្វើនូវបាបជាទម្ងន់ ដែលជាអំពើអាក្រក់ ជនទាំងបីនាក់គឺមាតាបិតានិងបុត្ត ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ទ្រង់បានសម្លាប់ហើយដោយព្រួញតែមួយ ។ សូមទ្រង់មក សុគតិភព នឹងគប្បីមានដល់ព្រះអង្គយ៉ាងណា ខ្ញុំនឹងពន្យល់ព្រះអង្គយ៉ាងនោះ សូមទ្រង់ចិញ្ចឹមនូវជនខ្វាក់ទាំងពីរនាក់នោះឯងដោយធម៌ ខ្ញុំយល់ថា សុគតិគប្បីមាន ។

[១០៣] ព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់ពិលាបរៀបរាប់ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណាមានប្រមាណច្រើន ហើយកណ្តៀតក្អមទឹកយាងឆ្ពោះទៅទិសទក្សិណ ។

[១០៤] (ទុកូលបណ្ឌិត...) សូរជើងនរណាទុំះហ្នំដែលដើរមកនេះពិតជាសូរជើងមនុស្ស តែសូរជើងទុំះ មិនមែនជាសូរជើងសាមៈទេ ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ អ្នកជាអ្វីហ្នឹង ។ ដ្បិតសាមៈ តែងដើរថ្នម ៗ លើកដាក់ជើងស្រាល ៗ សូរជើងទុំះ មិនមែនជាសូរជើងសាមៈទេ ម្នាលអ្នកនិរទុក្ខ អ្នកជាអ្វីហ្នឹង ។

---

១ នាងទេពធីតានេះ ធ្លាប់ជាមាតាពោធិសត្វក្នុងបុព្វជាតិទី ៧ លុះច្យុតមកឧប្បត្តិក្នុងទីនេះ នាងតែងព្យាបាលពោធិសត្វសព្វៗ ថ្ងៃរៀងមក ។

[១០៥] រាជាហមស្មិ កាសីនំ បិលយក្ខោតិ មំ វិទូ

លោភា រដ្ឋំ បហិត្វាន មិគមេសំ ចរាមហំ ។

ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ

នាគោបិ មេ ន មុញ្ចេយ្យ អាគតោ ឧសុបាតនំ ។

[១០៦] ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ

ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធត្ថិ បវេទយ ។

តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសុមារិយោ

ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ រាជ វរំ វរំ ។

ឥទម្បិ បានីយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា

តតោ បិវ មហារាជ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។

[១០៧] នាឡំ អន្ធា វនេ ទដ្ឋុំ កោ នុ វោ ផលមាហរិ

អនន្ធស្សេវាយំ សម្មា និវាបោ មយ្ហ ខាយតិ ។

[១០៥] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) ខ្ញុំជាព្រះរាជារបស់ពួកអ្នកដែនកាសី គេស្គាល់ខ្ញុំថាបិលយក្ខ ខ្ញុំលះបង់នូវដែន ត្រាច់ស្វែងរកម្រឹគ ព្រោះលោភ (សាច់) ។ មួយទៀត ខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងសិល្បធ្នូ មានឈ្មោះល្បីល្បាញថាជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវធ្នូដ៏មាំបាន សូម្បីដំរី មកចំមុខព្រួញរបស់ខ្ញុំហើយ មិនគប្បីរួចទេ ។

[១០៦] (ទុកូលបណ្ឌិត...) បពិត្រមហារាជ ព្រះរាជដំណើរមករបស់ព្រះអង្គល្អហើយ ព្រះដំណើរមករបស់ព្រះអង្គមិនអាក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាធំទ្រង់យាងមកដល់ហើយ វត្ថុណាមានក្នុងទីនេះ សូមទ្រង់មានព្រះបន្ទូលចុះ ។ បពិត្រព្រះរាជា ផលាផល គឺផ្លែទន្ទាប់ មាក់ប៉ែន ស្រគំ សឹងមានរសផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ អាត្មាភាព ប្រមូលមកទុកក្នុងទីជាមួយគ្នា សូមទ្រង់សោយនូវផលាផល មានរសឆ្ងាញ់ៗ ។ នេះ ទឹកត្រជាក់សម្រាប់សោយដែលដងមកអំពីជ្រោះភ្នំ បពិត្រមហារាជ បើទ្រង់សព្វព្រះទ័យ ទ្រង់(ដង)អំពីទីនេះសោយចុះ ។

[១០៧] (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងពីរជាមនុស្សខ្វាក់ មិនអាចឃើញ (អ្វី) ក្នុងព្រៃទេ ចុះនរណា ប្រមូលនូវផលាផល មកជូនអ្នក អាហារដែល (បាន) ដោយប្រពៃនេះ ប្រាកដដល់ខ្ញុំ ដូចជាអាហាររបស់មនុស្សមិនខ្វាក់ ។

៤៧

មហានិបាតេ តតិយំ សុវណ្ណសាមជាតកំ

[១០៨] ទហរោ យុវា នាតិព្រហា សាមោ កល្យាណទស្សនោ
ទីឃស្ស កេសា អសិតា អថោ សុនគ្គវេល្លិតា ។
សោ ហវេ ផលមាហរិត្វា ឥតោ អាទាយ កមណ្ឌលុំ
នទឹ គតោ ឧទហារោ មញ្ញេ ន ទូរមាគតោ ។
[១០៩] អហន្តំ អវធឹ សាមំ យោ តុយ្ហំ បរិចារកោ
យំ កុមារំ បវេទេថ សាមំ កល្យាណទស្សនំ ។
ទីឃស្ស កេសា អសិតា អថោ សុនគ្គវេល្លិតា
តេសុ លោហិតលិត្តេសុ សេតិ សាមោ មយាហតោ ។
[១១០] កេន ទុកូល មន្តេសិ ហតោ សាមោតិ វាទិនា
ហតោ សាមោតិ សុត្វាន ហទយំ មេ បវេធតិ ។
អស្សត្ថស្សេវ តរុណំ បវាលំ មាលុតេរិតំ
ហតោ សាមោតិ សុត្វាន ហទយំ មេ បវេធតិ ។
[១១១] បារិកេ កាសិរាជាយំ សោ សាមំ មិគសម្មតេ
កោធសា ឧសុនា វិជ្ឈិ តស្ស មា បាបមិច្ឆិម្ហា ។
[១១២] កិច្ឆា លទ្ធោ បិយោ បុត្តោ យោ អន្ធេ អភរី វនេ
តមេកបុត្តឃាតម្ហិ កថំ ចិត្តំ ន កោបយេ ។

មហានិបាត សុវណ្ណសាមជាតក ទី ៣

[១០៨] (ទុកូលបណ្ឌិត...) សាមៈ កំលោះនៅក្មេង មិនខ្ពស់ មិនទាបពេក ជាមនុស្សមានរូបល្អគួរគយគន់ មានសក់វែងខ្មៅ ទាំងមានចុងទន់ល្វន់ ។ សាមៈនោះឯង តែងស្វែងរកផលាផល ជាអ្នកដងទឹក បានកាន់យកក្អមទឹកអំពីទីនេះ ទៅកាន់ស្ទឹង ប្រហែលជាជិតមកដល់ហើយ ។

[១០៩] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) សាមៈជាអ្នកបម្រើអ្នក អ្នកនិយាយសំដៅកុមារឈ្មោះសាមៈណា ដែលមានរូបគួរគយគន់ សាមៈនោះ ខ្ញុំសម្លាប់ហើយ ។ សាមៈ ដែលមានសក់វែង ពណ៌ខ្មៅ ចុងទន់ល្វន់ (ឥឡូវនេះ) ខ្ញុំសម្លាប់ដួលដេកលើសក់ទាំងនោះ ប្រឡាក់ហើយដោយឈាម ។

[១១០] (នាងបារិកា) បពិត្រទុកូល អ្នកប្រឹក្សាជាមួយនរណា ដែលបាននិយាយថា ខ្ញុំសម្លាប់សាមៈហើយ បេះដូងខ្ញុំញ័រចំប្រប់ ព្រោះឮថាសាមៈស្លាប់ហើយ ។ ហឫទ័យខ្ញុំញាប់ញ័រ ហាក់ដូចត្រួយពោធិបាយខ្ចីដែលមានខ្យល់ប៉ះទង្គិច ព្រោះឮថា សាមៈ ស្លាប់ហើយ ។

[១១១] (ទុកូលបណ្ឌិត...) ម្នាលនាងបារិកា នេះជាព្រះរាជា ជាធំក្នុងដែនកាសី ព្រះអង្គបាញ់សាមៈដោយព្រួញ ក្បែរស្ទឹងមិគសម្មតៈដោយសេចក្តីក្រោធ យើងកុំចង់ឲ្យមានបាបដល់ព្រះអង្គឡើយ ។

[១១២] (នាងបារិកា...) បុត្រដែលចិញ្ចឹមយើងងងឹតងងល់ក្នុងព្រៃជាបុត្តជាទីស្រឡាញ់ យើងរកបានដោយកម្រ ចិត្តមិនគប្បីរំជួលក្នុងបុរសអ្នកសម្លាប់កូនប្រុសតែមួយនោះ ដូចម្តេចបាន ។

[១១៣] កិច្ឆា លទ្ធោ បិយោ បុត្តោ យោ អដ្ឋេ អភរី វនេ
តមេកបុត្តឃាតម្ហិ អកោជំ អាហុ បណ្ឌិតា ។
[១១៤] មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេថ ហតោ សាមោតិ ភជិជា
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សាមិ ព្រហាវនេ ។
ឥស្សត្ថេ ចស្មិ កុសលោ ទឡ្ហធម្មោតិ វិស្សុតោ
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សាមិ ព្រហាវនេ ។
មិគានំ វិឃាសមន្វេសំ វនមូលផលានិ ច
អហំ កម្មករោ ហុត្វា ភរិស្សាមិ ព្រហាវនេ ។
[១១៥] នេស ធម្មោ មហារាជ នេតំ អម្ហេសុ កប្បតិ
រាជា ត្វមសិ អម្ហាកំ ចាទេ វន្ទាម តេ មយំ ។
[១១៦] ធម្មំ នេសាទ ភណាថ កតា អបចិតី តយា
បិតា ត្វមសិ អម្ហាកំ មាតា ត្វមសិ ចារិកេ ។
[១១៧] នមោ តេ កាសិរាជត្ថុ នមោ តេ កាសិវឌ្ឍន
អញ្ជលិន្តេ បគ្គណ្ហាម យាវ សាមានុចាបយ ។

[១១៣] (ទុក្ខូលបណ្ឌិត...) បុត្តដែលចិញ្ចឹមយើងផងនឹតងផល់ក្នុងព្រៃ ជាបុត្តជាទីស្រឡាញ់ យើងរកបានដោយកម្រ បណ្ឌិតទាំងឡាយ សរសើរសេចក្ដីមិនក្រោធ ចំពោះបុរសអ្នកសម្លាប់នូវបុត្តតែមួយនោះ ។

[១១៤] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) អ្នកទាំងពីរ កុំគប្បីខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងចំពោះខ្ញុំអ្នកពោលថា សាមៈខ្ញុំសម្លាប់ហើយ ខ្ញុំនឹងជាអ្នកធ្វើការងារចិញ្ចឹម (អ្នកទាំងពីរ) ក្នុងព្រៃធំ ។ ព្រោះខ្ញុំជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងសិល្បធ្នូ មានឈ្មោះល្បីល្បាញថា ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវធ្នូដ៏មាំ ខ្ញុំនឹងធ្វើការងារចិញ្ចឹម (អ្នក) ក្នុងព្រៃធំ ។ ខ្ញុំនឹងធ្វើការងារ ស្វែងរកវំពាម្រឹគទាំងឡាយ ទាំងមើមឈើ ផ្លែឈើ ហើយចិញ្ចឹម (អ្នក) ក្នុងព្រៃធំ ។

[១១៥] (ជនទាំងពីរ...) បពិត្រមហារាជ នេះមិនមែនជាទំនៀមទេ កិរិយាធ្វើនូវអំពើ (របស់ព្រះអង្គ) នេះ មិនសមគួរដល់យើងឡើយ ព្រះអង្គជាព្រះរាជារបស់យើង ។ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទរបស់ព្រះអង្គ ។

[១១៦] (ព្រះរាជា...) បពិត្រអ្នកនេសាទ អ្នកពោលនូវធម៌ អ្នកធ្វើនូវសេចក្ដីគោរព (ចំពោះខ្ញុំ) អ្នកទុកជាបិតារបស់ខ្ញុំ បពិត្រនាងបារិកា នាងទុកជាមាតារបស់ខ្ញុំ ។

[១១៧] (ជនទាំងពីរ...) បពិត្រព្រះរាជា ជាធំក្នុងដែនកាសី ទូលបង្គំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់ចម្រើនក្នុងដែនកាសី ទូលបង្គំ សូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ ទូលបង្គំទាំងឡាយ សូមប្រណម្យអញ្ជលីចំពោះព្រះអង្គ

៤៩

តស្ស ចាគេ សមជ្ជន្តា[១] មុខញ្ច កុជនស្សនំ
សំសុម្ភមានា អត្តានំ កាលមាគមយាមសេ ។
[១១៨] ព្រហារញ្ញមិគាកិណ្ណំ អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ
យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ ចន្ទោវ បតិតោ ឆមា ។
ព្រហារញ្ញមិគាកិណ្ណំ អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ
យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ សុរិយោ បតិតោ ឆមា ។
ព្រហារញ្ញមិគាកិណ្ណំ អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ
យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ បំសុនា បរិកុណ្ឋិតោ[២] ។
ព្រហារញ្ញមិគាកិណ្ណំ អាកាសន្តំវ ទិស្សតិ
យត្ថ សាមោ ហតោ សេតិ ឥធេវ វសថស្សមេ ។
[១១៩] យទិ តត្ថ សហស្សានិ សតានិ នហុតានិ ច
នេវម្ហាកំ ភយំ កោចិ វនេ វាឡេសុ វិជ្ជតិ ។

---

១ ឱ. បវដ្តន្តា ។ ២ ឱ. ម. បតិកុណ្ឋិតោ ។

សូមព្រះអង្គនាំទូលបង្គំទៅដល់សាមៈ ។ ទូលបង្គំទាំងឡាយ នឹងច្របាច់ជើង ស្ទាបមុខល្អគួរមើលរបស់សាមៈនោះត្រៀមរង់ចាំនូវសេចក្ដីស្លាប់ប៉ុណ្ណោះ ។

[១១៨] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) សាមៈ ដែលស្លាប់ហើយ ដួលដេកដូចជាព្រះចន្ទធ្លាក់មកលើប្រថពី ក្នុងព្រៃណា ព្រៃនោះឯង ជាព្រៃស្រោងស្រឹង សឹងដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ប្រាកដដូចជាទីបំផុតនៃអាកាស ។ សាមៈ ដែលស្លាប់ហើយ ដួលដេក ដូចជាព្រះអាទិត្យធ្លាក់មកលើប្រថពីក្នុងព្រៃណា ព្រៃនោះឯង ជាព្រៃស្រោងស្រឹង សឹងដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ប្រាកដដូចជាទីបំផុតនៃអាកាស ។ សាមៈដែលស្លាប់ហើយ ដួលដេកប្រឡាក់ប្រលូសដោយអាចម៍ដី នៅក្នុងព្រៃណា ព្រៃនោះឯង ជាព្រៃស្រោងស្រឹង សឹងដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ប្រាកដដូចជាទីបំផុតនៃអាកាស ។ សាមៈ ដែលស្លាប់ហើយ ដួលដេកនៅក្នុងព្រៃណា ព្រៃនោះឯង ជាព្រៃស្រោងស្រឹង សឹងដេរដាសដោយម្រឹគសាហាវ ប្រាកដដូចជាទីបំផុតនៃអាកាស (ព្រោះហេតុនោះ) អ្នកទាំងឡាយ ចូរនៅតែក្នុងអាស្រមនេះហើយ ។

[១១៩] (ជនទាំងពីរ...) បើទុកណាជាទីនោះ (មានម្រឹគសាហាវ) រយ ពាន់ ម៉ឺនក្ដី ទូលបង្គំទាំងពីរនាក់ ឥតមានសេចក្ដីភិតភ័យតិចតួច ព្រោះសត្វសាហាវទាំងឡាយក្នុងព្រៃទេ ។

[១២០] តតោ អច្ឆា ឧមាធាយ កាសិរាជា ព្រហារនេ
ហត្ថេ គហេត្វា បក្កាមិ យត្ថ សាមោ ហតោ អហុ ។
[១២១] ទិស្វាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ
អបវិទ្ធំ ព្រហារញ្ញេ ចន្ទំវ បតិតំ ឆមា ។
ទិស្វាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ
អបវិទ្ធំ ព្រហារញ្ញេ សុរិយំវ បតិតំ ឆមា ។
ទិស្វាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ
អបវិទ្ធំ ព្រហារញ្ញេ កលូនំ[១] បរិទេវយុំ ។
ទិស្វាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ អធម្មោ កិរ ភោ ឥតិ ។
ពាឡ្ហំ ខោ ត្វំ បមត្តោសិ[២] សាម កល្យាណទស្សន
យោ អជ្ជេវន្តំតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសសិ ។
ពាឡ្ហំ ខោ ត្វំ បទិត្តោសិ[៣] សាម កល្យាណទស្សន
យោ អជ្ជេវន្តំតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសសិ ។
ពាឡ្ហំ ខោ ត្វំ បកុទ្ធោសិ[៤] សាម កល្យាណទស្សន
យោ អជ្ជេវន្តំតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសសិ ។

---
១ ឱ. ករុនំ ។ ២ ឱ. សុត្តោ ។ ៣ ឱ. មត្តោ ។ ៤ ឱ. បមត្តោ ។

[១២០] (*អភិសម្ពុទ្ធគាថា...*) គ្រានោះ ព្រះរាជាជាធំក្នុងដែនកាសី នាំជនខ្វាក់ (ទាំងពីរ) ដឹកដៃទៅក្នុងព្រៃធំ ត្រង់កន្លែងដែលសាមៈស្លាប់ ។

[១២១] មាតាបិតា ឃើញនូវសាមៈ ជាបុត្តដួលប្រឡាក់ប្រលូស ដោយអាចម៍ដី ដែលគេបោះបង់ចោលក្នុងព្រៃធំ ហាក់ដូចព្រះចន្ទដែលធ្លាក់មកលើប្រថពី ។ ឃើញនូវសាមៈ ជាបុត្ត ដួលប្រឡាក់ប្រលូសដោយអាចម៍ដី ដែលគេបោះបង់ចោលក្នុងព្រៃធំ ដូចព្រះអាទិត្យដែលធ្លាក់មកលើប្រថពី ។ ឃើញនូវសាមៈ ជាបុត្តដួលប្រឡាក់ប្រលូសដោយអាចម៍ដី ដែលគេបោះបង់ចោលក្នុងព្រៃធំ ក៏យំរាប់រៀបគួរឲ្យអាណិត ។ ឃើញសាមៈ ជាបុត្ត ដួលប្រឡាក់ប្រលូសដោយអាចម៍ដី ហើយផ្គងដើមដៃ យំទង្គឹះខ្សឹកខ្សួលថា ហៃបាដ៏ចម្រើន (ការស្លាប់នេះ) មានសភាពមិនគួរទេ ។ ឱបាសាមៈ មានរូបល្អ គួរឲ្យក្រឡេកមើល បាឯងជាមនុស្សស្រវឹងខ្លាំង បានជាក្នុងកាលដែលដល់នូវមរណៈថ្ងៃនេះ អ្នកឥតនិយាយរកយើងបន្តិចបន្តួចសោះ ។ ឱបាសាមៈមានរូបល្អគួរឲ្យក្រឡេកមើល បាជាមនុស្សភ្លើតភ្លើនខ្លាំង បានជាក្នុងកាលដែលដល់នូវមរណៈថ្ងៃនេះ អ្នកឥតនិយាយរកយើងបន្តិចបន្តួចសោះ ។ ឱបាសាមៈ អ្នកមានរូបល្អ គួរឲ្យក្រឡេកមើល បាឯងខឹងខ្លាំង បានជាក្នុងកាលដែលដល់នូវមរណៈក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកឥតនិយាយរកយើង បន្តិចបន្តួចសោះ ។

ពាឡ្ហំ ខោ ត្វំ បសុត្តោសិ សាម កល្យាណទស្សន
យោ អជ្ជេវង្គតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសសិ ។
ពាឡ្ហំ ខោ ត្វំ វិមនោសិ សាម កល្យាណទស្សន
យោ អជ្ជេវង្គតេ កាលេ ន កិញ្ចិមភិភាសសិ ។
ជដំ វលិនំ(១) បំសុគតំ កោទានិ សណ្ឋបេស្សតិ
សាមោ អយំ កាលកតោ អម្ហាកំ បរិចារកោ ។
កោ នោ សម្មជ្ជនាទាយ សម្មជ្ជិស្សតិ អស្សមំ
សាមោ អយំ កាលកតោ អម្ហាកំ បរិចារកោ ។
កោទានិ ន្ហាបយិស្សតិ សីតេនុណ្ហោទកេន ច
សាមោ អយំ កាលកតោ អម្ហាកំ បរិចារកោ ។
កោទានិ ភោជយិស្សតិ វនមូលផលានិ ច
សាមោ អយំ កាលកតោ អម្ហាកំ បរិចារកោ ។
[១២២] ទិស្វាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ
អដ្ដិតា(២) បុត្តសោកេន មាតា សច្ចំ អភាសថ ។
យេន សច្ចេនយំ សាមោ ធម្មចារី បុរេ អហុ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

១ មលិនន្តិ អដ្ឋកថា ។ ២ អទ្ទិតាតិ អដ្ឋកថា ។

ឱបាសាមៈ មានរូបល្អគួរឲ្យក្រឡេកមើល បាឯងដេកលក់ស៊ប់ បានជា ក្នុងកាលដែលដល់នូវមរណៈក្នុងថ្ងៃនេះ បាឥតនិយាយរកយើងបន្តិចបន្តួចសោះ ។ ឱសាមៈ មានរូបល្អគួរឲ្យក្រឡេកមើល បាជាបុគ្គលតូចចិត្តខ្លាំង បានជាក្នុងកាលដែលដល់នូវមរណៈក្នុងថ្ងៃនេះ បាឥតនិយាយរកយើងបន្តិចបន្តួចនោះ ។ ឥឡូវនេះ នរណានឹងរៀបចំជដា ដ៏សៅហ្មងប្រឡាក់ប្រឡូសដោយអាចម៍ដី ព្រោះសាមៈ ជាអ្នកបម្រើយើងផងឺតផងល់នេះ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ នរណា នឹងកាន់អំបោស បោសអាស្រមដើម្បីយើង ព្រោះសាមៈ ជាអ្នកបម្រើយើងផងឺតផងល់នេះ ធ្វើមរណ-កាលហើយ ។ ឥឡូវនេះ នរណានឹងផ្ងូត (យើង) ដោយទឹកត្រជាក់ទឹកក្តៅ ព្រោះសាមៈ ជាអ្នកបម្រើយើងផងឺតផងល់នេះ ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ឥឡូវនេះ នរណា នឹងឲ្យយើងបរិភោគ មើមឈើ ផ្លែឈើ ព្រោះសាមៈ ជាអ្នកបម្រើយើងផងឺតផងល់នេះ ធ្វើមរណកាលហើយ ។

[១២២] មាតា ឃើញសាមៈ ជាបុត្ត ដួលប្រឡាក់ប្រឡូសដោយអាចម៍ដី ត្រូវសេចក្តីសោក ព្រោះកូន បៀតបៀនហើយ បានពោលនូវពាក្យ សច្ចៈថា ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិស របស់សាមៈ សាបរលាបទៅដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ ព្រហ្មចារី បុរេ អហុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ សច្ចវាទី បុរេ អហុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ មាតាបេត្តិភរោ អហុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ បាណា បិយតរោ មម

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យង្កិញ្ចិត្ថិ កតំ បុញ្ញំ មយ្ហញ្ចេវ បិតុច្ច តេ

សព្វេន តេន កុសលេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

[១២៣] និសម្មាន បតិតំ សាមំ បុត្តកំ បំសុកុណ្ឋិតំ

អដ្ដិតោ បុត្តសោកេន បិតា សច្ចំ អកាសថ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ ធម្មចារី បុរេ អហុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ ព្រហ្មចារី បុរេ អហុ

ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈសាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ។ ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យសត្យដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈសាបរលាបទៅដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ សាមៈនេះ ជាអ្នកបម្រើមាតានិងបិតា ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ សាមៈនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកោតក្រែងនូវបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូលដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ។ សាមៈ នេះ ជាទីស្រឡាញ់ដោយវិសេសរបស់ខ្ញុំ ជាងជីវិត ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ បុណ្យណានីមួយ ដែលខ្ញុំផង ដែលបិតារបស់អ្នកផង បានធ្វើហើយ ដោយកុសលទាំងអស់នោះ សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ។

[១២៣] បិតាឃើញសាមៈ ជាបុត្ត ដួលប្រឡាក់ប្រឡូសដោយអាចម៍ដី ត្រូវសេចក្ដីសោកព្រោះកូនបៀតបៀនហើយ បានពោលនូវពាក្យសច្ចៈថា ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈសាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈសាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។

យេន សច្ចេនយំ សាមោ សច្ចវាទី បុរេ អហុ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។
យេន សច្ចេនយំ សាមោ មាតាបេតិភរោ អហុ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។
យេន សច្ចេនយំ សាមោ កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិកោ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។
យេន សច្ចេនយំ សាមោ ចាណា បិយតរោ មម
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។
យង្កិញ្ចិត្ថិ កតំ បុញ្ញំ មយ្ហញ្ចេវ មាតុច្ច តេ
សព្វេន តេន កុសលេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។
[១២៤] សា ទេវតា អន្តរហិតា បព្វតេ គន្ធមាទនេ
សាមស្ស អនុកម្បាយ ឥមំ សច្ចំ អភាសថ ។
បព្វត្យាហំ គន្ធមាទនេ ចិរំ រត្តំ និវាសិនី
ន មេ បិយតរោ កោចិ អញ្ញោ សាមេន វិជ្ជតិ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមញ្ញស្ស ហញ្ញតុ ។
សព្វេ វនា គន្ធមយា បព្វតេ គន្ធមាទនេ
ឯតេ សច្ចវជ្ជេន វិសំ សាមស្ស ហញ្ញតុ ។

ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកពោលនូវពាក្យសត្យ ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ ក្នុងកាលមុន សាមៈនេះ ជាអ្នកចិញ្ចឹមមាតានិងបិតា ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ សាមៈនេះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តកោតក្រែងនូវបុគ្គលជាធំក្នុងត្រកូល ដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ សាមៈនេះ ជាបុគ្គលជាទីស្រឡាញ់ដោយវិសេសរបស់ខ្ញុំជាងជីវិតដោយសច្ចៈណា សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ ។ បុណ្យណានីមួយ ដែលខ្ញុំផង ដែលមាតារបស់អ្នកផង បានធ្វើហើយ ដោយកុសលទាំងអស់នោះ សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ។

[១២៤] ទេវតានោះ បាត់អំពីភ្នំគន្ធមាទន៍ បានពោលនូវពាក្យសច្ចៈនេះ ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះសាមៈថា ខ្ញុំនៅអាស្រ័យលើភ្នំគន្ធមាទន៍ អស់កាលជាយូរអង្វែងហើយ ឥតមាននរណាដទៃ ដែលជាទីស្រឡាញ់ ដោយវិសេសរបស់ខ្ញុំជាងសាមៈទេ ដោយការពោលសច្ចៈនុ៎ះ សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ។ នៅភ្នំគន្ធមាទន៍ សព្វព្រៃព្រឹក្សាទាំងឡាយ សុទ្ធសឹងមានក្លិនក្រអូប ដោយការពោលសច្ចៈនេះ សូមឲ្យពិសរបស់សាមៈ សាបរលាបទៅ ។

៦៤

តេសំ លាលប្បមានានំ ពហុំ ការុញ្ញសញ្ហិតំ
ទិប្ប សាមោ សមុដ្ឋសិ យុវា កល្យាណទស្សនោ ។
[១២៥] សាមោហមស្មិ ភទ្ទំ វោ សោត្ថិជាម្ហិ សមុដ្ឋិតោ
មា ពាឡ្ហំ បរិទេវេថ មញ្ជុនាភិវទេថ មំ ។
[១២៦] ស្វាគតន្តេ មហារាជ អថោ តេ អទុរាគតំ
ឥស្សរោសិ អនុប្បត្តោ យំ ឥធត្ថិ បវេទយ ។
តិណ្ឌុកានិ បិយាលានិ មធុកេ កាសមារិយោ
ផលានិ ខុទ្ទកប្បានិ ភុញ្ជ រាជ វរំ វរំ ។
អត្ថិ មេ បានិយំ សីតំ អាភតំ គិរិគព្ភរា
តតោ បិវ មហារាជ សចេ ត្វំ អភិកង្ខសិ ។
[១២៧] សម្មុយ្ហាមិ បមុយ្ហាមិ សព្វា មុយ្ហន្តិ មេ ទិសា
បេតន្តំ សាមមទ្ទក្ខឹ កោ នុ ត្វំ សាម ជីវសិ ។

កាលបើជនទាំងនោះ កំពុងចរចារៀបរាប់នូវពាក្យ ប្រកបដោយសេចក្តីករុណា មានប្រមាណច្រើន សាមៈជាមនុស្សកំលោះ មានរូបល្អ គួរឲ្យរមិលមើល ក៏ក្រោកឡើងភ្លាម ។

[១២៥] (មហាសត្វ...) ខ្ញុំឈ្មោះសាមៈ សេចក្តីចម្រើន ចូរមានដល់លោកទាំងឡាយ ខ្ញុំក្រោកឡើងដោយសួស្តីហើយ សូមលោកទាំងឡាយកុំខ្សឹកខ្សួលខ្លាំងឡើយ សូមលោកទាំងឡាយចរចាចំពោះខ្ញុំដោយពាក្យពីរោះ ។

[១២៦] បពិត្រមហារាជ ព្រះរាជដំណើររបស់ព្រះអង្គមកល្អហើយ ទ្រង់យាងមកមិនអាក្រក់ទេ ព្រះអង្គជាធំទ្រង់យាងមកដល់ហើយ វត្ថុណា មានក្នុងទីនេះ សូមទ្រង់មានព្រះបន្ទូល ។ បពិត្រមហារាជ ផលាផល មានផ្លែទម្ពាប់ មាក់ប៉ែន ស្រគំ សឹងមានរសផ្អែមដូចទឹកឃ្មុំ ទូលបង្គំជាខ្ញុំប្រមូលមកទុកក្នុងទីជាមួយគ្នា សូមទ្រង់សោយនូវផលាផលដែលមានរសឆ្ងាញ់ៗ ។ បពិត្រមហារាជ ទឹកសម្រាប់សោយដ៏ត្រជាក់ ទូលបង្គំជាខ្ញុំបាននាំមកអំពីជ្រោះភ្នំ បើព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រូវការ សូមទ្រង់ដងអំពីទីនោះសោយចុះ ។

[១២៧] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) ខ្ញុំវង្វេង ភ័ន្តភាំងស្មារតី ងងឹតងងល់សព្វទិសានុទិស ព្រោះបានឃើញសាមៈនោះធ្វើមរណកាលហើយ ម្នាលសាមៈ អ្នកដូចម្តេច ក៏រស់ឡើងវិញ ។

៦៤

មហានិបាតេ តតិយំ សុវណ្ណសាមជាតកំ

[១២៨] អបិ ជីវំ មហារាជ   បុរិសំ គាឡ្ហវេទនំ
ឧបនីតមនសង្កប្បំ   ជីវន្តំ មញ្ញតេ មតំ ។
អបិ ជីវំ មហារាជ   បុរិសំ គាឡ្ហវេទនំ
តំ និរោធគតំ សន្តំ   ជីវន្តំ មញ្ញតេ មតំ ។
[១២៩] យោ មាតរំ បិតរំ វា   មច្ចោ ធម្មេន បោសតិ
ទេវាបិ នំ តិកិច្ឆន្តិ   មាតាបេតិភរំ នរំ ។
យោ មាតរំ បិតរំ វា   មច្ចោ ធម្មេន បោសតិ
ឥធេវ នំ បសំសន្តិ   បេច្ច សគ្គេ បមោទតិ ។
[១៣០] ឯស ភិយ្យោ បមុយ្ហាមិ   សព្វា មុយ្ហន្តិ មេ ទិសា
សរណំ សាម គច្ឆាមិ   ត្វញ្ច មេ សរណំ ភវ ។
[១៣១] ធម្មញ្ចរ មហារាជ   មាតាបិតូសុ ខត្តិយ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន   រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។
ធម្មញ្ចរ មហារាជ   បុត្តទារេសុ ខត្តិយ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន   រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

[១២៨] (មហាសត្ត...) បពិត្រមហារាជ (សត្វលោក) តែង សម្គាល់នូវបុរសដែលមានវេទនាធ្ងន់ តែនៅរស់ ឬមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុង ចិត្ត ធ្លាក់ចុះក្នុងភវគ្គ ដែលនៅរស់ ថាស្លាប់ ។ បពិត្រមហារាជ ម្យ៉ាង ទៀត (សត្វលោក) តែងសម្គាល់នូវបុរសដែលមានវេទនាធ្ងន់តែនៅ រស់ ឬចូលនិរោធ នៅរស់នោះ ថាស្លាប់ហើយ ។

[១២៩] សត្វណា តែងចិញ្ចឹមនូវមាតានិងបិតាដោយធម៌ ទេវតា ទាំងឡាយ តែងរក្សានូវសត្វ អ្នកចិញ្ចឹមមាតាបិតានោះ ។ សត្វណា តែងចិញ្ចឹមមាតានិងបិតាដោយធម៌ បណ្ឌិតទាំងឡាយក្នុងលោកនេះឯង តែងសរសើរនូវសត្វនោះ សត្វនោះ លុះលះបង់លោកនេះទៅ រមែង រីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ។

[១៣០] (ព្រះបាទបិលយក្ខ...) ខ្ញុំវង្វេងតែវង្វេង ភ័ន្តកាំងស្មារតី ងងឹតងងល់ សព្វទិសានុទិស ម្នាលសាមៈ ខ្ញុំសូមយកអ្នកជាទីពឹង អ្នក ចូរជាទីពឹងរបស់ខ្ញុំ ។

[១៣១] (មហាសត្ត...) បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គ ប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះមាតានិងបិតា បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គបាន ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះបុត្តនិងភរិយា បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គបានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

៦៦

ធម្មញ្ចរ មហារាជ មិត្តាមច្ចេសុ ខត្តិយ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ វាហនេសុ ពលេសុ ច
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ គាមេសុ និគមេសុ ច
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ រដ្ឋេសុ ជនបទេសុ ច
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ សមណេសុ ព្រាហ្មណេសុ ច
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ មិគបក្ខីសុ ខត្តិយ
ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះមិត្តនិងអាមាត្យទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គបានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះសត្វពាហនៈនិងពល បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គបានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះស្រុកនិងនិគមទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះព្រះអង្គបានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះអ្នកដែននិងអ្នកជនបទទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះទ្រង់បានប្រព្រឹត្តធម៌ ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ចំពោះសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជា លុះទ្រង់បានប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ ជាក្សត្រ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ចំពោះម្រឹគនិងបក្សី បពិត្រព្រះរាជា លុះទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយតែងនាំមកនូវសុខ បពិត្រព្រះរាជា លុះទ្រង់ប្រព្រឹត្តធម៌ក្នុងលោកនេះហើយ នឹងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

៦៧

មហានិបាតេ តតិយំ សុវណ្ណសាមជាតកំ

ធម្មញ្ចរ មហារាជ ធម្មោ ចិណ្ណោ សុខាវហោ

ឥធ ធម្មំ ចរិត្វាន រាជ សគ្គំ គមិស្សសិ ។

ធម្មញ្ចរ មហារាជ ឥន្ទា ទេវា សព្រហ្មកា

សុចិណ្ណេន ទិវំ បត្តា មា ធម្មំ រាជ បាមទោ ។

សុវណ្ណសាមជាតកំ តតិយំ ។

៦៧

មហានិបាត សុវណ្ណសាមជាតក ទី ៣

បពិត្រព្រះមហារាជ សូមព្រះអង្គប្រព្រឹត្តធម៌ (ព្រោះ) ទេវតាឥន្ទ្រព្រហ្ម ដែលបានដល់ នូវឋានសួគ៌ ក៏ព្រោះធម៌ ដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តល្អហើយ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គកុំប្រហែសធ្វេសនឹងធម៌ឡើយ ។

ចប់ សុវណ្ណសាមជាតក ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

នេមិរាជជាតកំ

[១៣២] អច្ឆេរំ វត លោកស្មឹ ឧប្បជ្ជន្តិ វិចក្ខណា
យទា អហុ និមិរាជា បណ្ឌិតោ កុសលត្ថិកោ
រាជា សព្វវិទេហានំ អទា ទានំ អរិន្ទមោ ។
តស្ស តំ ទទតោ ទានំ សង្កប្បោ ឧទបជ្ជថ
ទានំ វា ព្រហ្មចរិយំ វា កតមំ សុ មហប្ផលំ ។
[១៣៣] តស្ស សង្កប្បមញ្ញាយ មឃវា ទេវកុញ្ជរោ
សហស្សនេត្តោ បាតុរហុ វណ្ណេន វិហនន្តមំ[១] ។
សលោមហដ្ឋោ មនុជិន្ទោ វាសវំ អវចា និមិ
ទេវតា នុសិ គន្ធព្វោ អាទុ សក្កោ បុរិន្ទទោ ។
ន ច មេ តាទិសោ វណ្ណោ ទិដ្ឋោ វា យទិ វា សុតោ
អាចិក្ខ មេ ត្វំ ភទ្ទន្តេ កថំ ជានេមុ តំ មយំ ។
សលោមហដ្ឋំ ញត្វាន វាសវោ អវចា និមឹ
សក្កោហមស្មិ ទេវិន្ទោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
អលោមហដ្ឋោ មនុជិន្ទ បុច្ឆ បញ្ហំ យទិច្ឆសិ ។

១ ឱ. និហនំ តមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

នេមិរាជជាតក

[១៣២] (*អភិសម្ពុទ្ធគាថា*) *ក្នុងកាលដែលព្រះបាទនេមិ ជាបណ្ឌិត អ្នកត្រូវការដោយកុសល ជាព្រះរាជាអ្នកទូន្មាននូវសត្រូវ ទ្រង់តែងឲ្យទានដល់ជនអ្នកនៅក្នុងដែនវិទេហៈទាំងឡាយគ្រប់គ្នា គ្រានោះ* (មនុស្ស *និងទេវតាទាំងឡាយតែងសរសើរថា*) *ឱអស្ចារ្យណាស់ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងពិចារណា កើតឡើងក្នុងលោកហើយ ។ កាលព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់ឲ្យទាននោះ សេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងថា ទានក្តី ព្រហ្មចរិយៈក្តី កុសលណាហ្ន៎ មានផលច្រើនជាង ។*

[១៣៣] *ទេវរាជឈ្មោះមឃវៈ ជាទេវកុញ្ជរ ជាសហស្សនេត្រ បានជ្រាបព្រះតម្រិះរបស់ព្រះរាជានោះ ហើយមកប្រាកដ* (*ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះរាជា*) *កម្ចាត់បង់នូវងងឹតដោយវណ្ណៈ ។ ព្រះបាទនេមិរាជ ជាធំជាងមនុស្ស ទ្រង់ព្រឺព្រះលោមា បានសួរ ទេវរាជឈ្មោះវាសវៈថា អ្នកជាទេវតា ឬជាគន្ធព្វ ឬក៏ជាសក្កៈ បុរិន្ទទៈ ។ រស្មីប្រាដកដូច្នោះ ខ្ញុំពុំដែលឃើញទាំងមិនធ្លាប់ឮឡើយ បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកចូរប្រាប់ខ្ញុំ ធ្វើម្តេចយើងស្គាល់អ្នកបាន ។ ទេវរាជ ឈ្មោះវាសវៈ ជ្រាបថា ព្រះបាទនេមិព្រឺព្រះលោមាហើយ ទើបឆ្លើយថា ខ្ញុំជាព្រះឥន្ទ្រ ជាធំជាងទេវតា មកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គ ជាធំជាងមនុស្ស ទ្រង់កុំព្រឺព្រះលោមាឡើយ ព្រះអង្គមានសេចក្តីប្រាថ្នា ដើម្បីសួរនូវប្រស្នាណា សូមទ្រង់សួរចុះ ។*

៦៩

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

សោ ច តេន កតោកាសោ វាសវំ អវចា និមិ

បុច្ឆាមិ តំ មហារាជ សព្វភូតានមិស្សរ

ទានំ វា ព្រហ្មចរិយំ វា កតមំ សុ មហប្ផលំ ។

សោ បុដ្ឋោ នរទេវេន វាសវោ អវចា និមឹ

វិបាកំ ព្រហ្មចរិយស្ស ជានំ អក្ខាសិ ជានតោ ។

ហីនេន ព្រហ្មចរិយេន ខត្តិយេ ឧបបជ្ជតិ

មជ្ឈិមេន ច ទេវត្តំ ឧត្តមេន វិសុជ្ឈតិ ។

ន ហេតេ សុ លភា កាយា យាចយោគេន កេនចិ

យេ កាយេ ឧបបជ្ជន្តិ អនាគារា តបស្សិនោ ។

ចំណែកព្រះបាទនេមិរាជអង្គនោះ លុះព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ធ្វើឱកាសហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរនូវទេវរាជឈ្មោះវាសវៈថា បពិត្រទេវរាជជាឥស្សរៈជាង សព្វសត្វទាំងឡាយ ខ្ញុំសូមសួរព្រះអង្គថា ទានក្តី ព្រហ្មចរិយៈក្តី កុសល ណាមានផលច្រើនជាង ។ ព្រះវាសវៈនោះ ដែលព្រះបាទនេមិ ជានរទេព សួរហើយ ក៏ឆ្លើយតបព្រះបាទនេមិវិញ ព្រះវាសវៈនោះ ប្រាប់នូវផលនៃ ព្រហ្មចរិយៈ បានទូលព្រះបាទនេមិ ដែលមិនជ្រាបថា បុគ្គលកើតក្នុង ត្រកូលក្សត្រដោយព្រហ្មចរិយៈថោកទាប[១] ដល់នូវភាពជាទេវតាដោយ ព្រហ្មចរិយៈជាកណ្តាល[២] បរិសុទ្ធស្អាតដោយព្រហ្មចរិយៈខ្ពង់ខ្ពស់[៣] ។ ពួកអ្នកបួសប្រព្រឹត្តតបៈទាំងឡាយ ទៅកើតក្នុងពួកព្រហ្មណា ពួកព្រហ្ម ទាំងនុ៎ះ បុគ្គលអ្នកប្រកបក្នុងការសូមណាមួយមិនងាយបានសោះទេ ។

១-២-៣ តាមសេចក្តីយល់របស់សក្កទេវរាជ ពោលតាមពាហិរសាសនាថា សីលដែល គ្រាន់តែវៀរចាកមេថុន ហៅថា ព្រហ្មចរិយៈថោកទាប អាចញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យទៅកើតក្នុងត្រកូល ក្សត្រ ។ ឧបចារជ្ឈាន ហៅថា ព្រហ្មចរិយៈជាកណ្តាល អាចញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យទៅកើតជាទេវតា ។ សមាបត្តិប្រាំបីហៅថា ព្រហ្មចរិយៈខ្ពង់ខ្ពស់ អាចញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ ពួកពាហិរសាសនាសំដៅយកព្រហ្មលោកនោះថាជានិព្វាន ។ ពុទ្ធសាសនាថា ព្រហ្មចរិយៈ របស់ភិក្ខុ ដែលមានសីលបរិសុទ្ធ តែប្រាថ្នាយកទេពនិកាយណាមួយ ចាត់ជាព្រហ្មចរិយៈ ថោកទាប សមាបត្តិប្រាំបី ចាត់ជាព្រហ្មចរិយៈកណ្តាល អរហត្តមគ្គ ចាត់ជាព្រហ្មចរិយៈ ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

[១៣៤] ទុទីបោ សាគរោ សេលោ មុចលិន្ទោ ភគីរសោ(១)

ឧសិន្នរោ អដ្ឋកោ(២) ច អស្សកោ ច បុថុជ្ជនោ(៣)។

ឯតេ ចញ្ញេ ច រាជានោ ខត្តិយា ព្រាហ្មណា ពហូ

បុថុយញ្ញំ យជិត្វាន បេតត្តំ នាតិវត្តឹសុ(៤) ។

[១៣៥] យេ អទុតិយា ន រមន្តិ ឯកិកា

វិវេកជំ យេ ន លភន្តិ បីតឹ

កិញ្ចាបិ តេ ឥន្ទសមានភោគា

តេ វេ បរាធីនសុខា វរាកា ។

[១៣៦]អទ្ធាយិមេ អតិវត្តឹសុ(៥) អនាគារា តបស្សិនោ

សត្តិសយោ យាមហនុ សោមយាគោ មនោជវោ ។

សមុទ្ទោ មាឃោ ភរតោ(៦) ឥសិ កាលបុរក្ខិតោ

អង្គីរសោ កស្សបោ ច កីសវច្ឆោ អកន្តិ(៧) ច ។

---

១ ម. មុជកិន្ទោ ភគិរសោ ។ ភុជគិន្ទោ ភង្គិរសោតិ អដ្ឋកថា ។ ២ ម. ឧសិន្នរោ កស្សបោ ច ។ ៣ ឱ. ម. បុថុជ្ជនោ ។ ៤ ឱ. បេតន្តេ នាតិវត្តិសុន្តិ ។ ៥ អថយិមេ អវត្តិសុ ។ ៦ ម. ភរទោ ។ ឱ. អកិត្តិ ច ។ ៧ ម. អកត្តិ ច ។

[១៣៤] ព្រះបាទទុទីបៈ ១ ព្រះបាទសាគរៈ ១ ព្រះបាទសេលៈ ១ ព្រះបាទមុចលិន្ទ ១ ព្រះបាទភគីរសៈ ១ ព្រះបាទឧសិន្នរៈ ១ ព្រះបាទអត្ថកៈ ១ ព្រះបាទអស្សកៈ ១ ព្រះបាទបុថុទ្ធនៈ ១ ។ ព្រះរាជាទាំងឡាយអង្គនេះក្តី ព្រះរាជាទាំងឡាយដទៃក្តី ពួកក្សត្រ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាច្រើនក្តី ដែលបូជានូវគ្រឿងយ័ញ្ញ យ៉ាងច្រើន មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវបេតភាព (កាមាវចរភូមិ) ឡើយ ។

[១៣៥] ជនទាំងឡាយណា មិនមានគូ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង រមែងមិនត្រេកអរ (ត្រេកអរតែក្នុងការនៅប្រឡូកប្រឡំដោយពួក) ជនទាំងឡាយណា មិនមានបីតិ ដែលកើតអំពីវិវេកទេ ជនទាំងឡាយនោះ ទុកជាមានភោគៈស្មើដោយព្រះឥន្ទក៏ដោយចុះ ជនទាំងឡាយនោះ ក៏ឈ្មោះថាជាបុគ្គលកម្សត់ មានសេចក្តីសុខព្រោះកិរិយាអាស្រ័យនូវបុគ្គលដទៃដោយពិត ។

[១៣៦] ឥសី ៧ អង្គនេះ គឺឥសីឈ្មោះយាមហនុ ១ សោមយាគៈ ១ មនោជវៈ ១ សមុទ្ទៈ ១ មាឃៈ ១ ភរតៈ ១ ឥសីឈ្មោះកាលបុរក្ខិតៈ ១ និងឥសីទាំងឡាយ ៤ អង្គ គឺ ឥសីឈ្មោះអង្គិរសៈ ១ កស្សបៈ ១ កីសវច្ឆៈ ១ អកន្តិ ១ ជាអនាគារបុគ្គល មានតបធម៌ បានកន្លង (កាមាវចរភូមិ) ដោយពិត ។

៧១

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

[១៣៧] ឧត្តរេន នទី សីទា គម្ភីរា ទុរតិក្កមា
នឡគ្គិវណ្ណា[១] ជោតន្តិ សទា កាញ្ចនបព្វតា ។
បរុឡ្ហកច្ឆា តគ្គរា បរុឡ្ហកច្ឆា វនា នគា
តត្រាសុំ ទសសហស្សា បោរាណា ឥសយោ បុរេ ។
អហំ សេដ្ឋោស្មិ ទានេន សញ្ញមេន ទមេន ច
អនុត្តរំ វតំ កត្វា បកិរចារី សមាហិតេ ។
ជាតិមន្តំ អជច្ចញ្ច អហមុជុគតំ នរំ
អតិវេលំ នមស្សិស្សំ កម្មពន្ធូ ហិ មាណវា ។
សព្វេ វណ្ណា អធម្មដ្ឋា បតន្តិ និរយំ អធោ
សព្វេ វណ្ណា វិសុជ្ឈន្តិ ចរិត្វា ធម្មមុត្តមំ ។
[១៣៨] ឥទំ វត្វាន មឃវា ទេវរាជា សុជម្បតិ
វេទេហមនុសាសិត្វា សគ្គកាយំ អបក្កមិ ។

---
១ ម. នីលគ្គិវណ្ណាតិ បាឋោ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

[១៣៧] នៅប្រទេសហិមវន្តខាងជើង មានស្ទឹងឈ្មោះសីទា មានជម្រៅដ៏ជ្រៅ អ្នកផងធ្វងបានដោយកម្រ (ទាំងពីរខាងឆ្នេរស្ទឹងនោះ) មានភ្នំមាស ពណ៌ដូចភ្លើងខៀវ រុងរឿងសព្វ ៗ កាល ។ (ទៀបឆ្នេរនៃស្ទឹងនោះ) សឹងមានដើមក្រឹស្នាលូតលាស់ទង្គំទង្គោល មានទាំងរុក្ខជាតិផ្សេងៗ មានគុម្ពលូតលាស់ (អំពីដើងបព៌ត) ក្នុងកាលមុន មានពួកឥសីចាស់ៗ មួយម៉ឺនអង្គ នៅក្នុងទីនោះឯង ។ ខ្ញុំជាបុគ្គលប្រសើរដោយការឲ្យនឹងការប្រព្រឹត្តវត្តដោយការសង្រួមនិងការទូន្មាន (នូវឥន្ទ្រិយ) ហើយប្រព្រឹត្ត (ម្នាក់ឯង) លះបង់ (ពួក) ជាអ្នកមានចិត្តតាំងមាំ ។ ខ្ញុំមិនរិះគន់នូវជនអ្នកមានជាតិទាបនិងមានជាតិខ្ពស់ នមស្ការបំពោះជន អ្នកមានចិត្តត្រង់មិនមានកំណត់កាលវេលាឡើយ ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយមានកម្មជាផៅពង្ស ។ វណ្ណៈ[១] ទាំងអស់ អ្នកមិនតាំងនៅក្នុងធម៌ រមែងធ្លាក់ចុះក្នុងនរក ជាខាងក្រោម វណ្ណៈទាំងអស់ បានប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ឧត្តមហើយរមែងបរិសុទ្ធ ។

[១៣៨] មឃវទេវរាជ សុជម្បតិ ទ្រង់ពោលពាក្យនេះ ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅព្រះបាទនេមិជាធំក្នុងដែនវិទេហៈ រួចហើយទ្រង់ចៀសចេញទៅកាន់ពួកទេវតាក្នុងឋានសួគ៌ ។

១ សំដៅយក ពួកក្សត្រិយ៍, ព្រាហ្មណ៍, វេស្សៈ និងសូទ្រៈ ។

[១៣៩] ឥទំ ភោន្តោ និសាមេថ យាវន្តេត្ថ សមាគតា
ធម្មិកានំ មនុស្សានំ វណ្ណំ ឧច្ចាវចំ ពហុំ ។
យថា អយំ និមិរាជា បណ្ឌិតោ កុសលត្ថិកោ
រាជា សព្វវិទេហានំ អទា ទានំ អរិន្ទមោ ។
តស្ស តំ ទទតោ ទានំ សង្កប្បោ ឧទបជ្ជថ
ទានំ វា ព្រហ្មចរិយំ វា កតមំ សុ មហប្ផលំ ។

[១៤០] អព្ភុតោ វត លោកស្មឹ ឧប្បជ្ជិ លោមហំសនោ
ទិព្វោ រថោ បាតុរហុ វេទេហស្ស យសស្សិនោ ។

[១៤១] ទេវបុត្តោ មហិទ្ធិកោ មាតលិ ទេវសារថិ
និមន្តយិត្ថ រាជានំ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ ។
ឯហិមំ រថមារុយ្ហ រាជា សេដ្ឋ ទិសម្បតិ
ទេវា ទស្សនកាមា តេ តាវតឹសា សឥន្ទកា
សរមានា ហិ តេ ទេវា សុធម្មាយំ សមច្ឆរេ ។

[១៧៩] (ព្រះឥន្ទ្រ...) ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន អ្នកទាំងឡាយ ទាំងប៉ុន្មានដែលបានមកប្រជុំគ្នាហើយក្នុងទីនេះ ចូរចាំស្តាប់នូវគុណខ្ពស់ និងទាប[១] មានប្រមាណច្រើននេះ របស់មនុស្សទាំងឡាយ អ្នកប្រកបដោយធម៌ ។ ដូចជាព្រះបាទនេមិអង្គនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកត្រូវការដោយកុសល ជាព្រះរាជាទូន្មាននូវសត្រូវ បានឲ្យទានដល់អ្នកដែនវិទេហៈទាំងឡាយគ្រប់ ៗ គ្នា ។ កាលដែលព្រះរាជាអង្គនោះ កំពុងឲ្យនូវទាននោះ សេចក្តីត្រិះរិះកើតឡើងថា ទានក្តី ព្រហ្មចរិយៈក្តី កុសលណា មានផលច្រើនជាង ។

[១៨០] (មហាជន...) ឱហ្ន៎ សេចក្តីព្រឺរោម មិនធ្លាប់កើតមាន ក៏កើតឡើងហើយក្នុងលោក រថទិព្វកើតប្រាកដហើយ ដល់ព្រះបាទវិទេហៈ មានយស ។

[១៨១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) មាតលិទេវបុត្រ អ្នកមានឫទ្ធិច្រើន ជាទេវសារថី បានអញ្ជើញព្រះបាទវិទេហៈ អ្នកគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលាថា ។ បពិត្រព្រះរាជា ដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស សូមព្រះអង្គយាងមកទ្រង់ស្តេចឡើងកាន់រថនេះ ដ្បិតទេវតាទាំងឡាយ នៅឋានតាវត្តិង្ស ព្រមទាំងព្រះឥន្ទ្រ ចង់ឃើញព្រះអង្គ ព្រោះទេវតាទាំងឡាយនោះ តែងរលឹក (ព្រះអង្គ) កំពុងនៅប្រជុំក្នុងធម្មសភា ឈ្មោះសុធម្មា ។

---
១ សក្កទេវរាជ សំដៅយកសីលថាជាគុណខ្ពស់ ទានជាគុណទាប ។ អដ្ឋកថា ។

៧៣

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

[១៤២] តតោ រាជា តរមានោ វេទេហោ មិថិលគ្គហោ
អាសនា វុដ្ឋហិត្វាន បមុខោ រថមារុហិ ។
អភិរុឡ្ហំ រថំ ទិព្វំ មាតលិ ឯតទព្រវិ
កេន តំ នេមិ មគ្គេន រាជ សេដ្ឋ ទិសម្បតិ
យេន វា បាបកម្មន្តា បុញ្ញកម្មា ច យេ នរា ។
[១៤៣] ឧភយេនេវ មំ នេហិ មាតលិ ទេវសារថិ
យេន វា បាបកម្មន្តា បុញ្ញកម្មា ច យេ នរា ។
[១៤៤] កេន តំ បឋមំ នេមិ រាជ សេដ្ឋ ទិសម្បតិ
យេន វា បាបកម្មន្តា បុញ្ញកម្មា ច យេ នរា ។
[១៤៥] និរយំ តាវ បស្សាមិ អាវាសំ បាបកម្មិនំ
ឋានានិ លុទ្ទកម្មានំ ទុស្សីលានញ្ច យា គតិ ។
[១៤៦] ទស្សេសិ មាតលិ រញ្ញោ ទុគ្គំ វេតរណឹ នទឹ
កុថិតំ ខារសំយុត្តំ តត្តំ អគ្គិសិខូបមំ ។

[១៤២] លំដាប់នោះ ព្រះបាទវិទេហៈ អ្នកគ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ទ្រង់មីម្នាក្រោកចាកអាសនៈ បែរព្រះភក្ត្រឡើងកាន់រថ ។ មាតលិទេវបុត្រ ទូលសួរព្រះបាទនេមិរាជនុ៎ះ ដែលស្តេចឡើងកាន់រថទិព្វហើយ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស ទូលបង្គំជាខ្ញុំនាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណា តាមផ្លូវដែលសត្វមានបាបកម្ម ឬតាមផ្លូវដែលសត្វមានបុញ្ញកម្ម ។

[១៤៣] (ព្រះបាទនេមិ...) ម្នាលមាតលិទេវសារថី អ្នកចូរនាំខ្ញុំទៅតាមផ្លូវទាំងពីរ គឺផ្លូវដែលសត្វមានបាបកម្មផង ផ្លូវដែលសត្វមានបុញ្ញកម្មផង ។

[១៤៤] (មាតលិ...) បពិត្រព្រះរាជាដ៏ប្រសើរ ជាម្ចាស់នៃទិស ទូលបង្គំជាខ្ញុំ នាំព្រះអង្គទៅតាមផ្លូវណាមុន តាមផ្លូវដែលសត្វមានបាបកម្មមុនឬ ឬតាមផ្លូវដែលសត្វមានបុញ្ញកម្មមុន ។

[១៤៥] (ព្រះបាទនេមិ...) ខ្ញុំចង់ឃើញនរកជាទីនៅនៃសត្វអ្នកមានបាបកម្មទាំងឡាយ ខ្ញុំចង់ឃើញឋាននៃសត្វអ្នកមានកម្មលាមក នឹងគតិនៃសត្វទ្រុស្តសីលទាំងឡាយមុន ។

[១៤៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) មាតលិទេវសារថី បង្ហាញព្រះរាជានូវស្ទឹងឈ្មោះវេតរណី ដែលសត្វឆ្លងបានដោយកម្រ ប្រកបព្រមដោយទឹកផ្សាប្រៃកំពុងពុះ ក្តៅដូចអណ្តាតភ្លើង ។

[១៤៧] នេមិ ហវេ មាតលិមជ្ឈភាសិ[១]
ជិស្វា ជនំ បតមានំ វិទុគ្គេ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ជិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា វេតរណឹ បតន្តិ ។

[១៤៨] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ ទុព្វលេ ពលវន្តោ ជីវលោកេ
ហឹសេន្តិ រោសេន្តិ សុបាបធម្មា
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា វេតរណឹ បតន្តិ ។

[១៤៩] សាមា ច សោណា សវលា ច គិជ្ឈា
កាកោលុសង្ឃា ច អទេន្តិ ភេរវា
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ជិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនេ កាកោលុសង្ឃា អទេន្តិ ។

១ ឱ. ម. មាតលិ អជ្ឈភាថ ។

[១៤៧] ព្រះបាទនេមិ ទ្រង់ឃើញសត្វកំពុងធ្លាក់ទៅ ក្នុងស្ទឹងវេតរណីជាទីធ្ងន់ឡើងបានដោយកម្រក្រៃលែង ហើយត្រាស់សួរមាតលិទេវសារថីថា ម្នាលទេវបុត្រអ្នកបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ (សត្វកំពុងធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងវេតរណី) ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក សត្វទាំងឡាយនេះធ្លាក់ទៅកាន់ស្ទឹងវេតរណី តើពួកសត្វនេះ បានធ្វើបាបកម្មអ្វី ។

[១៤៨] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយក៏ព្យាករផលនៃបាបកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ពួកសត្វណាមានកម្លាំងមានធម៌ដ៏លាមក បៀតបៀនប្រទេចផ្តាសា នូវពួកសត្វដែលមានកម្លាំងខ្សោយ ក្នុងជីវលោក ពួកសត្វមានកម្មលាមកនោះរមែងរងបាប ពួកសត្វទាំងនោះឯង តែងធ្លាក់ទៅកាន់ស្ទឹងវេតរណី ។

[១៤៩] (ព្រះបាទនេមិ...) ពួកឆ្កែព្រៃសម្បុរក្រហម និងពពាលពួកត្មាត ពួកក្អែក ជាសត្វគួរខ្លាច តែងទំពាស៊ី (សត្វនរកដែលវាប្រទះឃើញ) ម្នាលទេវបុត្រអ្នកបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ហ្វូងក្អែកតែងជញ្ជែងស៊ីនូវសត្វទាំងឡាយនេះ តើសត្វទាំងឡាយនេះបានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

[១៩០] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ កេចិមេ មច្ឆរិនោ កទរិយា
បរិភាសកា សមណព្រាហ្មណានំ
ហឹសេន្តិ រោសេន្តិ សុបាបធម្មា
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនេ កាកោលុសង្ឃា អទេន្តិ ។
[១៩១] សញ្ជោតិភូតា បថវី កមន្តិ
តត្តេហិ ខន្ធេហិ ច ចោទយន្តិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា ខន្ធហតា សយន្តិ ។
[១៩២] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។

មហានិបាត នេមិរាជជាតក ទី ៤

[១៥០] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃកម្មដែលខ្លួនដឹង ទូលព្រះរាជាដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា សត្វទាំងឡាយណានីមួយ មានសេចក្តីកំណាញ់ កំណាញ់ស្វិតស្វាញមានធម៌លាមកពេក ជាអ្នកជេរប្រទេចបៀតបៀនប្រទូស្តសមណព្រាហ្មណ៍ សត្វអ្នកមានអំពើលាមកទាំងនោះរមែងរងបាប ទើបហ្វូងក្អែកជញ្ជែងស៊ីសត្វទាំងឡាយនោះ ។

[១៥១] (ព្រះរាជា...) សត្វនរកទាំងឡាយ មានសរីរៈឆេះសន្ធោសន្ធៅ ដើរលើផែនដីដែក ថែមទាំងនាយនិរយបាលសំពង ដោយដំបងដែកទាំងឡាយ ដែលភ្លើងឆេះ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនដែលនាយនិរយបាលវាយដោយដំបង ដួលដេកនេះ តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៥២] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលបាបកម្មដែលខ្លួនដឹង ទូលព្រះរាជាដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា

យេ ជីវលោកស្មឹ សុចាបជម្មិនោ
នរញ្ច នារិញ្ច អចាបជម្មំ
ហឹសេន្តិ រោសេន្តិ សុចាបជម្មា
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ ចាបំ
តេមេ ជនា ខន្ធហតា សយន្តិ ។

[១៩៣] អង្គារកាសុំ អបរេ ផុនន្តិ
នរា រុទន្តា បរិទឌ្ឍកត្តា
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ ចាបំ
យេមេ ជនា អង្គារកាសុំ ផុនន្តិ ។

[១៩៤] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិចាកំ ចាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ កេចិ បូគាយ ជនស្ស ហេតុ
សក្ខឹ ករិត្វា ឥណំ ជាបយន្តិ
តេ ជាបយិត្វា ជនតំ ជនិន្ទ
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ ចាបំ
តេមេ ជនា អង្គារកាសុំ ផុនន្តិ ។

ជនទាំងឡាយមានបាបធម៌ ពេញបន្ទុក បៀតបៀនប្រទេចផ្តាសា នូវបុរសស្ត្រីដែលឥតបាបធម៌ ក្នុងជីវលោក ឈ្មោះថាជាអ្នកមានបាបធម៌ពេញបន្ទុក ជនអ្នកមានកម្មលាមកទាំងនោះ រមែងរងបាប ជនទាំងឡាយនោះឯងហើយ ដែលនាយនិរយបាលបៀតបៀនដោយដំបង ដួលដេកនៅ ។

[១៥៣] (ព្រះរាជា...) ពួកសត្វនរកដទៃមានខ្លួនឆេះជុំវិញ កំពុងទួញយំ (ធ្លាក់ទៅ) កាន់រណ្តៅរងើកភ្លើងហើយថ្ងូរ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក សត្វទាំងឡាយដែលធ្លាក់ទៅកាន់រណ្តៅរងើកភ្លើងហើយថ្ងូរ តើពួកសត្វទាំងឡាយនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៥៤] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្មដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជាដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណានីមួយ ពោលអាងសាក្សី (កោង) ក្នុងហេតុនៃទ្រព្យរបស់ប្រជុំជន ហើយញុំាងទ្រព្យជាបំណុលនោះឲ្យវិនាស បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ជនទាំងឡាយនោះញុំាងពួកជនឲ្យវិនាសហើយ ជនទាំងឡាយអ្នកមានកម្មដ៏លាមកនោះ រមែងរងបាប ទើបជនទាំងឡាយនោះឯង (ធ្លាក់ទៅ) កាន់រណ្តៅរងើកភ្លើង ហើយថ្ងូរដូច្នេះ ។

[១៨៥] សញ្ជោតិភូតា ជលិតា បទិត្តា
បទិស្សតិ មហតី លោហកុម្ភី
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ [ជនា] អវំសិរា លោហកុម្ភឹ បតន្តិ ។
[១៨៦] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ សីលវន្តំ សមណំ ព្រាហ្មណំ វា
ហឹសេន្តិ រោសេន្តិ សុបាបធម្មា
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា [អវំសិរា] លោហកុម្ភឹ បតន្តិ ។
[១៨៧] លុញ្ចន្តិ គីវំ អថ វេឋយិត្វា
ឧណ្ហោទកស្មឹ បកិលោទយិត្វា(១)
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា លុត្តសិរា សយន្តិ ។

---

១ ម. បកិលោតយិត្វា ។ បកិលេទយិត្វា អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

[១៥៥] (ព្រះរាជា...) ខ្ទះទង់ដែងធំ មានភ្លើងឆេះ សន្ធោសន្ធៅ រន្ទាលប្រាលឆ្អៅ ប្រាកដជាក់ស្តែង ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកសត្វទាំងនេះ (មានក្បាលសំយុងចុះ) ធ្លាក់ទៅកាន់ខ្ទះពេញដោយទឹកទង់ដែង តើពួកសត្វទាំងនេះធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៥៦] មាតលិ ទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបាបកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណាមានធម៌ដ៏លាមកពេក បៀតបៀនប្រទេចផ្តាសា នូវសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍អ្នកមានសីល ជនអ្នកមានកម្មដ៏លាមកទាំងឡាយនោះ តែងរងនូវបាប ជនទាំងនោះ (មានក្បាលសំយុងចុះ) ធ្លាក់ទៅកាន់ខ្ទះពេញដោយទឹកទង់ដែង ។

[១៥៧] (ព្រះរាជា...) ពួកនាយនិរយបាល ត្របែងកនៃសត្វនរក ហើយកាប់ពន្ធុះបោះទៅក្នុងទឹកក្តៅ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ចុះពួកសត្វដែលមានក្បាលដាច់ ហើយដេកនៅនេះ តើសត្វពួកនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៥៨] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ ជីវលោកស្មឹ សុបាបធម្មិនោ
បក្ខី កហេត្វាន វិហេឋយន្តិ
តេ ហេឋយិត្វា សកុណំ[(១)] ជនិន្ទ
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា លុត្តសិរា សយន្តិ ។
[១៥៩] ពហុតតោយា អនិខាតកូលា[(២)]
នទី អយំ សន្ទតិ សុប្បតិត្ថា
ឃម្មាភិតត្តា មនុជា បិវន្តិ
បិវតញ្ច តេសំ ថុស ហោតិ បានិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
បិវតញ្ច តេសំ ថុស ហោតិ បានិ

១ ឱ. ជនស្តុំ ។ ២ ម. អនិគាធកូលា ។

[១៥៨] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបាបកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណា ក្នុងជីវលោកមានបាបធម៌ពេញបន្ទុក តែងចាប់បៀតបៀន នូវសត្វស្លាបទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ជនទាំងឡាយនោះ បៀតបៀនហើយនូវសត្វស្លាប ពួកជនអ្នកមានកម្មលាមកនោះ រមែងរងនូវបាប ជនទាំងឡាយនោះ មានក្បាលដាច់ ហើយដេកនៅដូច្នេះ ។

[១៥៩] (ព្រះរាជា...) ស្ទឹងនេះ មានទឹកច្រើន មានច្រាំងមិនជ្រៅ មានកំពង់ល្អរាបទាបហូរទៅ សត្វដែលមានសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ហើយតែងផឹក ស្រាប់តែទឹកដែលសត្វទាំងឡាយនោះផឹកហើយក្លាយទៅជាអង្កាម ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ចុះទឹកដែលសត្វទាំងឡាយនោះ ផឹកហើយ ក្លាយទៅជាអង្កាមវិញ តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្តេច ។

៧៩

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

[១៦០] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ សុទ្ធធញ្ញំ បលាសេន មិស្សំ
អសុទ្ធកម្មា កយិនោ ទទន្តិ
ឃម្មាភិតត្តាន បិបាសិតានំ
បិវតញ្ច តេសំ ថុស ហោតិ ទានិ ។
[១៦១] ឧសូហិ សត្តីហិ ច តោមរេហិ
ឧភយានិ បស្សានិ តុទន្តិ កន្ទតំ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា សត្តិហតា សយន្តិ ។
[១៦២] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។

[១៦០] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបាបកម្មដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ។ ជនទាំងឡាយណា អ្នកមានកិច្ចការមិនបរិសុទ្ធ លាយនូវស្រូវសុទ្ធដោយអង្កាម ឲ្យដល់អ្នកទិញ បានជាទឹកដែលជនទាំងឡាយនោះ កំពុងមានសេចក្តីក្តៅបៀតបៀន មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ហើយ ផឹកទៅ ក្លាយជាអង្កាមវិញ ។

[១៦១] (ព្រះរាជា...) នាយនិរយបាល ទាំងឡាយ ចាក់នូវសរីរៈ ទាំងពីរខាងនៃសត្វនរក ដែលកំពុងកន្ទក់កន្ទេញ ដោយព្រួញទាំងឡាយក៏មាន ដោយលំពែងទាំងឡាយក៏មាន ដោយលំពែងស្នែងក្របីទាំងឡាយក៏មាន ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនដែលនាយនិរយបាលបៀតបៀនហើយដោយលំពែង ដេកនៅដូច្នេះ តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្តេច ។

[១៦២] មាតលិ ទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបាបកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ។

យេ ជីវលោកស្មឹ អសាធុកម្មិនោ
អទិន្នមាទាយ ករោន្តិ ជីវិតំ
ធញ្ញំ ធនំ រជតំ ជាតរូបំ
អជេឡកញ្ចាបិ បសុំ មហីសំ
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា សត្តិហតា សយន្តិ ។

[១៦៣] គីវាយ ពន្ធា កិស្សិមេ បុនេកេ
អញ្ញេ វិកន្តា វិលកតា សយន្តិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា វិលកតា សយន្តិ ។

[១៦៣] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។

ឱរព្ភិកា សូករិកា ច មច្ឆិកា
បសុំ មហឹសញ្ច អជេឡកញ្ច
ហន្ត្វាន សូណេសុ បសារយឹសុ

ជនទាំងឡាយណា ក្នុងជីវលោក ជាអ្នកមានកម្មមិនល្អ លួចយកស្រូវ ទ្រព្យ ប្រាក់ មាស ទាំងសត្វចិញ្ចឹម ពពែ ចៀមនិងក្របី ដែលគេមិនឲ្យ ហើយធ្វើនូវការចិញ្ចឹមជីវិត ជនអ្នកមានកម្មដ៏លាមកទាំងនោះ រមែងរងនូវបាប ទើប ពួកជនទាំងនោះ ត្រូវនាយនិរយបាលបៀតបៀនហើយ ដោយលំពែង ដេកនៅដូចច្នេះ ។

[១៦៣] (ព្រះរាជា...) ហេតុអ្វី សត្វនរកទាំងឡាយនេះ មួយពួកត្រូវនាយនិរយបាលចងកអូស ពួកដទៃត្រូវនាយនិរយ-បាលចិញ្ច្រាំ ពួកដទៃទៀតត្រូវនាយនិរយបាលធ្វើឲ្យខ្ទេច-ខ្ទី ដួលដេកនៅ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ជនទាំងឡាយដែលនាយនិរយបាលធ្វើឲ្យខ្ទេចខ្ទី ហើយដួលដេកនៅ តើពួកជនទាំងនោះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្តេច ។

[១៦៤] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកសម្លាប់ទ្រាយ សម្លាប់ជ្រូក សម្លាប់ត្រី សម្លាប់សត្វចិញ្ចឹម គឺក្របី ពពែនិងចៀម ហើយដាក់លក់ឲ្យដ៏រានផ្សារលក់សាច់

តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា វិលកតា សយន្តិ ។
[១៦៥] រហទោ អយំ មុត្តករីសបូរោ
ទុគ្គន្ធរូបោ អសុចិ បូតិ វាតិ
ខុទ្ទាបរេតា មនុជា អទេន្តិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា មុត្តករីសភក្ខា ។
[១៦៦] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ កេចិមេ ការណិកា វិរោសិកា
បរេសំ វិហឹសាយ សទា និវិដ្ឋា
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
មិត្តទ្ទុនោ មិឡ្ហមទេន្តិ ពាលា ។

ជនអ្នកមានកម្មអាក្រក់ទាំងនោះ តែងវេងបាប បានជាជនទាំងនោះត្រូវនាយនិរយបាលធ្វើខ្ទេចខ្ទី ហើយដេកនៅ ។

[១៦៥] (ព្រះរាជា...) អន្លង់នេះពេញពោរ ដោយមូត្រនិងករីស មានក្លិនអាក្រក់ មិនស្អាត ស្អុយផ្សាយទៅ ពួកជនអ្នកមានសេចក្ដីស្រេកឃ្លានគ្របសង្កត់ហើយ ស៊ី(នូវមូត្រនិងករីសនេះ) ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនអ្នកបរិភោគនូវមូត្រនិងករីសនេះ តើពួកជនទាំងនេះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្ដេច ។

[១៦៦] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណានីមួយជាអ្នកបង្កសេចក្ដីទុក្ខ អ្នកបៀតបៀនមិត្រសម្លាញ់ អ្នកតាំងនៅក្នុងការបៀតបៀននូវជនដទៃសព្វ ៗ កាល ពួកជនទាំងឡាយ មានអំពើលាមកនោះ រមែងវេងបាប ជនពាលទាំងឡាយជាអ្នកទ្រុស្តមិត្តនោះ តែងស៊ីអាហារចាស់ ។

[១៦៧ វហោ អយំ លោហិតបុព្វបូរោ
ទុគ្គន្ធរូបោ អសុចិ បូតិ វាតិ
យម្ហាភិតត្តា មនុជា បិវន្តិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា លោហិតបុព្វភក្ខា ។

[១៦៨] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ មាតរំ វា បិតរំ វា ជីវលោកេ
បារាជិកា អរហត្តេ ហនន្តិ
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា លោហិតបុព្វភក្ខា ។

[១៦៩] ជិវ្ហញ្ច បស្ស ពលិសេន វិទ្ធំ
វិហតំ យថា សង្កុសកេន ចម្មំ
ផន្ទន្តិ មច្ឆាវ ថលម្ហិ ខិត្តា
មុញ្ចន្តិ ខេឡំ រុទមានា កិមេតេ

[១៦៧] (ព្រះរាជា...) អន្ទង់នេះ ពេញពោរទៅដោយឈាម និង៍ខ្ទុះ មានក្លិនអាក្រក់ មិនស្អាត ស្អុយផ្សាយទៅ ពួកសត្វដែលត្រូវកម្តៅបៀតបៀនហើយ ផឹក (ឈាមនិង៍ខ្ទុះនោះ) ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនដែលមានឈាមនិង៍ខ្ទុះ ជាអាហារនេះ តើពួកសត្វទាំង៍នេះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្តេច ។

[១៦៨] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹង៍ហើយ ទូលព្រះរាជាដែលមិនជ្រាបថា ជនទាំង៍ឡាយណាក្នុង៍ជីវលោកនេះ សម្លាប់ព្រះអរហន្ត គឺមាតាឬបិតា ឈ្មោះថាបារាជិក (ក្នុង៍ភាពជាគ្រហស្ថ) ពួកជនអ្នកមានអំពើលាមកនោះ តែង៍រង៍បាប ជនទាំង៍នោះ មានឈាមនិង៍ខ្ទុះជាអាហារ ។

[១៦៩] (ព្រះរាជា...) អ្នកចូរមើលនូវសត្វនរក មានអណ្តាតមុតដោយសន្ទូច ដូចស្បែកដែលគេខ្ទារដោយកង្វេរញាប់ញ័រដូចត្រី ដែលជនបោះទៅលើគោក ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បានជាសត្វនរកទាំង៍នេះ យំបង្អើរទឹកមាត់

ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា វង្ក័ឃស្តា សយន្តិ ។

[១៧០] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។

យេ កេចិ សណ្ហានកតា មនុស្សា
អប្បេន អប្បំ កយំ(១) ហាបយន្តិ
កូដេន កូដំ ធនលោភហេតុ
ឆន្នំ យថា វារិចរំ វធាយ ។

ន ហិ កូដការិស្ស ភវន្តិ តាណា
សកេហិ កម្មេហិ បុរក្ខិតស្ស
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា វង្ក័ឃស្តា សយន្តិ ។

[១៧១] នារិយោ ឥមា សម្បរិភិន្នគត្តា
បគ្គយ្ហ កន្ទន្តិ ភុជេ ទុជច្ចា(២)
សមក្ខិតា លោហិតបុព្វលិត្តា

---

១ ម. កលំ ។ ២ អដ្ឋកថាយំ បន រុជច្ចាតិ ទិស្សតិ ។

ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនដែលស៊ីសន្ទូចដេកនៅ តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើនូវបាបដូចម្តេច ។

[១៧០] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា មនុស្សទាំងឡាយណានីមួយ ឋិតនៅក្នុងតំណែង ជាអ្នកកាត់ថ្លៃទំនិញ ញុំាងទំនិញដែលមានថ្លៃ ឲ្យសាបសូន្យចាកថ្លៃ (បន្ថោកទំនិញគេ) ប្រកបដោយអំពើកោង ធ្វើអំពើកោង ព្រោះហេតុចង់បានទ្រព្យ បីដូចជាសន្ទូចដែលគេបិទបាំង (ដោយនុយ) ដើម្បីសម្លាប់ត្រី ។ ទីពឹងរបស់អ្នកធ្វើនូវអំពើកោង ជាបុគ្គលដែលកម្មរបស់ខ្លួនរួបរឹតហើយមិនមានទេ ពួកជនអ្នកមានអំពើលាមកនោះ តែងវេងបាប បានជាពួកជនទាំងនោះ ជាអ្នកស៊ីសន្ទូចដេកនៅ ។

[១៧១] (ព្រះរាជា...) ពួកស្ត្រីទាំងនេះ មានខ្លួនដាច់ខ្ទេចខ្ទី មានជាតិអាក្រក់ មានខ្លួនប្រឡាក់ ពាសពេញ ដោយឈាមនិងខ្ទុះ មានខ្លួនដាច់ រយះរយាយ

តាហំ យថា អាយាតនេ វិកណ្ណា
តា ភូមិភាគស្មឹ សទា និខាតា
ខណ្ឌាតិវត្តន្តិ សជោតិភូតា ។
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមា នុ នារិយោ កិមកំសុ បាបំ
យា ភូមិភាគស្មឹ សទា និខាតា
ខណ្ឌាតិវត្តន្តិ សជោតិភូតា ។

[១៧២] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
កោលិត្ថិយាយោ ឥធ ជីវលោកេ
អសុទ្ធកម្មា អសតំ អចារុំ
តា ទិត្តរូបា(១) បតិ វិប្បហាយ
អញ្ញំ អចារុំ រតិខិឌ្ឌហេតុ
តា ជីវលោកស្មឹ រមាបយិត្វា
ខណ្ឌាតិវត្តន្តិ សជោតិភូតា ។

---
១ ម. តិត្តរូបា ។

បីដូចគោទាំងឡាយ ដែលគេពន្ធនៈក្នុងទីសម្លាប់ ផ្គងដើមដៃទាំងឡាយយំកន្ទក់កន្ទេញ ពួកស្ត្រីទាំងនោះ (មានខ្លួនត្រឹមចង្កេះ) លិចចុះក្នុងផែនដី មានភ្លើងឆេះសន្ធោសន្ធៅ មានភ្នំរមៀលកិនសព្វ ៗ កាល ។ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិ ជាទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកស្ត្រីដែល (មានខ្លួនត្រឹមចង្កេះ) លិចចុះក្នុងផែនដី មានភ្លើងឆេះសន្ធោសន្ធៅ មានភ្នំរមៀលកិនសព្វ ៗ កាល តើពួកស្ត្រីទាំងនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៧២] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ពួកស្ត្រីមានត្រកូលក្នុងជីវលោកនេះ មានអំពើមិនបរិសុទ្ធ បានប្រព្រឹត្តនូវអំពើជារបស់អសប្បុរស ពួកស្ត្រីទាំងនោះ មានសភាពជាអ្នកលេងលះបង់ស្វាមីហើយ ត្រាច់ទៅរកបុរសដទៃ ព្រោះហេតុតែកាមគុណនិងល្បែងពាល ពួកស្ត្រីទាំងនោះក្នុងជីវលោក លុះញ៉ាំងបុរសដទៃឲ្យត្រេកត្រអាល ទើបមានភ្លើងឆេះ សន្ធោសន្ធៅ មានភ្នំរមៀលកិនដូច្នេះ ។

[១៧៣] បាទេ គហេត្វា កិស្សិមេ បុនេកោ
អវំសិរា នរកេ បាតយន្តិ
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ បាបំ
យេមេ ជនា [អវំសិរា] នរកេ បាតយន្តិ ។

[១៧៤] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ ជីវលោកស្មឹ អសាធុកម្មិនោ
បរស្ស ទារានិ អតិក្កមន្តិ
តេ តាទិសា ឧត្តមភណ្ឌថេនា
តេមេ ជនា [អវំសិរា] នរកេ បាតយន្តិ ។
តេ វស្សបូគានិ ពហូនិ តត្ថ
និរយេសុ ទុក្ខំ វេទនំ វេទយន្តិ

[១៧៣] (ព្រះរាជា...) ព្រោះហេតុអ្វី បានជាសត្វនរកមួយពួកទៀតនេះ ត្រូវនាយនិរយបាលចាប់ជើង ឲ្យមានក្បាលសំយុងចុះ ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកសត្វទាំងនេះ ដែលមានក្បាលសំយុងចុះ នាយនិរយបាលទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅនរក តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៧៤] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណា ក្នុងជីវលោកនេះ អ្នកមានអំពើជារបស់អសប្បុរស ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវប្រពន្ធទាំងឡាយនៃជនដទៃ សត្វទាំងឡាយប្រាកដដូច្នោះនោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកលួចនូវរបស់ដ៏ថ្លៃថ្លា បានជាសត្វទាំងនោះ (មានក្បាលសំយុងចុះ) ត្រូវនាយនិរយបាលទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅ ។ សត្វទាំងឡាយនោះ តែងរងនូវទុក្ខវេទនា ក្នុងនរកទាំងឡាយនោះ អស់ប្រជុំនៃឆ្នាំដ៏ច្រើន

ន ហិ ចាបការិស្ស ភវន្តិ តាណា
សកេហិ កម្មេហិ បុរក្ខិតស្ស
តេ លុទ្ទកម្មា បសវេត្វ ចាបំ
តេមេ ជនា [អវំសិរា] នរកេ ចាតយន្តិ ។

[១៧៥] ឧច្ចាវចាមេ វិវិធា ឧបក្កមា
និរយេសុ ទិស្សន្តិ សុឃោររូបា
ភយំ ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ ចាបំ
យេមេ ជនា អធិមត្តា ទុក្ខា តិប្បា
ខរា កដុកា វេទនា វេទយន្តិ ។

[១៧៦] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិចាកំ ចាបកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ ជីវលោកស្មឹ សុចាបធម្មិនោ
វិស្សាសកម្មានិ ករោន្តិ មោហា
បរញ្ច ទិដ្ឋីសុ សមានបេន្តិ

ព្រោះថា ទីពឹងទាំងឡាយរបស់បុគ្គលអ្នកធ្វើបាប ជាបុគ្គលដែលកម្មរបស់ខ្លួនរួបរឹតហើយ មិនមានទេ ពួកសត្វអ្នកមានអំពើលាមកនោះ រមែងរងនូវបាប ទើបបានជាពួកជនទាំងនោះ (មានក្បាលសំយុងចុះ) ត្រូវនាយនិរយបាលទម្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅ ។

[១៧៥] (ព្រះរាជា...) ពួកសត្វទាំងឡាយនេះ ខ្ពស់និងទាបផ្សេង ៗ គ្នា ជាអ្នកត្រដាបត្រដួស មានរូបគួរខ្លាចពន់ពេកប្រាកដនៅក្នុងនរកទាំងឡាយ ម្នាលទេពបម្រើ ភ័យមានដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកជនដែលមានសេចក្តីទុក្ខវេទនា ក្លៀវក្លា ខ្លាចផ្សា ក្តៅក្រហាយក្រៃលែងនេះ តើពួកសត្វទាំងនេះ បានធ្វើបាបដូចម្តេច ។

[១៧៦] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលបាបកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណា ក្នុងជីវលោកនេះ មានទិដ្ឋិលាមកក្រៃលែង តែងធ្វើអំពើដ៏ស្និទ្ធ ព្រោះមោហៈទាំងបបួលអ្នកដទៃ (ឲ្យយល់) ក្នុងទិដ្ឋិទាំងឡាយនោះផង

តេ បាបទិដ្ឋី បសវេត្វ បាបំ
តេមេ ជនា អធិមត្តា ទុក្ខា តិព្វា
ខរា កដុកា វេទនា វេទយន្តិ ។

[១៧៧] វិទិតានិ តេ មហារាជ អាវាសំ បាបកម្មិនំ
ឋានានិ លុទ្ទកម្មានំ ទុស្សីលានញ្ច យា គតិ
ឧយ្យាហិទានិ រាជិសិ ទេវរាជស្ស សន្តិកេ ។

[១៧៨] បញ្ចថូបំ ទិស្សតិទំ វិមានំ
មាលាបិលន្ធា សយនស្ស មជ្ឈេ
តត្ថច្ឆតី នារី មហានុភាវា
ឧច្ចាវចំ ឥទ្ធិ វិកុព្វមានា
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ នារី កិមកាសិ សាធុំ
យា មោទតី សគ្គប្បត្តា វិមានេ ។

[១៧៩] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិ ជានតោ ។

ជនទាំងឡាយនោះ មានទិដ្ឋិបាប រមែងរងបាប ទើបបាន
ជាពួកជនទាំងនោះ រងទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា ខ្លោចផ្សា
ក្តៅក្រហាយក្រៃលែង ។

[១៧៧] បពិត្រព្រះរាជា ទីលំនៅរបស់សត្វ អ្នកមានបាបកម្មទាំង-ឡាយ ឋានរបស់សត្វអ្នកមានអំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ និងគតិរបស់សត្វ អ្នកទ្រុស្តសីលទាំងឡាយ ព្រះអង្គទ្រង់បានជ្រាបហើយ បពិត្រព្រះរាជា អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ សូមទ្រង់ស្តេចទៅក្នុងសម្នាក់ទេវរាជ ឥឡូវនេះ ។

[១៧៨] (ព្រះបាទនេមិ...) វិមាននេះ មានកំពូលប្រាំ
ដែលយើងឃើញប្រាកដ មាននាងនារី មានអានុភាពធំ
ប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កា សម្តែងនូវទេវឫទ្ធិមានប្រការផ្សេង ៗ
នៅកណ្តាលដំណេក ក្នុងវិមាននោះ ម្នាលទេពបម្រើ
សេចក្តីរីករាយមានប្រាកដដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិ
ទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក នារី ដែលបានដល់ឋានសួគ៌ហើយ
រីករាយក្នុងវិមាន តើនារីនេះ បានធ្វើកុសលដូចម្តេច ។

[១៧៩] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយ
ក៏ព្យាករនូវផល នៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួន
ដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា

យទិ តេ សុតា ពិរណី[១] ជីវលោកេ
អាមាយទាសី អហុ ព្រាហ្មណស្ស
សា បត្តកាលំ អតិថឹ វិទិត្វា
មាតាវ បុត្តំ សកិមាភិនន្ទី
សញ្ញមា សំវិភាគា ច   សា វិមានស្មិំ មោទតិ ។

[១៨០] ទទ្ទល្លមានា អាភន្តិ   វិមានា សត្ត និម្មិតា
តត្ថ យក្ខោ មហិទ្ធិកោ   សព្វាភរណភូសិតោ
សមន្តា អនុបរិយាយតិ   នារីគណបុរក្ខិតោ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ
យោ មោទតិ សគ្គប្បត្តោ វិមានេ ។

[១៨១] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ   មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ   ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
សោណទិន្នោ គហបតិ   ឯស ទានបតី អហុ
ឯស បព្វជិតុទ្ទិស្ស   វិហារេ សត្ត ការយិ ។

---

១ វរណីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ពិរណី ដែលទ្រង់ធ្លាប់ជ្រាបហើយ ជាទាសីកើតហើយក្នុងផ្ទៃ
នៃទាសី ក្នុងផ្ទះនៃព្រាហ្មណ៍ក្នុងជីវលោក នាងពិរណីនោះ
ដឹងថា ភិក្ខុជាភ្ញៀវមានកាលដល់ហើយ (ហើយក៏អង្គាស
ចង្ហាន់ប្រគេនភិក្ខុនោះ) ហាក់ដូចជាមាតាដែលត្រេកអរចំពោះ
បុត្តរបស់ខ្លួន នាងជាអ្នកសង្រួម ជាអ្នកចែកទាន ទើប
នាងរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨០] (ព្រះបាទនេមិ...) វិមានមាសទាំង ៧ ដែលបុញ្ញកម្ម
តាក់តែងហើយ មានពន្លឺរុងរឿងផ្សព្វផ្សាយទៅ មានទេវបុត្រមានឫទ្ធិ
ច្រើន ប្រដាប់ហើយដោយអាភរណៈគ្រប់បែប មានពួកនាងទេពធីតា
ចោមរោមហើយ ដើរប្រទក្សិណដោយជុំវិញ ក្នុងវិមានទាំង ៧ នោះ ។
ម្នាលទេពបម្រើ ខ្ញុំមានសេចក្ដីត្រេកអរព្រោះឃើញ ម្នាល
មាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក តើទេវបុត្តនេះ បានធ្វើនូវកុសល
ដូចម្ដេច ទើបដល់នូវឋានសួគ៌ ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨១] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយ
ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូល
ព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទេវបុត្រនេះ ជាគហ-
បតី ឈ្មោះសោណទិន្ន ជាម្ចាស់នៃទាន (ក្នុងដែនកាសី)
គាត់បានសាងកុដិសម្រាប់នៅ ៧ ខ្នង ឧទ្ទិសចំពោះបព្វជិត ។

សក្កច្ចន្តេ ឧបដ្ឋាសិ ភិក្ខវោ តត្ថ វាសិកោ[១]
អច្ឆាទនញ្ច ភត្តញ្ច សេនាសនំ បទីបយំ
អទាសិ ឧជុភូតេសុ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសិ សទា សីលេសុ សំវុតោ
សញ្ញមោ សំវិភាគោ ច សោ វិមានស្មិ មោទតិ ។
[១៨២] បភាសតិមិទំ ព្យម្ហំ ផលិកាសុ សុនិម្មិតំ
នារីវរគណាកិណ្ណំ កូដាគារវរោចិតំ
ឧបេតំ អន្នបានេហិ នច្ចគីតេហិ ចូភយំ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមា នុ នារី កិមកាំសុ សាធុំ
យា មោទរេ សគ្គប្បត្តា វិមានេ ។

១ អាសយេតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

គាត់បានបម្រើភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលអាស្រ័យនៅក្នុងកុដិនោះ ដោយគោរព បានប្រគេនចីវរសម្រាប់ស្លៀកដណ្តប់ផង ភត្តាហារផង សេនាសនៈផង គ្រឿងប្រទីបផង ចំពោះលោកអ្នកមានចិត្តត្រង់ទាំងឡាយ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ គាត់រក្សាឧបោសថប្រកបដោយអង្គប្រាំបី អស់តិថីទី ១៤ ផង តិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង បាដិហារិយបក្ខផង គាត់ជាអ្នកសង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកចែកទាន ទើបគាត់រីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៣] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ដ៏រុងរឿងដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវផលិកពាសពេញដោយពួកនារីដ៏ប្រសើរ រុងរឿងដោយផ្ទះកំពូល ប្រកបដោយទឹកនិងភោជន ដោយកិរិយារាំនិងច្រៀងទាំងពីរ ។ ម្នាលទេពបម្រើ ខ្ញុំមានសេចក្តីត្រេកអរព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក តើនារីទាំងនេះបានធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋានសួគ៌ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៣] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យា កាចិ នារី ឥធ ជីវលោកេ
សីលវន្តិយោ ឧបាសិកា
ទានេ រតា និច្ចបសន្នចិត្តា
សច្ចេ ឋិតា ឧបោសថេ អប្បមត្តា
សញ្ញមា សំវិភាគា ច តា វិមានស្មិំ មោទរេ ។
[១៨៤] បកាសតិមិទំ ព្យម្ហំ វេឡុរិយាសុ និម្មិតំ
ឧបេតំ ភូមិភាគេហិ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ ។
អាលម្ពរា មុទិង្គា ច នច្ចគីតា សុវាទិតា
ទិព្វា សទ្ទា និច្ឆរន្តិ សវនីយា មនោរមា ។
នាហំ ឯវំ គតំ ជាតុ ឯវំ សុរុចិរំ ប្ភវេ
សទ្ទំ សមភិជានាមិ ទិដ្ឋំ វា យទិ វា សុតំ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ សាធុំ
យេ មោទរេ សគ្គប្បត្តា វិមានេ ។

[១៨៣] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ពួកនារីណានីមួយ ក្នុងជីវលោកនេះ មានសីល ជាឧបាសិកា ត្រេកអរក្នុងទាន មានចិត្តជ្រះថ្លាជានិច្ច តាំងនៅក្នុងសច្ចធម៌ មិនប្រហែសធ្វេសក្នុងឧបោសថ ជាអ្នកសង្រួម ជាអ្នកចែកទាន ទើបនារីទាំងនោះរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៤] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ដ៏រុងរឿងដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យប្រកបដោយភូមិភាគចែករាស់ដោយចំណែក ។ (ក្នុងវិមាននេះ) មានសូរសំឡេងទិព្យលាន់ឮ គឺស្គរ សម្ភោរ កិរិយារាំ ច្រៀងនិងប្រគំគួរស្តាប់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ សំឡេងដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ពីពោះយ៉ាងនេះ ពីមុនមក ខ្ញុំមិនដែលឃើញទាំងមិនដែលឮឡើយទើបតែបានដឹង ។ ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះបានឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក តើពួកទេវបុត្រទាំងនេះ ធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋានសួគ៌ ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៥] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
យេ កេចិ មច្ចា ឥធ ជីវលោកេ សីលវន្តា ឧបាសកា
អារាមេ ឧទបានេ ច បបា សង្កមនានិ ច
អរហន្តេ សីតិភូតេ សក្កច្ចំ បដិបាទយុំ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ
អទំសុ ឧជុភូតេសុ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសុំ សទា សីលេសុ សំវុតា
សញ្ញមា សំវិភាគា ច តេ វិមានស្មិំ មោទរេ ។
[១៨៦] បភាសតិមិទំ ព្យម្ហំ ផលិកាសុ សុនិម្មិតំ
នារីវរគណាកិណ្ណំ កូដាគារវរោចិតំ
ឧបេតំ អន្នបានេហិ នច្ចគីតេហិ ចូភយំ
នជ្ជោ អនុបរិយាយតិ នានាបុប្ផទុមាយុតា ។

[១៨៥] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ជនទាំងឡាយណាមានសីល ជាឧបាសកក្នុងជីវលោកនេះ បានកសាងសួនច្បារ ស្រះ អណ្តូងទឹកនិងស្ពានប្រតិបត្តិព្រះអរហន្តទាំងឡាយអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ដោយគោរពព្រមទាំងបានថ្វាយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិង (គិលានប្បច្ច័យ) ចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយអ្នកមានចិត្តត្រង់ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ ជនទាំង-ឡាយនោះបានរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គប្រាំបី អស់តិថីទី ១៤ ផងតិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង បាដិហារិយបក្ខផង សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយ សព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមឥន្ទ្រិយ និងជាអ្នកចែកទាន ទើបជនទាំងឡាយនោះរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៦] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតល្អហើយ រុងរឿងដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវផលិក ដេរដាសដោយពួកនាងនារីដ៏ប្រសើរ ចម្រើនដោយផ្ទះកំពូល ប្រកបដោយទឹកនិងភោជនដោយកិរិយារាំនិងច្រៀងទាំងពីរយ៉ាង មានស្ទឹង ប្រកបដោយរុក្ខជាតិមានផ្កាផ្សេង ៗ ហូរព័ទ្ធជុំវិញ ។

វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ
យោ មោទតិ សគ្គប្បត្តោ វិមានេ ។

[១៨៧] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
មិថិលាយំ[១] គហបតិ ឯស ទានបតី អហុ
អារាមេ ឧទបានេ ច បបា សង្កមនានិ ច
អរហន្តេ សីតិភូតេ សក្កច្ចំ បដិបាទយិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ
អទាសិ ឧជុភូតេសុ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
ចាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសិ សោ វិមានស្មិំ មោទតិ ។

---
១ ឱ. កិម្ពិលាយំ ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរ មានប្រាកដដល់ខ្ញុំ
ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក តើទេវបុត្រ
នេះបានធ្វើ នូវកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋានសួគ៌
ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៨៧] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទេវបុត្រអង្គនុ៎ះ ជាគហបតី ជាម្ចាស់នៃទាន ក្នុងក្រុងមិថិលា បានសាងសួនច្បារ ស្រះ អណ្តូងទឹកនិងស្ពាន បានប្រតិបត្តិព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ដោយគោរព បានថ្វាយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិង (គិលានប្បច្ច័យ) ចំពោះពួកព្រះអរហន្តអ្នកមានចិត្តត្រង់ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ បានរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អស់តិថីទី ១៤ ផង តិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង អស់បាដិ-ហារិយបក្ខផង សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកចែកទាន ទើបគហបតីនោះ រីករាយក្នុងវិមាន ។

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

[១៨៨] បភាសតិមិទំ ព្យម្ហំ   ផលិកាសុ សុនិម្មិតំ
នារីវរគណាកិណ្ណំ   កូដាគារវរោចិតំ
ឧបេតំ អន្នបានេហិ   នច្ចគីតេហិ ចូភយំ
នជ្ជោ អនុបរិយាយតិ   នានាបុប្ផទុមាយុតា
រាជាយតនា កបិដ្ឋា ច   អម្ពា សាលា ច ជម្ពុយោ
តិណ្ឌុកា ច បិយាលា ច   ទុមា និច្ចផលា ពហូ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ
យោ មោទតិ សគ្គប្បត្តោ វិមានេ ។
[១៨៩] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ   មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ   ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
មិថិលាយំ គហបតិ   ឯស ទានបតី អហុ
អារាមេ ឧទបានេ ច   បបា សង្កមនានិ ច
អរហន្តេ សីតិភូតេ   សក្កច្ចំ បដិបាទយិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច   បច្ចយំ សយនាសនំ
អទាសិ ឧជុភូតេសុ   វិប្បសន្នេន ចេតសា ។

[១៨៨] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតល្អហើយ ដ៏រុងរឿងដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវផលិក ដេរដាសដោយពួកនារីដ៏ប្រសើរ ចម្រើនដោយផ្ទះកំពូល ប្រកបដោយទឹកនិងភោជន ដោយការច្រៀងនិងការរាំទាំងពីរយ៉ាង មានស្ទឹងប្រកបដោយឈើ មានផ្កាផ្សេងៗហួរព័ទ្ធជុំវិញ មានឈើទាំងឡាយជាច្រើនគឺ ដើមកេស ខ្ទិត ស្វាយ សាលព្រឹក្ស ព្រីង ទន្ទាប់ មាក់ប៉ែន សុទ្ធសឹងមានផ្លែជានិច្ច ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរមានប្រាកដដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ទេវបុត្រអង្គនេះបានធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋានសួគ៌ រីករាយក្នុងវិមាន ។

[២៨៩] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទេវបុត្រអង្គនេះ ជាគហបតី ជាម្ចាស់នៃទានក្នុងក្រុងមិថិលា បានសាងសួនច្បារ ស្រះ អណ្តូងទឹក បានប្រតិបត្តិចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ បានថ្វាយនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិង (គិលានប្បច្ច័យ) ចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តត្រង់ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។

ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសិ សទា សីលេសុ សំវុតោ
សញ្ញមោ សំវិភាគោ ច សោ វិមានស្មិ មោទតិ ។
[១៩០] បភាសតិមិទំ ព្យម្ហំ វេឡុរិយាសុ និម្មិតំ
ឧបេតំ ភូមិភាគេហិ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ ។
អាលម្ពរា មុទិង្គា ច នច្ចគីតា សុវាទិតា
ទិព្វា សទ្ទា និច្ឆរន្តិ សវនីយា មនោរមា ។
នាហំ ឯវំ គតំ ជាតុ ឯវំ សុរុចិរំ បុរេ
សទ្ទំ សមភិជានាមិ ទិដ្ឋំ វា យទិ វា សុតំ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ
យោ មោទតិ សគ្គប្បត្តោ វិមានេ ។
[១៩១] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។

គហបតីនោះបានទាំងរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ អស់តិថីទី ១៤ ផង តិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង អស់បាដិហារិយបក្ខផង សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកចែកទាន ទើបគហបតីនោះរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩០] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ដ៏រុងរឿងដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ ប្រកបដោយភូមិភាគចែកវាស់ដោយចំណែក (ក្នុងវិមាននោះ) មានសូរសព្ទជាទិព្យលាន់ឮ គឺស្គរ សម្ភោរ កិរិយារាំ ច្រៀង នឹងប្រគំ គួរស្តាប់ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។ សម្លេងដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះ ពីរោះយ៉ាងនេះ ពីមុនមក ខ្ញុំមិនដែលឃើញ ទាំងមិនដែលឮឡើយ ទើបតែនឹងបានដឹង ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះ
ឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក តើទេវបុត្រ
អង្គនេះ បានធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋាន
សួគ៌ ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩១] មាតលិ ទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិ សួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផល នៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា

ពារាណសិយំ គហបតិ ឯស ទានបតី អហុ
អារាមេ ឧទបានេ ច បបា សង្កមនានិ ច
អរហន្តេ សីតិភូតេ សក្កច្ចំ បដិបាទយិំ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ
អទាសិ ឧជុភូតេសុ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសិ សទា សីលេសុ សំវុតោ
សញ្ញមោ សំវិភាគោ ច សោ វិមានស្មិ មោទតិ ។

[១៩២] យថា ឧទយមាទិច្ចោ ហោតិ លោហិតកោ មហា
តថូបមំ ឥទំ ព្យម្ហំ ជាតរូបស្ស និម្មិតំ[១] ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
អយំ នុ មច្ចោ កិមកាសិ សាធុំ
យោ មោទតិ សគ្គប្បត្តោ វិមានេ ។

១ ជាតរូបំ សុនិម្មិតន្តិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ទេវបុត្រអង្គនេះ ជាគហបតី ជាម្ចាស់នៃទាន ក្នុងក្រុងពារាណសី បានកសាងសួនច្បារ ស្រះ អណ្តូងទឹក និងស្ពាន បានប្រតិបត្តិចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តត្រជាក់ បានថ្វាយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិង (គិលានប្បច្ច័យ) ចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តត្រង់ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ ទេវបុត្រនោះ បានរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ អស់តិថីទី ១៤ ផង តិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង អស់បាដិហារិយបក្ខផង សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយ សព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកចែកទាន ទើបទេវបុត្រនេះ រីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩២] (ព្រះរាជា...) វិមាននេះ ជាវិការៈនៃមាសដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ដូចព្រះអាទិត្យទើបរះឡើង មានពណ៌ក្រហម មានមណ្ឌលធំ ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរ មានប្រាកដដល់ខ្ញុំ
ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក
ទេវបុត្រអង្គនេះ បានធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើប
ដល់នូវឋានសួគ៌ ហើយរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩៣] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
សាវត្ថិយំ គហបតិ ឯស ទានបតី អហុ
អារាមេ ឧទបានេ ច បបា សង្កមនានិ ច
អរហន្តេ សីតិភូតេ សក្កច្ចំ បដិបាទយិ
ចីវរំ បិណ្ឌបាតញ្ច បច្ចយំ សយនាសនំ
អទាសិ ឧជុភូតេសុ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចាតុទ្ទសឹ បញ្ចទសឹ យា ច បក្ខស្ស អដ្ឋមី
បាដិហារិយបក្ខញ្ច អដ្ឋង្គសុសមាហិតំ
ឧបោសថំ ឧបវសិ សទា សីលេសុ សំវុតោ
សញ្ញមោ សំវិភាគោ ច សោ វិមានស្មិំ មោទតិ ។
[១៩៤] វេហាយសាមេ ពហុកា ជាតរូបស្ស និម្មិតា
ទទ្ទល្លមានា អាភន្តិ វិជ្ជុវព្ភឃនន្តរេ
តត្ថ យក្ខា មហិទ្ធិកា សព្វាភរណភូសិតា
សមន្តា អនុបរិយាយន្តិ នារីគណបរិវុតា ។

[១៩៣] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះ ដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទេវបុត្រអង្គនេះ ជាគហបតី ជាម្ចាស់នៃទាន ក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានកសាង សួនច្បារ ស្រះ អណ្តូងទឹកនិងស្ពាន បានប្រតិបត្តិព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ជាអ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ដោយគោរព បានថ្វាយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈនិង (គិលានប្បច្ច័យ) ចំពោះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ អ្នកមានចិត្តត្រង់ ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ គហបតីនោះ បានរក្សាឧបោសថ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការ អស់តិថីទី ១៤ ផង តិថីទី ១៥ ផង តិថីទី ៨ នៃបក្ខផង អស់បាដិហារិយបក្ខផង សង្រួមក្នុងសីលទាំងឡាយសព្វ ៗ កាល ជាអ្នកសង្រួមឥន្ទ្រិយ ជាអ្នកចែកទាន ទើបគហបតីនោះរីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩៤] (ព្រះរាជា...) វិមានទាំងឡាយនេះជាវិការៈនៃមាសមានប្រមាណច្រើន ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ តាំងនៅក្នុងអាកាស មានពន្លឺដ៏រុងរឿង ដូចជាផ្លេកបន្ទោរក្នុងចន្លោះនៃមេឃ ក្នុងវិមានទាំងឡាយនោះ មានពួកទេវតាមានឫទ្ធិច្រើន សឹងប្រដាប់ដោយគ្រឿងអាភរណៈគ្រប់បែប មានពួកនាងទេពអប្សរចោមរោមហើយ ប្រទក្សិណវិលវង់ដោយជុំវិញ ។

វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមេ នុ មច្ចា កិមកំសុ សាធុំ
យេ មោទរេ សគ្គប្បត្តា វិមានេ ។

[១៩៥] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
សទ្ធាយ សុនិវិដ្ឋាយ សទ្ធម្មេ សុប្បវេទិតេ
អកំសុ សត្ថុ វចនំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាវកា[១]
តេសំ ឯតានិ ឋានានិ យានិ ត្វំ រាជ បស្សសិ ។

[១៩៦] វិទិតានិ តេ មហារាជ អាវាសំ បាបកម្មិនំ
អថោ កល្យាណកម្មានំ ឋានានិ វិទិតានិ តេ
ឧយ្យាហិទានិ រាជិសិ ទេវរាជស្ស សន្តិកេ ។

[១៩៧] សហស្សយុត្តំ ហយវាហឹ ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោ
យាយមានោ មហារាជា អទ្ទា សីទន្តរេ នគេ
ទិស្វានាមន្តយិ សូតំ[២] ឥមេ កេ នាម បព្វតា ។

---

១ ឱ. សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ ។ ម. សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។ ២ ទូតំ ។ អដ្ឋកថា ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរមានប្រាកដ ដល់ខ្ញុំព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក ពួកទេវបុត្រទាំងនេះបាន ធ្វើកុសលកម្មដូចម្តេច ទើបដល់ឋានសួគ៌ រីករាយក្នុងវិមាន ។

[១៩៥] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបុញ្ញកម្ម ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ពួកទេវបុត្រទាំងនោះ ជាសាវ័ករបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធតាំងនៅស៊ប់ ដោយសទ្ធាក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ប្រកាសទុកល្អហើយ បានធ្វើតាមនូវពុទ្ធវចនៈរបស់ព្រះសាស្តា បពិត្រព្រះរាជា ឋានទាំងឡាយ ដែលទ្រង់ក្រឡេកឃើញហើយ គឺជាឋានរបស់ទេវបុត្រទាំងឡាយនោះ ។

[១៩៦] បពិត្រមហារាជ ឋានរបស់សត្វ អ្នកមានបាបកម្ម ទ្រង់បានជ្រាបហើយ ព្រោះទ្រង់ទតឃើញនូវលំនៅ (របស់សត្វ) ទាំងឋាន របស់សត្វអ្នកមានកល្យាណកម្ម ក៏ទ្រង់ជ្រាបហើយ បពិត្រព្រះរាជា ទ្រង់ស្វែងរកកុសលធម៌ ឥឡូវនេះ សូមទ្រង់យាងទៅក្នុងសម្នាក់នៃទេវរាជ ។

[១៩៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទនេមិមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅលើ ទិព្វយាន មានសេះជាវាហនៈ ដែលទឹមដោយសេះសិន្ធព ១ ពាន់ កាលស្តេចកំពុងយាងទៅ ទ្រង់ក្រឡេកឃើញភ្នំទាំងឡាយ ក្នុងចន្លោះសីទន្តរសមុទ្ទ លុះទ្រង់ទតឃើញហើយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅទេវសារថីសួរថា ភ្នំទាំងនោះ តើឈ្មោះអ្វីខ្លះ ។

[១៩៨] សុទស្សនោ ករវិកោ ឥសិន្ធរោ យុគន្ធរោ
នេមិន្ធរោ វិនតកោ អស្សកណ្ណោ គិរិព្រហា
ឯតេ សីទន្តរេ នគា អនុបុព្វសមុគ្គតា
មហារាជានមាវាសា យានិ ត្វំ រាជ បស្សសិ ។
[១៩៩] អនេករូបំ រុចិរំ នានាចិត្តំ បកាសតិ
អាកិណ្ណំ ឥន្ទសទិសេហិ ព្យគ្ឃេហេវ បុរក្ខិតំ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមំ នុ ទ្វារំ កិមភញ្ញមាហុ
មនោរមំ ទិស្សតិ ទូរតោ វ ។
[២០០] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
ចិត្តកូដោតិ យំ អហុ ទេវរាជប្បវេសនំ
សុទស្សនស្ស គិរិនោ ទ្វារំ ហេតំ បកាសតិ
អនេករូបំ រុចិរំ នានាចិត្តំ បកាសតិ
អាកិណ្ណំ ឥន្ទសទិសេហិ ព្យគ្ឃេហេវ បុរក្ខិតំ
បរិសោតេន រាជិសិ អរុជំ ភូមិបក្កម ។

[១៩៨] (មាតលិ...) ភ្នំធំ ៗ ទាំងឡាយនេះ ក្នុងសមុទ្ទសីទន្តរ គឺភ្នំសុទស្សនៈ ១ករវិក ១ ឥសិន្ធរ ១ យុគន្ធរ ១ នេមិន្ធរ ១ វិនតក ១ អស្សកណ្ណ ១ ជាភ្នំមានកំពូលខ្ពស់ឡើងតាមលំដាប់រៀងគ្នា បពិត្រមហារាជ ភ្នំដែលទ្រង់ក្រឡេកឃើញ សឹងជាលំនៅនៃមហារាជទាំងឡាយ ។

[១៩៩] (ព្រះរាជា...) (ទ្វារ) មានរូបជាអនេក ដ៏រុងរឿងវិចិត្រដោយរតនវត្ថុផ្សេង ៗ ដ៏ដេរដាសដោយរូបទាំងឡាយ ប្រហែលរូបព្រះឥន្ទ្រ បីដូចជា (ព្រៃធំ) ដែលពួកខ្លាធំចាំនៅហើយ ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរមានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ
ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក គេហៅថាទ្វារនេះ
ឈ្មោះអ្វី ទើបជាទីរីករាយនៃចិត្តប្រាកដអំពីចម្ងាយ ។

[២០០] មាតលិទេវសារថីដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករនូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយ ទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទ្វារនេះឈ្មោះចិត្តកូដ ជាទីចេញចូលនៃទេវរាជ (ជាទ្វារនៃទេពនគរដែលតាំងនៅត្រង់ទីបំផុតនៃភ្នំព្រះសុមេរុ) ជាភ្នំគួរឲ្យចង់មើលប្រាកដ (ទ្វារនេះ) មានរូបជាអនេក ដ៏រុងរឿងវិចិត្រដោយរតនវត្ថុផ្សេង ៗ ប្រាកដជាទ្វារដ៏ដេរដាសដោយរូបទាំងឡាយ ប្រហែលរូបព្រះឥន្ទ្រ បីដូចជា (ព្រៃធំ) ដែលពួកខ្លារក្សាហើយ បពិត្រព្រះរាជា ទ្រង់ស្វែងរកគុណធម៌ សូមទ្រង់ចូលទៅតាមទ្វារនុ៎ះ សូមទ្រង់ជាន់នូវផែនដីទិព្វដ៏រាបស្មើ ។

[២០១] សហស្សយុត្តំ ហយវាហឹ ទិព្វយានមធិដ្ឋិតោ
យាយមានោ មហារាជា អទ្ទា ទេវសភំ ឥទំ ។
យថា សរទេ អាកាសោ នីលោភាសោ បទិស្សតិ
តថូបមំ ឥទំ ព្យម្ហំ វេឡុរិយាសុ និម្មិតំ ។
វិត្តី ហិ មំ វិន្ទតិ សូត ទិស្វា
បុច្ឆាមិ តំ មាតលិ ទេវសារថិ
ឥមំ នុ ព្យម្ហំ កិមកញ្ញមាហុ ។
[២០២] តស្ស បុដ្ឋោ វិយាកាសិ មាតលិ ទេវសារថិ
វិបាកំ បុញ្ញកម្មានំ ជានំ អក្ខាសិជានតោ ។
សុធម្មា ឥតិ យំ អាហុ ឯសេសា[១] ទិស្សតេ សភា
វេឡុរិយារុចិរា ចិត្រា ធារយន្តិ សុនិម្មិតា
អដ្ឋំសា សុកតា ថម្ភា សព្វេ វេឡុរិយាមយា
យត្ថ ទេវា តាវតឹសា សព្វេ ឥន្ទបុរោហិតា
អត្ថំ ទេវមនុស្សានំ ចិន្តយន្តា សមច្ឆរេ
បវិសតេន រាជិសិ ទេវានំ អនុមោទនំ ។

---

១ ឱ. បស្សេសា ។

[២០១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទនេមិមហារាជ ទ្រង់ឋិតនៅលើទិព្វយាន មានសេះជាវាហនៈ ដែលទឹមដោយសេះសិន្ធព ១ ពាន់ ទ្រង់យាងទៅ បានទតឃើញនូវទេវសភា (ត្រាស់សួរថា) វិមាននេះ ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតហើយ ដោយជញ្ជាំងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ ឃើញច្បាស់ ដូចអាកាសមានពន្លឺខៀវ ក្នុងសរទកាល ។

ម្នាលទេពបម្រើ សេចក្តីត្រេកអរ មានដល់ខ្ញុំ ព្រោះឃើញ ម្នាលមាតលិទេវសារថី ខ្ញុំសួរអ្នក គេហៅវិមាននុ៎ះឈ្មោះអ្វី ។

[២០២] មាតលិទេវសារថី ដែលព្រះបាទនេមិសួរហើយ ក៏ព្យាករ នូវផលនៃបុញ្ញកម្មទាំងឡាយ ដែលខ្លួនដឹងហើយទូលព្រះរាជានោះដែលមិនទ្រង់ជ្រាបថា ទេវសភា ដែលព្រះអង្គទតឃើញនុ៎ះឯង គេហៅថា សុធម្មា (ទេវសភានុ៎ះ) រុងរឿងដោយកែវពៃទូរ្យដ៏វិចិត្រ ដែលបុញ្ញានុភាពនិម្មិតដោយប្រពៃតាំងនៅ សសរមានជ្រុងប្រាំបី ដែលបុញ្ញកម្មតាក់តែងល្អ សុទ្ធសឹងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យទាំងអស់ ពួកទេវតានៅជាន់តាវត្តិង្សគ្រប់អង្គ សឹងមានព្រះឥន្ទ្រជាប្រមុខ តែងប្រជុំគ្នាគិតគូរសេចក្តីចម្រើនរបស់ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ បពិត្រព្រះរាជាទ្រង់ស្វែងរកគុណធម៌ សូមទ្រង់ចូលទៅកាន់ទីអនុមោទនារបស់ទេវតាទាំងឡាយ តាមទ្វារនេះ ។

[២០៣] តំ ទេវា បដិនន្ទឹសុ   ទិស្វា រាជានមាគតំ
ស្វាគតន្តេ មហារាជ   អថោ តេ អទុរាគតំ
និសីទទានិ រាជិសិ   ទេវរាជស្ស សន្តិកេ ។
សក្កោ តំ បដិនន្ទិត្ថ(១)   វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
និមន្តយិត្ថ កាមេហិ   អាសនេន ច វាសវោ ។
សាធុ ខោសិ អនុប្បត្តោ   អាវាសំ វសវត្តិនំ
វស ទេវេសុ រាជិសិ   សព្វកាមសមិទ្ធិសុ
តាវត្តឹសេសុ ទេវេសុ   ភុញ្ជ កាមេ អមានុសេ ។
[២០៤] យថា យាចិតកំ យានំ   យថា យាចិតកំ ធនំ
ឯវំ សម្បទមេវេតំ   យំ បរតោ ទានបច្ចយា ។
ន ចាហមេតមិច្ឆាមិ   យំ បរតោ ទានបច្ចយា
សយំ កតានិ បុញ្ញានិ   តំ មេ អាវេណិយំ ធនំ ។

១ ម. បដិនន្ទិត្វា ។

[២០៣] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកទេពនិករ បានឃើញព្រះរាជានោះ ស្តេចយាងមកដល់ហើយ ត្រេកអរទទួលថា បពិត្រមហារាជ ដំណើរដែលព្រះអង្គយាងមកនេះប្រពៃហើយ មិនមែនទ្រង់យាងមកអាក្រក់ទេ បពិត្រព្រះរាជា ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ ឥឡូវនេះ សូមព្រះអង្គគង់ក្នុងទីជិតនៃទេវរាជចុះ ។ សក្កទេវរាជ ទ្រង់ត្រេកអរទទួលព្រះបាទវិទេហៈ គ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលានោះ ព្រះបាទវាសវៈអញ្ជើញព្រះអង្គដោយកាមទាំងឡាយផង ដោយអាសនៈផងថា ព្រះអង្គស្តេចមកដល់លំនៅនៃទេវតាទាំងឡាយ ជាដំណើរប្រពៃណាស់ ព្រះរាជាទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ប្រសើរ សូមព្រះអង្គគង់នៅក្នុងទេវលោកទាំងឡាយ ជាទីញុំាងសេចក្តីប្រាថ្នាទាំងពួងឲ្យសម្រេច សូមព្រះអង្គបរិភោគកាមទាំង-ឡាយ ដែលមិនមែនជារបស់មនុស្ស ក្នុងតាវត្តិង្សទេវលោកចុះ ។

[២០៤] (ព្រះបាទនេមិ...) វត្ថុណាដែលបានដោយអ្នកដទៃឲ្យជាបច្ច័យ ដូចយានជារបស់សូមគេ ដូចទ្រព្យជារបស់សូមគេ វត្ថុនុ៎ះ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនេះឯង ។ ខ្ញុំឥតចង់បានវត្ថុ ដែលបានមក ដោយអ្នកដទៃឲ្យជាបច្ច័យនោះទេ បុណ្យទាំងឡាយ ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ដោយខ្លួនឯង នោះទើបជាទ្រព្យសម្រេចដល់ខ្ញុំ ។

១០១

មហានិបាតេ ចតុត្ថំ នេមិរាជជាតកំ

សោហំ គន្ត្វា មនុស្សេសុ កាហាមិ កុសលំ ពហុំ
ទានេន សមចរិយាយ សញ្ញមេន ទមេន ច
យំ កត្វា សុខិតោ ហោតិ ន ច បច្ឆានុតប្បតិ ។
[២០៥] ពហូបការោ នោ ភវំ មាតលិ ទេវសារថិ
យោ មេ កល្យាណកម្មានំ បាបានំ បដិទស្សយិ ។
[២០៦] ឥទំ វត្វា និមិរាជា វេទេហោ មិថិលគ្គហោ
បុថុយញ្ញំ យជិត្វាន សញ្ញមំ អជ្ឈុបាគមីតិ ។

នេមិរាជជាតកំ ចតុត្ថំ ។

ខ្ញុំឯងនឹងត្រឡប់ទៅធ្វើកុសលដែលបុគ្គលធ្វើហើយ រមែងដល់សេចក្ដីសុខ មិនក្ដៅក្រហាយខាងក្រោយ ឲ្យមានប្រមាណច្រើន ដោយការឲ្យផង ដោយការប្រព្រឹត្តស្មើផង ដោយការសង្រួមឥន្ទ្រិយផង ដោយការទូន្មាននូវឥន្ទ្រិយផង ក្នុងពួកមនុស្ស ។

[២០៥] មាតលិជាទេវសារថី ដ៏ចម្រើន ជាអ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់យើង ព្រោះបានបង្ហាញនូវឋាននៃសត្វអ្នកមានបុញ្ញកម្ម និងឋាននៃសត្វអ្នកមានបាបកម្មទាំងឡាយ ។

[២០៦] ព្រះបាទនេមិ ទ្រង់ជាឥស្សរៈក្នុងដែនវិទេហៈ គ្រប់គ្រងក្រុងមិថិលា ទ្រង់បានពោលដូច្នេះហើយ (ទើបទ្រង់លាសក្កទេវរាជត្រឡប់មកមនុស្សវិញ) ទ្រង់បានបូជាយញ្ញៈដ៏ច្រើន ហើយទ្រង់ចូលទៅរកការសង្រួម (បព្វជ្ជា) ។

ចប់ នេមិរាជជាតក ទី ៤ ។

មហោសធជាតកំ

[២០៧] បញ្ចាលោ សព្វសេនាយ ព្រហ្មទត្តោយមាគតោ
សាយំ បញ្ចាលិយា សេនា អប្បមេយ្យា មហោសធ
វិទ្ធិមតី បត្តិមតី សព្វសង្គាមកោវិទា
ឱហារិនី សទ្ទវតី ភេរិសង្ខប្បពោធនា ។
លោហវិជ្ជា អលង្ការា ធជនី(១) វាមរោហិនី
សិប្បិយេហិ សុសម្បន្នា សូរេហិ សុប្បតិដ្ឋិតា ។
ទសេត្ថ បណ្ឌិតា អាហុ ភូរិបញ្ញា រហោគតា
មាតា ឯកាទសី រញ្ញោ បញ្ចាលិយំ បសាសតិ
អថេត្ថេកសតំ ខត្យា អនុយន្តា យសស្សិនោ
អច្ឆិន្នរដ្ឋា ព្យថិតា បញ្ចាលីនំ វសំ គតា ។

---
១ ម. វិជិនិ ។

មហោសធជាតក

[១០៧] (ព្រះបាទវិទេហៈត្រាស់ថា) ម្នាលមហោសធ ព្រះរាជាចូឡនីព្រហ្មទត្ត ជាម្ចាស់ក្រុងបញ្ចាល យាងមកជាមួយ នឹងសេនាទាំងពួង សេនារបស់ព្រះរាជាក្រុងបញ្ចាលនោះ បុគ្គលប្រមាណមិនបាន ។ (សេនាទាំងនោះ) មានពលជាងឈើនិងពលថ្មើរជើង អ្នកឈ្លាសក្នុងសង្គ្រាមទាំងពួង អាចនឹងលុកចូលទៅក្នុងពួក ជាសេនាមានសំឡេង (មិនស្ងាត់ចាកសំឡេងទាំង ១០ យ៉ាង) ញ៉ាំងគ្នានិងគ្នាឲ្យដឹងដោយសំឡេងស្គរនិងស័ង្ខ ។ (ពួកសេនាទាំងនោះ) មានវិទ្យាក្នុងផ្លូវលោហធាតុ និងមានគ្រឿងប្រដាប់ មានទង់ជ័យ មានមនុស្សអ្នកឡើងកាន់ពាហនៈខាងឆ្វេង ទាំងបរិបូណ៌ល្អដោយពួកមនុស្សអ្នកមានសិល្ប ដែលពួកយោធាដ៏ក្លៀវក្លា (មានព្យាយាមស្មើដោយសត្វសីហៈ) តាំងទុកដោយល្អហើយ ។ ក្នុងចំណោមសេនាទាំងនុ៎ះ មាននាយពល ១០ នាក់ ជាអ្នកឈ្លាសមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី ច្រើនទៅប្រជុំប្រឹក្សាក្នុងទីស្ងាត់ នឹងមាតារបស់ព្រះរាជាជាគម្រប់ ១១ រមែងទ្រង់ប្រៀនប្រដៅសេនាក្នុងក្រុងបញ្ចាល ។ បណ្តាជនទាំងនុ៎ះ មានក្សត្រិយ៍ ១០១ សុទ្ធតែមានយសជាចំណុះ ដែលត្រូវព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត ដណ្តើមយកដែនហើយ មានសេចក្តីភ័យអំពីមរណៈ ក៏លុះក្នុងអំណាចនៃព្រះបាទបញ្ចាល ។

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

យំ វេទ តក្ករា រញ្ញោ អកាមា បិយភាណិនោ
បញ្ចាលមនុយាយន្តិ អកាមា វសិនោ គតា ។
តាយ សេនាយ មិថិលា តិសន្ធិបរិវារិតា
រាជធានិ វិទេហានំ សមន្តា បរិខញ្ញតិ ។
ឧទ្ធំ តារកជាតាវ សមន្តា បរិវារិតា
មហោសធ វិជានាហិ កថំ មោក្ខោ ភវិស្សតិ ។
[២០៨] ចាទេ ទេវ បសារេហិ ភុញ្ជ កាមេ រមស្សុ ច
ហិត្វា បញ្ចាលិយំ សេនំ ព្រហ្មទត្តោ បលាយតិ ។
[២០៩] រាជា សន្ថវកាមោ តេ រតនានិ បវេច្ឆតិ
អាគច្ឆន្តុ តតោ ទូតា មញ្ជុកា បិយភាណិនោ ។
ភាសន្តុ មុទុកា វាចា យា វាចា បដិនន្ទិតា
បញ្ចាលោ ច វិទេហោ ច ឧភោ ឯកា ភវន្តុ តេ ។

(ស្តេចទាំង ១០១ នោះ) ជាអ្នកធ្វើតាមព្រះរាជតម្រាស់ មិនមានប្រាថ្នាក៏ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ មិនមានប្រាថ្នាក៏លុះអំណាចចុះចូលព្រះបាទបញ្ចាល ។ មិថិលារាជធានីរបស់ពួកអ្នកវិទេហៈ ត្រូវពួកសេនានោះចោមព័ទ្ធជា ៣ ជាន់[១] (ដូចជា) ជីកគាស់ដោយជុំវិញ ។ (ក្នុងមិថិលា) ត្រូវសេនាចោមព័ទ្ធជុំវិញ (ប្រាកដដោយសស្ត្រាវុធ) ដូចជាផ្កាយដែលប្រាកដក្នុងខាងលើ ម្នាលមហោសធ អ្នកឯងចូរដឹងថា សេចក្តីរួច (ចាកទុក្ខនេះ) នឹងមានដល់ពួកយើងដោយប្រការដូចម្តេច ។

[២០៨] (ព្រះមហាសត្វក្រាបបង្គំទូលថា) បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គទ្រង់សណ្តូកព្រះបាទ (ឲ្យស្រួលចុះ) សូមព្រះអង្គទ្រង់ក្រសាលរីករាយក្នុងកាមចុះ ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត មុខជានឹងលះបង់សេនាក្នុងក្រុងបញ្ចាលហើយរត់ទៅ ។

[២០៩] (អាចារ្យកេវដ្តព្រាហ្មណ៍...) ព្រះរាជាចូឡនីប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើសម្ពន្ធមិត្រ (នឹងព្រះអង្គ) ទាំងទ្រង់ថ្វាយកែវទាំងឡាយមានស្រីកែវជាដើមដល់ព្រះអង្គ(ចាប់ដើម) ពីថ្ងៃនេះទៅ សូមឲ្យពួករាជទូតមានវាចាពីរោះពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់មក (ក្រុងមិថិលានេះបាន) ។ សូមឲ្យពួករាជទូតទាំងនោះពោលវាចាដ៏ទន់ភ្លន់ជាវាចាគួរត្រេកអរ សូមព្រះបាទបញ្ចាលនិងព្រះបាទវិទេហៈទាំងពីរអង្គនោះ រួបរួមគ្នាតែមួយ ។

១ ព័ទ្ធដោយកំពែងគឺដំរីជាជាន់ដំបូង លំដាប់ពីនោះ ព័ទ្ធដោយកំពែងគឺរថ តពីនោះ ព័ទ្ធដោយកំពែងគឺសេះ តពីនោះ ព័ទ្ធដោយកំពែងគឺពលថ្មើរជើង រវាងពលដំរីនឹងរថចាត់ជាជាន់ទី ១ រវាងពលរថនិងសេះចាត់ជាជាន់ទី ២ រវាងពលសេះនិងពលថ្មើរជើងចាត់ជាជាន់ទី ៣ ។ អដ្ឋកថា ។

[២១០] កាចន្នុ គោវគ្គ មហោសធេន
សមាគមោ អាសិ តទិង្ឃ ព្រូហិ
កច្ចិ តេ បដិនិជ្ឈត្តោ កច្ចិ តុដ្ឋោ មហោសធោ ។

[២១១] អនរិយរូបោ បុរិសោ ជនិន្ទ
អសម្មោទកោ ថទ្ធោ អសព្ភិរូបោ
យថា មូគោ ច ពធិរោ ច ន កិញ្ចិត្ថំ អភាសថ ។

[២១២] អទ្ធា ឥទំ មន្តបទំ សុទុទ្ទសំ
អត្ថោ សុទ្ធោ នរវិរេន ទិដ្ឋោ
តថា ហិ កាយោ មម សម្បវេធតិ
ហិត្វា សយំ កោ បរហត្ថមេស្សតិ ។

[២១៣] ឆន្នញ្ហិ ឯកាវ មតី សមេតិ
យេ បណ្ឌិតា ឧត្តមភូរិបញ្ញា[១]
យានំ អយានំ អថវាបិ ឋានំ
មហោសធ ត្វំបិ មតឹ ករោហិ ។

១ ម. ឧត្តមភូរិបត្តា ។

[២១០] (ព្រះបាទវិទេហ...) នៃកេវដ្ដៈ អ្នកបានចួបនឹងមហោសធដែរឬ អ្នកចូរពោលសេចក្ដីនោះ អ្នកបានឲ្យមហោសធអត់ទោសហើយឬ មហោសធត្រេកអរហើយឬ ។

[២១១] (អាចារ្យកេវដ្ដៈ...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន មហោសធហៅពេញជាបុរសថោកទាប ពុំមានសេចក្ដីស្មោះស្មើ ជាមនុស្សរឹងរូស ជាអសប្បុរស ពុំបានពោលសេចក្ដីអ្វីតិចតួចសោះ ដូចជាមនុស្សគ ឬដូចជាមនុស្សថ្លង់ ។

[២១២] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ចំណែកការដែលគិតនេះបុរសផ្ដេសផ្ដាសឃើញបានក្រណាស់ ដោយពិត សេចក្ដីបរិសុទ្ធនរជនអ្នកមានព្យាយាមមុខជានឹងឃើញ ហេតុនោះ កាយរបស់អញញាប់ញ័រ អ្នកណានឹងលះបង់នូវដៃនរបស់ខ្លួន ហើយលុះក្នុងកណ្ដាប់ដៃជនដទៃវិញកើត ។

[២១៣] គំនិតរបស់យើង ទាំង ៦ នាក់ ដែលជាអ្នកឈ្លាសមានប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ផុត ដូចផែនដី ស្មើគ្នាជាឯកច្ឆន្ទ ម្នាលមហោសធ អ្នកចូរគិតមើល ទៅឬកុំទៅ ឬក៏ឈប់ ។

[២១៤] ជានាសិ ខោ រាជ មហានុភាវោ
មហព្វលោ ចូឡនីព្រហ្មទត្តោ
រាជា ច តំ ឥច្ឆតិ មារណត្ថំ
មិគំ យថា ឱកចរេន លុទ្ធោ ។

យថាបិ មច្ឆោ ពលិសំ វង្កំ មំសេន ឆាទិតំ
កាមគិទ្ធោ ន ជានាតិ មច្ឆោ មរណមត្តនោ ។
ឯវមេវ តុវំ រាជ ចូឡនេយ្យស្ស ជីតរំ
កាមគិទ្ធោ ន ជានាសិ មច្ឆោ មរណមត្តនោ ។
សចេ គច្ឆសិ បញ្ចាលំ ខិប្បមត្តំ ជហិស្សសិ
មិគំ បន្ថានុបន្នំវ មហន្តំ ភយមេស្សសិ ។

[២១៥] មយមេវ ពាលម្ហសេ ឯលមូគា
យេ ឧត្តមត្ថានិ តយី លបិម្ហា
កិមេវ ត្វំ នង្គ័លកោដិវឌ្ឍោ
អត្ថានិ ជានាសិ យថាបិ អញ្ញេ ។

[២១៦] ឥមំ គលេ គហេត្វាន នាសេថ វិជិតា មម
យោ មេ រតនលាភស្ស អន្តរាយាយ ភាសតិ ។

[២១៤] (ព្រះមហាសត្វ...) បពិត្រព្រះរាជា សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត ជាអ្នកមានអានុភាពធំ មានពលច្រើន ឥឡូវប្រាថ្នាដើម្បីនឹងសម្លាប់ព្រះអង្គ ដូចនាយព្រានដែលសម្លាប់ម្រឹគដោយផ្កាក់ ។ ត្រីជាសត្វជាប់ចិត្តក្នុងនុយស្រស់ (លេប) ផ្ទៃសន្ទូចដែលគេបិទបាំងដោយសាច់ មិនដឹងសេចក្តីស្លាប់ខ្លួនយ៉ាងណា ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គជាអ្នកជាប់ក្នុងកាម ចង់បានធីតារបស់ព្រះបាទចូឡនី មិនទ្រង់ជ្រាបមរណៈរបស់ព្រះអង្គដូចត្រីនោះឯង ។ បើព្រះអង្គស្តេចយាងទៅ កាន់ក្រុងបញ្ចាល ព្រះអង្គមុខជានឹងលះចោលព្រះអង្គយ៉ាងឆាប់ ភ័យធំនឹងមកដល់ព្រះអង្គដូចភ័យធំមកដល់ម្រឹគដែលដើរទៅតាមផ្លូវ (ទៀបទ្វារនៃស្រុកដែរ) ។

[២១៥] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) យើងដែលបានពោលនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តមក្នុងសម្នាក់នៃអ្នក ត្រឡប់ទៅជាមនុស្សល្ងង់លីលាវិញ អ្នកឯងជាអ្នកចម្រើនដោយចុង្កន្តាល ម្តេចនឹងដឹងសេចក្តីចម្រើនដូចអ្នកដទៃកើត ។

[២១៦] អ្នកទាំងឡាយចូរចាប់អ្នកនេះឮដ៏ក ហើយឲ្យវិនាសចាកដែនរបស់អញទៅ ព្រោះវាហ៊ាននិយាយឲ្យអញអន្តរាយនូវការបានស្រីកែវ ។

[២១៧] តតោ ច សោ អបក្កម្ម វេទេហស្ស ឧបន្តិកា
អថ អាមន្តយី ទូតំ មាឍរំ សុវបណ្ឌិតំ ។
ឯហិ សម្ម ហរិតបក្ខ វេយ្យាវច្ចំ ករោហិ មេ
អត្ថិ បញ្ចាលរាជស្ស សាលិកា សយនបាលិកា ។
តំ សន្ធវេន[១] បុច្ឆស្សុ សា[២] ហិ សព្វស្ស កោវិទា
សា តេសំ សព្វំ ជានាតិ រញ្ញោ ច កោសិយស្ស ច ។
អាមោតិ សោ បដិសុត្វា មាឍរោ សុវបណ្ឌិតោ
អគមាសិ ហរិតបក្ខោ សាលិកាយ ឧបន្តិកំ ។
តតោ ច ខោ សោ គន្ត្វាន មាឍរោ សុវបណ្ឌិតោ
អថ អាមន្តយី សុឃរំ សាលិកំ មញ្ជុភាណិកំ ។
កច្ចិ តេ សុឃរេ ខមនីយំ កច្ចិ វេសេ អនាមយំ
កច្ចិ តេ មធុនា លាជំ លភសិ សុឃរេ តុវំ ។
កុសលញ្ចេវ មេ សម្ម អថោ សម្ម អនាមយំ
អថោ មេ មធុនា លាជា លព្ភតេ សុវបណ្ឌិត ។
កុតោ នុ សម្ម អាគម្ម កស្ស វា បហិតោ តុវំ
ន ច មេសិ ឥតោ បុព្វេ ទិដ្ឋោ វា យទិ វា សុតោ ។

១ ម. ពន្ធនេន ។ ២ ម. សាយំ ។

[២១៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ មហោសធពោធិសត្វក៏ចៀស ចេញអំពីសម្នាក់នៃព្រះបាទវិទេហៈហើយ ទើបហៅសុវបណ្ឌិត ឈ្មោះមាធុរៈ ជាទូតមកប្រាប់ថា ម្នាលសម្លាញ់មានស្លាបខៀវ អ្នក ចូរមកធ្វើការបម្រើអញ ដ្បិតមានសាលិកាញីមួយដែលគេចិញ្ចឹមទុក ជិតទីក្រឡាបន្ទំនៃព្រះបាទបញ្ចាល ។ ឯងចូរទៅសួរសាលិកានោះ ដោយសន្តវកិច្ច ព្រោះវាជាសត្វឈ្លាសក្នុងកិច្ចទាំងពួង វាដឹងការណ៍ អាថ៌កំបាំងទាំងពួង របស់ជនទាំងពីរ គឺព្រះរាជានិងកោសិយ-ព្រាហ្មណ៍ ។ មាធុរៈសុវបណ្ឌិតមានស្លាបខៀវនោះ បានទទួល ស្តាប់ថាបាទដូច្នេះហើយ ក៏ហើរទៅកាន់សម្នាក់នៃនាងសាលិ-កា ។ មាធុរៈសុវបណ្ឌិត លុះហើរទៅដល់ហើយ ទើបហៅនាង សាលិកាមានទ្រុងល្អ ពោលពាក្យពីរោះថា នែនាងមានទ្រុងល្អ នាង ល្មមអត់ទ្រាំបានដែរឬ នែនាងជាវេសជាតិ នាងមិនមានជំងឺតម្កាត់ ទេឬ នែនាងមានទ្រុងល្អ នាងបានលាជលាយដោយទឹកឃ្មុំដែរឬ ។

(សាលិកាញី...) ម្នាលសម្លាញ់ សេចក្តីសុខស្រួលមានដល់ខ្ញុំ ម្នាលសម្លាញ់ មួយទៀត ខ្ញុំមិនមានជំងឺតម្កាត់ទេ ម្នាលសុវ-បណ្ឌិត ទាំងលាជលាយដោយទឹកឃ្មុំខ្ញុំក៏បានដែរ ។ នែសម្លាញ់ អ្នកមកអំពីណាហ្ន៎ ឬអ្នកណាប្រើមក មួយវិញទៀត អ្នកជាសត្វ ដែលខ្ញុំមិនធ្លាប់ឃើញ មិនធ្លាប់ឮក្នុងកាលមុន អំពីកាលនេះទេ ។

[២១៨] អហោសិ សិរិវឌ្ឍស្ស ចាសាឥ សយនចាលកោ
តតោ សោ ឧម្មិកោ រាជា ពន្ធេ មោចេតិ ពន្ធនា ។
តស្ស មេកា ទុតិយាសិ សាលិកា មញ្ជុភាណិកា
តំ តត្ថ អវជិ សេនោ បេក្ខតោ សុឃរេ មម ។
តស្សា កាមា ហិ សម្មតោ អាគតោស្មិ តវន្តិកេ
សចេ ករេយ្យ ឱកាសំ ឧភយេវ វសេម្ហសេ ។
[២១៩] សុវោ ច សុវិំ កាមេយ្យ សាលិកោ បន សាលិកំ
សុវស្ស សាលិកាយេវ សំវាសោ ហោតិ កីទិសោ ។
[២២០] យោ យំ កាមេ កាមយតិ អបិ ចណ្ឌាលិកាមបិ
សព្វោ ហិ សទិសោ ហោតិ នត្ថិ កាមេ អសាទិសោ ។
អត្ថិ ជម្ពាវតី នាម មាតា សិវិស្ស រាជិនោ
សា បិយា[១] វាសុទេវស្ស កណ្ហស្ស ច មហេសិយា[២] ។
រតនវតី[៣] កិំបុរិសី សាបិ វច្ឆំ អកាមយិ
មនុស្សោ មិគិយា សទ្ធឹ នត្ថិ កាមេ អសាទិសោ ។

១ ម. ភរិយា ២ ម. កណ្ហស្ស មហេសិ បិយា ។ ៣ ម. រដ្ឋវតី ។

[២១៨] (*សុវបណ្ឌិត...*) *ខ្ញុំគេចិញ្ចឹមទុកនៅទីបន្ទំក្នុងប្រាសាទនៃព្រះបាទសិវិ ព្រះរាជានោះទ្រង់បិតនៅក្នុងធម៌ តែងទ្រង់ដោះលែងនូវសត្វទាំងឡាយដែលជាប់ចំណង ចាកចំណងអំពីទីនោះ ៗ ។ មាននាងសាលិកាមួយ ពោលពាក្យពីរោះ ជាភរិយារបស់ខ្ញុំ ម្នាលនាងមានទ្រង់ល្អ កាលខ្ញុំកំពុងតែសម្ងំជាប់ចិត្ត ស្រាប់តែខ្លែងសម្លាប់នាងសាលិកានោះទៅ ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ ដោយសេចក្តីប្រាថ្នាចំពោះភរិយានោះ បានជាមកក្នុងសម្នាក់នៃនាង ប្រសិនបើនាងបើកឱកាស យើងទាំងពីរនាក់នឹងនៅក្នុងទីជាមួយគ្នា ។*

[២១៩] (*សាលិកា...*) *ធម្មតាសេកឈ្មោលគួរតែប្រាថ្នារកសេកញីសាលិកាឈ្មោលគួរតែប្រាថ្នារកសាលិកាញី ចុះការនៅរួមដោយសេកឈ្មោលនឹងសាលិកាញី ដូចម្តេចកើត ។*

[២២០] (*សុវបណ្ឌិត...*) *បុគ្គលណា ប្រាថ្នាស្ត្រីណាក្នុងកាម សូម្បីស្ត្រីនោះជាចណ្ឌាលក៏ដោយ ព្រោះថាការនៅរួមទាំងអស់ដូច ៗ គ្នា ដែលមិនដូចគ្នាក្នុងកាមមិនមាន ទេ ។ ព្រះមាតានៃព្រះបាទសិវិ ព្រះនាមជម្ពាវតី (ជាចណ្ឌាលសោះ) តែបានជាអគ្គមហេសី ជាទីស្រឡាញ់របស់ព្រះបាទវាសុទេវកណ្ហាយនគោត្រ ។ សូម្បីនាងកិន្នរីឈ្មោះរតនវតី ញ៉ាំងតាបសឈ្មោះវច្ឆៈ ឲ្យប្រាថ្នាដែរ ។ មនុស្សរួមសំវាសជាមួយនឹងមេម្រឹគក៏មាន ការនៅរួមក្នុងកាមមិនដូចគ្នាមិនមានទេ ។*

ហន្ទ ខោហំ គមិស្សាមិ សាលិកេ មញ្ជុភាណិកេ
បច្ចក្ខានុបទំ ហេតំ អតិមញ្ញសិ នូន មំ ។
[២២១] ន សិរី តរមានស្ស មាធុរ សុវបណ្ឌិត
ឥធេវ តាវ អច្ឆស្សុ យាវ រាជាន ទក្ខសិ
សោសិ សទ្ទំ មុទិង្គានំ អានុភាវញ្ច រាជិនោ ។
[២២២] យោ នុ ខ្វាយំ តិព្វោ សទ្ទោ តិរោជនបទេ សុតោ
ធីតា បញ្ចាលរាជស្ស ឱសធី វិយ វណ្ណិនី
តំ ទស្សតិ វិទេហានំ សោ វិវាហោ ភវិស្សតិ ។
[២២៣] ឯទិសោ តេ អមិត្តានំ វិវាហោ ហោតុ មាធុរ
យថា បញ្ចាលរាជស្ស វេទេហេន ភវិស្សតិ ។
អានយិត្វាន វេទេហំ បញ្ចាលានំ រថេសភោ
តតោ នំ ឃាតយិស្សតិ នាស្ស សខិ ភវិស្សតិ ។
[២២៤] ហន្ទ ខោ មំ អនុជានាហិ រត្តិយោ សត្តមត្តិយោ
យាវាហំ សិវិរាជស្ស អារោចេមិ មហោសិនោ
លទ្ធោ ច មេ អាវសថោ សាលិកាយ ឧបន្តិកា ។

នៃនាងសាលិកា ពោលពាក្យពីរោះ បើដូច្នោះ យើងនឹងទៅវិញ ព្រោះពាក្យនាងនុ៎ះទុកជាពាក្យប្រកែក នាងមើលងាយខ្ញុំពិត ។

[២២១] (សាលិកា...) នែមាធុរៈសុវបណ្ឌិត សិរីរមែងមិនមានដល់អ្នកប្រញាប់ទេ អ្នកចូរឈប់នៅទីនេះ ដរាបបានឃើញព្រះរាជាសិន ។ អ្នកនឹងបានស្ដាប់សំឡេង សម្ភោរ បានឃើញអានុភាពព្រះរាជា ។

[២២២] (សុវបណ្ឌិត...) សំឡេងអឺងកងនេះ ឮល្បីប្រាកដទៅជនបទខាងក្រៅថា ព្រះរាជធីតាព្រះបាទបញ្ចាល មានវណ្ណៈដូចជាផ្កាយព្រឹក ព្រះអង្គនឹងប្រទានព្រះរាជធីតានោះ ដល់ព្រះបាទវិទេហៈ ឯវិវាហមង្គលនោះក៏នឹងមានដែរ (តើពិតឬទេ) ។

[២២៣] (សាលិកា...) នែមាធុរៈ ការរៀបចំវិវាហមង្គលប្រាកដដូចនេះ របស់ពួកសត្រូវ ដូចជាវិវាហមង្គល របស់ព្រះបាទបញ្ចាលជាមួយនឹងព្រះបាទវិទេហៈរបស់អ្នក ចូរលើកទុកចុះ ។ ព្រះរាជាដ៏ប្រសើរលើរថ របស់អ្នកក្រុងបញ្ចាល នឹងនាំព្រះបាទវិទេហៈមក ហើយនឹងសម្លាប់ព្រះបាទវិទេហៈនោះ ក្នុងវេលានោះទេ (ព្រះបាទចូឡនី) មិនមែនជាសំឡាញ់ របស់ព្រះបាទវិទេហៈនោះទេ ។

[២២៤] (សុវបណ្ឌិត...) សូមនាងអនុញ្ញាតឲ្យបងទៅត្រឹម ៧ រាត្រី ទម្រាំបងទូលព្រះបាទសិវិនិងព្រះមហោសីថា ខ្ញុំបាននៅរួមក្នុងសម្នាក់នាងសាលិកាហើយ ។

១០៩

[២២៥] ហន្ទ ខោ តំ អនុជានាមិ រត្តិយោ សត្តមត្តិយោ
សចេ ត្វំ សត្តរត្តេន នាគច្ឆសិ មមន្តិកំ
មញ្ញេ ឱក្កន្តសន្តំ មំ មតាយ អាគមិស្សសិ ។
[២២៦] តតោ ច ខោ សោ គន្ត្វាន មាឍុរោ សុវបណ្ឌិតោ
មហោសធស្ស អក្ខាសិ សាលិកាយ វចនំ ឥទំ ។
[២២៧] យស្សេវ ឃរេ ភុញ្ជេយ្យ ភោគំ
តស្សេវ អត្ថំ បុរិសោ ចរេយ្យ ។
[២២៨] ហន្ទាហំ គច្ឆាមិ បុរេ ជនិន្ទ
បញ្ចាលរាជស្ស បុរំ សុរម្មំ
និវេសនានិ មាបេតុំ វេទេហស្ស យសស្សិនោ ។
និវេសនានិ មាបេត្វា វេទេហស្ស យសស្សិនោ ។
យទា តេ បហិណេយ្យាមិ តទា ឯយ្យាសិ ខត្តិយ ។
[២២៩] តតោ ច បាយាសិ បុរេ មហោសធោ
បញ្ចាលរាជស្ស បុរំ សុរម្មំ
និវេសនានិ មាបេតុំ វេទេហស្ស យសស្សិនោ ។
និវេសនានិ មាបេត្វា វេទេហស្ស យសស្សិនោ
អថស្ស បាហិណិ ទូតំ វេទេហំ មិថិលគ្គហំ
ឯហិ ទានិ មហារាជ មាបិតំ តេ និវេសនំ ។

[២២៥] (សាលិកា...) អើ ! ខ្ញុំអនុញ្ញាតឲ្យអ្នកទៅត្រឹម ៧ រាត្រី បើអ្នកមិនត្រឡប់មកកាន់សម្នាក់ខ្ញុំក្នុងរវាង ៧ រាត្រីវិញទេ ខ្ញុំសម្គាល់ខ្លួនខ្ញុំថាអស់ជីវិត កាលបើខ្ញុំស្លាប់ហួសទៅហើយ ទើបអ្នកនឹងមកដល់ ។

[២២៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះ មាធុរៈសុវបណ្ឌិតនោះក៏ហើរទៅប្រាប់មហោសធថា ពាក្យនេះ ជាពាក្យរបស់នាងសាលិកា ។

[២២៧] (មហោសធ...) បុរសគប្បីបរិភោគ នូវភោគសម្បត្តិក្នុងផ្ទះរបស់បុគ្គលណា គប្បីធ្វើប្រយោជន៍ ដល់បុគ្គលនោះឯង ។

[២២៨] បពិត្រព្រះជនិន្ទ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងសូមទៅកាន់បុរីគួរជាទីរីករាយរបស់ព្រះបាទបញ្ចាលជាមុន ដើម្បីសាងនិវេសន៍បម្រុងព្រះអង្គមានយសធំក្នុងដែនវិទេហៈ ។ បពិត្រក្សត្រិយ៍ លុះខ្ញុំព្រះអង្គសាងនិវេសន៍ដើម្បីព្រះអង្គមានយសធំក្នុងដែនវិទេហៈស្រេចហើយ នឹងបញ្ជូនទូតមកទូលព្រះអង្គ ក្នុងវេលាណា ព្រះអង្គគប្បីយាងទៅក្នុងវេលានោះ ។

[២២៩] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) លំដាប់នោះឯង ព្រះមហោសធក៏បានទៅកាន់បុរីគួរជាទីរីករាយរបស់ព្រះបាទបញ្ចាលជាមុន ដើម្បីសាងនិវេសន៍បម្រុងព្រះបាទវិទេហៈមានយស ។ ព្រះមហោសធលុះសាងនិវេសន៍ដើម្បីព្រះបាទវិទេហៈ មានយសស្រេចហើយ ទើបបញ្ជូនទូតមកទូលព្រះបាទវិទេហៈគ្រប់គ្រងមិថិលាថា បពិត្រមហារាជ និវេសន៍ខ្ញុំព្រះអង្គសាងដើម្បីព្រះអង្គហើយ សូមព្រះអង្គស្តេចមកក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

[២៣០] តតោ ច រាជា ចាយាសិ សេនាយ ចតុរង្គិយា
អនន្តវាហិនំ ធន្នុំ ជីតំ កាប្បិលិយំ បុរំ ។

[២៣១] តតោ ច ខោ សោ គន្ត្វាន ព្រហ្មទត្តស្ស ចាហិណិ
អាគតោស្មិ មហារាជ តវ បាទានិ វន្ទិតុំ ។
ទទាហិ ទានិ ភរិយំ នារឹ សព្វង្គសោភនឹ
សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នំ ទាសីគណបុរក្ខិតំ ។

[២៣២] ស្វាគតន្តេបិ វេទេហ អថោ តេ អទុរាគតំ
នក្ខត្តញ្ញេវ បរិបុច្ឆ អហំ កញ្ញំ ទទាមិ តេ
សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នំ ទាសីគណបុរក្ខិតំ ។

[២៣៣] តតោ ច រាជា វេទេហោ នក្ខត្តំ បរិបុច្ឆតិ
នក្ខត្តំ បរិបុច្ឆិត្វា ព្រហ្មទត្តស្ស ចាហិណិ ។
ទទាហិ ទានិ មេ ភរិយំ នារឹ សព្វង្គសោភនឹ
សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នំ ទាសីគណបុរក្ខិតំ ។

[២៣០] (*អភិសម្ពុទ្ធគាថា*) *លំដាប់នោះឯង ព្រះរាជាព្រមដោយសេនា មានអង្គ ៤ យាងទៅដើម្បីទតបុរីដ៏ធំទូលាយ ដែលមហោសធបណ្ឌិតសាងទុកក្នុងដែនកប្បិលៈមានពាហនៈមិនមានទីបំផុត ។*

[២៣១] *លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទវិទេហៈនោះ លុះស្តេចយាងទៅដល់(ដែនកប្បិលៈ) ហើយ ទើបបញ្ជូនរាជសាសន៍ទៅថ្វាយព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្តថា បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំមកដើម្បីថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំង-ឡាយរបស់ព្រះអង្គ ។ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទាននាងនារីដែលមានសព៌ាង្គកាយដ៏ល្អ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមាស មានពួកទាសីជាបរិវារឲ្យជាភរិយា (របស់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។*

[២៣២] (*ព្រះបាទចូឡនី...*) *បពិត្រព្រះបាទវិទេហៈ ព្រះអង្គស្តេចមកល្អហើយ មួយទៀត ព្រះអង្គស្តេចមកមិនអាក្រក់ទេ សូមព្រះអង្គសាកសួររកនក្ខត្តឫក្សចុះ ខ្ញុំនឹងថ្វាយនាងកញ្ញាដ៏ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមាស មានពួកទាសីជាបរិវារព្រះអង្គ ។*

[២៣៣] (*អភិសម្ពុទ្ធគាថា*) *លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទវិទេហៈ សួររកនក្ខត្ត-ឫក្ស លុះសួររកនក្ខត្តឫក្សរួចហើយ ទើបបញ្ជូនរាជសាសន៍ទៅថ្វាយព្រះបាទព្រហ្មទត្តថា សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទាននារីដែលមានសព៌ាង្គកាយដ៏ល្អ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមាស មានពួកទាសីជាបរិវារ ឲ្យជាភរិយារបស់ខ្ញុំក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។*

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

[២៣៤] ទទាមិទានិ តេ ភរិយំ នារី សព្វង្គសោភនី

សុវណ្ណេន បដិច្ឆន្នំ ទាសីគណបុរក្ខិតំ ។

[២៣៥] ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ សេនា តិដ្ឋន្តិ វម្មិកា

ឧក្កា បទិត្តា ឈាយន្តិ កិន្នុ មញ្ញន្តិ បណ្ឌិតា ។

[២៣៦] ហត្ថី អស្សា រថា បត្តិ សេនា តិដ្ឋន្តិ វម្មិកា

ឧក្កា បទត្តា ឈាយន្តិ កិន្នុ កាហន្តិ បណ្ឌិត ។

[២៣៧] រក្ខតិ តំ មហារាជ ចូឡនេយ្យោ មហាព្វលោ

បទុដ្ឋោ តេ ព្រហ្មទត្តោ ចាតោ តំ ឃាតយិស្សតិ ។

[២៣៨] ឧព្វេជតិ មេ ហទយំ មុខញ្ច បរិសុស្សតិ

និព្វុតឹ នាធិគច្ឆាមិ អគ្គិទឌ្ឍោវ អាតបេ ។

កម្មារានំ យថា ឧក្កា អន្តោ ឃាយតិ នោ ពហិ

ឯវម្បិ ហទយំ មយ្ហំ អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហិ ។

[២៣៤] (ព្រះបាទចូឡនី...) ខ្ញុំថ្វាយនាងនារី ដែលមានសព៌ាង្គកាយដ៏ល្អ ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមាស មានពួកទាសីជាបរិវារ ឲ្យជាភរិយារបស់ព្រះអង្គ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

[២៣៥] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង និងសេនាកាន់ខែលឈរនៅ (ត្រៀបត្រា) គប់ភ្លើងឆេះភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ តើពួកបណ្ឌិតសម្គាល់ដូចម្ដេច ។

[២៣៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង និងសេនាកាន់ខែលឈរនៅ (ត្រៀបត្រា) គប់ភ្លើងឆេះសន្ធោសន្ធៅ នែបណ្ឌិត ពួកសេនាទាំងនោះ នឹងធ្វើអ្វីហ្ន៎ ។

[២៣៧] (មហោសធ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្តមានពលច្រើន ប្រទូសរ៉ាយដល់ព្រះអង្គ រក្សាព្រះអង្គទុក នឹងសម្លាប់ព្រះអង្គអំពីព្រឹក ។

[២៣៨] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ហឫទ័យរបស់យើងញ័ររន្ធត់ ទាំងមាត់របស់យើងក៏សោះស្ងួត យើងមិនបានសេចក្ដីរលត់ ដូចជាឈើត្រូវភ្លើងឆេះក្នុងកណ្ដាលកម្ដៅថ្ងៃ ។ ចង្ក្រានរបស់ជាងមាសឆេះតែខាងក្នុងមិនឆេះខាងក្រៅ យ៉ាងណាមិញ ហឫទ័យរបស់យើងក៏ឆេះតែខាងក្នុង មិនឆេះខាងក្ដៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៣៩] បមត្តោ បន្ធនាតីតោ កិន្នុមន្តោសិ ខត្តិយ
ឥទានិ ខោ តំ តាយន្តុ បណ្ឌិតា មន្តិនោ ជនា ។
អកាត្វាមច្ចស្ស វចនំ អត្ថកាមហិតេសិនោ
អត្តបីតិរតោ រាជ មិគោ កូដេវ ឱហិតោ ។
យថាបិ មច្ឆា ពលិសំ វង្កំ មំសេន ឆាទិតំ
អាមគិទ្ធោ ន ជានាតិ មច្ឆោ មរណមត្តនោ ។
ឯវមេវ តុវំ រាជ ចូឡនេយ្យស្ស ធីតរំ
កាមគិទ្ធោ ន ជានាសិ មច្ឆា មរណមត្តនោ ។
សចេ គច្ឆសិ បញ្ចាលំ ខិប្បមត្តំ ជហិស្សសិ
មិគំ បន្ថានុបន្ធំវ មហន្តំ ភយមេស្សសិ ។

អនរិយរូបោ បុរិសោ ជនិន្ទ
អហីវ ឧច្ឆង្គតោ ឌំសេយ្យ
ន តេន មិត្តឹ កយិរាថ ធីរោ
ទុក្ខោ ហវេ កាបុរិសេន សង្គមោ ។

[២៣៩] (មហោសធ...) បពិត្រក្សត្រ ព្រះអង្គស្រវឹង (ដោយកាម) ទើបប្រព្រឹត្តកន្លងការប្រឹក្សា ទម្លាយការប្រឹក្សាចោល ឥឡូវនេះ សូមឲ្យបណ្ឌិត (ទាំង ៤ នាក់) ដែលជាអ្នកមានប្រាជ្ញា រក្សាព្រះអង្គចុះ ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គមិនធ្វើតាមពាក្យរបស់ទូលបង្គំជាអាមាត្យ ជាអ្នកប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើននិងស្វែងរកប្រយោជន៍ ទ្រង់ត្រេកអរដោយបីតិដ៏សៅហ្មងរបស់ព្រះអង្គ ដូចម្រឹគជាប់អន្ទាក់ (ទូលបង្គំបានក្រាបទូលហើយថា) ត្រីជាសត្វល្មោភក្នុងនុយស្រស់ លេបនូវផ្លែសន្ទូចដ៏វៀចដែលគេបិទដោយសាច់ ត្រីមិនដឹងសេចក្តីស្លាប់របស់ខ្លួន យ៉ាងណា ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គជាអ្នកល្មោភក្នុងកាម ចង់បានធីតារបស់ព្រះបាទចូឡនី មិនទ្រង់ជ្រាបមរណៈរបស់ព្រះអង្គ ដូចត្រីយ៉ាងនោះឯង ។ បើទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ក្រុងបញ្ចាល ទ្រង់មុខជានឹងលះចោលព្រះអង្គ យ៉ាងឆាប់ ភ័យធំនឹងមកដល់ព្រះអង្គ ដូចភ័យធំមកដល់ម្រឹគ ដែលដើរទៅតាមផ្លូវ (ទៀបទ្វារនៃស្រុក) ។ បពិត្រព្រះជនិន្ទ បុរសមានសភាពមិនថ្លៃថ្នូរ ដូចពស់នៅក្នុងថ្នក់គប្បីចឹក បុរសមានប្រាជ្ញាមិនគប្បីធ្វើនូវមេត្រីភាព ដោយបុរសនោះទេ ព្រោះថា ការគប់រកដោយបុរសអាក្រក់ រមែងនាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខដោយពិត ។

យំ ត្វេវ ជញ្ញា បុរិសោ ជនិន្ទ
សីលវាយំ ពហុស្សុតោ
តេនេវ មិត្តឹ កយិរាថ ធីរោ
សុខោ ហវេ សប្បុរិសេហិ សង្គមោ ។

[២៤០] ពាលោ តុវំ ឯឡមូគោសិ រាជ
យោ ឧត្តមត្ថានិ មយី លបិត្ថោ
កិមេវហំ(១) នង្គលកោដិវឌ្ឍោ
អត្ថានិ ជានិស្ស យថាបិ អញ្ញេ ។

ឥមំ គលេ គហេត្វាន នាសេថ វិជិតា មម
យោ មេ រតនលាភស្ស អន្តរាយាយ ភាសតិ ។

[២៤១] មហោសធ អតីតេន នានុវិជ្ជន្តិ បណ្ឌិតា
កឹ មំ អស្សំវ សម្ពន្ធំ បតោទេនេវ វិជ្ឈសិ ។
សចេ បស្សសិ មោក្ខំ មេ ខេមំ វា បន បស្សសិ
តេនេវ មំ អនុសាស កឹ អតីតេន វិជ្ឈសិ ។

---

១ ម. កមេវ ត្វំ ។

បពិត្រព្រះជនិន្ទ បណ្ឌិតបុរសស្គាល់នូវបុគ្គលណាថា អ្នកនេះមានសីល មានការចេះដឹងច្រើនដូច្នេះ បណ្ឌិតបុរសនោះគួរធ្វើមេត្រីភាពជាមួយនឹងបុគ្គលនោះ ព្រោះថាការសេពគប់ដោយសប្បុរសទាំងឡាយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខពិត ។

[២៤០] បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គជាមនុស្សល្ងង់លីលា បានពោលនូវសេចក្ដីចម្រើនដ៏ឧត្ដម ក្នុងសម្នាក់នៃខ្ញុំព្រះអង្គថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកចម្រើនដោយចុងនង្គ័ល ធ្វើម្ដេច នឹងដឹងសេចក្ដីចម្រើនដូចអ្នកដទៃ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាប់មហោសធនេះត្រង់ក ហើយឲ្យវិនាសចាកដែន របស់អញចេញទៅ ព្រោះវាហ៊ាននិយាយ ឲ្យអញអន្ដរាយនូវការបានស្រីកែវ ។

[២៤១] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ម្នាលមហោសធ បណ្ឌិតទាំងឡាយរមែងមិនចាក់ដោតដោយទោសដែលកន្លងទៅហើយទេ អ្នកចាក់ដោតយើង ដូចគេយកជន្លួញចាក់សេះ ដែលចងទុកហើយ ធ្វើអ្វី ។ ប្រសិនបើអ្នកឃើញសេចក្ដីរួចរបស់យើង ឬឃើញសេចក្ដីក្សេមរបស់យើង អ្នកចូរពន្យល់យើងដោយសោត្ថិភាពនោះចុះ អ្នកចាំបាច់ចាក់ដោតយើង ដោយទោសដែលកន្លងទៅហើយ ធ្វើអ្វី ។

[២៤២] អតីតំ មានុសំ កម្មំ ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ សក្កោមិ មោចេតុំ ត្វំ បជានស្សុ ខត្តិយ ។
សន្តិ វេហាយសា នាគា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
តេបិ អានាយ កច្ឆេយ្យុំ យស្ស ហោន្តិ តថាវិធា ។
សន្តិ វេហាយសា អស្សា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
តេបិ អានាយ កច្ឆេយ្យុំ យស្ស ហោន្តិ តថាវិធា ។
សន្តិ វេហាយសា បក្ខី ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
តេបិ អានាយ កច្ឆេយ្យុំ យស្ស ហោន្តិ តថាវិធា ។
សន្តិ វេហាយសា យក្ខា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
តេបិ អានាយ កច្ឆេយ្យុំ យស្ស ហោន្តិ តថាវិធា ។
អតីតំ មានុសំ កម្មំ ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ សក្កោមិ មោចេតុំ អន្តលិក្ខេន ខត្តិយ ។
[២៤៣] អតីរទស្សី បុរិសោ មហន្តេ ឧទកណ្ណវេ
យត្ថ សោ លភតេ គាធំ[១] តត្ថ សោ វិន្ទតេ សុខំ ។

១ ម. នាវំ ។

[៦៤២] (មហោសធ...) អំពើជារបស់នៃមនុស្ស ដែលកន្លងហួសទៅហើយ ជាអំពើគេកែបានដោយក្រ សម្រួលវិញបានដោយក្រ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចនឹងដោះព្រះអង្គបានទេ បពិត្រក្សត្រិយ៍ សូមព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបចុះ ។ ដំរីទាំងឡាយមានឫទ្ធិ មានយស អាចទៅតាមអាកាសបាន ដំរីបែបនោះ របស់ព្រះរាជាណា សូមឲ្យដំរីទាំងនោះនាំព្រះរាជានោះទៅចុះ ។ សេះទាំងឡាយមានឫទ្ធិ មានយស អាចទៅតាមអាកាសបាន សេះបែបនោះរបស់ព្រះរាជាណា សូមឲ្យសេះទាំងនោះ នាំព្រះរាជានោះទៅចុះ ។ បក្សីទាំងឡាយមានឫទ្ធិ មានយស អាចទៅតាមអាកាសបាន បក្សីបែបនោះរបស់ព្រះរាជាណា សូមឲ្យបក្សីទាំងនោះនាំព្រះរាជានោះទៅចុះ ។ យក្សទាំងឡាយមានឫទ្ធិ មានយស អាចទៅតាមអាកាសបាន យក្សបែបនោះ របស់ព្រះរាជាណា សូមឲ្យយក្សទាំងនោះ នាំព្រះរាជានោះទៅចុះ ។ អំពើជារបស់នៃមនុស្ស ដែលកន្លងហួសទៅហើយ ជាអំពើគេកែបានដោយក្រ សម្រួលវិញបានដោយក្រ បពិត្រក្សត្រិយ៍ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចដោះព្រះអង្គទៅតាមអាកាសបានទេ ។

[៦៤៣] (អាចារ្យសេនកៈ...) បុរសជាអ្នកមិនឃើញត្រើយ ក្នុងមហាសមុទ្រ បុរសនោះបានទីពំនាក់ ក្នុងប្រទេសណា គេក៏បានសេចក្តីសុខ ក្នុងប្រទេសនោះ (យ៉ាងណាមិញ) ។

ឯវំ អម្ហញ្ច រញ្ញោ ច　　ត្វំ បតិដ្ឋា មហោសធ
ត្វំ នោសិ មន្តីនំ សេដ្ឋោ　　អម្ហេ ទុក្ខា បមោចយ ។
[២៤៤] អតីតំ មានុសំ កម្មំ　　ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ
ន តំ សក្កោមិ មោចេតុំ　　ត្វំ បជានស្សុ សេនក ។
[២៤៥] សុណោហិ មេតំ វចនំ　　បស្សសេនំ មហព្ភយំ
សេនកទានិ បុច្ឆាមិ　　កឹ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ ។
[២៤៦] អគ្គឹ វា ទ្វារតោ ទេម　　គណ្ហាមសេ វិកន្តនំ
អញ្ញមញ្ញំ វធិត្វាន　　ខិប្បំ ហិស្សាម ជីវិតំ
មា នោ រាជា ព្រហ្មទត្តោ　　ចិរំ ទុក្ខេន មារយិ ។
[២៤៧] សុណោហិ មេតំ វចនំ　　បស្សសេនំ មហព្ភយំ
បុក្កុសទានិ បុច្ឆាមិ　　កឹ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ ។
[២៤៨] វិសំ ខាទិត្វា មិយ្យាម　　ខិប្បំ ហិស្សាម ជីវិតំ
មា នោ រាជា ព្រហ្មទត្តោ　　ចិរំ ទុក្ខេន មារយិ ។

បពិត្រមហោសធ អ្នកជាទីពឹងរបស់ពួកយើងនិងព្រះរាជា ក៏យ៉ាង នោះដែរ ព្រោះអ្នកជាបុគ្គលប្រសើរជាងពួកយើងនិងពួកមន្ត្រី សូម អ្នកដោះពួកយើងអំពីទុក្ខ ។

[២៤៤] (មហោសធ...) អំពើជារបស់នៃមនុស្ស ដែលកន្លងហួស ទៅហើយ ជាអំពើគេកែបានដោយក្រ សម្រួលវិញបានដោយក្រ ខ្ញុំមិនអាចនឹងដោះអ្នកបានទេ នៃសេនកៈ អ្នកចូរដឹងចុះ ។

[២៤៥] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យរបស់យើងនេះ អ្នកឃើញភ័យធំនុ៎ះ (ស្រាប់ហើយ) ម្នាលអាចារ្យសេនកៈ ឥឡូវនេះ អញសួរ តើអ្នកសម្គាល់របស់ដែលគួរធ្វើដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។

[២៤៦] (អាចារ្យសេនកៈ...) ពួកយើងគួរដុតភ្លើងត្រង់ទ្វារឬកាន់កាំបិត សម្លាប់គ្នានិងគ្នា យើងនឹងលះបង់ជីវិតយ៉ាងឆាប់ កុំឲ្យព្រះបាទ ព្រហ្មទត្តសម្លាប់ពួកយើង ឲ្យលំបាកអស់កាលយូរឡើយ ។

[២៤៧] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យរបស់យើងនេះ អ្នកឃើញភ័យធំនុ៎ះ (ស្រាប់ហើយ) ម្នាលអាចារ្យបុក្កុសៈ ឥឡូវនេះ អញសួរ តើអ្នកសម្គាល់របស់ដែលគួរធ្វើដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។

[២៤៨] (អាចារ្យបុក្កុសៈ...) ពួកយើងគួរស៊ីថ្នាំពិសឲ្យស្លាប់ នឹងលះ បង់ជីវិតយ៉ាងឆាប់ កុំឲ្យព្រះបាទព្រហ្មទត្តសម្លាប់ពួកយើង ឲ្យ លំបាកអស់កាលយូរឡើយ ។

[២៤៩] សុណោហិ មេតំ វចនំ   បស្សសេនំ មហព្ភយំ
កាមិន្ទជានិ បុច្ឆាមិ   កឹ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ ។
[២៥០] វដ្ឍុយា ពជ្ឈ មិយ្យាម   បចាតា បបតេមសេ
មា នោ រាជា ព្រហ្មទត្តោ   ចិរំ ទុក្ខេន មារយិ ។
[២៥១] សុណោហិ មេតំ វចនំ   បស្សសេនំ មហព្ភយំ
ទេវិន្ទជានិ បុច្ឆាមិ   កឹ កិច្ចំ ឥធ មញ្ញសិ ។
[២៥២] អគ្គឹ វា ទ្វារតោ ទេម   គណ្ហាមសេ វិកន្តនំ
អញ្ញមញ្ញំ វធិត្វាន   ខិប្បំ ហិស្សាម ជីវិតំ
ន នោ សក្កោតិ មោចេតុំ   សុខេនេវ មហោសធោ ។
[២៥៣] យថា កទលិនោ សារំ   អន្វេសំ នាធិគច្ឆតិ
ឯវំ អន្វេសមានា នំ   បញ្ហំ នាជ្ឈគមាមសេ ។
យថា សិម្ពលិនោ សារំ   អន្វេសំ នាធិគច្ឆតិ
ឯវំ អន្វេសមានា នំ   បញ្ហំ នាជ្ឈគមាមសេ ។

[២៤៩] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យ របស់យើងនេះ អ្នកឃើញភ័យធំនុ៎ះ (ស្រាប់ហើយ) ម្នាលអាចារ្យកាមិន្ទៈ ឥឡូវនេះ អញសួរ តើអ្នកសម្គាល់របស់ដែលគួរធ្វើដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។

[២៥០] (អាចារ្យកាមិន្ទៈ...) ពួកយើងគប្បីយកខ្សែចងឲ្យស្លាប់ ឬលោតចុះទៅក្នុងអណ្តូង (ឲ្យស្លាប់) កុំឲ្យព្រះបាទព្រហ្មទត្ត សម្លាប់ពួកយើង ឲ្យលំបាកអស់កាលយូរឡើយ ។

[២៥១] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) អ្នកចូរស្តាប់ពាក្យ របស់យើងនេះ អ្នកឃើញភ័យធំនុ៎ះ (ស្រាប់ហើយ) ម្នាលអាចារ្យទេវិន្ទៈ ឥឡូវនេះ អញសួរ តើអ្នកសម្គាល់របស់ដែលគួរធ្វើដូចម្តេច ក្នុងរឿងនេះ ។

[២៥២] (អាចារ្យទេវិន្ទៈ...) ពួកយើង (បិទទ្វារ) ដុតភ្លើង ហើយកាន់កាំបិតសម្លាប់គ្នានិងគ្នា យើងនឹងលះបង់ជីវិតយ៉ាងឆាប់ (បើ) មហោសធមិនអាចនឹងដោះពួកយើងឲ្យរួចដោយងាយទេ ។

[២៥៣] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) បុគ្គលស្វែងរកខ្លឹម នៃដើមចេក រមែងមិនបាន យ៉ាងណាមិញ យើងស្វែងរក (ឧបាយជាគ្រឿងរួចចាកទុក្ខ) ក៏មិនបានប្រស្នានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលស្វែងរកខ្លឹមនៃដើមរកា រមែងមិនបាន យ៉ាងណាមិញ យើងស្វែងរក ក៏មិនបានប្រស្នានោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

១១៧

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

អនេសេ វត នោ វុដ្ឋំ   កុញ្ជរានំវទូនកោ
សកាសេ ទុម្មនុស្សានំ   ពាលានំ អវិជានតំ ។
ឧព្ពេជតិ មេ ហទយំ   មុខញ្ច បរិសុស្សតិ
និព្ពុតឹ នាធិគច្ឆាមិ   អគ្គិទឌ្ឍោវ អាតបេ ។
កម្មារានំ យថា ឧក្កា   អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហិ
ឯវម្បិ ហទយំ មយ្ហំ   អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហិ ។

[២៨៤] តតោ សោ បណ្ឌិតោ   ធីរោ អត្ថទស្សី មហោសធោ
វេទេហំ ទុក្ខិតំ ទិស្វា   ឥទំ វចនមព្រវិ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ   មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ   រាហុគ្គហិតំវ ចន្ទិមំ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ   មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ   រាហុគ្គហិតំវ សុរិយំ ។

ការនៅនៃដំរីទាំងឡាយ ក្នុងទីមិនមានទឹក ឈ្មោះថានៅក្នុងទីមិនមែនប្រទេស (យ៉ាងណាមិញ) កាលបើយើងនៅក្នុងទីជិតនៃពួកមនុស្សអាក្រក់ល្ងង់ខ្លៅ មិនចេះមិនដឹង (ឈ្មោះថានៅក្នុងទីមិនមែនជាប្រទេស ក៏ដូច្នោះឯង) ។ ហឫទ័យរបស់យើងញ័ររន្ធត់ ទាំងមាត់របស់យើងក៏សោះស្ងួត យើងមិនបានសេចក្តីរលត់ ដូចឈើត្រូវភ្លើងឆេះ ក្នុងកណ្តាលកម្តៅថ្ងៃ ។ ចង្រ្កានរបស់ជាងមាសឆេះតែខាងក្នុង មិនឆេះខាងក្រៅ យ៉ាងណាមិញ ហឫទ័យរបស់យើងឆេះតែខាងក្នុង មិនឆេះខាងក្រៅ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៥៤] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា...) វេលានោះ មហោសធជាអ្នកប្រាជ្ញ មានប្រាជ្ញា ឃើញប្រយោជន៍ប្រក្រតីនោះ បានឃើញព្រះបាទវិទេហៈ ទ្រង់មានសេចក្តីទុក្ខ ទើបក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះព្រះចន្ទ្រដែលរាហូចាប់ហើយ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះព្រះអាទិត្យ ដែលរាហូចាប់ហើយ ។

មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ បង្គ្មេ សន្នំវ កុញ្ជរំ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ បេឡ្បពន្ធំវ បន្នគំ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ បក្ខី ពន្ធំវ បញ្ជរេ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
អហន្តំ មោចយិស្សាមិ សយោគ្គពលវាហនំ ។
មា ត្វំ ភាយិ មហារាជ មា ត្វំ ភាយិ រថេសភ
បញ្ចាលំ វាហយិស្សាមិ កាកសេនំវលេឌ្ឌុនា ។
អាទុ បញ្ញា កិមត្ថិយា អមច្ចោ វាបិ តាទិសោ
យោ តំ សម្ពាធបក្ខន្តំ ទុក្ខា ន បរិមោចយេ ។

បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះដំរីផុង ក្នុងភក់ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះពស់ដែលជាប់នៅក្នុងកំប្រោង ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះបក្សី ដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុង ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គ ដូចគេដោះត្រីទាំងឡាយ ដែលជាប់នៅក្នុងសំណាញ់ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដោះព្រះអង្គចេញ ព្រមទាំងយានរេហ៍ពលនិងពាហនៈ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះអង្គកុំភ័យឡើយ ទូលព្រះបង្គំនឹងដេញព្រះបាទបញ្ចាលឲ្យរត់ទៅ ដូចជាគេដេញក្អែកនិងខ្លែងដោយដុំដី ។ បុគ្គលណាមិនជួយព្រះអង្គដែលមានសេចក្តីចង្អៀត (ព្រោះមរណៈ) ឲ្យរួចចាកទុក្ខបានទេ ប្រាជ្ញា (របស់បុគ្គលនោះ) មានប្រយោជន៍អ្វី ឬអាមាត្យបែបនោះ (មានប្រយោជន៍អ្វី) ។

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

[២៨៥] ឯថ មាណវា ឧដ្ឋេថ មុខំ សោធេថ សន្ធិនោ
វេទេហោ សហាមច្ចេហិ ឧម្មង្គេន គមិស្សតិ ។

[២៨៦] តស្ស តំ វចនំ សុត្វា បណ្ឌិតស្សានុសារិនោ
ឧម្មង្គទ្វារំ វិវរឹសុ យន្តយុត្តេ ច អគ្គឡេ ។

[២៨៧] បុរតោ សេនកោ យាតិ បច្ឆតោ ច មហោសធោ
មជ្ឈេ ច រាជា វេទេហោ អមច្ចបរិវារិតោ ។

[២៨៨] ឧម្មង្គា និក្ខមិត្វាន វេទេហោ នាវមារុហិ
អភិរុយ្ហញ្ច ញត្វាន អនុសាសិ មហោសធោ ។
អយំ តេ សស្សុរោ ទេវ អយំ សស្សុ ជនាធិប
យថា មាតុ បដិបត្តិ ឯវំ តេ ហោតុ សស្សុយា ។
យថាបិ និយកោ ភាតា សោទរិយោ ឯកមាតុកោ
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទោ តេ ទយិតព្វោ រថេសភ ។

[២៥៥] *នៃមាណពទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរក្រោកឡើង អ្នកទាំងឡាយចូរបើកមាត់នៃគន្លឹះយន្ត ព្រះបាទវិទេហៈមួយអន្លើ ដោយពួកអាមាត្យនិងស្តេចទៅតាមឧម្មង្គ ។*

[២៥៦] *ពួកជនអ្នកធ្វើការបម្រើរបស់មហោសធបណ្ឌិត ស្តាប់ពាក្យរបស់លោកហើយ ទើបបើកទ្វារនៃឧម្មង្គនិងគន្លឹះទ្វារ ដែលប្រកបដោយគ្រឿងយន្ត ។*

[២៥៧] *អាចារ្យសេនកៈដើរមុន មហោសធដើរក្រោយ ព្រះបាទវិទេហៈមានអាមាត្យហែហម ស្តេចយាងត្រង់កណ្តាល ។*

[២៥៨] *ព្រះបាទវិទេហៈស្តេចទ្រង់ចេញអំពីឧម្មង្គ ហើយឡើងគង់លើព្រះទីនាំងនាវា មហោសធដឹងថា ព្រះរាជាឡើងគង់ហើយ ក៏ប្រៀនប្រដៅថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្តនេះជាព្រះបិតាក្មេករបស់ព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងជន ព្រះនាងនន្ទាទេវីនេះ ជាព្រះមាតាក្មេករបស់ព្រះអង្គ ការប្រតិបត្តិព្រះវររាជមាតា (របស់ព្រះអង្គ) យ៉ាងណា ការប្រតិបត្តិព្រះមាតាក្មេកចូរមានដល់ព្រះអង្គក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះរាជបុត្តច្បង រួមឧទរមានព្រះមាតាជាមួយគ្នា យ៉ាងណា បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថបញ្ចាលចន្ទរាជកុមារ ព្រះអង្គគប្បីស្រឡាញ់យ៉ាងនោះដែរ ។*

អយំ បញ្ចាលចន្ទី តេ រាជបុត្តី អភិជ្ឈិតា
កាមំ ករោហិ តេ តាយ ភរិយា តេ រថេសភ ។

[២៥៩] អារុយ្ហ នាវំ តរមានោ កឹ នុ តីរម្ហិ តិដ្ឋសិ
កិច្ឆា មុត្តម្ហ ទុក្ខតោ យាមទានិ មហោសធ ។

[២៦០] នេស ធម្មោ មហារាជ យោហំ សេនាយ នាយកោ
សេនង្គំ បរិហាបេត្វា អត្តានំ បរិមោចយេ ។
និវេសនម្ហិ តេ ទេវ សេនង្គំ បរិហាបិតំ
តំ ទិន្នំ ព្រហ្មទត្តេន អានយិស្សំ រថេសភ ។

[២៦១] អប្បសេនោ មហាសេនំ កថំ និគ្គយ្ហ ឋស្សសិ
ទុព្ពលោ ពលវន្តេន វិហញ្ញិស្សសិ បណ្ឌិត ។

បពិត្រព្រះអង្គប្រសើរលើរថ ព្រះនាងបញ្ចាលចន្ទីទេវីនេះ ជាព្រះរាជបុត្រី (របស់ព្រះបាទចូឡនី ព្រហ្មទត្ត) ដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រាថ្នា សូមព្រះអង្គធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ព្រះអង្គ ចំពោះព្រះនាងនោះ ព្រះនាងជាភរិយារបស់ព្រះអង្គហើយ ។

[២៥៩] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ម្នាលមហោសធ អ្នកចូរប្រញាប់ប្រញាល់ឡើយជិះទូកមក នៅឈរលើច្រាំងធ្វើអ្វី យើងទាំងឡាយរួចចាកទុក្ខដោយលំបាក យើងនឹងទៅឥឡូវនេះ ។

[២៦០] (មហោសធ...) បពិត្រមហារាជ ខ្ញុំព្រះអង្គដែលជានាយកនៃសេនា លះបង់ចោលនូវអង្គនៃសេនា ហើយដោះយកតែខ្លួននេះមិនមែនជាទំនៀមទេ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ប្រសើរលើរថ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងដឹកនាំនូវអង្គនៃសេនា ដែលព្រះអង្គបោះបង់ចោលក្នុងរាជនិវេសន៍ និងរបស់ដែលព្រះបាទព្រហ្មទត្តថ្វាយហើយ ។

[២៦១] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ម្នាលបណ្ឌិត អ្នកឯង ជាអ្នកមានសេនាតិច នឹងសង្កត់សង្កិនទប់ទល់ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត ដែលមានសេនាច្រើន ដូចម្តេចបាន អ្នកឯងជាអ្នកមានកម្លាំងខ្សោយមុខជាលំបាកដោយព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត ដែលមានកម្លាំង ។

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

[២៦២] អប្បសេនោបិ ចេ មន្តី មហាសេនំ អមន្តិនំ
ជិនាតិ រាជា រាជានោ អាទិច្ចោ ឧទយន្តមំ ។

[២៦៣] សុសុខំ វត សំវាសោ បណ្ឌិតេហីតិ សេនក
បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ
អមិត្តហត្ថត្តគតេ មោចយិ នោ មហោសធោ ។

[២៦៤] ឯវមេវ មហារាជ បណ្ឌិតា ហិ សុខាវហា
បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ
អមិត្តហត្ថត្តគតេ មោចយិ នោ មហោសធោ ។

[២៦៥] រក្ខិត្វា កសិណំ រត្តឹ ចូឡនេយ្យោ មហព្វលោ
ឧទេន្តំ អរុណុគ្គស្មឹ ឧបការំ ឧបាគមិ ។

[២៦២] (ពោធិសត្វ...) បុគ្គលមានប្រាជ្ញា សូម្បីមានសេនាតិច រមែងឈ្នះបុគ្គល មិនមានប្រាជ្ញា ដែលមានសេនាច្រើន ព្រះរាជាតែមួយព្រះអង្គ (ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងឧបាយ) រមែងឈ្នះព្រះរាជាទាំងឡាយ (ជាអ្នកល្ងង់ក្នុងឧបាយ) ដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង (រមែងឈ្នះ) ងងឹតដូច្នោះឯង ។

[២៦៣] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) នែអាចារ្យសេនកៈ ការនៅរួមជាមួយនឹងពួកបណ្ឌិត នាំមកនូវសេចក្ដីសុខស្រួលណាស់ហ្ន៎ ព្រោះថាមហោសធបានដោះពួកយើង ដែលនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃនៃសត្រូវឲ្យរួចបាន ដូចគេដោះហ្វូងបក្សីដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុង ឬដូចគេដោះហ្វូងត្រី ដែលជាប់នៅក្នុងសំណាញ់ដូច្នោះ ។

[២៦៤] (អាចារ្យសេនកៈ...) បពិត្រមហារាជ ពិតមែនហើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយនាំមកនូវសេចក្ដីសុខយ៉ាងនោះឯង មហោសធបានដោះពួកយើង ដែលនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃនៃសត្រូវឲ្យរួចបាន ដូចគេដោះហ្វូងបក្សីដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុង ឬដូចគេដោះហ្វូងត្រី ដែលជាប់នៅក្នុងសំណាញ់ដូច្នោះ ។

[២៦៥] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទចូឡនី ព្រហ្មទត្ត មានកម្លាំងច្រើន ទ្រង់រក្សា អស់រាត្រីទាំងមូល កាលអរុណរះឡើង ក៏ស្ដេចចូលទៅ ដល់ក្រុងឧបការៈ ។

អារុយ្ហ បវរំ នាគំ ពលវន្តំ សដ្ឋិហាយនំ
រាជា អរោច បញ្ចាលោ ចូឡនេយ្យោ មហាព្វលោ ។
សន្នទ្ធោ មណិចម្មេន សរមាទាយ បាណិនា
បេសិយេ អជ្ឈភាសិត្ថ បុថុកុម្ពេ សមាគតេ ។
ហត្ថារោហេ អនីកដ្ឋេ រថិកេ បត្តិការកេ
ឧបាសនម្ហិ កតហត្ថេ វាលវេធេ សមាគតេ ។
[២៦៦] បេសេថ កុញ្ជរេ ទន្តី ពលវន្តេ សដ្ឋិហាយនេ
មទ្ទន្តុ កុញ្ជរា នគរំ[១] វេទេហេន សុមាបិតំ ។
វច្ឆទន្តមុខា សេតា តិក្ខគ្គា[២] អដ្ឋិវេធិនោ
បណុន្នា ធនុវេគេន សម្បតន្តុតរីតរា ។
មាណវា ចម្មិនោ សូរា ចិត្តទណ្ឌយុតាវុធា
បក្ខន្ទិនោ មហានាគា ហត្ថីនំ ហោន្តុ សម្មុខា ។
សត្តិយោ តេលធោតាយោ អច្ចិមន្តោ បភស្សរា
វិជ្ជោតមានា តិដ្ឋន្តុ សតរំសីវ តារកា ។

---

១ ម. កុញ្ជរំ នាគំ ។ ២ ម. តិណ្ហគ្គា ។

ព្រះបាទចូឡនីគ្រប់គ្រងក្រុងបញ្ចាល មានកម្លាំងច្រើន ស្តេចឡើងគង់លើដំរីប្រសើរ ដ៏មានកម្លាំង ជាដំរីមានអាយុប្រមាណ ៦០ ឆ្នាំ បានត្រាស់ទៅ (នឹងសេនារបស់ព្រះអង្គ) ។ ព្រះបាទចូឡនីព្រហ្មទត្ត ទ្រង់សៀតគ្រឿងក្រោះ ជាវិការៈនៃកែវមណី ព្រះហស្តចាប់សរ បានត្រាស់ទៅនឹងរេហ៍ពលអ្នកទទួលបម្រើ (របស់ព្រះអង្គ) ជាអ្នកមានសិល្បច្រើនដែលមកចួបជុំគ្នា ។ (ព្រះបាទចូឡនី ត្រាស់ទៅ) នឹងពលដំរី ពលសេះ ពលរថ ពលថ្មើរជើង និងខ្មាន់ធ្នូ ដែលមានដៃដ៏ស្ទាត់ក្នុងសិល្បធ្នូ អាចបាញ់រោមត្រូវ ដែលមកចួបជុំគ្នា ។

[២៦៦] (ព្រះបាទចូឡនី...) អ្នកទាំងឡាយ ចូរបញ្ជូនដំរីមានភ្លុកដ៏មានកម្លាំង ជាដំរីមានអាយុ ប្រមាណ ៦០ ឆ្នាំ ចូរឲ្យដំរីទាំងឡាយញាំញីទីក្រុង ដែលព្រះបាទវិទេហៈសាងទុកហើយ ។ (ពួកព្រួញ) មានសម្បុរស មានមុខដូចពន្លាក មានចុងដ៏មុត អាចចាក់ទម្លាយនូវឆ្អឹង ដែលបាញ់ដោយកម្លាំងធ្នូ ឲ្យធ្លាក់ចុះព្រមគ្នាអំពីខាងនេះខាងនោះ ។ ពួកសេនាក្មេង ៗ ក្លៀវក្លា ពាក់គ្រឿងក្រោះ មានអាវុធប្រកបដោយដងដ៏វិចិត្រ កាលបើពួកដំរីធំស្ទុះចូលមក ចូរអ្នកនាំគ្នា (តស៊ូ) ចំពោះមុខដំរីទាំងឡាយ ។ លំពែងទាំងឡាយ ដែលគេលាងជម្រះ ដោយប្រេង មានរស្មីភ្លឺផ្លេក រុងរឿង ដូចជាផ្កាយព្រឹក មានរស្មីច្រើន ។

១២៣

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

អាវុធពលវន្តានំ គុណិកាយុរធារិនំ
ឯតាទិសានំ យោធានំ សង្គាមេ អបលាយិនំ
វេទេហោ កុតោ មុច្ចិស្សតិ សចេ បក្ខីវ កាហិតិ ។
តឹស មេ បុរសនាវុត្យោ សព្វេ ឯកេកនិច្ចិតា
យេសំ សមំ ន បស្សាមិ កេវលំ មហិមំ ចរំ ។
ជាតា ច កប្បិតា ទន្តី ពលវន្តា សដ្ឋិហាយនា
យេសំ ខន្ធេសុ សោភន្តិ កុមារា ចារុទស្សនា ។
បីតាលង្ការា បីតវសនា បីតុត្តរនិវាសនា
នាគក្ខន្ធេសុ សោភន្តិ ទេវបុត្តាវ នន្ទនេ ។
ចាបីនវណ្ណា[១] នេត្តឹសា តេលធោតា បភស្សរា
និដ្ឋិតា នរវីរេហិ សមធារា សុនិស្សិតា ។

១ ម. បាទិនវណ្ណា ។

កាលបើពួកយោធា (របស់យើង) មានគ្រឿងអាវុធជាកម្លាំង ទ្រទ្រង់សង្វារគឺគ្រឿងក្រោះប្រាកដដូច្នេះ មិនបានរត់ក្នុងសង្គ្រាមទេ ព្រះបាទវិទេហៈនឹងរួចពីដៃយើងអំពីណា បើក្រែងតែព្រះបាទវិទេហៈនឹងធ្វើដូចបក្សី (ទើបរួច) ។ ពួកយោធារបស់យើងទាំងអស់ មានចំនួន ៣៩.០០០ នាក់ អាចកាត់ក្បាលសត្រូវហើយរើសយកក្បាលមួយ ៗ មក យើងបានដើរសព្វលើផែនដី មិនឃើញពួកយោធាណាស្មើឡើយ ។ ដំរីទាំងឡាយមានភ្លុក ប្រដាប់ហើយ មានកម្លាំងជាដំរីមានអាយុ ប្រមាណ ៦០ ឆ្នាំ ពួកយោធានៅក្មេង ៗ មានសម្បុរដូចមាស រមែងល្អលើ-កនៃដំរីទាំងឡាយ ។ យោធាទាំងឡាយ មានគ្រឿងអលង្ការ មានព័ណ៌លឿង ស្លៀកសំពត់មានព័ណ៌លឿង ដណ្តប់សំពត់មានព័ណ៌លឿង រមែងល្អលើ-កនៃដំរីទាំងឡាយ ដូចទេវបុត្តទាំងឡាយក្នុងនន្ទនវ័ន ។ ព្រះខាន់ទាំងឡាយមានសម្បុរ ដូចត្រីស្ងាត ដែលលាងជម្រះដោយប្រេង មានរស្មីភ្លឺផ្ទេកដែលបុរសអ្នកមានព្យាយាមធ្វើសម្រេចហើយ មានមុខស្មើ ដែលគេសំលៀងល្អហើយ ។ ព្រះខាន់ទាំងឡាយមិនមានស្នឹម រុងរឿងដូចជាព្រះអាទិត្យឋិតនៅក្នុងទីពាក់កណ្តាល ដែលគេធ្វើដោយដែកថែបដ៏មាំដែលពួកយោធាអ្នកមានកម្លាំងជំនាញ ក្នុងវិធីប្រហារមាំកាន់យកហើយ ។

វេឡុរិយោ វីតមលា សិក្កាយសមយា ទឡ្ហា
គហិតា ពលវន្តេហិ សុប្បហារប្បហារិភិ ។
សុវណ្ណថរុសម្បន្នា លោហិតកញ្ចុបធារិតា
វិវត្តមានា សោភន្តិ វិជ្ជុវព្ភឃនន្តរេ ។
បថកា ចម្មិនោ សូរា អសិចម្មស្ស កោវិទា
ធនុគ្គហា សិក្ខិតរា នាគក្ខន្ធនិបាតិនោ ។
ឯតាទិសេហិ បរិក្ខិត្តោ នត្ថិ មោក្ខោ ឥតោ តវ
បភាវន្តេ ន បស្សាមិ យេន ត្វំ មិថិលំ វជេ ។

[២៦៧] កិន្នុ សន្តរមានោវ នាគំ បេសេសិ កុញ្ជរំ
បហដ្ឋរូបោ អាគមសិ លទ្ធត្ថោស្មីតិ មញ្ញសិ ។
ឱហរេតំ ធនុចាបំ ខុរប្បំ បដិសំហរ
ឱហរេតំ[១] សុភំ ចម្មំ វេឡុរិយមណិសន្និភំ[២] ។

[២៦៨] បសន្នមុខវណ្ណោសិ មិតបុព្វញ្ច ភាសសិ
ហោតិ ខោ មរណកាលេ ឯទិសី វណ្ណសម្បទា ។

---
១ ម. ឱហារេសុ ។ ២ ម. វេឡុរិយមិណសន្ធតំ ។

ព្រះខាន់ទាំងឡាយបរិបូណ៌ដោយដងជាវិការៈនៃមាស ទ្រទ្រង់ដោយស្រោមមានព័ណ៌ក្រហម កាលបើគេគ្រវីឡើងរមែងល្អដូចជាផ្លេកបន្ទោរភ្លឺផ្លេកក្នុងចន្លោះនៃពពក ។ ពួកខ្មាន់ធ្នូ អ្នកក្បៀវក្លា ពាក់គ្រឿងក្រោះ អាចប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាសបាន អ្នកឈ្លាសក្នុងការកាន់ដាវនិងខែល ជាអ្នកហាត់ក្នុងការកាន់ធ្នូដ៏ក្រៃលែង អាចកាត់នូវកនៃដំរីឲ្យធ្លាក់ចុះបាន ។ អ្នកឯងត្រូវពួកយោធាប្រាកដដូច្នេះព័ទ្ធហើយ អ្នកឯងមិនរួចអំពីទីនេះទេ អ្នកនឹងទៅកាន់ក្រុងមិថិលាដោយរាជានុភាពណា យើងមិនបានឃើញរាជានុភាពនោះរបស់អ្នកទេ ។

[២៦៧] (ព្រះពោធិសត្វ...) ព្រះអង្គទ្រង់ប្រញាប់ប្រញាល់បញ្ជូនដំរីដ៏ប្រសើរមក ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យរីករាយយាងមក ហើយទ្រង់សម្គាល់ថា អាត្មាអញនឹងបានសម្រេចប្រយោជន៍ដូច្នេះឬហ្ន៎ ។ សូមព្រះអង្គដាក់ធ្នូនិងបំពង់ព្រួញទុំះចេញ សូមព្រះអង្គដាក់កូនសរទុំះចេញ សូមព្រះអង្គដាក់គ្រឿងក្រោះ ដ៏ល្អប្រហែលដោយកែវពៃទូរ្យនិងកែវមណីទុំះចេញ ។

[២៦៨] (ព្រះបាទចូឡនី...) អ្នកឯងជាអ្នកមានសម្បុរមុខស្រស់បស់ទាំងនិយាយក៏ញញឹមញញែមជាប់ ឯការបរិបូណ៌ដោយសម្បុរបែបនេះ រមែងមានប្រាកដក្នុងមរណកាល ។

[២៦៩] មោឃន្តេ គជ្ជិតំ[១] រាជ ភិន្នមន្តោសិ ខត្តិយ
ទុគ្គណ្ហោ ហិ តយា រាជា ខលុង្កោ នេវ សិន្ធវោ ។
តិណ្ណោ ហិយ្យោ រាជា គង្គំ សាមច្ចោ សបរិជ្ជនោ
ហំសរាជំ យថា ធង្កោ អញ្ញឆវំ បតិស្សតិ ។
[២៧០] សិគាលា រត្តិភាគេន ផុល្លំ ទិស្វាន កឹសុកំ
មំសបេសីតិ មញ្ញន្តា បរិព្យូឡ្ហា មិគាធមា ។
វីតិវត្តាសុ រត្តីសុ ឧគ្គតស្មឹ ទិវាករេ
កឹសុកំ ផុល្លិតំ ទិស្វា អាសាឆិន្នា មិគាធមា ។
ឯវមេវ តុវំ រាជ វេទេហំ បរិវារយ
អាសច្ឆិន្នោ គមិស្សសិ សិគាលា កឹសុកំ យថា ។
[២៧១] ឥមស្ស ហត្ថបាទេ ច កណ្ណនាសញ្ច ឆិន្ទថ
យោ មេ អមិត្តំ ហត្ថគតំ វេទេហំ បរិមោចយិ ។

១ ម. វជ្ជិតំ ។

[១៦៩] (មហោសធ...) បពិត្រក្សត្រជាព្រះរាជា ពាក្យដែលព្រះអង្គគំរាមហើយ ជាពាក្យសោះសូន្យទទេ ព្រះអង្គមានការប្រឹក្សាឆ្ងាយហើយ ឯព្រះរាជា (របស់យើង) ព្រះអង្គមិនងាយនឹងចាប់យកបានទេ ដូចសេះសិន្ធពនិងសេះខ្ញក ។ ព្រះរាជា (ក្រុងមិថិលា) ព្រមដោយអាមាត្យនឹងរាជបរិស័ទ ឆ្លងស្ទឹងគង្គាតាំងពីថ្ងៃម្សិលទៅហើយម៉្លេះ ក្អែកស្មុះតាមរាជហង្ស នឹងធ្លាក់ចុះក្នុងពាក់កណ្ដាលផ្លូវ យ៉ាងណាមិញ (បើព្រះអង្គនឹងតាមព្រះរាជានោះនឹងដល់សេចក្ដីវិនាសក្នុងពាក់កណ្ដាលផ្លូវក៏យ៉ាងនោះដែរ) ។

[២៧០] ឆ្កែចចកទាំងឡាយជាម្រឹគថោកទាប ឃើញផ្កាចារដែលរីកក្នុងចំណែកនៃរាត្រី ក៏សម្គាល់ថាដុំសាច់ ហើយនាំគ្នាចោមរោម ។ (ឆ្កែចចកទាំងនោះ) ជាម្រឹគថោកទាប កាលបើរាត្រីកន្លងទៅហើយ ព្រះអាទិត្យក៏រះឡើង ទើបឃើញច្បាស់ថាជាផ្កាចាររីក ក៏ដាច់សេចក្ដីប្រាថ្នា (រត់ទៅ) យ៉ាងណា ។ បពិត្រព្រះរាជា ព្រះអង្គចោមព័ទ្ធព្រះបាទវិទេហៈ នឹងដាច់សេចក្ដីប្រាថ្នាហើយទៅដូចពួកឆ្កែចចក (ចោមរោម) នូវផ្កាចារដូច្នោះដែរ ។

[១៧១] (ព្រះបាទចូឡនី...) អ្នកទាំងឡាយ ចូរកាត់ដៃនិងជើង ត្រចៀក និងច្រមុះ នៃមហោសធនេះ ព្រោះវាធ្វើព្រះបាទវិទេហៈ ជាសត្រូវដែលនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃយើង ឲ្យរួចទៅវិញ ។

ឥមំ មំសញ្ច ចាតព្យំ[១] សូលេ កត្វា បចន្តុ នំ
យោ មេ អមិត្តំ ហត្ថគតំ វេទេហំ បរិមោចយិ ។
យថាបិ ឧសភចម្មំ បបព្យា វិហនីយតិ
សីហស្ស អថោ ព្យគ្ឃស្ស ហោតិ សង្កុសមាហតំ ។
ឯវន្តំ វិហនិត្វាន វេធយិស្សាមិ សត្តិយា
យោ មេ អមិត្តំ ហត្ថគតំ វេទេហំ បរិមោចយិ ។

[២៧២] សចេ មេ ហត្ថបាទេ ច កណ្ណនាសញ្ច ឆេទសិ
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ ។
សចេ មេ ហត្ថបាទេ ច កណ្ណនាសញ្ច ឆេទសិ
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទិយា វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ ។
សចេ មេ ហត្ថបាទេ ច កណ្ណនាសញ្ច ឆេទសិ
ឯវំ នន្ទាយ ទេវិយា វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ អាតប្បន្តិ ទិស្សតិ ។

សេនាទាំងឡាយ ចូរដោតគហបតីបុត្រនេះ ដោយឈើស្រួច ហើយចម្អិនវា ដូចគេចម្អិនសាច់ ដែលគួរចម្អិន ព្រោះវាធ្វើស្តេចវិទេហៈ ជាសត្រូវដែលនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃយើងឲ្យរួចទៅវិញ ។ បុគ្គលដោតសន្ទឹងស្បែកគោលើផែនដី ពុំនេះសោត ថ្ពក់ស្បែកសីហៈ ឬខ្លាធំដោយកង្វេរ យ៉ាងណា ។ យើងនឹងចាក់ដោតវាដោយលំពែង យ៉ាងនោះ ព្រោះវាធ្វើព្រះបាទវិទេហៈជាសត្រូវដែលនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃយើង ឲ្យរួចទៅវិញ ។

[២៧២] (មហោសធ...) បើព្រះអង្គកាត់នូវដៃជើងត្រចៀកនិងច្រមុះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងកាត់ (ដៃជើងត្រចៀកនិងច្រមុះ) របស់ព្រះរាជបុត្រឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទៈ យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គកាត់ដៃជើងត្រចៀក និងច្រមុះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះបាទវិទេហៈមុខជានឹងកាត់ (នូវដៃជើងត្រចៀកនិងច្រមុះ) របស់ព្រះរាជធីតាឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទី យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គកាត់ដៃ និងជើង ត្រចៀក និងច្រមុះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងកាត់ (នូវដៃជើងត្រចៀកនិងច្រមុះ) របស់អគ្គមហេសី ឈ្មោះនន្ទាទេវី យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។

១២៧

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

សចេ មេ ហត្ថឃាទេ ច កណ្ណជាសញ្ច ឆេទសិ
ឯវន្តេ បុត្តជារស្ស វេទេហោ ឆេទយិស្សតិ ។
សចេ មំសញ្ច ឃាតព្យំ សូលេ កត្វា បចិស្សសិ
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស វេទេហោ ឃាចយិស្សតិ ។
សចេ មំសញ្ច ឃាតព្យំ សូលេ កត្វា បចិស្សសិ
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទិយា វេទេហោ ឃាចយិស្សតិ ។
សចេ មំសញ្ច ឃាតព្យំ សូលេ កត្វា បចិស្សសិ
ឯវំ នន្ទាយ ទេវិយា វេទេហោ ឃាចយិស្សតិ ។
សចេ មំសញ្ច ឃាតព្យំ សូលេ កត្វា បចិស្សសិ
ឯវន្តេ បុត្តជារស្ស វេទេហោ ឃាចយិស្សតិ ។
សចេ មំ វិហនិត្វាន វេធយិស្សសិ សត្តិយា
ឯវំ បញ្ចាលចន្ទស្ស វេទេហោ វេធយិស្សតិ ។

បើព្រះអង្គកាត់ដៃនិងជើង ត្រចៀកនិងច្រមុះរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងកាត់ (នូវដៃនិងជើងត្រចៀកនិងច្រមុះ) របស់ព្រះរាជបុត្រនិងព្រះមហេសីរបស់ព្រះអង្គ យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គដោតខ្ញុំដោយឈើអណ្ដោតហើយចម្អិន ដូចគេចម្អិនសាច់ដែលគួរចម្អិន ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងប្រើឲ្យគេដោតព្រះរាជបុត្រឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទៈ (ដោយឈើអណ្ដោត) ហើយចម្អិនយ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គដោតខ្ញុំដោយឈើអណ្ដោត ហើយចម្អិន ដូចគេចម្អិនសាច់ ដែលគួរចម្អិន ព្រះបាទវិទេហៈមុខជានឹងប្រើឲ្យគេដោតព្រះរាជធីតាឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទី (ដោយឈើអណ្ដោត) ហើយចម្អិនយ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គដោតខ្ញុំនឹងឈើអណ្ដោតហើយចម្អិន ដូចគេចម្អិនសាច់ ដែលគួរចម្អិន ព្រះបាទវិទេហៈមុខជានឹងប្រើឲ្យគេដោតអគ្គមហេសីឈ្មោះនន្ទាទេវី (ដោយឈើអណ្ដោត) ហើយចម្អិន យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គដោតខ្ញុំនឹងឈើអណ្ដោត ហើយចម្អិន ដូចគេចម្អិនសាច់ ដែលគួរចម្អិន ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងប្រើឲ្យគេដោតព្រះរាជបុត្រនិងព្រះមហេសី របស់ព្រះអង្គ (ដោយឈើអណ្ដោត) ហើយចម្អិន យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។ បើព្រះអង្គចាក់ដោតខ្ញុំដោយលំពែង ព្រះបាទវិទេហៈមុខជានឹងចាត់ដោតព្រះរាជបុត្រឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទៈ (ដោយលំពែង) យ៉ាងហ្នឹងដែរ ។

សចេ មំ វិហនិត្វាន វេជយិស្សសិ សត្តិយា

ឯវំ បញ្ចាលចណ្ឌិយា វេទេហោ វេជយិស្សតិ ។

សចេ មំ វិហនិត្វាន វេជយិស្សសិ សត្តិយា

ឯវំ នន្ទាយ ទេវិយា វេទេហោ វេជយិស្សតិ ។

សចេ មំ វិហនិត្វាន វេជយិស្សសិ សត្តិយា

ឯវន្តេ បុត្តធារស្ស វេទេហោ វេជយិស្សតិ ។

ឯវំ នោ មន្តិតំ រហោ វេទេហេន មយា សហ

យថា បលសតំ ចម្មំ កោន្តិមន្តាសុនិដ្ឋិតំ

ឧបេតិ តនុតាណាយ សរានំ បដិហន្តវេ ។

សុខាវហោ ទុក្ខនុទោ វេទេហស្ស យសស្សិនោ

មតិន្តេ បដិហញ្ញាមិ ឧសុំ បលសតេន វា ។

បើព្រះអង្គចាក់ដោតខ្ញុំដោយលំពែង ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងចាក់ដោតព្រះរាជធីតា ឈ្មោះបញ្ចាលចន្ទី (ដោយលំពែង) យ៉ាងនោះដែរ ។ បើព្រះអង្គចាក់ដោតខ្ញុំដោយលំពែង ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងចាក់ដោតអគ្គមហេសីឈ្មោះ នន្ទាទេវី (ដោយលំពែង) យ៉ាងនោះដែរ ។ បើព្រះអង្គចាក់ដោតខ្ញុំដោយលំពែង ព្រះបាទវិទេហៈ មុខជានឹងចាក់ដោតព្រះរាជបុត្រ និងព្រះមហេសី របស់ព្រះអង្គ (ដោយលំពែង) យ៉ាងនោះដែរ ។ យើងទាំងពីរនាក់ គឺស្តេចវិទេហៈនិងទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំប្រឹក្សាគ្នារួចស្រេច ក្នុងទីស្ងាត់យ៉ាងនេះហើយ ខែលស្បែកមានទម្ងន់ ១០០ បលៈ ដែលជាងស្បែកឲ្យសម្រេចហើយ ដោយសស្ត្រា របស់ជាងស្បែក រមែងជួយការពារខ្លួន ដើម្បីទប់រងនូវកូនសរទាំងឡាយយ៉ាងណា ។ ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ជាអ្នកនាំសេចក្តីសុខមក ជួយបន្ទោបង់សេចក្តីទុក្ខនៃព្រះបាទវិទេហៈ ដ៏មានយស តែងទប់រងនូវកូនសរ គឺព្រះតម្រិះរបស់ព្រះអង្គ ដោយខែលស្បែក មានទម្ងន់ ១០០ បលៈ (សេចក្តីគិតរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ក៏ដូច្នោះឯង) ។

មហានិបាតេ បញ្ចមំ មហោសធជាតកំ

[២៧៣] ឥង្ឃ បស្ស មហារាជ   សុញ្ញំ អន្តេបុរំ តវ
ឱរោធា ច កុមារា ច   តវ មាតា ច ខត្តិយ
ឧម្មង្គា នីហរិត្វាន   វេទេហស្សុបនាមិតា ។

[២៧៤] ឥង្ឃ អន្តេបុរំ មយ្ហំ   គន្ត្វាន វិចិនាថ នំ
យថា ឥមស្ស វចនំ   សច្ចំ វា យទិ វា មុសា ។

[២៧៥] ឯវមេតំ មហារាជ   យថា អាហ មហោសធោ
សុញ្ញំ អន្តេបុរំ សព្វំ   កាកបតនកំ យថា ។

[២៧៦] ឥតោ គតា មហារាជ   នារី សព្វង្គសោភនា
កោ សុម្ភផលកសុស្សោណី   ហំសគគ្គរភាណិនី ។
ឥតោ នីតា មហារាជ   នារី សព្វង្គសោភនា
កោសេយ្យវសនា សាមា   ជាតរូបសុមេខលា ។

[២៧៣] បពិត្រមហារាជ សូមអញ្ជើញព្រះអង្គទតព្រះនេត្រមើលព្រះរាជវាំងរបស់ព្រះអង្គដែលសូន្យឈឹងចុះ បពិត្រព្រះមហាក្សត្រិយ៍ ស្រីស្នំនិងកុមារទាំងឡាយ និងព្រះវររាជមាតា របស់ព្រះអង្គ ខ្ញុំឲ្យនាំចេញចាកឧម្មង្គ នាំទៅថ្វាយព្រះបាទវិទេហៈហើយ ។

[២៧៤] (ព្រះបាទចូឡនី...) បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅឯព្រះរាជវាំង របស់អញ ហើយពិចារណាមើលហេតុនោះតើសមដូចពាក្យ របស់មហោសធនេះ ពិតឬកុហកទេ ។

[២៧៥] (ពួកអាមាត្យ...) បពិត្រមហារាជ មហោសធទូលយ៉ាងណា សេចក្តីនុ៎ះក៏យ៉ាងនោះឯង ព្រះរាជវាំងទាំងមូលសូន្យឈឹងដូចឋានជាទីប្រជុំចុះនៃពួកក្អែក ។

[២៧៦] (មហោសធ...) បពិត្រមហារាជ ព្រះនាងនារីនន្ទាទេវីព្រះសព៌ាង្គកាយដ៏ល្អ មានព្រះសោណីដ៏ល្អ ដូចដំបារមាសមានប្រក្រតីពោលពាក្យពីរោះ ដូចជាសំឡេងនៃហង្ស បានចេញទៅ អំពីឧម្មង្គនេះហើយ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះនាងនារី មានសព៌ាង្គកាយដ៏ល្អ ទ្រទ្រង់កោសេយ្យពស្ត្រ មានសរីរៈដូចមាស មានខ្សែរឹតព្រះអង្គនោះក៏ល្អវិចិត្រដោយមាស ។

សុវត្តចាបា កល្យាណី សុវណ្ណមណិមេខលា
ចារេតក្ខី សុតនូ ពិម្ពោដ្ឋា តនុមជ្ឈិមា ។
សុជាតា ភុជលដ្ឋីវ វេទីវ តនុមជ្ឈិមា
ទីឃស្សា កេសា អសិតា ឦសកគ្គបវេល្លិតា ។
សុជាតា មិគច្ឆាបីវ ហេមន្តគ្គិសិខារិវ
នទីវ គិរិទុគ្គេសុ សញ្ឆន្នា ខុទ្ទវេឡុភិ ។
នាគនាសូរុកល្យាណី បរមា តិម្ពរុត្ថនី
នាតិទីឃា នាតិរស្សា នាលោមានាតិលោមកា ។
នន្ទាយ នូន មរណេន នន្ទសិ សិរិវាហន
អហញ្ច នូន នន្ទា ច គច្ឆាម យមសាធនំ ។
[២៧៧] ទិព្វំ អធិយសេ មាយំ អកាសិ ចក្ខុមោហនំ
យោ មេ អមិត្តំ ហត្ថគតំ វេទេហំ បរិមោចយិ ។

ព្រះនាងនារី មានព្រះបាទដ៏ក្រហមល្អ ប្រកបដោយលម្អ (៥ យ៉ាង) មានខ្សែរឹតជាវិការៈនៃមាសនិងកែវមណី មានដួងព្រះនេត្រប្រាកដស្មើដោយភ្នែកសត្វព្រាប មានសរីរៈដ៏ល្អ មានរឹមព្រះឱស្ឋរលីងល្អដូចជាផ្លែទន្លាប់ មានចង្កេះរៀវ ។ ព្រះនាងនារីមានចង្កេះរៀវដូចវល្លិនាគលតាដែលលូតលាស់ល្អ ឬដូចក្ដារហឹង (ជាវិការៈនៃមាស) ព្រះកេសរបស់ព្រះនាងនារីនោះ វែងមានចុងខ្មៅងបន្តិចដូចចុងកាំបិត ។ ព្រះនាងនន្ទាទេវី មានដួងព្រះនេត្រថ្លាយង់ដូចជាភ្នែកនៃកូនម្រឹគ កើត (បានមួយខួប) ឬដូចជាអណ្ដាតភ្លើងក្នុងហេមន្តរដូវ ពុំនោះសោតដូចជាស្ទឹង ដ៏ដេរដាសដោយដើមឫស្សីតូច ៗ ទាំងឡាយ ទៀបជ្រោះភ្នំ ។ ព្រះនាងនន្ទាទេវី មានព្រះឱរូល្អដូចប្រមោយដំរី មានស្ដនទាំងគូល្អដូចផ្លែទន្លាប់ដ៏ប្រសើរ មិនខ្ពស់ពេកមិនទាបពេក មិនមែនឥតព្រះលោមា មិនមែនព្រះលោមាច្រើនពេក ។ បពិត្រព្រះអង្គមានពាហនៈ បរិបូណ៌ដោយសិរី ព្រះអង្គត្រេកអរដោយមរណៈ នៃព្រះនាងនន្ទាទេវីដោយពិត ឯខ្ញុំព្រះអង្គនិងព្រះនាងនន្ទា នឹងទៅកាន់សម្នាក់យមរាជដោយពិត ។

[២៧៧] (ព្រះបាទចូឡនី...) អ្នកបានរៀនកលមាយាជាទិព្វ ហើយបានធ្វើឧបាយបំបាំងភ្នែកឬ បានជាអ្នកដោះលែង ព្រះបាទវិទេហៈជាសត្រូវនៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃនៃយើងបាន ។

[២៧៨] អតិយន្តិ វេ មហារាជ ជិព្ហមាយីន បណ្ឌិតា
តេ មោចយន្តិ អត្តានំ បណ្ឌិតា មន្តិនោ ជនា ។
សន្តិ មាណវបុត្តា មេ កុសលា សន្ធិឆេទកា
យេសំ កតេន មគ្គេន វេទេហោ មិថិលំ គតោ ។

[២៧៩] ឯហិ បស្ស មហារាជ ឧម្មគ្គំ សាធុមាបិតំ
ហត្ថីនំ អថ អស្សានំ រថានំ អថ បត្តិនំ
អាលោកភូតំ តិដ្ឋន្តំ ឧម្មគ្គំ សាធុនិដ្ឋិតំ[១] ។

[២៨០] លាភា វត វិទេហានំ យស្សិមេ ឯទិសា បណ្ឌិតា
ឃរេ វសន្តិ វិជិតេ យថា ត្វមសិ មហោសធ ។

[២៨១] វុត្តិញ្ច បរិហារញ្ច ទិគុណំ ភត្តវេតនំ
ទទាមិ វិបុលេ ភោគេ ភុញ្ជ កាមេ រមស្សុ ច
មា វិទេហំ បច្ចគមា កឹ វិទេហោ ករិស្សតិ ។

១ ម. សាធុមាបិតំ ។

[២៧៨] (មហោសធ...) បពិត្រមហារាជ បណ្ឌិតទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ រមែងរៀនទូវកលមាយា ជាទិព្វដោយពិត ពួកបណ្ឌិតជនអ្នកមានសេចក្ដីដឹងនោះ ទើបដោះខ្លួន (ចាកទុក្ខបាន) ពួកយោធាក្មេង ៗ អ្នកបម្រើរបស់ទូលព្រះបង្គំ ជាអ្នកឈ្លាស ជាអ្នកកាត់ផ្កាច់ទូវទីត ព្រះបាទវិទេហៈយាងទៅកាន់ក្រុងមិថិលាតាមផ្លូវដែលពួកជនទាំងនេះធ្វើទុកហើយ ។

[២៧៩] បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្ដេចទតឧម្មង្គដែលពួកជាងសាងទុកល្អហើយ សូមព្រះអង្គទតឧម្មង្គដ៏ល្អរុងរឿង (ដោយរបៀប) នៃដំរី សេះ រថ និងពលថ្មើរជើង ដែលគេធ្វើឲ្យសម្រេចហើយដោយល្អ ។

[១៨០] (ព្រះបាទចូឡនី...) ម្នាលមហោសធ ជាលាភរបស់អ្នកដែនវិទេហៈដោយពិត បណ្ឌិតទាំងឡាយ បែបដូចជាអ្នកនេះនៅក្នុងដំណាក់ក្នុងដែន របស់ព្រះរាជាណា (ជាលាភរបស់ព្រះរាជានោះពិត) ។

[២៨១] យើងនឹងឲ្យគ្រឿងចិញ្ចឹមជីវិតនិងវត្ថុ គ្រឿងរក្សាគឺស្រុកនិងនិគមទាំងបាយនិងថ្លៃឈ្នួលជាទ្វេគុណដល់អ្នក ទាំងឲ្យភោគសម្បទដ៏ធំទូលាយទៀត អ្នកចូរបរិភោគ ចូររីករាយតាមប្រាថ្នាចុះ អ្នកកុំទៅរកព្រះបាទវិទេហៈឡើយ ព្រះបាទវិទេហៈនឹងធ្វើអ្វីដល់អ្នក ។

[២៨២] យោ ចជេថ មហារាជ ភត្តារំ ធនការណា
ឧភិន្នំ ហោតិ គារយ្ហោ អត្តនោ ច បរស្ស ច
យាវ ជីវេយ្យ វេទេហោ នាញ្ញស្ស វិជិតេ វសេ ។
យោ ចជេថ មហារាជ ភត្តារំ ធនការណា
ឧភិន្នំ ហោតិ គារយ្ហោ អត្តនោ ច បរស្ស ច
យាវ តិដ្ឋេយ្យ វេទេហោ នាញ្ញស្ស បុរិសោ សិយំ ។

[២៨៣] ទិន្នំ និក្ខសហស្សន្តេ គាមាសីតិញ្ច កាសិសុ
ទាសីសតានិ ចត្តារិ ទិន្នំ ភរិយាសតញ្ច តេ
សព្វំ សេនង្គមាទាយ សោត្ថឹ គច្ឆ មហោសធ ។

[២៨៤] យាវ ទទន្តុ ហត្ថីនំ អស្សានំ ទិគុណំ វិធំ
តប្បេន្តុ អន្នបានេន រថិកេ បត្តិការកេ ។

[២៨៥] ហត្ថី អស្សេ រថេ បត្តី គច្ឆេវាទាយ បណ្ឌិត
បស្សតុ តំ មហារាជា វេទេហោ មិថិលំ គតំ ។

[២៨២] (មហោសធ...) បពិត្រមហារាជ បុគ្គលណា លះបង់នូវបុគ្គលអ្នកចិញ្ចឹមព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ បុគ្គនោះត្រូវជនទាំងពីរគឺ ខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃតិះដៀល ព្រះបាទវិទេហៈទ្រង់គង់ព្រះជន្មាយុដរាបណា ខ្ញុំក៏មិនគប្បីនៅក្នុងដែននៃព្រះរាជាដទៃ (ដរាបនោះ) បពិត្រមហារាជ បុគ្គលណាលះបង់នូវបុគ្គលអ្នកចិញ្ចឹម ព្រោះហេតុនៃទ្រព្យ បុគ្គលនោះត្រូវជនទាំងពីរគឺ ខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃតិះដៀល ព្រះបាទវិទេហៈទ្រង់បិតនៅដរាបណា ខ្ញុំមិនត្រូវជាបុរសរបស់បុគ្គលដទៃ (ដរាបនោះ) ។

[២៨៣] (ព្រះបាទចូឡនី...) ម្នាលមហោសធ យើងឲ្យមាសគ្គោរ ១០០០ និងស្រុកបំនួន ៨០ ក្នុងដែនកាសីដល់អ្នក យើងឲ្យទាសី ៤០០ និងភរិយា ១០០ ដល់អ្នក អ្នកចូរនាំអង្គនៃសេនាទាំងពួងទៅដោយសួស្តីចុះ ។

[១៨៤] ជនទាំងឡាយ ចូរឲ្យវត្ថុផ្សេងៗ ជាទេ្វគុណ ដល់ពួកដំរី ពួកសេះជាកំណត់ ចូរញុំាងពលរថនិងពលថ្មើរជើងឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹកចុះ ។

[២៨៥] ម្នាលបណ្ឌិត អ្នកចូរនាំយកពួកដំរី ពួកសេះ ពួករថ និងពួកពលថ្មើរជើងទៅ ព្រះបាទវិទេហៈមហារាជ ចូរទតឃើញអ្នកដែលទៅដល់ក្រុងមិថិលាចុះ ។

[២៨៦] ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី   សេនា សាជិស្សតេ មហា
ចតុរង្គិនីប ភីសរូបា   កិន្នុ មញ្ញន្តិ បណ្ឌិតា ។
[២៨៧] អានន្ទោ តេ មហារាជ   ឧត្តមោ បដិជិស្សតិ
សព្វំ សេនង្គមាទាយ   សោត្ថិប្បត្តោ មហោសធោ ។
[២៨៨] យថា បេតំ សុសានស្មឹ   ឆឌ្ឌេត្វា ចតុរោ ជនា
ឯវំ កប្បិលិយេ តុម្ហា   ឆឌ្ឌយិត្វា ឥធាគតា ។
អថ ត្វំ កេន វណ្ណេន   កេន វា បន ហេតុនា
កេន វា អត្ថជាតេន   អត្តានំ បរិមោចយិ ។
[២៨៩] អត្ថំ អត្ថេន វេទេហ   មន្តំ មន្តេន ខត្តិយ
បរិវារយិស្សំ រាជានំ   ជម្ពូទីបំវ សាគរោ ។
ទិន្នំ និក្ខសហស្សំ មេ   គាមាសីតិញ្ច កាសិសុ
ទាសីសតានិ ចត្តារិ   ទិន្នំ ភរិយាសតញ្ច មេ
សព្វំ សេនង្គមាទាយ   សោត្ថិនាម្ហិ ឥធាគតោ ។

[២៨៦] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) សេនាប្រកបដោយអង្គ ៤ គឺសេនាដំរី សេនាសេះ សេនារថ និងសេនាថ្មើរជើងនោះ ប្រាកដជាមានច្រើន មានសភាពគួរខ្លាច តើបណ្ឌិតទាំងឡាយសម្គាល់ដូចម្ដេចហ្ន៎ ។

[២៨៧] (អាចារ្យសេនកៈ...) បពិត្រមហារាជ សេចក្ដីត្រេកអរយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ រមែងប្រាកដដល់ព្រះអង្គ មហោសធនាំយកអង្គនៃសេនាទាំងពួង មកដល់ហើយដោយសួស្ដី ។

[២៨៨] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) ម្នាលមហោសធ ជនទាំង ៤ នាក់នាំមនុស្សស្លាប់ទៅចោលក្នុងព្រៃស្មសាន (ហើយត្រឡប់មក) យ៉ាងណា ពួកយើងបោះបង់អ្នកចោលក្នុងដែនគប្បីលះហើយត្រឡប់មកក្នុងទីនេះ ក៏ដូច្នោះ ។ កាលបើដូច្នេះ អ្នកបេះដោះខ្លួនឲ្យរួចមក ដោយហេតុដូចម្ដេច ដោយបច្ច័យដូចម្ដេច ដោយដំណើរដូចម្ដេច ។

[២៨៩] (មហោសធ...) បពិត្រក្សត្រិយ៍ព្រះនាមវិទេហៈ ទូលព្រះបង្គំបានការពារនូវសេចក្ដី ដោយសេចក្ដី នូវការប្រឹក្សា ដោយប្រឹក្សា ទូលព្រះបង្គំបានការពារស្ដេច ដូចជាសាគរការពារជម្ពូទ្វីបដូច្នោះ ។ ព្រះបាទចូឡនីបានប្រទានមាសតម្លៃ ១.០០០ និងស្រុកចំនួន ៨០ ក្នុងដែនកាសីដល់ទូលព្រះបង្គំ ប្រទានទាសី ៤០០ និងភរិយា ១០០ ដល់ទូលព្រះបង្គំទូលព្រះបង្គំ ជាអ្នកនាំអង្គនៃសេនាទាំងពួង មកក្នុងទីនេះ ដោយសួស្ដី ។

[២៩០] សុសុខំ វត សំវាសោ បណ្ឌិតេហីតិ សេនក
បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ
អមិត្តហត្ថត្តគតេ មោចយិ នោ មហោសធោ ។
[២៩១] ឯវមេវ មហារាជ បណ្ឌិតា ហិ សុខាវហា
បក្ខីវ បញ្ជរេ ពទ្ធេ មច្ឆេ ជាលគតេរិវ
អមិត្តហត្ថត្តគតេ មោចយិ នោ មហោសធោ ។
[២៩២] អាហញ្ញន្តុ សព្វវីណា ភេរិយោ ទេន្ទិមានិ ច
ធមន្តុ មាគធា សង្ខា[១] វគ្គូ នទន្តុ ទុន្ទុភី ។
[២៩៣] ឱរោធា ច កុមារា ច វេសិយានា ច ព្រាហ្មណា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
ហត្ថារោហា អនីកដ្ឋា រថិកា បត្តិការកា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
សមាគតា ជានបទា នេគមា ច សមាគតា
ពហុំ អន្នញ្ច បានញ្ច បណ្ឌិតស្សាភិហារយុំ ។
ពហុជ្ជនោ បសន្នោសិ ទិស្វា បណ្ឌិតមាគតំ
បណ្ឌិតម្ហិ អនុប្បត្តេ ចេលុក្ខេបោ បវត្តថាតិ ។

មហោសធជាតកំ[២] បញ្ចមំ ។

---

១ ម. នទន្តុ មាគតសង្ខា ។ ២ ម. ឧមង្គជាតកំ ។

[១៩០] (ព្រះបាទវិទេហៈ...) នៃអាចារ្យសេនកៈ ការនៅរួមជាមួយនឹងអ្នកប្រាជ្ញ នាំមកនូវសេចក្ដីសុខស្រួលណាស់ហ្ន៎ មហោសធបានដោះពួកយើងដែលតាំងនៅក្នុងសេចក្ដីវិនាសគឺដៃនៃសត្រូវ ដូចជាគេដោះហ្វូងបក្សីដែលជាប់នៅក្នុងទ្រុង ឬ ដូចជាគេដោះត្រីដែលជាប់នៅក្នុងសំណាញ់ ។

[២៩១] (អាចារ្យសេនក...) បពិត្រមហារាជ មែនពិត ពួកបណ្ឌិតរមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខយ៉ាងនេះឯង មហោសធបានដោះពួកយើងដែលតាំងនៅក្នុងសេចក្ដីវិនាសគឺដៃនៃសត្រូវ ដូចជាគេដោះហ្វូងបក្សីដែលជាប់ក្នុងទ្រុង ឬដូចជាគេដោះត្រីដែលជាប់ក្នុងសំណាញ់ ។

[២៩២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា...) ពួកជនចូរដេញពិណ ចូរវាយស្គរតូចនិងស្គរធំផ្ទុំស័ង្ខដែលកើតក្នុងដែនមគធៈនិងទូងស្គរធំមានសំឡេងពីរោះ ។

[២៩៣] ពួកស្រីស្នំ ពួកកុមារ ពួកវេស្សៈនិងពួកព្រាហ្មណ៍នាំបាយនិងទឹកជាច្រើនមកជូន(មហោសធបណ្ឌិត) ។ ពលដំរី ពលសេះ ពលរថនិងពលថ្មើរជើង នាំបាយនិងទឹកជាច្រើន មកជូនបណ្ឌិត ។ ពួកអ្នកជនបទប្រជុំគ្នា ទាំងពួកអ្នកនិគមក៏មកប្រជុំគ្នា នាំបាយនិងទឹកជាច្រើនមកជូនបណ្ឌិត ។ ជនជាច្រើន កាលបើបានឃើញបណ្ឌិតមកដល់ហើយ ក៏មានសេចក្ដីជ្រះថ្លា កាលបើបណ្ឌិតមកដល់ហើយ ការលើកឡើងនូវទង់ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។

ចប់ មហោសធជាតក ទី ៥ ។

ភូរិទត្តជាតកំ

[២៩៤] យង្កិញ្ចិ រតនមត្ថិ ធតរដ្ឋនិវេសនេ
សព្វានិ តេ ឧបយន្តុ ធីតរំ ទេហិ រាជិនោ ។

[២៩៥] ន នោ វិវាហោ នាគេហិ កតបុព្វោ កុទាចនំ
តំ វិវាហំ អសំយុត្តំ កថំ អម្ហេ ករោមសេ ។

[២៩៦] ជីវិតំ នូន តេ ចត្តំ រដ្ឋំ វា មនុជាធិប
ន ហិ នាគេ កុបិតម្ហិ ចិរំ ជីវន្តិ តាទិសា ។
យោ ត្វំ ទេវ មនុស្សោសិ ឥទ្ធិមន្តំ អនិទ្ធិមា
វរុណស្ស និយំ បុត្តំ យាមុនំ អតិមញ្ញសិ ។

[២៩៧] នាតិមញ្ញាមិ រាជានំ ធតរដ្ឋំ យសស្សិនំ
ធតរដ្ឋោ ហិ នាគានំ ពហូនមបិ ឥស្សរោ ។
អហិ មហានុភាវោបិ ន មេ ធីតរមារហោ
ខត្តិយោ ច វិទេហានំ អភិជាតា សមុទ្ទជា ។

ភូរិទត្តជាតក

[១៩៤] (នាគទាំង ៤ ក្រាបបង្គំទូលថា) រតនៈណាមួយ មានក្នុងនិវេសន៍ របស់នាគរាជព្រះនាមធតរដ្ឋ រតនៈទាំងអស់នោះ ចូរមកដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រទានធីតា ដល់ព្រះរាជាយើង ។

[២៩៥] (ព្រះបាទព្រហ្មទត្តត្រាស់ថា) វិវាហៈជាមួយនឹងពួកនាគ យើងមិនធ្លាប់ធ្វើ ក្នុងកាលណាម្តងទេ យើងនឹងធ្វើវិវាហៈមិនសមគួរនោះ ដូចម្តេចកើត ។

[២៩៦] (នាគទាំង ៤...) បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងមនុស្ស ជីវិតក្តី ដែនក្តី ព្រះអង្គនឹងលះបង់ដោយពិត កាលបើនាគខឹងហើយ ព្រះរាជាទាំងឡាយប្រហែលនឹងព្រះអង្គ មិនគង់ព្រះជន្មនៅយូរទេ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គណាជាមនុស្ស ព្រះអង្គនោះមិនមានឫទ្ធិ មើលងាយព្រះរាជាដែលមានឫទ្ធិ ជាកូនបង្កើតនៃព្រះបាទវរុណៈ ដែលកើតក្នុងទន្លេយមុនា ។

[២៩៧] (ព្រះរាជា...) យើងមិនមើលងាយព្រះបាទធតរដ្ឋ ដ៏មានយសទេ ព្រោះថា ព្រះបាទធតរដ្ឋ ជាធំជាងនាគទាំងឡាយដ៏ច្រើន ។ ពស់ទុកជាមានអានុភាពច្រើន ក៏មិនសមគួរនឹងធីតារបស់យើងទេ ចំណែកខាងយើង ជាក្សត្រិយ៍ របស់អ្នកដែនវិទេហៈ ធីតា (របស់យើង) ឈ្មោះសមុទ្ទជា មានជាតិដ៏ប្រសើរ ។

[២៩៨] កម្ពលស្សតរា ឧដ្ឋេន្តុ សព្វេ ជាតេ និវេនយ
ពារាណសី បវឌ្ឍន្តុ មា ច កញ្ចិ វិហេឋយុំ ។

[២៩៩] និវេសនេសុ សោព្ភេសុ រថិយា ចច្ចរេសុ ច
រុក្ខគ្គេសុ ច លម្ពន្តុ វិតតា តោរណេសុ ច ។
អហម្បិ សព្វសេតេន មហតា សុមហំ បុរំ
បរិក្ខិបិស្សំ ភោគេហិ កាសីនំ ជនយំ ភយំ ។

[៣០០] តស្ស តំ វចនំ សុត្វា ឧរគានេកវណ្ណិនោ
ពារាណសី បវជ្ជឹសុ ន ច កញ្ចិ វិហេឋយុំ ។
និវេសនេសុ សោព្ភេសុ រថិយា ចច្ចរេសុ ច
រុក្ខគ្គេសុ ច លម្ពឹសុ វិតតា តោរណេសុ ច ។
ឃតេ[១] និស្វាន លម្ពន្តេ បុថូ កន្ទឹសុ នារិយោ
ជាតេ សោណ្ឌិកាតេ និស្វា បស្សសន្តេ មហុំ មហុំ ។

១ ឱ. ម. តេសុ ។

[២៩៨] (ព្រះបាទធតរដ្ឋ...) ពួកនាគឈ្មោះកម្ពលស្សតរា[១] ចូរក្រោកឡើង អ្នកចូរប្រាប់នាគទាំងអស់ថា នាគទាំងឡាយ ចូរទៅកាន់ក្រុងពារាណសី តែកុំបៀតបៀនបុគ្គលណាមួយឡើយ ។

[២៩៩] នាគទាំងឡាយដែលមានសរីរៈធំ ចូរសំយុងខ្លួនក្នុងនិវេសនដ្ឋានទាំងឡាយក្នុងស្រះ ត្រង់ផ្លូវដើរ ក្នុងព្រះលាន លើចុងឈើ និងលើខ្លោងទ្វារ ។ ចំណែកខាងខ្ញុំមានកាយធំសសុទ្ធ នឹងព័ទ្ធបុរីដែលធំទូលាយ ដោយភ្នែនទាំងឡាយ នឹងញាំងភ័យឲ្យកើតឡើង ដល់ពួកអ្នកដែនកាសី ។

[៣០០] នាគទាំងឡាយ មានសម្បុរដ៏ច្រើន បានស្តាប់ពាក្យព្រះបាទធតរដ្ឋនោះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់ក្រុងពារាណសី តែមិនបៀតបៀនបុគ្គលណាមួយឡើយ ។ នាគទាំងឡាយដែលមានសរីរៈធំ ក៏សំយុងខ្លួនក្នុងនិវេសនដ្ឋានក្នុងស្រះ ត្រង់ផ្លូវដើរ ក្នុងព្រះលាន លើចុងឈើ និងលើខ្លោងទ្វារ ។ នារីទាំងឡាយជាច្រើនបានឃើញនាគទាំងនុ៎ះ កំពុងសំយុងខ្លួន លុះឃើញពួកនាគបើកពពារ កំពុងឲ្យសំឡេងរៀយ ៗ ក៏កន្ទក់កន្ទេញ ។

១. ពួកនាគដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ គឺជាពួកនាគនៅក្បែរជើងភ្នំសិនេរុ ត្រូវជាញាតិខាងមាតារបស់ព្រះបាទធតរដ្ឋ ។ អដ្ឋកថា ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

ពារាណសី សព្យជិតា អាតុរា សមបជ្ជថ
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ ផីតរំ ទេហិ រាជិនោ ។

[៣០១] បុច្ឆាភិហារស្ស វនស្ស មជ្ឈេ
កោ លោហិតក្ខោ វិហតន្តរំសោ
កា កម្ពុកាយូរធរា សុវត្ថា
តិដ្ឋន្តិ នារិយោ ទស វន្ទមានា ។
កោ ត្វំ ព្រហាពាហុ វនស្ស មជ្ឈេ
វិរោចសិ ឃតសិត្តោ វ អគ្គិ
មហេសក្ខោ អញ្ញតរោសិ យក្ខោ
ឧទាហុ នាគោសិ មហានុភាវោ ។

[៣០២] នាគោហមស្មិ ឥទ្ធិមា តេជសី ទុរតិក្កមោ
ឌំសេយ្យំ តេជសា កុទ្ធោ ផីតំ ជនបទំ អបិ ។
សមុទ្ទជា ហិ មេ មាតា ធតរដ្ឋោ ច មេ បិតា
សុទស្សនកនិដ្ឋោស្មិ ភូរិទត្តោតិ មំ វិទូ ។

[៣០៣] យំ គម្ភីរំ សទាវដ្តំ រហទំ ភេស្មំ បេក្ខសិ
ឯសោ ទិព្យោ មមាវាសោ អនេកសតបោរិសោ ។

ពួកជនក្នុងពារាណសី តក់ស្លុតក្តៅក្រហាយ ក៏លើកដៃកន្ទក់កន្ទេញថា សូមព្រះអង្គប្រទានធីតាដល់នាគរាជ ។

[៣០១] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) អ្នកជាអ្វី មានភ្នែកក្រហម មានចន្ទោះស្មាទូលាយ (អង្គុយ) ក្នុងកណ្តាល នៃព្រៃជាទីនាំមកបូជាដោយផ្កាឈើស្រីទាំង ១០ នាក់ ជាអ្វី ដែលទ្រទ្រង់នូវសង្វារជាវិការៈនៃមាសមានសំពត់ដ៏ល្អកំពុងឈរសំពះ ។ អ្នកជាអ្វី មានដៃធំរុងរឿងក្នុងកណ្តាលព្រៃ ដូចភ្លើងឆេះ នូវឆ្នាំងខ្លាញ់ អ្នកជាយក្សណាមួយ ដែលមានសក្តិធំឬ ឬជានាគមានអានុភាពធំ ។

[៣០២] (ភូរិទត្តនាគរាជ...) ខ្ញុំជានាគមានឫទ្ធិ មានតេជះ ដែលគេកន្លងមិនបាន ប្រសិនជាខ្ញុំក្រោធអាចចឹកសូម្បីនូវអ្នកជនបទ ដែលបរិបូណ៌ (ដោយភោគៈ) ដោយតេជះបាន ។ ឯមាតារបស់ខ្ញុំឈ្មោះសមុទ្ទជា បិតារបស់ខ្ញុំឈ្មោះធតរដ្ឋ ខ្ញុំជាប្អូននៃនាគរាជឈ្មោះសុទស្សនៈ ជនទាំងឡាយស្គាល់ខ្ញុំថា ភូរិទត្ត ។

[៣០៣] លោករមែងឃើញ អន្លង់ទឹកណាដ៏ជ្រៅ ដែលហួរគួចសព្វកាល ជាអន្លង់ទឹកគួរខ្លាច អន្លង់ទឹកនោះជាទិព្វជាលំនៅរបស់ខ្ញុំ មានជម្រៅ ច្រើនរយនៃជួរបុរស ។

មយូរកោញ្ចាភិរុទំ នីលោទំ វនមជ្ឈតោ
យមុនំ បវិស មា ភិតោ ខេមំ វត្តវតី សិវំ ។
[៣០៤] តត្ថ បត្តោ សានុចរោ សហ បុត្តេន ព្រាហ្មណា
បូជិតោ មយ្ហំ កាមេហិ សុខំ ព្រាហ្មណា វច្ឆសិ ។
[៣០៥] សមា សមន្តបរិតោ បហុតតគរា[1] មហី
ឥន្ទគោបកសញ្ឆន្នា សោភតិ ហរិតុត្តមា ។
រម្មានិ វនចេត្យានិ រម្មា ហំសុបកូជិតា
ឱបុប្ផបទុមា តិដ្ឋន្តិ ចោក្ខរញ្ញា សុនិម្មិតា ។
អដ្ឋំសា សុកតា ថម្ភា សព្វេ វេឡុរិយាមយា
សហស្សថម្ភា ចាសាទា បូរា កញ្ញាហិ ជោតរេ ។
វិមានំ ឧបបន្នោសិ ទិព្វំ បុញ្ញេហិ អត្តនោ
អសម្ពាធំ សិវំ រម្មំ អច្ចន្តសុខសញ្ហិតំ ។
មញ្ញេ សហស្សនេត្តស្ស វិមានំ នាភិកង្ខសិ
ឥទ្ធិ ហិ ត្យាយំ វិបុលា សក្កស្សេវ ជុតីមតោ ។

---
១ ម. បហុកាតគ្គរា ។

អ្នកកុំខ្លាច ចូរចូលទៅកាន់ស្ទឹងយមុនា មានទឹកខៀវ (ដែលហូរមក) អំពីកណ្តាលព្រៃ ជាកន្ទែងដែលក្ងោកនិងក្រៀលយំ ជាស្ទឹងត្រជាក់ក្សេមក្សាន្ត ជាលំនៅរបស់ពួកអ្នកមានវត្ត ។

[៣០៤] ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកព្រមទាំងកូនមកដល់ភពនាគនោះហើយ នឹងបានប្រពន្ធ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យើងនឹងបូជាអ្នកដោយកាមទាំងឡាយរបស់យើង អ្នកចូរនៅឲ្យសុខចុះ ។

[៣០៥] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ផែនដីមានផ្ទៃរាបស្មើដោយជុំវិញ មានដើមក្រឹស្នាច្រើន ដេរដាសដោយមេភ្លៀង មានស្មៅខៀវដ៏ឧត្តមល្អ ។ ព្រៃជ្រុំគួររីករាយ ស្រះបោក្ខរណីទាំងឡាយដែលបុញ្ញកម្មរបស់ព្រះអង្គនិម្មិតល្អហើយ ជាទីរីករាយ ដែលហង្សយំហើយ មានផ្កាឈូកធ្លាក់ចុះ ។ សសរមានជ្រុង ៨ ដែលគេធ្វើល្អហើយ ជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យទាំងអស់ ប្រាសាទទាំងឡាយមានសសរ ១ ពាន់ ដ៏ពេញដោយនាងកញ្ញាភ្លឺរុងរឿង ។ ព្រះអង្គបានដល់នូវវិមានជាទិព្វ ដោយបុណ្យរបស់ព្រះអង្គ ជាវិមានមិនចង្អៀតជាទីក្សេមគួររីករាយ ប្រកបដោយសេចក្តីសុខ យ៉ាងក្រៃលែង ។ ខ្ញុំសម្គាល់ថាព្រះអង្គ មិនប្រាថ្នាវិមានរបស់ព្រះឥន្ទ្រជាសហស្សនេត្តទេ ព្រោះថាឫទ្ធិរបស់ព្រះអង្គនេះ ដ៏ធំដូចជាឫទ្ធិនៃព្រះឥន្ទ្រដ៏រុងរឿងដែរ ។

[៣០៦] មនសាបិ ន បត្តព្វោ អានុភាវេ ជុតិមតោ
បរិចារិយមានានំ ឥន្ទានំ វសវត្តិនំ ។
[៣០៧] តំ វិមានំ អភិជ្ឈាយ អមរានំ សុខេសិនំ
ឧបោសថំ ឧបវសន្តោ សេមិ វម្មិកមុទ្ធនិ ។
[៣០៨] អហញ្ច មិគមេសានោ សបុត្តោ ចារិសឹ វនំ
តេ មំ មតំ វា ជីវំ វា នាភិវេទេន្តិ ញាតកា ។
អាមន្តយេ ភូរិទត្តំ កាសិបុត្តំ យសស្សិនំ
តយា នោ សមនុញ្ញាតា អបិ បស្សេមុ ញាតកេ ។
[៣០៩] ឯសោ ហិ វត មេ ឆន្ទោ យំ វសេសិ មមន្តិកេ
ន ហិ ឯតាទិសា កាមា សុលភា ហោន្តិ មានុសេ ។
សចេ ត្វំ និច្ឆសេ វត្ថុំ មម កាមេហិ បូជិតោ
មយា ត្វំ សមនុញ្ញាតោ សោត្ថឹ បស្សាហិ ញាតកេ ។
[៣១០] ធារយិមំ មណឹ ទិព្យំ បសុំ បុត្តេ ច វិន្ទសិ
អរោគោ សុខិតោ ហោហិ គច្ឆេវាទាយ ព្រាហ្មណ ។

[៣០៦] (ភូរិទត្តនាគរាជ...) អានុភាពរបស់ព្រះឥន្ទ្រ អានុភាពរបស់លោកបាលទាំង ៤ ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ជាអ្នកបម្រើព្រះឥន្ទ្រក្តី អ្នកមិនគប្បីដឹងដោយចិត្តបានទេ ។

[៣០៧] ខ្ញុំប្រាថ្នាវិមាននោះរបស់ទេវតាទាំងឡាយ អ្នកស្វែងរកសេចក្តីសុខ បានជារក្សាឧបោសថ ហើយដេកលើក្បាលដំបូក ។

[៣០៨] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ឯខ្ញុំព្រមទាំងកូនស្វែងរកម្រឹគ បានចូលទៅកាន់ព្រៃ ញាតិទាំងនោះមិនដឹងខ្ញុំថា ស្លាប់ឬរស់ទេ ។ ខ្ញុំសូមលាព្រះភូរិទត្ត ជាបុត្តព្រះរាជធីតាក្នុងដែនកាសី ព្រះអង្គមានយស យើងខ្ញុំបើព្រះអង្គអនុញ្ញាតហើយ គប្បីឃើញពួកញាតិ ។

[៣០៩] (ភូរិទត្តនាគរាជ...)ឱន៉ុះពិតជាសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ខ្ញុំហើយ ត្រង់ដែលអ្នកនៅក្នុងសម្នាក់នៃខ្ញុំ ព្រោះថាកាមទាំងឡាយ ប្រាកដដូច្នេះ អ្នកមិនងាយបានក្នុងពួកមនុស្សទេ ។ អ្នកដែលខ្ញុំបូជាដោយកាមទាំងឡាយរបស់ខ្ញុំ បើមិនចង់នៅទេ ខ្ញុំនឹងអនុញ្ញាតអ្នក សូមអ្នកទៅជួបពួកញាតិដោយសួស្តីចុះ ។

[៣១០] អ្នកកាលទ្រទ្រង់កែវមណីជាទិព្វនេះ រមែងបានសត្វចិញ្ចឹមនិងបុត្រ អ្នកចូរមិនមានរោគបានសេចក្តីសុខ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរយក (នូវកែវមណីនេះ) ហើយទៅចុះ ។

[៣១១] កុសលំ បដិនន្ទាមិ ភូរិទត្ត វចោ តវ
បព្វជិស្សាមិ ជិណ្ណស្មិំ ន កាមេ អភិបត្ថយេ ។
[៣១២] ព្រហ្មចរិយស្ស ចេ ភង្គោ ហោតិ ភោគេហិ ការិយំ
អវិកម្បមានោ ឯយ្យាសិ ពហុំ ទស្សាមិ តេ ធនំ ។
[៣១៣] កុសលំ បដិនន្ទាមិ ភូរិទត្ត វចោ តវ
បុនបិ អាគមិស្សាមិ សចេ អត្ថោ ភវិស្សតិ ។
[៣១៤] ឥទំ វត្វា ភូរិទត្តោ បេសេសិ ចតុរោ ជនេ
ឯថ គច្ឆថ ឧដ្ឋេថ ខិប្បំ ទាបេថ ព្រាហ្មណំ ។
តស្ស តំ វចនំ សុត្វា ឧដ្ឋាយ ចតុរោ ជនា
បេសិតា ភូរិទត្តេន ខិប្បំ ទាបេសុ ព្រាហ្មណំ ។
[៣១៥] មណឹ បគ្គយ្ហ មង្គល្យំ សាធុ វិត្តំ មនោរមំ
សេលំ ព្យញ្ជនសម្បន្នំ កោ ឥមំ មណិមជ្ឈគា ។

[៣១១] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) បពិត្រព្រះភូរិទត្ត ស្រួលហើយ ខ្ញុំត្រេកអរនឹងព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះអង្គ ខ្ញុំនឹងបួស ព្រោះខ្ញុំចាស់ហើយខ្ញុំមិនប្រាថ្នាកាមទេ ។

[៣១២] (ភូរិទត្តនាគរាជ...) បើមានការបែកធ្លាយព្រហ្មចរិយៈកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើដោយភោគៈទាំងឡាយ (រមែងមាន) អ្នកកុំមានសេចក្តីរង្កៀសឡើយ គប្បីមក យើងនឹងឲ្យទ្រព្យដ៏ច្រើនដល់អ្នក ។

[៣១៣] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) បពិត្រព្រះភូរិទត្ត ស្រួលហើយ ខ្ញុំត្រេកអរនឹងព្រះបន្ទូល របស់ព្រះអង្គ ប្រសិនបើមានសេចក្តីត្រូវការ ខ្ញុំនឹងមកម្តងទៀត ។

[៣១៤] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះភូរិទត្ត លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏បញ្ជូននូវនាគទាំង ៤ ថា អ្នកទាំងឡាយមកនេះ ចូរទៅ ចូរក្រោកឡើង ចូរញុំាងព្រាហ្មណ៍ឲ្យដល់ (នូវផ្លូវជាទីទៅកាន់ក្រុងពារាណសី) ជាឆាប់ ។ នាគទាំង ៥ ត្រូវភូរិទត្តប្រើទៅហើយ បានស្តាប់ពាក្យនោះ របស់ភូរិទត្តនោះ ក៏ក្រោកឡើងហើយបានញុំាងព្រាហ្មណ៍ឲ្យដល់ឆាប់ ។

[៣១៥] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) អ្នកកាន់យកនូវកែវមណី ជាមង្គល ជាទ្រព្យដ៏ប្រសើរ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ជាថ្មបរិបូណ៌ដោយទ្រង់ទ្រាយ អ្នកបានកែវមណីនេះអំពីទីណា ។

១៤១

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣១៦] លោហិតក្ខិសហស្សាហិ សមន្តា បរិវារិតំ
អជ្ជ កាលំ បថំ គច្ឆំ អជ្ឈគាហំ មណឹ ឥមំ ។

[៣១៧] សុចិណ្ណោ អយំ សេលោ អច្ចិតោ មហិតោ សទា
សុធារិតោ សុនិក្ខិត្តោ សព្វត្ថមភិសាធយេ ។
ឧបចារវិបន្នស្ស និក្ខេបេ ធារណាយ វា
អយំ សេលោ វិនាសាយ បរិចិណ្ណោ អយោនិសោ ។
នយិមំ អកុសលោ ទិព្វំ មណឹ ធារេតុមារហោ
បដិបជ្ជ សតំ និក្ខំ ទេហិមំ រតនំ មម ។

[៣១៨] នចាយំ មណិ កេយ្យោ គោហិ[១] វា រតនេហិ វា
សេលោ ព្យញ្ជនសម្បន្នោ នេវ កេយ្យោ មណិ មម ។

[៣១៩] នោ ចេតយាមណិ កេយ្យោ គោហិ វា រតនេហិ វា
អថ កេន មណិ កេយ្យោ តំ មេ អក្ខាហិ បុច្ឆិតោ ។

[៣២០] យោ មេ សំសេ មហានាគំ តេជសឹ ទុរតិក្កមំ
តស្ស ទជ្ជំ ឥមំ សេលំ ជលន្តរិវ តេជសា ។

---

១ ម. និក្ខេហិ ។

[៣១៦] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) ថ្ងៃនេះខ្ញុំទៅកាន់ផ្លូវពីព្រឹកបានកែវមណីនេះ ដែលពួកនាងនាគភ្នែកក្រហមមួយពាន់ថែរក្សាហើយ ។

[៣១៧] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) កែវមណីនេះ បើបុគ្គលសន្សំទុកល្អថែទាំបូជាគ្រប់គ្រងល្អ ទុកដាក់ល្អហើយសព្វកាល គប្បីញុំាងប្រយោជន៍ទាំងពួងឲ្យសម្រេចបាន ។ តែកាលបើបុគ្គលជាអ្នកប្រាសចាកការថែទាំ ក្នុងការទុកដាក់ ឬក្នុងការប្រើប្រាស់វិញ កែវមណីនេះ ដែលគេសន្សំទុកដោយមិនត្រូវទំនងនឹងដល់សេចក្តីវិនាស ។ អ្នកជាបុគ្គលមិនឈ្លាស មិនគួរគ្រប់គ្រងកែវមណីជាទិព្វនេះទេ អ្នកចូរគ្រប់គ្រងមាសផ្គោរមួយរយចុះ ចូរឲ្យកែវមណីនេះដល់ខ្ញុំ ។

[៣១៨] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) កែវមណីនេះ ខ្ញុំមិនគប្បីលក់ដោយគោ ឬដោយរតនៈទាំងឡាយទេ កែវមណីរបស់ខ្ញុំ ដែលកើតអំពីថ្ម បរិបូណ៌ដោយទ្រង់ទ្រាយ ខ្ញុំមិនគប្បីលក់ទេ ។

[៣១៩] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) បើកែវមណីអ្នកមិនលក់ ដោយគោ ឬដោយរតនៈទាំងឡាយទេ ចុះកែវមណីអ្នកនឹងលក់ដោយវត្ថុអ្វី ខ្ញុំសួរហើយ អ្នកចូរប្រាប់សេចក្តីនោះ ។

[៣២០] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) បុគ្គលណាគប្បីបង្ហាញនាគដ៏ធំមានតេជះ ដែលគេកន្ទង់បានដោយក្រ ដល់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងឲ្យកែវមណី ដ៏រុងរឿងដោយតេជះដល់បុគ្គលនោះ ។

[៣២១] កោ នុ ព្រាហ្មណវណ្ណេន សុបណ្ណោ បតតំ វរោ
ជាតំ ជិគីសមន្វេតិ អន្វេសំ ភក្ខមត្តនោ ។

[៣២២] ជាឃំ(១) ជិជាជិចោ ហោមិ ន ជិឃ្នោ គរុឡោ មយា
អាសីវិសេន វិត្តាស្មិ វេជ្ជោ ព្រាហ្មណា មំ វិទូ ។

[៣២៣] កឹ នុ តុយ្ហំ ពលំ អត្ថិ កឹ សិប្បំ វិជ្ជតេ តវ
កិស្មឹ វា ត្វំ បរត្ថទ្ធោ ឧរគំ ជាបចាយសិ ។

[៣២៤] អារញ្ញិកស្ស ឥសិនោ ចិរំ រត្តំ តបស្សិនោ
សុបណ្ណោ កោសិយស្សក្ខា វិសវិជ្ជំ អនុត្តរំ ។
តំ ភាវិតត្តញ្ញតរំ សម្មន្តំ បព្វតន្តរេ
សក្កច្ចន្តំ ឧបដ្ឋាសឹ រត្តិន្ទិវមតន្ទិតោ ។
សោ តទា បរិចិណ្ណោ មេ វត្តំ វា ព្រហ្មចារិយំ
ទិព្យំ បាតុករិ មន្តំ កាមសា ភគវា មមំ ។
ត្យាហំ មន្តេ បរត្ថទ្ធោ ជាឃំ ភាយាមិ(២) ភោគិនំ
អាចរិយោ វិសឃាតានំ អាលម្ពាយនោតិ មំ វិទូ ។

---

១ ម. នាថ ។ ២ ម. អាយាមិ ។

[៣២១] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) អ្នកជាអ្វី ជាគ្រូឧដ៏ប្រសើរជាងសត្វស្លាប ទាំងឡាយ កាលស្វែងរកចំណីដើម្បីខ្លួន ទើបចាប់យកនាគ ដោយភេទជាព្រាហ្មណ៍ទេឬ ។

[៣២២] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំមិនមែនជាស្តេចសត្វស្លាបទេ គ្រូឧខ្ញុំមិនដែលឃើញទេ ខ្ញុំជាអ្នកត្រេកអរ ដោយអាសិរពិស ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ជនទាំងឡាយដឹងថា ខ្ញុំជាហ្មពស់ ។

[៣២៣] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) កម្លាំងរបស់អ្នកដូចម្តេច សិល្បៈរបស់អ្នក ដូចម្តេចទាំងអ្នករឹងប៉ឹងព្រោះហេតុអ្វី បានជាមិនកោតខ្លាចនាគ ។

[៣២៤] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) គ្រូឧបានប្រាប់វិជ្ជាពិសដ៏ប្រសើរ ដល់ឥសីមួយអង្គ ជាកោសិយគោត្រ នៅក្នុងព្រៃ ប្រព្រឹត្តតបធម៌ អស់រាត្រីយូរ ។ ខ្ញុំជាអ្នកមិនខ្ជិលច្រអូស ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃ បាន បម្រើឥសីមួយអង្គនោះ ដែលមានខ្លួនចម្រើនហើយ កាលគង់នៅ ក្នុងចន្លោះភ្នំដោយសេចក្តីគោរព ។ ឥសីនោះដែលខ្ញុំបានបម្រើ ហើយក្នុងកាលនោះ វត្តក្តី ព្រហ្មចរិយៈក្តី ឥសីនោះបានប្រព្រឹត្ត ហើយ ឥសីមានជោគនោះ ក៏បង្រៀនមន្តទិព្វ ដល់ខ្ញុំ តាម សេចក្តីប្រាថ្នា ។ ខ្ញុំជាអ្នករឹងប៉ឹង ព្រោះមន្តនោះ បានជាមិនខ្លាច នាគទាំងឡាយ ខ្ញុំជាអាចារ្យរបស់ពួកអ្នកសម្លាប់សត្វ មានពិស ទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយស្គាល់ខ្ញុំថា អាលម្ពាយន៍ ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣២៥] កណ្ហាមសេ មណឹ តាត សោមទត្ត វិជានាហិ
មា ទណ្ឌេន សិរឹ បត្តំ កាមសា បជហាមសេ ។

[៣២៦] សកំ និវេសនំ បត្តំ យោ តំ ព្រាហ្មណ បូជយិ
ឯវំ កល្យាណការិស្ស កឹ មោហា ទុព្ភិមិច្ឆសិ ។
សចេ ត្វំ ជនកាមោសិ ភូរិទត្តោ បទិស្សតិ
តមេវ គន្ត្វា យាចស្សុ ពហុំ ទស្សតិ តេ ធនំ ។

[៣២៧] ហត្ថគតំ បត្តគតំ និក្កិណ្ណំ ខាទិតុំ វរំ
មានោ សន្ទិដ្ឋិកោ អត្ថោ សោមទត្ត ឧបច្ចគា ។

[៣២៨] បច្ចតិ និរយេ ឃោរេ មហិមស្ស វិន្ទ្រិយតិ
មិត្តទុព្ភី ហិតច្ចាគី ជីវរេ វាបិ សុស្សតិ ។
សចេ ត្វំ ជនកាមោសិ ភូរិទត្តោ បទិស្សតិ
មញ្ញេ អត្តកតំ វេរំ ន ចិរំ វេទយិស្សសិ ។

[៣២៥] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ម្នាលសោមទត្ត កូន យើងនឹងកាន់យកកែវមណី ចូរអ្នកដឹងចុះ យើងកុំយកដំបងទាត់ចោលសិរីដែលមកដល់ហើយ តាមសេចក្តីប្រាថ្នាឡើយ ។

[៣២៦] (សោមទត្តកុមារ...) បពិត្រព្រាហ្មណ៍ ភូរិទត្តណាបានបូជាលោកដែលដល់នូវនិវេសន៍របស់ខ្លួន លោកប្រាថ្នានឹងប្រទូស្តចំពោះព្រះភូរិទត្តនោះដែលធ្វើអំពើល្អយ៉ាងនេះ ព្រោះសេចក្តីវង្វេងធ្វើអ្វី ។ បើលោកឪពុកចង់បានទ្រព្យ ព្រះភូរិទត្តនឹងប្រទាន ចូរលោកឪពុកទៅសុំលោកចុះ លោកនឹងប្រទានទ្រព្យច្រើនដល់លោកឪពុក ។

[៣២៧] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ម្នាលសោមទត្ត យើងគួរស៊ីរបស់ឆ្អិន ដែលមកដល់ដៃឬដល់ភាជន៍ ប្រសើរជាង កុំឲ្យប្រយោជន៍ដែលឃើញច្បាស់នឹងភ្នែក កន្លងផុតពីយើងទៅបាន ។

[៣២៨] (សោមទត្តកុមារ...) បុគ្គលជាអ្នកទ្រុស្តមិត្ត ជាអ្នកលះបង់ប្រយោជន៍ រមែងឆេះក្នុងនរកដ៏គួរខ្លាច ផែនដីក៏ស្រូបបុគ្គលទ្រុស្តមិត្តនោះ បុគ្គលទ្រុស្តមិត្ត សូម្បីរស់នៅក៏រីងស្ងួត (ដូចជាប្រេត) បើឪពុកចង់បានទ្រព្យ ព្រះភូរិទត្តនឹងប្រទានមិនខាន ខ្ញុំសម្គាល់ថា មិនយូរប៉ុន្មាន ឪពុកនឹងដឹងច្បាស់នូវពៀរដែលខ្លួនធ្វើហើយ ។

[៣២៩] មហាយញ្ញំ យជិត្វាន ឯវំ សុជ្ឈន្តិ ព្រាហ្មណា
មហាយញ្ញំ យជិស្សាម ឯវំ មោក្ខាម បាបកា ។
[៣៣០] ហន្ទទានិ អថាយាមិ នាហំ អជ្ជ តយា សហ
បទមេកំ ន គច្ឆេយ្យំ ឯវំ កិព្វិសការិនា ។
[៣៣១] ឥទំ វត្វាន បិតរំ សោមទត្តោ ពហុស្សុតោ
ឧជ្ឈាបេត្វាន ភូតានិ តម្ហា ឋានា អបក្កមិ ។
[៣៣២] តញ្ហហេតំ មហានាគំ អាហារេតំ មណឹ មម
ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា យស្ស លោហិតកោ សិរោ ។
កប្បាសបិចុរាសីវ ឯសោ កាយោ បទិស្សតិ
វម្មិកគ្គគតោ សេតិ តំ ត្វំ គណ្ហាហិ ព្រាហ្មណ ។
[៣៣៣] អថោសធេហិ ទិព្វេហិ ជប្បំ មន្តបទានិ ច
ឯវន្តំ អសក្ខិ ផុដ្ឋុំ កត្វា បរិត្តមត្តនោ ។

[៣២៩] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយបូជាមហាយញ្ញហើយ រមែងបរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ យើងនឹងបូជាមហាយញ្ញ គង់នឹងរួចចាកបាបដោយអាការយ៉ាងនេះ ។

[៣៣០] (សោមទត្ត...) ណ្ហើយចុះឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងគេចចេញថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមិននៅជាមួយនឹងឪពុកទេ ខ្ញុំមិនដើរជាមួយនឹងឪពុកដែលធ្វើអំពើអាក្រក់យ៉ាងនេះ អស់មួយជំហានទេ ។

[៣៣១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) សោមទត្តកុមារ ជាពហុស្សូត បានពោលពាក្យនេះនឹងបិតាហើយ ក៏ប្រកាសទេវតាទាំងឡាយ ហើយគេចចេញចាកទីនោះ ។

[៣៣២] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) នាគណាមានពន្លឺដូចជាសម្បុរនៃសត្វមេភ្លៀង មានក្បាលក្រហម អ្នកចូរចាប់នាគជំនុំះចុះ ហើយចូរនាំកែវមណីនុំះដល់ខ្ញុំ ។ កាយរបស់នាគនុំះ រមែងប្រាកដដូចជាគំនរប៉ុយកប្បាស នាគនេះដេកលើដំបូក ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកចូរចាប់យកនាគនោះចុះ ។

[៣៣៣] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) គ្រានោះ អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍ កាលជបបទនៃមន្តទាំងឡាយ ធ្វើជាគ្រឿងការពារខ្លួន ដោយឱសធទិព្វទាំងឡាយហើយ ទើបអាចចាប់នាគនោះ ដោយវិធីយ៉ាងនេះ ។

[៣៣៤] មមំ ទិស្វាន អាយន្តំ សព្វកាមសមិទ្ធិនំ
ឥន្ទ្រិយានិ អហដ្ឋានិ សាវំ ជាតំ មុខំ តវ ។
បទុមំ យថា ហត្ថគតំ បាណិនា បរិមទ្ទិតំ
សាវំ ជាតំ មុខំ តុយ្ហំ មមំ ទិស្វាន ឯទិសំ ។
[៣៣៥] កច្ចិ នុ តេ នាភិស្សសិ កច្ចិ តេ អត្ថិ[១] វេទនា
យេន សាវំ មុខំ តុយ្ហំ មមំ ទិស្វាន អាគតំ ។
[៣៣៦] សុបិនំ តាត អទ្ទក្ខឹ ឥតោ មាសំ អធោគតំ
ទក្ខិណំ វិយ មេ ពាហុំ ឆេត្វា រុហិរមក្ខិតំ
បុរិសោ អាទាយ បក្កាមិ មម រោទន្តិយា សតិ ។
យតោហំ សុបិនមទ្ទក្ខឹ សុទស្សន វិជានាហិ
តតោ ទិវា វា រត្តឹ វា សុខំ មេ នោបលព្ភតិ ។
[៣៣៧] យំ បុព្វេ បរិវារឹសុ កញ្ញា រុចិរវិគ្គហា
ហេមជាលបដិច្ឆន្នា ភូរិទត្តោ ន ទិស្សតិ ។

---
១ ឱ. នត្ថិ ។

[៣៣៤] (សុទស្សននាគរាជ...) ឥន្ទ្រិយរបស់លោកមិនស្រស់បស់ ព្រះភក្ត្ររបស់លោកក៏ខ្មៅ ព្រោះឃើញខ្ញុំ ដែលសម្រេចសេចក្ដីប្រាថ្នាទាំងពួងកំពុងមកគាល់ឬ ។ ព្រះភក្ត្ររបស់លោកខ្មៅ ដូចជាផ្កាឈូកដែលបិតនៅក្នុងដៃ ដែលគេច្របាច់ដោយដៃ ព្រោះតែឃើញខ្ញុំប្រាកដដូច្នេះឬ ។

[៣៣៥] ក្រែងបុគ្គលណាមួយ មិនរាប់អានលោកខ្វះឬ វេទនារបស់លោកមានខ្វះឬ ព្រះភក្ត្ររបស់លោកខ្មៅ ព្រោះឃើញខ្ញុំមកដោយហេតុណា (សូមលោកប្រាប់នូវហេតុនោះដល់ខ្ញុំចុះ) ។

[៣៣៦ (នាងសមុទ្ទជា...) ម្នាលកូន ក្រោយមួយខែមកហើយអំពីថ្ងៃនេះ យើងបានឃើញសុបិនថា ហាក់ដូចជាបុរសកាត់ដៃខាងស្ដាំរបស់យើង ហើយនាំយកដៃដែលប្រឡាក់ដោយឈាមដើរចេញទៅក្នុងកាលដែលយើងកំពុងយំ ។ ម្នាលសុទស្សនៈ កាលណាយើងបានឃើញសុបិន អ្នកចូរដឹងចុះថាកាលណោះយើងមិនបានសេចក្ដីសុខទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ។

[៣៣៧] នាងកញ្ញាទាំងឡាយ មានរាងកាយដ៏រុងរឿង ពាក់បណ្ដាញមាស បានចោមរោមភូរិទត្តណា ពីក្នុងកាលមុន (ឥឡូវនេះ) ភូរិទត្តនោះ យើងមិនឃើញទេ ។

យំ បុព្វេ បរិវារឹសុ នេត្តឹសវរធារិនោ
កណិការាវ សម្ផុល្លា ភូរិទត្តោ ន ទិស្សតិ ។
ហន្ទទានិ គមិស្សាម ភូរិទត្តនិវេសនំ
ធម្មដ្ឋំ សីលសម្បន្នំ បស្សាម តវ ភាតរំ ។
[៣៣៨] តញ្ច ទិស្វាន អាយន្តិំ ភូរិទត្តស្ស មាតរំ[1]
ពាហា បគ្គយ្ហ បក្កន្ទុំ ភូរិទត្តស្ស ភរិយាយោ ។
បុត្តន្តេយ្យេ ន ជានាម ឥតោ មាសំ អនាគតំ
មតំ វា យទិ វា ជីវំ ភូរិទត្តំ យសស្សិនំ ។
[៣៣៩] សកុណី ហតបុត្តាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ ភូរិទត្តំ អបស្សតី ។
កុររី[2] ហតច្ឆាបាវ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ ភូរិទត្តំ អបស្សតី ។
សា នូន ចក្កវាកីវ បល្លលស្មឹ អនូទកេ
ចិរំ ទុក្ខេន ឈាយិស្សំ ភូរិទត្តំ អបស្សតី ។

---

១ ឱ. ម. នារិយោ ។ ២ ឱ. ឯត្ថន្តរេ សកុណី ហតបុត្តា វ សុញ្ញំ ទិស្វា កុលាវកំ តេន តេន បភាវិស្សំ បិយបុត្តំ អបស្សតីតិ អយំ គាថា ទិស្សតិ ។

នាគទាំងឡាយដែលកាន់ព្រះខ័នដ៏ប្រសើរ ដូចផ្កាកណ្ណិការរីក ចោមរោមកូរិទត្តណា ពីក្នុងកាលមុន (ឥឡូវនេះ) កូរិទត្តនោះ យើងមិនឃើញទេ ។ ណ្ហើយចុះឥឡូវនេះ យើងនឹងទៅកាន់លំនៅរបស់កូរិទត្ត យើងគង់នឹងឃើញប្អូនរបស់អ្នក ដែលតាំងនៅក្នុងធម៌បរិបូណ៌ដោយសីល ។

[៣៣៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ឯភរិយាទាំងឡាយរបស់កូរិទត្ត បានឃើញព្រះមាតានៃភូរិទត្តនោះ កំពុងដើរមក ក៏ផ្គងដៃឡើងកន្ទក់កន្ទេញថា បពិត្រលោកម្ដាយជាម្ចាស់ ក្រោយមួយខែមកហើយអំពីថ្ងៃនេះ យើងមិនដឹងភូរិទត្តដ៏មានយស ជាបុត្តរបស់លោក ជាស្លាប់ឬរស់នៅទេ ។

[៣៣៩] (នាងសមុទ្ទជា...) យើងកាលមិនឃើញភូរិទត្តទេ នឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខ អស់កាលយូរ ដូចជាមេសត្វស្លាបបាត់កូន ឃើញតែសំបុកទទេដូច្នោះ ។ យើងកាលមិនឃើញភូរិទត្ត នឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខ អស់កាលយូរ ដូចជាមេអកបាត់កូន ឃើញតែសំបុកទទេដូច្នោះ ។ យើងកាលមិនឃើញភូរិទត្តទេ នឹងឆេះដោយសេចក្ដីទុក្ខ អស់កាលយូរ ដូចជាមេសត្វចាក្រពាកនោះ នៅលើភក់ ដែលមិនមានទឹកដោយពិត ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

កម្មារានំ យថា ឧក្កា   អន្តោ ឈាយតិ នោ ពហិ
ឯវំ ឈាយាមិ សោកេន   ភូរិទត្តំ អបស្សតី ។
[៣៨០] សាលាវ សម្បមទ្ទិតា   មាលុតេន បមទ្ទិតា
សេន្តិ បុត្តា ច ទារា ច   ភូរិទត្តនិវេសនេ ។
[៣៨១] តេសំ សុត្វាន និគ្ឃោសំ ភូរិទត្តនិវេសនេ
អរិដ្ឋោ ច សុភោគោ ច   បធាវឹសុ អនន្តរា
អម្ម អស្សាស មា សោចិ   ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ
ចវន្តិ ឧបបជ្ជន្តិ   ឯសាស្ស បរិណាមតា ។
[៣៨២] អហំបិ តាត ជានាមិ   ឯវំធម្មា ហិ បាណិនោ
សោកេន ច បរេតស្មិ   ភូរិទត្តំ អបស្សតី
អជ្ជ ចេ មេ ឥមំ រត្តឹ   សុទស្សន វិជានាហិ
ភូរិទត្តំ អបស្សន្តី   មញ្ញេ ហិស្សាមិ ជីវិតំ ។

ដើងក្រាននៃពួកជាងមាស ឆេះតែខាងក្នុង មិនឆេះខាងក្រៅ យ៉ាងណា យើងកាលមិនឃើញភូរិទត្ត នឹងឆេះដោយសេចក្ដីសោក យ៉ាងនោះ ។

[៣៤០] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កូននិងប្រពន្ធទាំងឡាយ ដួលដេកក្នុងនិវេសន៍របស់ព្រះភូរិទត្ត ដូចជាដើមឈើ ដែលត្រូវខ្យល់ញាំញីបំបាក់ដូច្នោះ ។

[៣៤១] អរិដ្ឋៈ និងសុភោគនាគរាជ បានឮសំឡេងគឹកកងនៃនាគទាំងនោះ ក្នុងនិវេសន៍របស់ព្រះភូរិទត្ត ក៏ស្ទុះទៅតាមលំដាប់ ហើយពោលថា បពិត្រលោកម្ដាយ សូមលោកដកដង្ហើមស្រួលចុះ កុំសោយសោកឡើយ ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនេះជាធម្មតា តែងច្យុត តែងកើតឡើងវិញ នេះជាការប្រែប្រួលនៃលោក ។

[៣៤២] (នាងសមុទ្ទជា...) ម្នាលកូន យើងក៏ដឹងថាសត្វទាំងឡាយមានសភាពយ៉ាងនេះជាធម្មតាដែរ តែថាយើងកាលមិនឃើញភូរិទត្តទេត្រូវសេចក្ដីសោកគ្របសង្កត់ហើយ ប្រសិនបើ(ភូរិទត្ត)មិនបាន(មកចួប)នឹងយើងក្នុងថ្ងៃនេះយប់នេះទេ ម្នាលសុទស្សនៈ អ្នកចូរដឹងចុះ យើងកាលមិនឃើញភូរិទត្តទេ យើងមុខជានឹងលះបង់នូវជីវិតពុំខាន ។

[៣៤៣] អម្ម អស្សាស មា សោចិ អានយិស្សាម ភាតរំ
និសោនិសំ គមិស្សាម ភាតុបរិយេសនំ ចរំ
បព្វតេ គិរិទុគ្គេសុ គាមេសុ និគមេសុ ច
ឱរេន សត្តរត្តស្ស ភាតរំ បស្ស អាគតំ ។

[៣៤៤] ហត្ថា បមុត្តោ ឧរគោ ចាទេ តេ និបតិ ភុសំ
កច្ចិ នុ ឌំសិតោ តាត មា ភាយិ សុខិតោ ភវ ។

[៣៤៥] នេវ មយ្ហំ អយំ នាគោ អលំ ទុក្ខាយ កាយចិ
យាវតត្ថិ អហិក្កាហោ មយា ភិយ្យោ ន វិជ្ជតិ ។

[៣៤៦] កោ នុ ព្រាហ្មណវណ្ណេន ទត្តោ[១] បរិសមាគតោ
អវ្ហាយតុ សុយុទ្ធេន សុណាតុ បរិសា មម ។

[៣៤៧] ត្វំ មំ នាគេន អាលម្ព អហំ មណ្ឌូកឆាបិយា
ហោតុ នោ អព្ភុតំ តត្ថ អា សហស្សេហិ បញ្ចហិ ។

---

១ ឱ ទិត្តោ ។

[៣៤៣] (កូនទាំងឡាយ...) បពិត្រព្រះមាតា សូមលោកដកដង្ហើមស្រួលចុះ កុំសោយសោកឡើយ យើងទាំងឡាយ នឹងនាំបងមក យើងទាំងឡាយ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកបង នឹងទៅកាន់ទិសតូចធំលើភ្នំ ជ្រោះភ្នំ ក្នុងស្រុកនិងនិគមទាំងឡាយ លោកចូរឃើញបង ដែលមកក្នុងរវាង ខាងក្នុង ៧ រាត្រី ។

[៣៤៤] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) នាគដែលរូបអំពីដៃ (របស់យើង) ក្រាបចុះលើជើងលោកយ៉ាងខ្លាំង លោកត្រូវពស់ចឹកឬ លោកកុំខ្លាចឡើយ ចូរដល់សេចក្តីសុខចុះ ។

[៣៤៥] (សុទស្សននាគរាជ...) នាគនេះមិនអាចឲ្យទុក្ខណាមួយដល់អាត្មាទេ អ្នកចាប់ពស់មានទាំងប៉ុន្មាន មិនមែនមានច្រើនជាងអាត្មាទេ ។

[៣៤៦] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) អ្នកណាហ្ន៎ ភ្លីភ្លើ មានភេទដូចជាភេទនៃព្រាហ្មណ៍ មកកាន់បរិស័ទ ហើយហៅ (អញ) ច្បាំង បរិស័ទចូរស្តាប់ពាក្យរបស់យើងចុះ ។

[៣៤៧] (សុទស្សននាគរាជ...) ម្នាលអាលម្ពាយន៍ អ្នកច្បាំងនឹងយើងដោយនាគ យើងក៏ច្បាំងនឹងអ្នក ដោយកូនកង្កែបដែរ ការភ្នាល់ក្នុងចម្បាំងនោះ ចូរមានដល់យើង ដោយកហាបណៈ ៥.០០០ជាកំណត់ ។

១៤៩

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣៤៨] អហញ្ហិ វសុមា អឌ្ឍោ ត្វំ ទលិទ្ទោសិ មាណវ
កោ នុ តេ ចាជិភោគត្តិ ឧបជ្ចតញ្ចុ កឹ សិយា ។
ឧបជ្ចតញ្ចុ មេ អស្ស ចាជិភោគោ ច តាទិសោ
ហោតុ នោ អព្ភុតំ តត្ថ អា សហាស្សេហិ បញ្ចហិ ។
[៣៤៨] សុណោហិ មេ មហារាជ វចនំ ភទ្ទមត្ថុ តេ
បញ្ចន្នំ មេ សហស្សានំ ចាជិភោគោ ហិ កិត្តិមា ។
[៣៤០] បេត្តិកំ វា ឥណំ ហោតិ យំ វា ហោតិ សយំ កតំ
កឹត្វំ ឯវំ ពហុំ មយ្ហំ ធនំ យាចសិ ព្រាហ្មណ ។
[៣៤១] អាលម្ពាយនោ ហិ នាគេន មមំ អភិជិគីសតិ
អហំ មណ្ឌុកច្ឆាបិយា ឌំសយិស្សាមិ ព្រាហ្មណំ ។
តំ ត្វំ ទដ្ឋុំ មហារាជ អជ្ជ រដ្ឋាភិវឌ្ឍន
ខត្តសង្ឃបរិព្យូឡ្ហោ និយាហិ អហិទស្សនំ ។

[៣៤៨] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលមាណព យើងជាអ្នកមានទ្រព្យស្តុកស្តម្ភ អ្នកឯង ជាអ្នកទាល់ក្រ តើបុគ្គលណាជាអ្នកធានាអ្នក ម្យ៉ាងទៀត ទ្រព្យតម្កល់ទុកក្នុងការភ្នាល់ មានដែរឬ ។ ទ្រព្យតម្កល់ទុកក្នុងការភ្នាល់របស់យើង មាន ទាំងបុគ្គលអ្នកធានាប្រាកដដូច្នោះក៏មានដែរ ការភ្នាល់ក្នុងចម្បាំងនោះ ចូរមានដល់យើងដោយកហាណៈ ៥.០០០ ជាកំណត់ ។

[៣៤៩] (សុទស្សននាគរាជ...) បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យអាត្មាភាព សេចក្តីចម្រើនចូរមានដល់ព្រះអង្គព្រះអង្គមានកិត្តិគុណ សូមព្រះអង្គធានា ដោយកហាបណៈ ៥.០០០ របស់អាត្មាភាព ។

[៣៥០] (ព្រះរាជា...) នែព្រាហ្មណ៍ បំណុលជារបស់នៃបិតា ឬថាខ្ញុំជំពាក់ដោយខ្លួនឯង បានជាអ្នកទារយកទ្រព្យរបស់យើងច្រើនតើព្រោះហេតុអ្វី ។

[៣៥១] (សុទស្សននាគរាជ...) ដ្បិតអាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍ ផ្ចាញ់អាត្មាភាពដោយនាគ អាត្មាភាពនឹងញុំាងកូនកង្កែបឲ្យខាំព្រាហ្មណ៍ ។ បពិត្រមហារាជញុំាងដែនឲ្យចម្រើន ព្រោះហេតុនោះសូមព្រះអង្គ មានពួកអ្នកកាន់ព្រះខ័នហែហម យាងទៅដើម្បីទតពស់ដែលគួរទត ។

[៣៤២] នេវ តំ អតិមញ្ញាមិ សិប្បវាទេន មាណវ
អតិមត្តោសិ សិប្បេន ឧរគំ នាបចាយសិ ។

[៣៤៣] អហម្បិ ជាតិមញ្ញាមិ សិប្បវាទេន ព្រាហ្មណ
អវិសេន ច ជាតេន កុសំ វញ្ចយសេ ជនំ ។
ឯវញ្ចេតំ ជនោ ជញ្ញា យថា ជានាមិ តំ អហំ
ន ត្វំ លភសិ អាលម្ព ថុសមុដ្ឋឹ កុតោ ធនំ ។

[៣៤៤] ខរាជិនោ ជដី ទុម្មី ធន្តោ បរិសមាគតោ
យោ ត្វំ ឯវំ គតំ នាគំ អវិសោ អតិមញ្ញសិ
អាសជ្ជ ខោ នំ ជញ្ញាសិ បុណ្ណំ ឧគ្គស្ស តេជសា
មញ្ញេ តំ ភស្មរាសឹវ ខិប្បមេសោ ករិស្សតិ ។

[៣៤៥] សិយា វិសំ សិលុត្តស្ស ទេឌ្ឌុភស្ស សិលាភុនោ
នេវ លោហិតសីសស្ស វិសំ នាគស្ស វិជ្ជតិ ។

[៣៥២] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) ម្នាលមាណព ខ្ញុំមិនមើលងាយអ្នកដោយសិប្បវាទទេ ចំណែកអ្នកមើលងាយដោយសិប្បៈបានជាមិនកោតក្រែងនាគ ។

[៣៥៣] (សុទស្សននាគរាជ...) នែព្រាហ្មណ៍ អាត្មាក៏មិនមើលងាយអ្នកដោយសិប្បវាទទេ តែអ្នកបញ្ឆោតជនច្រើនដោយនាគដែលមិនមានពិស ។ អាត្មាដឹងអ្នកយ៉ាងណា ជនក៏ត្រូវដឹងអ្នកយ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាលម្ពាយន៍ អ្នកមិនបានអង្កាម ១ ក្តាប់នឹងបានទ្រព្យអំពីណា ។

[៣៥៤] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) អ្នកស្លៀកដណ្តប់ស្បែកខ្លាទាំងក្រចក មានផ្នួងសក់ ជាមនុស្សកខ្វក់ក្វីក្វើ មកកាន់បរិស័ទ ហើយមើលងាយនាគបែបនេះថា មិនមានពិស អ្នកចូលមកហើយគង់នឹងដឹងនាគនោះ ដែលពេញដោយតេជះរបស់នាគដ៏ខ្លង់ខ្លស់ ខ្ញុំសម្គាល់ថា នាគនុ៎ះ នឹងធ្វើអ្នកឲ្យដូចជាគំនរផេះយ៉ាងឆាប់ ។

[៣៥៥] (សុទស្សននាគរាជ...) ពិសនៃពស់ផ្ទះ ពស់ទឹក ពស់ខៀវគ្រាន់មានខ្លះ ឯពិសនៃនាគ មានក្បាលក្រហម មិនមានសោះឡើយ ។

១៨១

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣៨៦] សុតមេតំ អរហតំ　　សញ្ញតានំ តបស្សិនំ
ឥធ ធនានិ ទត្វាន　　សគ្គំ គច្ឆន្តិ ទាយកា
ជីវន្តោ ទេហិ ធនានិ　　យទិ តេ អត្ថិ ជាតវេ ។
អយំ នាគោ មហិទ្ធិកោ　　តេជសី ទុរតិក្កមោ
តេន តំ ឌំសយិស្សាមិ　　សោ តំ ភស្មំ ករិស្សតិ ។

[៣៨៧] មយាបេតំ សុតំ សម្ម　　សញ្ញតានំ តបស្សិនំ
ឥធ ធនានិ ទត្វាន　　សគ្គំ គច្ឆន្តិ ទាយកា
ត្វមេវ ទេហិ ជីវន្តោ　　យទិ តេ អត្ថិ ជាតវេ ។
អយំ អច្ចិមុខី នាម　　បុណ្ណា ឧគ្គស្ស តេជសា
តាយ តំ ឌំសយិស្សាមិ　　សា តំ ភស្មំ ករិស្សតិ ។
យា ធីតា ធតរដ្ឋស្ស　　វេមាតា ភគិនី មម
សា ឌំសតុ អច្ចិមុខី　　បុណ្ណា ឧគ្គស្ស តេជសា ។

មហានិបាត ភូរិទត្តជាតក ទី ៦

[៣៥៦] (អាលម្ពាយនព្រាហ្មណ៍...) ខ្ញុំបានស្តាប់ពាក្យនេះ របស់ពួកព្រះអរហន្ត ដែលសង្រួមហើយ មានតបៈថា ទាយកទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ថាបើអ្នកមានវត្ថុតិចតួចដែលគួរឲ្យ អ្នកទាន់នៅរស់ ចូរឲ្យទានទាំងឡាយចុះ ។ នាគនេះ មានឫទ្ធិច្រើន មានតេជះ ដែលគេកន្លងបានដោយក្រ ខ្ញុំនឹងប្រើនាគនេះឲ្យបឹកអ្នក នាគនោះនឹងធ្វើអ្នកឲ្យទៅជាផេះ ។

[៣៥៧] (សុទស្សននាគរាជ...) ម្នាលសម្លាញ់ ខ្ញុំក៏បានស្តាប់ពាក្យនេះ របស់ពួកព្រះអរហន្ត ដែលសង្រួមហើយមានតបៈថា ទាយកទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ឲ្យទានទាំងឡាយ រមែងទៅកាន់ឋានសួគ៌ ថាបើអ្នកមានវត្ថុតិចតួចដែលគួរឲ្យ អ្នកទាន់នៅរស់ ចូរឲ្យទានទាំងឡាយចុះ ។ កូនកង្កែបនេះ ឈ្មោះអច្ចិមុខី ពេញដោយតេជះរបស់ពស់ដ៏ខ្លង់ខ្លស់ អាត្មានឹងប្រើនាងអច្ចិមុខីនោះ ឲ្យខាំអ្នក នាងអច្ចិមុខីនោះ នឹងធ្វើអ្នកឲ្យទៅជាផេះ ។ នាងអច្ចិមុខីនោះ ជាធីតារបស់ព្រះបាទធតរដ្ឋ មានមាតាផ្សេងគ្នា ជាប្អូនស្រីរបស់អាត្មា ដ៏ពេញដោយតេជះរបស់ពស់ដ៏ខ្លង់ខ្លស់ ចូរខាំចុះ ។

[៣៥៨] ធមាយញ្ចេ និសិញ្ចិស្សំ ព្រហ្មទត្ត វិជានាហិ
តិណលតានិ ឱសធ្យោ ឱស្សុស្សេយ្យុំ អសំសយំ ។

[៣៥៩] ឧទ្ធញ្ចេ ចាតយិស្សាមិ ព្រហ្មទត្ត វិជានាហិ
សត្ត វស្សានិ យំ ទេវោ ន វស្សេ ន ហិមំ បតេ ។

[៣៦០] ឧទកោ ចេ និសិញ្ចិស្សំ ព្រហ្មទត្ត វិជានាហិ
យាវន្តោទកជា បាណា មរេយ្យុំ មច្ឆកច្ឆបា ។

[៣៦១] លោកេ សជន្តំ ឧទកំ បយាតស្មឹ បតិដ្ឋិតំ
កោ មំ អជ្ឈោហរី ភូតោ ឱគាឡ្ហំ យមុនំ នទឹ ។

[៣៦២] យទេស លោកាធិបតី យសស្សី
ពារាណសឹ បកីរហារី សមន្តតោ
តស្សាហ បុត្តោ ឧរគូសភស្ស
សុភោគោតិ មំ ព្រាហ្មណ វេទយន្តិ ។

[៣៥៨] បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះនាមព្រហ្មទត្ត សូមទ្រង់ជ្រាបចុះ បើអាត្មាភាព សាចពិសទៅលើផែនដី ស្មៅ វល្លិ៍ ពួកឈើ ជាឱសថ នឹងស្វិតស្រពោនគ្មានសល់ ។

[៣៥៩] បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះនាមព្រហ្មទត្ត សូមទ្រង់ជ្រាបចុះ បើអាត្មាភាព សាចពិសទៅខាងលើ ភ្លៀងនឹងមិនបង្អុរចុះ ទឹកសន្សើមនឹងមិនធ្លាក់ចុះ អស់ ៧ ឆ្នាំ ។

[៣៦០] បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះនាមព្រហ្មទត្ត សូមទ្រង់ជ្រាបចុះ បើអាត្មាភាព សាចពិសទៅក្នុងទឹក ត្រីនិងអណ្តើក ដែលជាសត្វកើតក្នុងទឹកទាំងប៉ុន្មាន នឹងស្លាប់ទាំងអស់ ។

[៣៦១] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ទឹកដែលតាំងនៅក្នុងកំពង់បយាគៈ ដែលអញកំពុងស្រោច ជាទឹកដែលលោកសន្មតថា សម្រាប់លាងបាប ចុះខ្មោចអ្វី ជ្រមុជអញចុះទៅក្នុងស្ទឹងយមុនាដ៏ជ្រៅ ។

[៣៦២] (សុភោគនាគរាជ...) នាគណា ជាធំក្នុងលោក
មានយសបានមកព័ទ្ធក្រុងពារាណសីដោយជុំវិញ
អញជាកូននាគដ៏ប្រសើរនោះ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
នាគទាំងឡាយហៅអញថា សុភោគៈដូច្នេះ ។

១៨៣

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣៦៣] សចេសិ បុត្តោ ឧរគូសភស្ស
កាសិស្ស រញ្ញោ អមរាធិបស្ស
មហេសក្ខោ អញ្ញតរោ បិតា តេ
មច្ចេសុ មាតា បន តេ អតុល្យា
ន តាទិសោ អរហតិ ព្រាហ្មណស្ស
ទាសំបិ ឱហារិតុំ មហានុភាវោ ។

[៣៦៤] រុក្ខំ និស្សាយ វិជ្ឈិត្ថោ ឯណេយ្យំ ចាតុមាគតំ
សោ វិទ្ធោ ទូរមាចរិ សរវេគេន បេក្ខវា ។
តំ ត្វំ បតិតមទ្ទក្ខិ អរញ្ញស្មឹ ព្រហាវនេ
ស មំសកាជមាទាយ សាយំ និគ្រោធុចាគមិ
សុវសាលិយសង្ឃុដ្ឋំ បិង្គិយំ សណ្ឋតាយុតំ
កោកិលាភិរុទំ រម្មំ ធុវំ ហរិតសទ្ទលំ
តត្ថ តេ សោ ចាតុរហុ ឥទ្ធិយា យសសា ជលំ
មហានុភាវោ ភាតា មេ កញ្ញាហិ បរិវារិតោ ។

[៣៦៣] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) បើអ្នក ជាកូននៃនាគដ៏ប្រសើរ ជាព្រះរាជាក្នុងដែនកាសី ជាធំជាងនាគដែលមានអាយុវែង បិតារបស់អ្នកជានាគមានស័ក្តិធំមួយដែរបណ្តាសត្វទាំងឡាយ មាតារបស់អ្នកក៏មិនមានស្ត្រីណាផ្ទឹមបានឡើយ បុគ្គលមានអានុភាពច្រើន ដូចអ្នកមិនគួរចាប់ជ្រមុជបុគ្គល សូម្បីជាទាសៈនៃព្រាហ្មណ៍ទេ ។

[៣៦៤] (សុភោគនាគរាជ...) ឯងអែបដើមឈើ ហើយបាញ់ទ្រាយដែលមកផឹក (ទឹក) ទ្រាយនោះ ដែលឯងបាញ់ហើយ ក៏ផាកមើលដោយកម្លាំងនៃសរ ក៏ស្ទុះទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ។ ឯងបានឃើញទ្រាយនោះ ដួលក្នុងព្រៃធំហើយ ក៏នាំសាច់មួយអម្រែកចូលទៅកាន់ដើមជ្រៃ ក្នុងវេលាល្ងាច ជាឈើដែលគឹកកងដោយសត្វសេកនិងសាលិកា មានស្លឹកលឿងដេរដាសដោយពួរ ដែលសត្វតាវៅទំយំ ជាទីគួររីករាយ មានផែនដីដុះស្មៅខៀវជានិច្ច បងរបស់អញ ដែលមានអានុភាពច្រើន រុងរឿងដោយឫទ្ធិនិងយស ដែលពួកនាគកញ្ញាចោមរោមហើយ ក៏ប្រាកដដល់ឯងក្នុងទីនោះ ។

សោ តេន បរិចិណ្ណោ ត្វំ សព្វកាមេហិ តប្បិតោ
អទុដ្ឋស្ស តុវំ ទុព្ភិ តន្តេ វេរំ ឥធាគតំ ។
ខិប្បំ គីវំ បសារេហិ ន តេ ទស្សាមិ ជីវិតំ
ភាតុ បរិសរំ វេរំ ឆេទយិស្សាមិ តេ សិរំ ។
[៣៦៥] អជ្ឈាយកោ យាចយោគី អាហុតគ្គិ ច ព្រាហ្មណោ
ឯតេហិ តីហិ ឋានេហិ អវជ្ឈោ ភវតិ ព្រាហ្មណោ
[៣៦៦] យំ បុរំ ធតរដ្ឋស្ស ឱគាឡ្ហំ យមុនំ នទី
ជោតតេ សព្វសោវណ្ណំ គិរិមាហច្ច យាមុនំ ។
តត្ថ តេ បុរិសព្យគ្ឃា សោទរិយា មម ភាតរោ
យថា តេ តត្ថ វក្ខន្តិ តថា ហេស្សសិ ព្រាហ្មណ ។
[៣៦៧] អនិត្តរា ឥតរសម្បយុត្តា
យញ្ញា ច វេទា ច សុភោគ លោកេ
តទគ្គរយ្ហំ ហិ វិនិន្ទមានោ
ជហាតិ វិត្តញ្ច សតញ្ច ធម្មំ ។

ឯងនោះ ដែលបងរបស់អញនោះផ្គាប់ហើយ ឲ្យស្កប់ស្កល់ដោយកាមទាំងពួង ឯងបានប្រទូស្តចំពោះបង ដែលមិនប្រទូស្ត ពៀរនោះមកដល់ឯង ក្នុងទីនេះហើយ ។ ឯងចូរដេកកយ៉ាងឆាប់ អញនឹងមិនឲ្យជីវិតដល់ឯងទេ អញរឭកឃើញនូវពៀរ (ដែលឯងធ្វើ) ចំពោះបង អញនឹងកាត់ក្បាលឯងឥឡូវនេះ ។

[៤៦៥] (ព្រាហ្មណ៍នេសាទ...) ព្រាហ្មណ៍ជាអ្នករៀនមន្ត ១ ជាអ្នកប្រកបដោយការសូម ១ ជាអ្នកបូជាភ្លើង ១ ព្រាហ្មណ៍ប្រកបដោយហេតុទាំង ៣ នេះ អ្នកមិនគួរសម្លាប់ទេ ។

[៣៦៦] (សុភោគនាគរាជ...) បុរីណា របស់ព្រះបាទធតរដ្ឋ ជាវិការៈនៃមាសទាំងអស់ ដែលចូលទៅកាន់ស្ទឹងយមុនា ទល់នឹងភ្នំហិមពាន្ត ដែលនៅជិតស្ទឹងយមុនា រមែងរុងរឿង ។ បងប្អូនរបស់អញទាំងនោះ ជាបុរសក្លៀវក្លា ជាអ្នករួមផ្ទៃ នៅក្នុងបុរីនោះ បងប្អូនទាំងនោះ ក្នុងបុរីនោះ និយាយយ៉ាងណា ឯងនឹងទៅជាយ៉ាងនោះ ។

[៣៦៧] (កាណារិដ្ឋនាគរាជ...) បពិត្រសុភោគ យ័ញ្ញនិងវេទទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលព្រាហ្មណ៍ឯទៀតប្រកបហើយ មិនមែនជារបស់ផ្តេសផ្តាសទេ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលកាលតិះដៀលព្រាហ្មណ៍ដែលមិនគួរតិះដៀល ឈ្មោះថាលះបង់ទ្រព្យនិងធម៌របស់ពួកសប្បុរស ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣៦៨] អជ្ឈេនមរិយា បឋវឹ ជនិន្ទា
វេស្សា កសឹ បារិចរិយញ្ច សុទ្ទា
ឧបាគូ បច្ចេកំ យថាបទេសំ
កតាហុ ឯតេ វសិធាតិ អាហុ ។

[៣៦៩] ធាតា វិធាតា វរុណោ កុវេរោ
សោមោ យមោ ចន្ទិមា វាយុ សុរិយោ
ឯតេបិ យញ្ញំ បុថុសោ យជិត្វា
អជ្ឈាយកានំ អថ សព្វកាមេ ។
វិកាសិតា ចាបសតានិ បញ្ច
យោ អជ្ជុនោ ពលវា ភីមសេនោ
សហស្សពាហុ អសមោ បថព្យា
សោបិ តទា អាទហិ ជាតវេទំ ។

[៣៧០] យោ ព្រាហ្មណេ ភោជយិ ទីឃរត្តំ
អន្នេន បានេន យថានុភាវំ
បសន្នចិត្តោ អនុមោទមានោ
សុភោគ ទេវញ្ញតរោ អហោសិ ។

[១៦៨]ពួកអ្នកប្រសើរ (ព្រាហ្មណ៍) ប្រកាន់ខាងការរៀនមន្ត ពួកជាធំជាងជន (ក្សត្រិយ៍) ប្រកាន់ខាងការផែនដី ពួកវេស្សៈ ប្រកាន់ខាងការភ្ជួររាស់ ពួកសូទ្រៈ ប្រកាន់ខាងការបម្រើ ផ្សេងៗគ្នា តាមសមគួរដល់ប្រទេស ជនទាំងឡាយបានពោលថា ត្រកូលទាំង ៤ នេះ ព្រហ្មបានតាក់តែងហើយ ។

[៣៦៩] ទេវរាជព្រះនាមធាតុ វិធាតុ វរុណៈ កុវេរៈ សោមៈ យមៈ ចន្ទិមៈ វាយុ សុរិយៈ ស្តេចទាំងនេះ បានបូជាយ័ញ្ញដ៏ច្រើន ទាំង (បានឲ្យ) វត្ថុជាទីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍អ្នករៀនមន្ត ។ ព្រះបាទអជ្ជុនៈណាមានកម្លាំង មានសេនាគួរខ្លាច មានដៃមួយពាន់[១] មិនមានបុគ្គលណាស្មើ លើផែនដី ជាអ្នកយិតធ្នូ ៥០០ បាន ព្រះបាទអជ្ជុនៈនោះឯង ក៏បូជាភ្លើងក្នុងកាលនោះដែរ ។

[៣៧០] បុគ្គលណា មានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយ បានញុំាងព្រាហ្មណ៍ ឲ្យបរិភោគបាយនិងទឹក អស់កាលយូរ ដ៏សមគួរ តាមអានុភាពបពិត្រសុភោគ បុគ្គលនោះ នឹងបានជាទេវតាមួយអង្គ ។

---

១ មិនមែនមានដៃមួយពាន់ទេ គឺអាចយិតធ្នូដែលខ្មាន់ធ្នូប្រាំរយនាក់យិតរួច ។ អដ្ឋកថា ។

[៣៧១] មហាសនំ ទេវមនោមវណ្ណំ
យោ សប្បិនា អសក្ខិ ភោជេតុមគ្គឹ
សោ យញ្ញតន្តំ វរតោ យជិត្វា
ទិព្វំ គតឹ មុចលិន្ទជ្ឈគច្ឆិ[១] ។

[៣៧២] មហានុភាវោ វស្សសហស្សជីវី
យោ បព្វជិ ទស្សនេយ្យោ ឧឡារោ
ហិត្វា អបរិយន្តំ រដ្ឋំ សសេនំ
រាជា ទុទីបោបជ្ឈគាមិ សគ្គំ ។

[៣៧៣] យោ សាគរោ សាគរន្តំ វិជិត្វា
យូបំ សុភំ សោវណ្ណមយំ ឧឡារំ
ឧស្សេសិ វេស្សានរមាទហានោ
សុភោគ ទេវញ្ញតរោ អហោសិ ។
យស្សានុភាវេន សុភោគ គង្គា
បវត្តតិ ទធិសន្និសិន្នំ[២] សមុទ្ទំ
សោ លោមបាទោ បរិចរិយមគ្គឹ
អង្គោ សហស្សក្ខបុរមជ្ឈគច្ឆិ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ បន សោ យញ្ញតត្តំ វរតោ យជិត្វា ទិព្វំ គតឹ មុចតិន្ទជ្ឈគច្ឆតីតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ទធិសន្នំ ។ ម. ទធិសន្នា ។

[៣៧១] ព្រះបាទមុចលិន្ទ អាចញ៉ាំងទេវតាភ្លើង ជាអ្នកស៊ីច្រើន មានពន្លឺមិនថោកទាប ឲ្យស្កប់ស្កល់ ដោយសប្បិ បានបូជាវិធីយ័ញ្ញចំពោះទេវតាភ្លើងដ៏ប្រសើរ ទ្រង់បានទៅកាន់គតិជាទិព្យ ។

[៣៧២] ព្រះរាជា ព្រះនាមទុទីបៈ មានអានុភាពច្រើន មានព្រះជន្ម ១.០០០ ឆ្នាំ បានលះបង់ដែនព្រមទាំងសេនា មិនមានទីបំផុត ហើយបួស បានជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល គួររមិលមើលដ៏លើសលុប ទ្រង់បានទៅកាន់ឋានសួគ៌ ។

[៣៧៣] បពិត្រសុភោគ ព្រះបាទសាគរឈ្នះផែនដី មានសាគរជាទីបំផុត បានលើកសសរយ័ញ្ញដ៏ល្អ ជាវិការៈនៃមាសដ៏លើសលុប បូជាភ្លើង ទ្រង់បានជាទេវតាមួយអង្គ ។ បពិត្រសុភោគ ទន្លេគង្គា ប្រព្រឹត្តទៅដោយអានុភាពនៃព្រះរាជាណា ទឹកដោះជូរដែលស្ងប់ស្ងៀម ទៅជាសមុទ្រដោយអានុភាពនៃព្រះរាជាណា ព្រះរាជានោះ គឺព្រះបាទអង្គៈ មានរោមត្រង់ព្រះបាទ បម្រើភ្លើង ក៏ទ្រង់បានទៅកាន់បុរីនៃព្រះឥន្ទ្រ ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

[៣៧៤] មហិទ្ធិកោ ទេវវរោ យសស្សី
សេនាបតិ តិទិវេ វាសវស្ស
សោ សោមយាគេន មលំ វិហន្ត្វា
សុភោគ ទេវញ្ញតរោ អហោសិ ។

[៣៧៦] អការយិ លោកមិមំ បរញ្ច
ភាគីរថី ហិមវន្តញ្ច វិជ្ឈំ
យោ ឥទ្ធិមា ទេវវរោ យសស្សី
សោបិ តទា អាទហិ ជាតវេទំ ។
មាលាគិរិ ហិមវា យោ ច វិជ្ឈោ
សុទស្សនោ និសភោ កាកវេរុ
ឯតេ ច អញ្ញេ ច នគា មហន្តា
ចិត្យា កតា យញ្ញករេភិ មាហុ ។

[៣៧៦] អជ្ឈាយកំ មន្តគុណូបបន្នំ
តបស្សិនំ យាចយោគីតិចាហុ
តីរេ សមុទ្ទស្សុទកំ សជន្តំ
តំ សាគរជ្ឈោហរិ តេនបេយ្យោ ។

[៣៧៤] បពិត្រសុភោគ ទេវតាដ៏ប្រសើរ មានឫទ្ធិច្រើន មានយស ជាសេនាបតីនៃព្រះបាទវាសវៈ ក្នុងឋានត្រៃត្រិង្ស ព្រោះតែបានកម្ចាត់បង់នូវមន្ទិលដោយសោមយាគវិធី ក៏បានជាទេវតាមួយអង្គ ។

[៣៧៥] ទេវតាដ៏ប្រសើរ ព្រហ្មមានឫទ្ធិច្រើន មានយស បានសាងលោកនេះនិងលោកដទៃ និងស្ទឹងភាគីរថីផង ភ្នំហិមពាន្តផង ភ្នំវិជ្ឈៈផង ព្រហ្មនោះឯង ក៏បានបូជាភ្លើងក្នុងកាលនោះដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ភ្នំមាលាគិរី ១ ភ្នំហិមពាន្ត ១ ភ្នំវិជ្ឈៈ ១ ភ្នំសុទស្សនៈ ១ ភ្នំនិសភៈ ១ ភ្នំកាកវេរុ ១ ពួកព្រាហ្មណ៍ពោលថា ភ្នំទាំងនេះក្តី ភ្នំដទៃធំ ៗ ក្តី ពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកបូជាយ័ញ្ញបានធ្វើឲ្យវិចិត្រហើយ ។

[៣៧៦] ជនទាំងឡាយ បានពោលចំពោះព្រាហ្មណ៍អ្នករៀនមន្ត បរិបូណ៌ដោយគុណនៃមន្ត មានតបៈ ក្នុងលោកនេះ ថាជាអ្នកប្រកបដោយការសូម សាគរបានពន្ទិចព្រាហ្មណ៍នោះ ដែលឋិតនៅលើត្រើយ កំពុងសាចទឹកសមុទ្រ ហេតុនោះ បានជាសមុទ្រមានទឹកប្រៃ ផឹកមិនបាន ។

[៣៧៧] អាយាគវត្ថូនិ បុថូ បថព្យា
សំវិជ្ជន្តិ ព្រាហ្មណា វាសវស្ស
បុរិមំ ទិសំ បច្ឆិមំ ទក្ខិណុត្តរំ
សំវិជ្ជមានា ជនយន្តិ វេទំ ។

[៣៧៨] កលី ហិ ធីរាន កតំ មគានំ
ភវន្តិ វេទជ្ឈគតា អរិដ្ឋ
មរីចិធម្មំ អសមេក្ខិតត្តា
មាយាគុណា នាតិវហន្តិ បញ្ញំ ។
វេទា ន តាណាយ ភវន្តិរស្ស
មិត្តទ្ទុនោ ភូនហុនោ នរស្ស
ន តាយតេ បរិចិណ្ណោវ អគ្គិ
ទោសន្តរំ មច្ចមនរិយកម្មំ ។
សព្វញ្ច មច្ចា សធនា សភោគា
អាទីបិតំ ទារុតិណេន មិស្សំ
ទហំ ន តប្បេ អសមត្ថតេជោ
កោ តំ សុភិក្ខំ ទិរសញ្ញុ កយិរា ។

[៣៧៧] ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាវត្ថុសម្រាប់បូជា មានច្រើនលើផែនដី មានក្នុងទិសខាងកើត ទិសខាងលិច ទិសខាងត្បូង និងទិស ខាងជើង តែងញុំាងសេចក្តីត្រេកអរ ឲ្យកើតដល់វាសវៈ ។

[៣៧៨] (ភូរិទត្តនាគរាជ...) ម្នាលអរិដ្ឋៈ ការរៀនយកនូវវេទទាំង-ឡាយ ជាទោសរបស់អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ តែជាអំពើរបស់បុគ្គលពាលទាំងឡាយ (ត្រៃវេទ) ជាធម៌ ដូចថ្ងៃបណ្តើរកូន ព្រោះសម្លឹងមើលទៅ មិនស្មើវេទទាំងឡាយ ជាចំណែកនៃកលឧបាយ ទង់ទាញអ្នកមានបញ្ញាមិនបានទេ ការពារជនអ្នកទ្រុស្តមិត្រ បំផ្លាញសេចក្តីចម្រើននោះ ក៏មិនបានទេ ភ្លើងដែលបុគ្គលបម្រើហើយ រមែងមិនការពារនូវសត្វមានកម្មបានទេ ជារបស់មិនប្រសើរ ប្រកបដោយទោស ។ មួយទៀត សត្វទាំង-ឡាយមានទ្រព្យ មានភោគៈ យកទ្រព្យទាំងអស់លាយដោយឧសនិងស្មៅហើយដុតភ្លើងមានតេជះ មិនមានអ្វីស្មើ កាលឆេះវត្ថុដែលគេដុតហើយ ក៏មិនគប្បីឆ្អែត ម្នាលអ្នកដឹងរសដោយអណ្តាតទាំងពីរ ចុះបុគ្គលណា គប្បីធ្វើភ្លើងនោះឲ្យឆ្អែតបាន ។

១៤៩

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

យថាបិ ខីរំ វិបរិណាមធម្មំ
ទធិ ភវិត្វា នវនីតំបិ ហោតិ
ឯវំបិ អគ្គិ វិបរិណាមធម្មោ
តេជោ សមារូហតិ យោគយុត្តោ ។
ន ទិស្សតិ អគ្គិមនុប្បវិដ្ឋោ
សុក្ខេសុ កដ្ឋេសុ នវេសុ ចាបិ
នាមត្ថមានោ អរណីនរេន
នាកម្មុនា ជាយតិ ជាតវេទោ ។
សចេ ហិ អគ្គិ អន្តរតោ វសេយ្យ
សុក្ខេសុ កដ្ឋេសុ នវេសុ ចាបិ
សព្វានិ សុស្សេយ្យុំ វនានិ លោកេ
សុក្ខានិ កដ្ឋានិ ច បជ្ជលេយ្យុំ ។
ករោតិ ចេ ទារុតិណេន បុញ្ញំ
ភោជំ នរោ ធូមសិខឹ បតាបវំ
អង្គារិកា លោណករា ច សូទា
សរីរទាហាបិ ករេយ្យុ បុញ្ញំ ។

ខីរៈមានការប្រែប្រួលជាធម្មតា ក្លាយទៅជាទធិ ហើយទៅជានវនីតៈ យ៉ាងណា ភ្លើងជាតេជោធាតុ មានការប្រែប្រួលជាធម្មតា យ៉ាងនោះដែរ លុះតែប្រកបដោយគ្រឿងពួត ទើបឆេះ ។ ភ្លើងដែលចូលទៅ ក្នុងឈើស្ងួត ឬឈើស្រស់ ក៏មិនប្រាកដ ភ្លើងដែលនរជនមានឈើពំនួតក្នុងដៃ មិនបានពួត ក៏មិនឆេះ ភ្លើងមិនមែនឆេះដោយការមិនធ្វើទេ ។ ប្រសិនបើ ភ្លើងនៅក្នុងឈើស្ងួត ឬឈើស្រស់ នៅខាងក្នុង នៅក្នុងព្រៃទាំងអស់ ក្នុងលោក គប្បីស្ងួតក្រៀម ឯឈើស្ងួតទាំងឡាយ គប្បីឆេះ ។ ថាបើ នរជនញុាំងភ្លើងដ៏ក្តៅ ប្រកបដោយផ្សែងនិងអណ្តាត ឲ្យស៊ីដោយឧសនិងស្មៅ ឈ្មោះថា ធ្វើបុណ្យឬ ជនអ្នកធ្វើធ្យូង អ្នកធ្វើអំបិល អ្នកធ្វើអាហារ និងអ្នកដុតសរីរៈនៃបុគ្គលស្លាប់ ឈ្មោះថា ធ្វើបុណ្យដែរឬ ។

អថ ចេ ហិ ឯតេបិ ករោន្តិ បុញ្ញំ
អគ្គេជមគ្គំ ឥជ តប្បយិត្វា
ន កោចិ លោកស្មិំ ករោតិ បុញ្ញំ
ភោជំ ជរោ ធូមសិខី បតាបវំ ។
ករំ ហិ លោកាបចិតោ សមានោ
អមនុញ្ញគន្ធំ ពហូនំ អកន្តំ
យទេវ មច្ចា បរិវជ្ជយន្តិ
តទប្បសន្ធំ ជិរសញ្ញា កុញ្ញេ
សិខិញ្ហិ ទេវេសុ វទន្តិ ឯកេ
អាបំ មិលក្ខូ បន ទេវមាហុ
សព្វេវ ឯតេ វិតថំ ភណន្តិ
អគ្គិ ន ទេវញ្ញតរោ ន អាបោ ។
អនិន្ទ្រិយំ[១] សន្តមសញ្ញកាយំ[២]
វេស្សានរំ កម្មករំ បជានំ
បរិចរិយមគ្គិំ សុគតឹ ករំ វជេ
បាបានិ កម្មានិ បក្រុព្វមានោ ។

---

១ ឱ. និរិន្ទ្រិយំ ។ ២ ម. ពន្ធមសញ្ញកាយំ ។

ប្រសិនបើព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះ ញ៉ាំងការរៀនមន្តនិងភ្លើងឲ្យឆ្អែតក្នុងលោកនេះ ទើបឈ្មោះថាធ្វើបុណ្យ នរជនណាមួយក្នុងលោក កាលញ៉ាំងភ្លើងមានកម្តៅប្រកបដោយផ្សែងនិងអណ្តាត ឲ្យស៊ី មិនឈ្មោះថាធ្វើបុណ្យទេ ។ ម្នាលអ្នកដឹងរសដោយអណ្តាតពីរ (អគ្គិទេពរបស់អ្នក) ដែលលោកគោរពហើយ ម្តេចក៏ស៊ីវត្ថុមានក្លិនមិនជាទីគាប់ចិត្ត មិនជាទីត្រេកអរនៃជនដ៏ច្រើន ដែលពួកមនុស្សតែងវៀរ ជាវត្ថុមិនប្រសើរនោះ ។ មនុស្សពួកខ្លះ ពោលថាភ្លើង (ជាទេវតាមួយអង្គ) ក្នុងពួកទេវតា ឯពួកមិលក្ខុជន ពោលថាទឹកជាទេវតា ជនទាំងអស់នុ៎ះពោលខុស ភ្លើងមិនមែនទេវតាណាមួយទេ ទឹកក៏មិនមែនដែរ ។ ភ្លើងមិនមានឥន្ទ្រិយ ជាពួកមិនមានចេតនា សម្រាប់ធ្វើការងាររបស់ពួកមនុស្ស អ្នកធ្វើបាប-កម្មទាំងឡាយកាលបម្រើភ្លើង គប្បីទៅកាន់សុគតិដូចម្តេចកើត ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

សញ្ញាភិភូតាហុដ ជីវិកត្ថា
អគ្គិស្ស ព្រហ្មា បរិចារិកោតិ
សញ្ញានុភាវី ច វសី ឥមត្ថំ
អនិម្មិតោ និម្មិតំ វន្ទិតស្ស ។
ហាសំ អនិជ្ឈានក្ខមំ អតច្ឆំ
សក្ការហេតុ បកិរីសុ បុព្វេ
តេ លាភសក្ការេ អបាតុភូតេ[១]
សន្ធាភិតា ជន្តុភិ សន្តិធម្មំ ។
អជ្ឈេនមរិយា បឋវឹ ជនិន្ទា
វេស្សា កសឹ បារិចរិយញ្ច សុទ្ទា
ឧបាគូ បច្ចេកំ យថាបទេសំ
កតាហុ ឯតេ វសិនាតិ អាហុ ។
ឯតញ្ច សច្ចំ វចនំ ភវេយ្យ
យថា ឥទំ ភាសិតំ ព្រាហ្មណេហិ
នាខត្តិយោ ជាតុ លភេថ រជ្ជំ
នាព្រាហ្មណោ មន្តបទានិ សិក្ខេ
នាញ្ញត្រ វេស្សា ហិ កសឹ ករេយ្យ
សុទ្ទោ ន មុញ្ចេ បរបេសនាយ ។

១ ឱ. ម. អបាតុភោន្តេ ។

ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកត្រូវការដោយជីវិត ក្នុងលោកនេះ ពោលថា (មហាព្រហ្ម) ជាអ្នកគ្របសង្កត់លោកទាំងអស់ ហើយពោលថា ព្រហ្មជាអ្នកបម្រើភ្លើងដូច្នេះ បើ (មហាព្រហ្ម) មានអានុភាពជាងលោកទាំងអស់ មានអំណាចមិនមានអ្នកណាសាងហេតុអ្វីក៏សំពះភ្លើងដែលខ្លួននិម្មិតវិញ ។ ពាក្យព្រាហ្មណ៍ ជាពាក្យគួរសើច មិនគួរដល់ការពិនិត្យ ជាពាក្យមិនពិត ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងកាលមុន តាក់តែង (ពាក្យមិនពិត) ព្រោះហេតុនៃសក្ការៈ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ កាលបើលាភសក្ការៈ មិនកើតឡើងទេ ក៏តន្ទូវសន្តិធម៌ពោលគឺលទ្ធិរបស់ខ្លួន ជាមួយនឹងពួកសត្វ ។ ពួកអ្នកប្រសើរ (ព្រាហ្មណ៍) ប្រកាន់ការរៀនមន្ត ពួកជាធំជាងជន (ក្សត្រិយ៍) ប្រកាន់ផែនដី ពួកវេស្សៈប្រកាន់ការភ្ជួររាស់ ពួកសូទ្រៈ ប្រកាន់ការបម្រើ ផ្សេង ៗ គ្នា សមគួរតាមប្រទេស ជនទាំងឡាយបានពោលថា ត្រកូលទាំង ៤ នេះ ព្រហ្មបានតាក់តែងហើយ ។ ប្រសិនបើពាក្យនុ៎ះ ជាពាក្យពិត ដូចយ៉ាងពាក្យដែលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយពោលហើយនេះ បុគ្គលមិនមែនជាក្សត្រិយ៍ មិនត្រូវបានរាជ្យដោយដាច់ខាត បុគ្គលមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ មិនគប្បីសិក្សានូវបទនៃមន្ត បុគ្គលវៀរចាកពួកវេស្សៈ មិនគប្បីធ្វើការភ្ជួររាស់ ពួកសូទ្រៈមិនគប្បីរួចអំពីការប្រើនៃជនដទៃ ។

យស្មា ច ឯតំ វចនំ អភូតំ
មុសាវិមេ ឱទរិយា ភណន្តិ
តនប្បបញ្ញា អភិសទ្ទហន្តិ
បស្សន្តិ តំ បណ្ឌិតា អត្តនាវ ។
ខត្យា ហិ វេស្សាន ពលឹ ហរន្តិ
អាទាយ សត្ថានិ ចរន្តិ ព្រាហ្មណា
តំ តាទិសំ សង្ខុភិតំ បភិន្នំ
កស្មា ព្រហ្មា ន ឧជុំ ករោតិ លោកំ ។
សចេ ហិ សោ ឥស្សរោ សព្វលោកេ
ព្រហ្មាបហូ ភូតបតី បជានំ
កឹ សព្វលោកំ វិទហិ អលក្ខឹ
កឹ សព្វលោកំ ន សុខឹ អកាសិ ។
សចេ ហិ សោ ឥស្សរោ សព្វលោកេ
ព្រហ្មាបហូ ភូតបតី បជានំ
មាយា មុសាវជ្ជមទេន ចាបិ[១]
លោកំ អធម្មេន កិមត្ថការី ។

១ ម. មុសាវញ្ចនបទេន ។

ពាក្យនេះ ជាពាក្យមិនពិត ព្រោះហេតុណា (ហេតុនោះ) ព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ពោលពាក្យកុហកដើម្បីការបំពេញផ្ទៃ បុគ្គលអ្នកមិនមានប្រាជ្ញាទាំងឡាយ រមែងជឿស៊ប់នូវពាក្យនោះ ចំណែកខាងពួកបណ្ឌិតរមែងឃើញហេតុនោះ ដោយខ្លួនឯង ។ ពួកក្សត្រិយ៍នាំយកពលី (ហូតពន្ធ) របស់ពួកវេស្សៈ ពួកព្រាហ្មណ៍ កាន់យកគ្រឿងសស្ត្រាទាំងឡាយ ហើយដើរទៅ (សម្លាប់សត្វ) ហេតុអ្វី ព្រហ្មមិនធ្វើលោកដែលជ្រួលជ្រើមបែកខ្ញែកបែបនោះនោះឲ្យត្រង់ ។ ប្រសិនបើព្រហ្មជាឥស្សរៈនោះ ជាប្រធាន ជាម្ចាស់លើភូត របស់ពួកសត្វក្នុងលោកទាំងអស់ ហេតុអ្វី ក៏ចាត់ចែងលោកទាំងអស់ឲ្យមានទុក្ខ ហេតុអ្វី មិនធ្វើលោកទាំងអស់ឲ្យបានសេចក្ដីសុខ ។ ប្រសិនបើព្រហ្មជាឥស្សរៈនោះ ជាប្រធាន ជាម្ចាស់លើភូតរបស់ពួកសត្វ ក្នុងលោកទាំងអស់ ហេតុអ្វី ក៏ធ្វើលោកឲ្យវិនាស ដោយកលឧបាយនិងការញាំញី ដោយការពោលពាក្យកុហក ដែលមិនមែនជាធម៌ ។

សចេ ហិ សោ ឥស្សរោ សព្វលោកេ
ព្រហ្មាបហូ ភូតបតី បជានំ
អធម្មិកោ ភូតបតី អរិដ្ឋ
ធម្មេ សតី សោ វិទហី អធម្មំ ។
កីដា បដង្គា ឧរគា ច ភិង្គា
ហន្ត្វា កិមី សុជ្ឈតិ មក្ខិកា ច
ឯតេ ហិ ធម្មា អនរិយរូបា
កម្ពោជកានំ វិតថា ពហូនំ ។
[៣៧៩] សចេ ហិ សោ សុជ្ឈតិ យោ ហណាតិ
ហតោបិ សោ សគ្គមុបេតិ ឋានំ
ភោវាទិ ភោវាទិនមារយេយ្យុំ
យេ វាបិ តេសំ អភិសទ្ទហេយ្យុំ ។
នេវ មិគា ន បសុនោបិ គាវោ
អាយាចន្តិ អត្តវធាយ កេចិ
វិប្ផន្ទមាណា ឥធ ជីវិកត្ថា
យញ្ញេសុ ចាណោ បសុមារភន្តិ ។

ប្រសិនបើព្រហ្ម ជាឥស្សរៈនោះជាប្រធាន ជាម្ចាស់លើភូតរបស់ពួកសត្វក្នុងលោកទាំងអស់ ម្នាលអរិដ្ឋ ព្រហ្មជាម្ចាស់លើភូតមិនប្រកបដោយធម៌ទេ ព្រោះកាលបើធម៌មាន បែរជាចាត់ចែងអធម៌វិញ ។ បុគ្គលសម្លាប់កណ្តូប កន្ទុំរុយ ពស់ កង្កែប ដង្កូវរុយ ទើបឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ ឯធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌របស់ពួកជនអ្នកនៅក្នុងដែនកម្ពុជៈដ៏ច្រើន ជាធម៌មានសភាពមិនប្រសើរ ជាធម៌មិនពិត ។

[៣៧៩] ប្រសិនបើអ្នកសម្លាប់នោះ បរិសុទ្ធ ឬអ្នកដែលត្រូវសម្លាប់នោះ ទៅកាន់ឋានសួគ៌បាន ពួកព្រាហ្មណ៍ គប្បីសម្លាប់ពួកព្រាហ្មណ៍ ឬសម្លាប់ពួកជនអ្នកជឿពាក្យព្រាហ្មណ៍នោះ (មុន) ។ មិនមានពួកម្រឹគ មិនមានពួកសត្វចិញ្ចឹម ពួកគោណាមួយអង្វរឲ្យសម្លាប់ខ្លួនទេ សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ សុទ្ធតែញាប់ញ័រត្រូវការដោយជីវិត (ព្រោះថា) ជនទាំងឡាយ ប្រារព្ធនឹងសម្លាប់សត្វទាំងឡាយ នឹងសត្វចិញ្ចឹម ក្នុងយ័ញ្ញទាំងឡាយ ។

យូបុស្សនេ បសុពន្ធេ ច ពាលា
ចិត្រេហិ វណ្ណេហិ មុខំ នយន្តិ
អយម្បិ យូបោ កាមទុហោ បរត្ថ
ភវិស្សតិ សស្សតោ សម្បរាយេ ។
សចេ ច យូបេ មណិសង្ខមុត្តំ
ធញ្ញំ ធនំ រជតំ ជាតរូបំ
សុក្ខេសុ កដ្ឋេសុ នវេសុ ចាបិ
សចេ ទុហេ តិទិវេ សព្វកាមេ
តេវិជ្ជសង្ឃាវ បុថូ យជេយ្យុំ
ន ព្រាហ្មណា កិញ្ចិ ន យាជយេយ្យុំ ។
កុតោ ច យូបេ មណិសង្ខមុត្តំ
ធញ្ញំ ធនំ រជតំ ជាតរូបំ
សុក្ខេសុ កដ្ឋេសុ នវេសុ ចាបិ
កុតោ ទុហេ តិទិវេ សព្វកាមេ ។
សឋា ច លុទ្ធា ច បលុទ្ធពាលា
ចិត្រេហិ វណ្ណេហិ មុខំ នយន្តិ
អាទាយ អគ្គឹ មម ទេហិ វិត្តំ
តតោ សុខី ហោហិសិ សព្វកាមេ ។

ពួកបុគ្គលពាល រមែងបើកមាត់និយាយ ដោយហេតុទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ ក្នុងការលើកឡើងនូវសសរយ័ញ្ញៈ និងទីចងនៃសត្វបិញ្ចឹមថា សសរយ័ញ្ញនេះបង្ហូរសេចក្តីប្រាថ្នាដល់អ្នក ក្នុងបរលោក និងឲ្យសេចក្តីទៀងទាត់ក្នុងបរលោក ។ ប្រសិនបើបុគ្គលគប្បីបានកែវមណី ស័ង្ខ កែវមុក្តា ស្រូវ ទ្រព្យ ប្រាក់ និងមាស ក្នុងសសរយ័ញ្ញ ក្នុងឈើស្ងួត និងឈើស្រស់ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើសសរយ័ញ្ញ គប្បីបង្ហូរសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ក្នុងឋានសួគ៌ ពួកជនអ្នកចេះត្រៃវេទដ៏ច្រើនគប្បីបូជា បុគ្គលមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍មិនគប្បីបូជាតិចតួចទេ ។ កែវមណី ស័ង្ខ កែវមុក្តា ស្រូវ ទ្រព្យ ប្រាក់ មាស ក្នុងសសរយ័ញ្ញ ក្នុងឈើស្ងួត និងឈើស្រស់ នឹងមានពីណា សសរយ័ញ្ញនឹងបង្ហូរសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ក្នុងឋានសួគ៌ដូចម្តេចកើត ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកបោកប្រាស់ ចិត្តអាក្រក់ ជាពួកពាល ប្រលោមលោកតែងបើកមាត់និយាយដោយហេតុ ដ៏វិចិត្រថា អ្នកឯងចូរយកភ្លើងចុះ ហើយឲ្យទ្រព្យដល់យើង លំដាប់នោះ អ្នកឯងនឹងបាននូវសេចក្តីប្រាថ្នាគ្រប់យ៉ាង ហើយនឹងដល់នូវសេចក្តីសុខ ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

តមគ្គិហុត្តំ សរណំ បវិស្ស
ចិត្រេហិ វណ្ណេហិ មុខំ នយន្តិ
ឱរោបយិត្វា កេសមស្សុំ នខញ្ច
វេទេហិ វិត្តំ អតិគាឡ្ហយន្តិ ។
កាកា ឧលូកាវ រហោ លភិត្វា
ឯកំ សមានំ ពហុកា សមេច្ច
អន្នានិ ភុត្វា កុហកា កុហិត្វា
មុណ្ឌំ ករិត្វា យញ្ញបថោសជន្តិ ។
ឯវំ ហិ សោ វញ្ចិតោ ព្រាហ្មណេហិ
ឯកោ សមានោ ពហុកា សមេច្ច
តេ យោគយោគេន វិលុម្បមានា
ទិដ្ឋំ អទិដ្ឋេន ធនំ ហរន្តិ ។
អការិយា រាជូហិ វានុសិដ្ឋា
តទស្ស អាទាយ ធនំ ហរន្តិ
តេ តាទិសា ចោរសមា អសន្តា
វជ្ឈា ន ហញ្ញន្តិ អរិដ្ឋ លោកេ ។

ពួកព្រាហ្មណ៍ នាំបុគ្គលជាសរណៈ (ព្រះរាជានិងមហាមាត្រ) ចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់បូជាភ្លើងនោះ ក៏បើកមាត់ និយាយដោយហេតុដ៏វិចិត្រ ឲ្យកោរសក់ ពុកមាត់ កាត់ក្រចក ហើយគាបយកទ្រព្យដោយវេទទាំងឡាយ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកកុហកដ៏ច្រើន បានទាយកម្នាក់ ហើយក៏ចោមស៊ីបាយ ដូចជាក្អែកទាំងឡាយ ចោមចាប់មៀម ក្នុងទីស្ងាត់ កុហកធ្វើឲ្យរលីងហើយដាក់ចុះទៅក្នុងផ្លូវនៃយ័ញ្ញ ។ ទាយកតែម្នាក់នោះ ត្រូវពួកព្រាហ្មណ៍បញ្ឆោតហើយដោយអាការយ៉ាងនេះឯង ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះជាច្រើន ចោមប្លន់ដោយការប្រកបដោយឧបាយ ក៏នាំយកទ្រព្យដែលឃើញ ដោយទេវលោកដែលមិនឃើញសោះ ។ ដូចយ៉ាងពួករាជបុរស ដែលព្រះរាជាប្រើទៅហើយ ក៏នាំយកទ្រព្យនោះរបស់គេ ម្នាលអរិដ្ឋ ពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាកដដូច្នោះ ប្រហែលគ្នានឹងពួកចោរ ជាអសប្បុរស ជាបុគ្គលគួរសម្លាប់ តែគេមិនសម្លាប់ក្នុងលោក ។

ឥន្ទស្ស ពាហារសិ ទក្ខិណាតិ
យញ្ញេសុ ឆិន្ទន្តិ បលាសយដ្ឋឹ
តញ្ចេបិ សច្ចំ មឃវា ឆិន្នពាហុ
កេនស្ស ឥន្ទោ អសុរេ ជិនាតិ ។
តញ្ចេវ តុច្ឆំ មឃវា សមង្គី
ហន្តា អវជ្ឈោ បរមោ សុទេវោ
មន្តា ឥមេ ព្រាហ្មណា តុច្ឆរូបា
សន្ទិដ្ឋិកា វញ្ចនា ឯស លោកេ ។
មាលាគិរិ ហិមវា យោ ច វិជ្ឈា[១]
សុទស្សនោ និសភោ កាកនេរុ
ឯតេ ច អញ្ញេ ច នគា មហន្តា
ចិត្យា កតា យញ្ញករេភិមាហុ ។
យថាបការានិ ហិ ឥដ្ឋកានិ
ចិត្យា កតា យញ្ញករេភិមាហុ
ន បព្វតា ហោន្តិ តថាបការា
អញ្ញាទិសា អចលា ទិដ្ឋសេលា ។

១ ឱ. ម. គិជ្ឈា ។

ពួកព្រាហ្មណ៍បានកាត់ដើមចារ មកប្រើក្នុងវិធីយ័ញ្ញ (ប្រាប់ថានេះ) ជាដៃស្តាំរបស់ព្រះឥន្ទ្រ បើពាក្យនោះពិត ព្រះឥន្ទ្រទៅជាដាច់ដៃ ចុះព្រះឥន្ទ្រឈ្នះពួកអសុរ ដោយកម្លាំងដៃដូចម្តេច ។ ពាក្យនោះទទេសោះ ព្រះឥន្ទ្រនៅមានដើមដៃគ្រប់គ្រាន់ ជាទេវតាដ៏ប្រសើរ មិនមានអ្នកណាសម្លាប់បាន បានកម្ចាត់ពួកអសុរ មន្តទាំងឡាយនេះ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ មានសភាពជារបស់ទទេ នេះជាការបញ្ឆោត ដែលគេឃើញច្បាស់ ក្នុងលោក ។ ភ្នំមាលាគិរី ១ ភ្នំហិមពាន្ត ១ ភ្នំវិជ្ឈៈ ១ ភ្នំសុទស្សនៈ ១ ភ្នំនិសភៈ ១ ភ្នំកាកវេរុ ១ ភ្នំទាំងនុ៎ះក្តី ភ្នំធំ ៗ ឯទៀតក្តី ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ពោលថា ពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកបូជាយ័ញ្ញកសាងហើយដ៏វិចិត្រដូច្នេះ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ពោលថា ភ្នំទាំងឡាយ ដែលពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកបូជាយ័ញ្ញ កាន់យកឥដ្ឋទាំងឡាយ មានបការៈ យ៉ាងណា ធ្វើវិចិត្រហើយ ភ្នំទាំងឡាយមិនមែនមានបការៈដូច្នោះទេ ឯភ្នំទាំងឡាយ មិនដូចរបស់ដទៃទេ ជារបស់មិនកម្រើក ជាថ្មសុទ្ធដែលគេឃើញច្បាស់ ។

១៦៧

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

ន ឥដ្ឋកា ហោន្តិ សិលា ចិរេន
ន តត្ថ សញ្ជាយតិ អយោ ច លោហំ
យញ្ញញ្ច ឯតំ បរិវណ្ណយន្តា
ចិត្យា កតា យញ្ញករេភិមាហុ ។
អជ្ឈាយកំ មន្តគុណូបបន្នំ
តបស្សិនំ យាចយោគីតិជាហុ
តីរេ សមុទ្ទស្សុទកំ សជន្តំ
តំ សាគរជ្ឈោហរិ តេនបេយ្យោ ។
បរោសហស្សំបិ សមន្តវេទេ
មន្តូបបន្នេ នទិយោ វហន្តិ
ន តេន ព្យាបន្នរសូទកានិ
កស្មា សមុទ្ទោ អតុលោ អបេយ្យោ ។
យេ កេចិ កូបា ឥធ ជីវលោកេ
លោណូទកា កូបខណេហិ ខាតា
ន ព្រាហ្មណជ្ឈោហរណេន តេសុ
អាបោ អបេយ្យោ ទិរសញ្ញុភាហុ ។

ភ្នំទាំងឡាយ មិនមែនជាឥដ្ឋទេ ជាថ្មយូរយារហើយ ដែក មិនមែនកើតក្នុងឥដ្ឋនោះទេ លោហៈ ក៏មិនមែនកើត ក្នុងឥដ្ឋនោះដែរ ពួកព្រាហ្មណ៍កាលសរសើរនូវយ័ញ្ញនេះ បានពោលថា ភ្នំទាំងឡាយ ដែលពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកបូជាយ័ញ្ញ ធ្វើវិចិត្រហើយ ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ បានពោលនូវព្រាហ្មណ៍ អ្នករៀនមន្ត្រ បរិបូណ៌ដោយគុណនៃមន្ត្រមានតបៈ ថាជាអ្នកប្រកបដោយការសូម សាគរពន្ធិចព្រាហ្មណ៍នោះ ដែលកំពុងសាចទឹកនៃសមុទ្រលើច្រាំង ព្រោះហេតុនោះបានជាទឹកសមុទ្រនោះប្រៃ ផឹកមិនបាន ។ ស្ទឹងទាំងឡាយក្ជួចយកពួកព្រាហ្មណ៍អ្នកបរិបូណ៌ដោយវេទ បរិបូណ៌ដោយមន្ត្រច្រើនជាងពាន់នាក់ ទឹកទាំងឡាយមិនខូចរស ព្រោះហេតុនោះទេ សមុទ្រមិនមានអ្វីស្មើ មានរសប្រៃ ផឹកមិនបាន តើព្រោះហេតុអ្វី ។ អណ្តូងខ្លះ ក្នុងជីវលោកនេះ មានទឹកប្រៃដែលពួកជនអ្នកជីកអណ្តូងបានផឹកហើយ ម្នាលអ្នកដឹងរសដោយអណ្តាតទាំងពីរ ជនទាំងឡាយមិនពោលថា ទឹកក្នុងអណ្តូងទាំងនោះ មានរសប្រៃផឹកមិនបាន ព្រោះតែក្ជួចយកព្រាហ្មណ៍ទេ ។

បុរេ បុរត្ថា កា កស្ស ភរិយា
មនោ មនុស្ស អជនេសិ បុព្វេ
តេណាបិ ធម្មេន ន កោចិ ហីនោ
ឯវម្បិ វេស្សត្តរិកង្គ័មាហុ ។
ចណ្ឌាលបុត្តោបិ អធិច្ច វេទេ
ភាសេយ្យ មន្តេ កុសលោ មតីមា
ន តស្ស មុទ្ធា វិផលេយ្យ សត្តធា
មន្តា ឥមេ អត្តវធាយ កតា ។
វាចា កតា គិទ្ធិ កតា គហិតា
ទុម្មោចយា កាព្យបថានុបន្នា
ពាលាន ចិត្តំ វិសមេ និវិដ្ឋំ
តទប្បបញ្ញា អភិសទ្ទហន្តិ ។
សីហស្ស ព្យគ្ឃស្ស ច ទីបិនោ ច
ន វិជ្ជតី ចោរិសិយំ ពលេន
មនុស្សភាវេ ច គវំ បក្ខោ
ជាតី ហិ តេសំ អសមា សមានំ ។

តាំងពីមុនដំបូងមក ស្ត្រីណា ជាភរិយា របស់បុរសណា មនោបានញ៉ាំងមនុស្សឲ្យកើតឡើងក្នុងកាលមុន មិនមានអ្នកណាមួយ ជោកទាបជាងគ្នា ដោយធម៌នោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយបានពោលនូវការបែក (វណ្ណៈ) ដោយការលះបង់ (ធម៌នោះ) យ៉ាងនេះឯង ។ សូម្បីកូនចណ្ឌាល ជាអ្នកឈ្លាសវៃមានប្រាជ្ញា បានរៀនវេទទាំងឡាយ ពោលមន្តទាំងឡាយ ក្បាលនៃកូនជនចណ្ឌាលនោះ មិនបែកជា ៧ ភាគទេ មន្តទាំងនេះពួកព្រាហ្មណ៍ធ្វើហើយ ដើម្បីសម្លាប់ខ្លួន ។ វាចាកុហក ពួកព្រាហ្មណ៍បានតាក់តែងហើយ ការចង់បាន ពួកព្រាហ្មណ៍បានតាក់តែងកាន់យកហើយ កើតឡើងតាមគន្លងនៃកាព្យឃ្លោង ដែលគេស្រាយបានដោយក្រ ចិត្តរបស់បុគ្គលពាលទាំងឡាយជឿស៊ប់ក្នុងអំពើមិនស្មើ បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា រមែងជឿពាក្យនោះ ។ ព្រាហ្មណ៍ មិន (ប្រកប) ដោយកម្លាំងដ៏មាំ ដូចកម្លាំងនៃរាជសីហ៍ ខ្លាធំ និងខ្លាដំបង មនុស្សភាព (របស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ត្រូវយល់ថា ដូចគោដែរ ព្រោះជាតិរបស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ស្មើ (ដោយគោ) ស្មើដោយសីហៈជាដើម ។

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

សចេ ច រាជា បឋវឹ វិជិត្វា
សជីវវា អស្សវា ចារិសជ្ជោ
សយមេវ សោ សត្តុសង្ឃំ វិជេយ្យ
តស្សប្បជា និច្ច សុខី ភវេយ្យ ។
ខត្តិយមន្តា ច តយោ ច វេទា
អត្ថេន ឯតេ សមកា ភវន្តិ
តេសញ្ច អត្ថំ អវិនិច្ឆិនិត្វា
ន ពុជ្ឈតិ ឱឃបថំវ ឆន្នំ ។
ខត្តិយមន្តា ច តយោ ច វេទា
អត្ថេន ឯតេ សមកា ភវន្តិ
លាភោ អលាភោ យសោ អយសោ ច
សព្វេវ តេសំ ចតុន្នញ្ច ធម្មា ។
យថាបិ ឥណ្ណា ធនធញ្ញហេតុ
កម្មានិ ការេន្តិ បុថូ បថព្យា
តេវិជ្ជសង្ឃាបិ តថេវ អជ្ជ
កម្មាតិ ការេន្តិ បុថូ បថព្យា ។

ប្រសិនបើព្រះរាជាឈ្មោះផែនដី ប្រកបដោយអាមាត្យមានអ្នកស្តាប់បង្គាប់ មានបរិស័ទ ព្រះរាជានោះ គប្បីឈ្នះពួកសត្រូវដោយព្រះអង្គឯង ប្រជាជនរបស់ព្រះរាជានោះ គប្បីបានសេចក្តីសុខជានិច្ច ។ មន្តរបស់ក្សត្រិយ៍ និងវេទទាំង ៣ នេះ ស្មើគ្នាដោយអត្ថ (តែក្សត្រិយ៍ក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី) មិនបានវិនិច្ឆ័យ នូវអត្ថនៃមន្តនិងវេទទាំងនោះទេ ទាំងមិនដឹងដូចបុគ្គលកាលមិនដឹងផ្លូវ ដែលកំបាំងដោយទឹក ។ មន្តរបស់ក្សត្រិយ៍ និងវេទទាំង ៣ នេះ ស្មើគ្នាដោយអត្ថ លាភ ឥតលាភ យសនិងឥតយសទាំងអស់នេះជាធម៌របស់វណ្ណៈទាំង ៤ នោះ ។ ពួកគហបតី ជាច្រើនលើផែនដី ញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យធ្វើការងារទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែទ្រព្យ និងស្រូវយ៉ាងណា សូម្បីពួកអ្នកមានត្រៃវេទ ជាច្រើនលើផែនដី ក៏ញ៉ាំងបុគ្គលឲ្យធ្វើការងារទាំងឡាយ ក្នុងថ្ងៃនេះ យ៉ាងនោះដែរ ។

ឥព្ភេហិ ឯតេ សមកា ភវន្តិ
និច្ចុស្សុកា កាមគុណេសុ យុត្តា
កម្មានិ ការេន្តិ បុថូ បថព្យា
តទប្បបញ្ញា និរសញ្ញុរា តេ ។

[៣៨០] កស្ស ភេរី មុទិង្គា ច សង្ខា បណវទិន្ទិមា[១]
បុរតោ បដិបន្នានិ ហាសយន្តា រថេសភំ ។
កស្ស កញ្ចនបដ្ដេន បុថុនា វិជ្ជុវណ្ណិនា
យុវា កាលាបសន្នទ្ធោ កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
ឧក្កាមុខេ បហដ្ឋំវ ខទិរង្គារសន្និភំ
មុខំ ចារុវិភាតិ កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។
កស្ស ជម្ពោនទំ ឆត្តំ សសលាកំ មនោរមំ
អាទិច្ចរំសាវរណំ កោ ឯតិ សិរិយា ជលំ ។

---

១ អដ្ឋកថាយំ បន បណវទេណ្ឌិមាតិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ស្មើគ្នានឹងគហបតី ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយជាច្រើនលើផែនដី ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយជានិច្ច ប្រកបក្នុងកាមគុណទាំងឡាយ តែងញុំាងបុគ្គលឲ្យធ្វើការងារទាំងឡាយ ម្នាលអរិដ្ឋ អ្នកដឹងរសដោយអណ្តាតទាំងពីរ ព្រោះហេតុនោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកឥតបញ្ញា ។

[៣៨០] (ព្រះបាទសាគរព្រហ្មទត្ត...) ស្គរធំ សម្ភោរ ស័ង្ខ ស្គរជ័យ និងស្គរទ័ព របស់អ្នកណា ដែលដើរខាងមុខ ហើយញុំាងព្រះរាជាដ៏ប្រសើរក្នុងរថឲ្យរីករាយ ។ (សម្បុរមុខ) របស់អ្នកណា (ដ៏រុងរឿង) ដោយដំបារមាសដ៏ក្រាស់ មានពន្លឺដូចផ្លេកបន្ទោរ អ្នកណា នៅកំលោះ ប្រដាប់ដោយបំពង់ព្រួញ រុងរឿងដោយសិរី ហើយដើរមក ។ មុខអ្នកណាស្រស់បស់ដូចមាសឆ្អិន លើមាត់ជើងក្រាន ឬប្រាកដស្មើដោយរងើកនៃឧសគគីរ អ្នកណារុងរឿងដោយសិរីហើយដើរមក ។ ឆ័ត្ររបស់បុគ្គលណាជាវិការៈនៃមាសជម្ពូនទៈ ប្រកបដោយឆ្អឹងជាទីរីករាយនៃចិត្ត ជាគ្រឿងបិទបាំងរស្មីនៃព្រះអាទិត្យ អ្នកណា រុងរឿងដោយសិរីហើយដើរមក ។

១៧១

មហានិបាតេ ឆដ្ឋំ ភូរិទត្តជាតកំ

កស្ស អង្កំ បរិគ្គយ្ហ វាលវីជនិមុត្តមំ
ឧភតោ វរបញ្ញស្ស មុទ្ធនិ ឧបរូបរិ ។
កស្ស បេក្ខុណហត្ថានិ ចិត្រានិ ច មុទូនិ ច
សុវណ្ណមណិទណ្ឌានិ ចរន្តិ ឧភតោមុខំ ។
ខទិរង្គារវណ្ណាភា ឧក្កាមុខបហំសិតា
កស្សេតេ កុណ្ឌលា វគ្គូ សោភន្តិ ឧភតោ មុខំ
កស្ស វាតេន ឆុបិតា សិនិទ្ធគ្គាមុទុ កាឡិកា
សោភយន្តិ នលាតន្តំ នភា វិជ្ជុរិវុគ្គតា ។
កស្ស ឯតានិ អក្ខីនិ អាយតានិ បុថូនិ ច
កោ សោភតិ វិសាលក្ខោ កស្សេតំ ឧណ្ណជំ មុខំ
កស្សេតេ លបនជាតា សុទ្ធា សង្ខវរូបមា
ភាសមានស្ស សោភន្តិ ទន្តា កុប្បិលសាទិសា ។
កស្ស លាខារសសមា ហត្ថបាទា សុខេ ឋិតា
កោ សោ តិម្ពោដ្ឋសម្បន្នោ ទិវា សុរិយោវ សោភតិ ។
ហិមច្ចយេ ហិមវតោ ព្រហាសាលោវ បុប្ផិតោ
កោ សោ ឱទាតបាវារោ ជយំ ឥន្ទោវ សោភតិ ។

អង្គ (អ្នកកាន់ផ្ចិត) បានកាន់យកវាលវិជនីដ៏ឧត្តម ខាងលើក្បាលទាំងពីរខាង នៃបុគ្គលមានបញ្ញាដ៏ប្រសើរណា ។ បាច់នៃកន្ទុយក្ងោក ដ៏វិចិត្រផង ទន់ផង មានដងជាវិការៈនៃមាសនិងកែវមណី ប្រព្រឹត្តទៅទាំងពីរខាងមុខ របស់បុគ្គលណា ។ កុណ្ឌលទាំងឡាយនេះ ដ៏ល្អមានពន្លឺដូចជាពណ៌រងើកភ្លើងនៃឧសគគីរ ដ៏ភ្លឺលើមាត់ជើងក្រាន រមែងរុងរឿងទាំងពីរខាងមុខរបស់បុគ្គលណា ។ សក់របស់បុគ្គលណា មានចុងដ៏ស្និទ្ធ ទន់ ខ្មៅ ត្រូវខ្យល់បក់ហើយ ក៏ញុំាងទីបំផុតនៃថ្ងាសឲ្យល្អ ដូចជាផ្ទៃកបន្ទោរដែលចេញអំពីមេឃ ។ ភ្នែកទាំងនេះវែងធំរបស់អ្នកណា អ្នកណាមានភ្នែកទូលាយសម មុខនេះរបស់អ្នកណា ភ្លឺថ្លុះដូចកញ្ចក់មាស មាត់នេះរបស់អ្នកណាដ៏ស្អាត ដូចជាស័ង្ខដ៏ប្រសើរ ធ្មេញរបស់បុគ្គលណា កាលនិយាយឡើងដូចជាផ្កាមណ្ឌាក្រពុំ ។ ដៃនិងជើងទាំងឡាយ របស់អ្នកណា ដូចជាទឹកល័ក្ត តាំងនៅក្នុងសេចក្តីសុខ អ្នកណា មានរិមបបូមាត់ដូចផ្លែបាស ដ៏ល្អដូចជាព្រះអាទិត្យក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ អ្នកណា មានសំពត់បាវារៈដ៏សដូចដើមរាំងដ៏ធំមានផ្ការីកហើយ ក្នុងព្រៃហិមពាន្តក្នុងកាលដែលកន្ទងទៅនៃទឹកសន្សើម ល្អដូចព្រះឥន្ទ្រដែលមានជ័យជម្នះ ។

សុវណ្ណបីឡ្យកាកិណ្ណំ មណិទណ្ឌវិចិត្តកំ
កោ សោ បរិសមោគ្គយ្ហ អំសេ ឧគ្គំ បមុញ្ចតិ ។
សុវណ្ណវិកតា ចិត្រា សុកតា ចិត្រសិព្វិនី
កោ សោ ឱមុញ្ចតេ ចាជា ឯមោ កត្វា មហេសិនោ ។
[៣៨១] ឯតរជ្ជស្ស តេ ជាតា ឥទ្ធិមន្តោ យសស្សិនោ
សមុទ្ទជាយ ឧប្បន្នា ឯតេ ជាតា មហិទ្ធិកាតិ ។

ភូរិទត្តជាតកំ ឆដ្ឋំ ។

អ្នកណានៅក្នុងបរិស័ទដោះដាវនៅលើស្មា ដែលមានដងដ៏វិចិត្រដោយកែវមណី ដ៏ដេរដាសដោយពកជាវិការៈនៃមាស ។ អ្នកណាដោះស្បែកជើង ដែលប៉ាក់ដោយមាស វិចិត្រដោយកែវ ៧ ប្រការ ដេរដោយសូត្រដ៏វិចិត្រ រចនាល្អហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតាបសអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ។

[៣៨១] (តាបស ជាបិតា...) នាគទាំងនោះ ជានាគមានឫទ្ធិ មានយស ជាកូននៃព្រះបាទធតរដ្ឋ កើតអំពីនាងសមុទ្ទជា នាគទាំងនេះ សុទ្ធតែជានាគមានឫទ្ធិច្រើន ។

ចប់ ភូរិទត្តជាតក ទី ៦ ។

ចន្ទកុមារជាតកំ[១]

[៣៨២] រាជាសិ លុទ្ទកកម្មោ[២]
ឯករាជា បុប្ផវតិយាយំ
សោ បុច្ឆិ ព្រហ្មពន្ធុំ
ខណ្ឌហាលំ បុរោហិតំ មុឡ្ហំ
សគ្គានមគ្គមាចិក្ខ
ត្វមសិ ព្រាហ្មណ ធម្មវិនយកុសលោ
យថា ឥតោ វជន្តិ សុគតឹ
នរា បុញ្ញានិ កត្វាន ។

[៣៨៣] អតិទានំ ទទត្វាន
អវជ្ឈេ ទេវ ឃាតេត្វា
ឯវំ វជន្តិ សុគតឹ
នរា បុញ្ញានិ កត្វាន ។

[៣៨៤] កឹ បនេតំ អតិទានំ
កេ ច អវជ្ឈា ឥមស្មឹ លោកស្មឹ
ឯតញ្ច ខោ នោ អក្ខាហិ
យជិស្សាមិ ទទាមិ ទានានិ ។

---

១ ឱ. ម. ខណ្ឌហាលជាតកំ ។ ២ ឱ. លុទ្ទកម្មោ ។ ម. លុទ្ទកប្បោសិ ។

ចន្ទកុមារជាតក

[៣៨២] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះបាទឯករាជ អ្នកមានអំពើអាក្រក់ នៅក្នុងក្រុងបុប្ផវតីនោះ សួររកផ្លូវទៅព្រហ្មលោក នឹងបុរោហិត ឈ្មោះខណ្ឌហាល ជាពូជពង្សព្រហ្ម ជាមនុស្សល្ងង់វង្វេងថា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នកជាមនុស្សឈ្លាសក្នុងធម៌វិន័យ សូមអ្នកប្រាប់ផ្លូវឋានសួគ៌ តាមទំនងដែលពួកជនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ហើយចេញចាកលោកនេះ ទៅកាន់សុគតិដូច្នោះ ។

[៣៨៣] (ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍បុរោហិតទូលថា) បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកជនធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ឲ្យទានដ៏ក្រៃលែង សម្លាប់បុគ្គលដែលមិនគួរសម្លាប់ទាំងឡាយ ហើយទៅកាន់សុគតិយ៉ាងនេះ ។

[៣៨៤] (ព្រះបាទឯករាជ...) ទានដ៏ក្រៃលែងនុ៎ះ ដូចម្តេច ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលទាំងឡាយ ដូចម្តេច ដែលមិនគួរសម្លាប់ ចូរអ្នកប្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់យើង យើងនឹងបូជា នឹងឲ្យទានទាំង-ឡាយ ។

[៣៨៥] បុត្តេហិ ទេវ យជិតព្វំ
មហេសីហិ នេគមេហិ ច
ឧសភេហិ អាជានិយេហិ ចតូហិ
សព្វចតុក្កេន ទេវ យជិតព្វំ ។

[៣៨៦] តំ សុត្វា អន្តេបុរេ
កុមារា មហេសិយោ ច ហញ្ញន្តុ
ឯកោ អហោសិ និគ្ឃោសោ
ភេស្មា អច្ចុគ្គតោ សទ្ទោ ។

[៣៨៧] គច្ឆថ វទេថ កុមារេ
ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច ភទ្ទសេនញ្ច
សុរញ្ច វាមគោត្តញ្ច
បចុរា កិរ ហោថ យញ្ញត្ថាយ ។

[៣៨៨] កុមារិយោបិ វទេថ
ឧបសេនញ្ច កោកិលញ្ច
មុទិតញ្ច នន្ទញ្ចាបិ កុមារិកំ
បចុរា កិរ ហោថ យញ្ញត្ថាយ ។

[៣៨៥] (ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍...) បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គគប្បីបូជា ដោយព្រះរាជបុត្រទាំងឡាយផង ដោយព្រះអគ្គមហេសីទាំងឡាយផង ដោយអ្នកនិគម (សេដ្ឋី) ទាំងឡាយផង បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គគប្បីបូជា ដោយគោឧសភ សេះអាជា-នេយ្យបួន ៗ ដោយពួកសត្វបួន ៗ ទាំងអស់ ។

[៣៨៦] សំឡេងគឹកកងតែមួយ សំឡេងគួរខ្លាច លាន់ឮឡើងក្នុងវាំង ព្រោះឮព្រះរាជឱង្ការនោះថា ព្រះកុមារទាំងឡាយ និងព្រះអគ្គ-មហេសីទាំងឡាយ ត្រូវសម្លាប់ ។

[៣៨៧] (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងឡាយ ចូរទៅប្រាប់កុមារទាំងឡាយ គឺចន្ទកុមារ ១ សុរិយកុមារ ១ ភទ្ទសេនកុមារ ១ សុរកុមារ ១ វាមគោត្តកុមារ ១ ថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញ ។

[៣៨៨] អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រាប់កុមារីទាំងឡាយ គឺកុមារីឈ្មោះ ឧបសេនា ១ កោកិលា ១ មុទិតា ១ នន្ទា ១ ថា នាងទាំង-ឡាយ ចូរមកជួបជុំគ្នា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញ ។

[៣៨៩] វិជយម្បិ មយ្ហំ មហេសឹ
ឯរាវតឹ កេសិនឹ សុនន្ទញ្ច
លក្ខណរូបបន្នា
បចុរា ភិរ ហោថ យញ្ញត្ថាយ ។

[៣៩០] គហបតយោបិ វេទេថ
បុណ្ណមុខំ ភទ្ទិយំ សិង្គាលញ្ច
វឌ្ឍញ្ចាបិ គហបតឹ
បចុរា ភិរ ហោថ យញ្ញត្ថាយ ។

[៣៩១] តេ តត្ថ គហបតយោ អវោចយឹសុ
សមាគតា បុត្តទារបរិកិណ្ណា
សព្វេ សិខិនោ ទេវ ករោហិ
អថវា នោ ទាសេ សាវេហិ ។

[៣៩២] អភយង្ករម្បិ[១] មេ ហត្ថឹ នាឡាគិរឹ អច្ចុគ្គតំ (វរុណទន្តំ)
អានេថ ខោ តេ ខិប្បំ យញ្ញត្ថាយ ភវិស្សតិ ។
អស្សរតនម្បិ មេ កេសឹ សុរាមុខំ បុណ្ណកំ វិនតកញ្ច
អានេថ ខោ តេ ខិប្បំ យញ្ញត្ថាយ ភវិស្សតិ ។

---

១ ម. អភរិករំបិ ។

[៣៨៩] អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រាប់មហេសីអញ គឺនាងវិជយា ១ នាងឯរាវតី ១ នាងកេសិនី ១ នាងសុនន្ទា ១ ដែលជាស្ត្រីបរិបូណ៌ដោយលក្ខណៈដ៏ប្រសើរថា នាងទាំងឡាយ ចូរមកជួបជុំគ្នាដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញ ។

[៣៩០] អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រាប់គហបតីទាំងឡាយ គឺគហបតីឈ្មោះបុណ្ណមុខៈ ១ ភទ្ទិយៈ ១ សិង្គាលៈ ១ វឌ្ឍៈ ១ ថា ចូរអ្នកទាំងឡាយ មកចួបជុំគ្នា ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញ ។

[៣៩១] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកគហបតីទាំងនោះ មកជួបជុំគ្នាដេរដាសដោយកូននិងប្រពន្ធក្នុងទីនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គ ធ្វើយើងខ្ញុំទាំងអស់ឲ្យមានជុកលើក្បាលវិញពុំនោះសោត សូមព្រះអង្គប្រកាសនូវយើងខ្ញុំថាជាទាសៈ ។

[៣៩២] (ព្រះរាជា...) អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំមកនូវដំរីរបស់អញឈ្មោះអភយង្ករៈ ១ នាឡាគិរី ១ អច្ចុគ្គតៈ ១ (ឈ្មោះវរុណទន្តៈ) ១ ដំរីទាំង-ឡាយនោះ នឹងជាសត្វដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញយ៉ាងឆាប់ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំមកនូវសេះកែវរបស់អញគឺសេះឈ្មោះកេសី ១ សុរាមុខៈ ១ បុណ្ណកៈ វិនតកៈ ១ សេះទាំងឡាយនោះ នឹងជាសត្វដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការបូជាយ័ញ្ញយ៉ាងឆាប់ ។

ឧសភម្បិ មេ យូថបតឹ

អនោជំ និសភំ គវម្បតឹ

តេបិ មយ្ហំ អានេថ សម្មុខា ករោន្តុ សព្វំ

យជិស្សាមិ ទទាមិ ទានានិ ។

សព្វំបិ បដិយាទេថ

យញ្ញំ បន ឧគ្គតម្ហិ សុរិយម្ហិ

អាណាបេថ ចន្ទកុមារេ

អភិរមន្តុ ឥមំ រត្តឹ ។

សព្វំបិ ឧបដ្ឋបេថ

យញ្ញំ បន ឧគ្គតម្ហិ សុរិយម្ហិ

វេទេថទានិ កុមារេ

អជ្ជ ខោ បច្ឆិមា រត្តិ ។

[៣៩៣] តំ តំ មាតា អវោច

រោទន្តី អាគតា វិមានតោ

យញ្ញោ កិរ តេ បុត្ត

ភវិស្សតិ ចតូហិ បុត្តេហិ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំយកគោឧសភទាំងនោះរបស់អញ គឺគោឧសភឈ្មោះយូថបតិ ១ អនោជៈ ១ និសភៈ ១ គវម្បតិ ១ មកដល់អញ ជនទាំងឡាយ ចូរធ្វើកិច្ចការទាំងពួង ក្នុងទីចំពោះមុខអញ នឹងបូជា នឹងឲ្យទានទាំងឡាយ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរតាក់តែងគ្រឿងបូជាគ្រប់មុខ កាលបើព្រះអាទិត្យ រះឡើងហើយ អញនឹងបូជា អ្នកទាំងឡាយ ចូរប្រាប់ពួកកុមារមានចន្ទកុមារជាដើមថា កុមារទាំងឡាយ ចូររីករាយអស់ ១ យប់នេះចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរតម្កល់ទុកនូវគ្រឿងយ័ញ្ញគ្រប់មុខ កាលបើព្រះអាទិត្យ រះឡើង អញនឹងបូជា អ្នកទាំង-ឡាយ ចូរប្រាប់កុមារទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ថា រាត្រីថ្ងៃនេះឯង ជារាត្រីបំផុត ។

[៣៩៣] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ព្រះរាជមាតា (ព្រះបាទឯករាជ) ទ្រង់ព្រះកន្សែង ទ្រង់ស្តេចមកអំពីវិមាន ទ្រង់មានព្រះរាជសវនីយ៍សួរនូវសេចក្តីនោះ នឹងព្រះរាជានោះថា នៃកូន ឮថា កូនឯងនឹងបូជាយ័ញ្ញ ដោយព្រះរាជបុត្រទាំង ៤ នាក់មែនឬ ។

[៣៩៤] សព្ពេបិ មយ្ហំ បុត្តា ចត្តា
ចន្ទស្មឹ ហញ្ញមានស្មឹ
បុត្តេហិ យញ្ញំ យជិត្វាន
សុគតឹ សគ្គំ គមិស្សាមិ ។

[៣៩៥] មា តំ បុត្ត សទ្ទហេសិ
សុគតិ កិរ ហោតិ បុត្តយញ្ញេន
និរយានេសោ មគ្គោ
នេសោ មគ្គោ ហិ សគ្គានំ ។
ទានានិ ទេហិ កោណ្ឌញ្ញ
អហឹសា សព្វភូតភព្យានំ
ឯស មគ្គោ សុគតិយា
ន ច មគ្គោ បុត្តយញ្ញេន ។

[៣៩៦] អាចរិយានំ វចនា
ឃាតិស្សំ ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច
បុត្តេហិ យជិត្វា ទុច្ចជេហិ
សុគតឹ សគ្គំ គមិស្សាមិ ។

មហានិបាត ចន្ទកុមារជាតក ទី ៧

[៣៩៤] (ព្រះបាទឯករាជ...) កាលបើខ្ញុំសម្លាប់ចន្ទកុមារហើយ បុត្ររបស់ខ្ញុំទាំងអស់ ក៏ខ្ញុំលះបង់ ដើម្បីបូជាយ័ញ្ញដែរ លុះខ្ញុំបូជាដោយបុត្រទាំងឡាយហើយ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់សុគតិសួគ៌

[៣៩៥] (ព្រះរាជមាតា...) ម្នាលកូន អ្នកកុំជឿខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះថា សុគតិបានដោយការបូជាបុត្រឡើយ ផ្លូវហ្នឹង ជាផ្លូវទៅកាន់នរក មិនមែនជាផ្លូវទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ ។ ម្នាលកូនកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ចូរអ្នកឲ្យទានទាំងឡាយ (អ្នក) កុំបៀតបៀនសព្វសត្វដែលកើតហើយនឹងត្រូវកើតឡើយ នេះជាផ្លូវនៃសុគតិ ផ្លូវ (នៃសុគតិ) មិនមែនបានដោយការបូជាបុត្រទេ ។

[៣៩៦] (ព្រះបាទឯករាជ...) ខ្ញុំនឹងសម្លាប់ចន្ទកុមារផង សុរិយកុមារផង តាមពាក្យខណ្ឌហាលអាចារ្យ បូជាបុត្រទាំងឡាយដែលគេលះបង់បានដោយកម្រហើយ នឹងទៅកាន់សុគតិសួគ៌ ។

[៣៩៧] តំ តំ បិតាបិ អវច
វេសន្តិ ឱរសំ សកំ បុត្តំ
យញ្ញោ កិរ តេ បុត្ត
ភវិស្សតិ ចតូហិ បុត្តេហិ ។
[៣៩៨] សព្វេបិ មយ្ហំ បុត្តា ចត្តា
ចន្ទស្មិំ ហញ្ញមានស្មិំ
បុត្តេហិ យញ្ញំ យជិត្វាន
សុគតិំ សគ្គំ គមិស្សាមិ ។
[៣៩៩] មា តំ បុត្ត សទ្ទហេសិ
សុគតិ កិរ ហោតិ បុត្តយញ្ញេន
និរយានេសោ មគ្គោ
នេសោ មគ្គោ ហិ សគ្គានំ ។
ទានានិ ទេហិ កោណ្ឌញ្ញ
អហឹសា សព្វភូតភព្យានំ
ឯស មគ្គោ សុគតិយា
ន ច មគ្គោ បុត្តយញ្ញេន ។

[៣៩៧] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ចំណែកខាងព្រះវសវត្តី ជាព្រះរាជបិតាត្រាស់សួរហេតុនោះ ចំពោះព្រះបាទឯករាជ ជារាជបុត្រកើតអំពីព្រះឱរានោះថា ម្នាលកូនឰថា អ្នកនឹងបូជាយ័ញ្ញដោយបុត្រទាំង ៤ មែនឬ ។

[៣៩៨] (ព្រះបាទឯករាជ...) កាលបើខ្ញុំសម្លាប់ចន្ទកុមារ (បូជា) ហើយ បុត្រទាំងឡាយទាំងអស់ ក៏ខ្ញុំលះបង់ដែរ ខ្ញុំបូជាយ័ញ្ញដោយបុត្រទាំងឡាយហើយ នឹងទៅកាន់សុគតិសួគ៌ ។

[៣៩៩] (ព្រះរាជបិតា...) ម្នាលកូន អ្នកកុំជឿខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ថា សុគតិមាន ដោយការបូជាបុត្រឡើយ ផ្លូវហ្នឹងជាផ្លូវទៅកាន់នរកទេ មិនមែនជាផ្លូវទៅកាន់ឋានសួគ៌ទេ ។ ម្នាលកូនកោណ្ឌញ្ញគោត្រ ចូរអ្នកឲ្យទានទាំងឡាយ (អ្នក) កុំបៀតបៀនសព្វសត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ នឹងត្រូវកើតនេះជាផ្លូវនៃសុគតិ ផ្លូវ (នៃសុគតិ) មិនមែនបានដោយការបូជាបុត្រទេ ។

[៤០០] អាចរិយានំ វចនា

ឃាតិស្សំ ចន្ទញ្ច សុរិយញ្ច

បុត្តេហិ យជិត្វា ទុច្ចជេហិ

សុគតឹ សគ្គំ គមិស្សាមិ ។

[៤០១] ទានានិ ទេហិ កោណ្ឌញ្ញ

អហឹសា សព្វភូតភព្យានំ

បុត្តបរិវុតោ តុវំ

រដ្ឋំ ជនបទញ្ច បាលេហិ ។

[៤០២] មា នោ ទេវ អវធិ

ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌាហាលស្ស

អបិ និគឡពន្ធកាបិ

ហត្ថី អស្សេ ច បាលេម ។

មា នោ ទេវ អវធិ

ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌាហាលស្ស

អបិ និគឡពន្ធកាបិ

ហត្ថិឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។

[៦០០] (ព្រះបាទឯករាជ...) ខ្ញុំនឹងសម្លាប់ចន្ទកុមារផង សុរិយកុមារផង តាមពាក្យនៃខណ្ឌហាលអាចារ្យ ខ្ញុំបូជាបុត្រទាំងឡាយដែលគេលះបង់ បានដោយកម្រ ហើយនឹងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ ។

[៦០១] (ព្រះរាជបិតា...) ម្នាលកូន កោណ្ឌញ្ញគោត្រ អ្នកចូរឲ្យទានទាំងឡាយ (អ្នក) កុំបៀតបៀនសព្វសត្វដែលកើតហើយនឹងត្រូវកើតទាំងឡាយឡើយ អ្នកចូរជាមនុស្ស ដែលកូនទាំងឡាយចោមរោមហើយ រក្សាដែននិងជនបទចុះ ។

[៦០២] (ចន្ទកុមារ...) បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលបង្គំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទូលបង្គំទាំងឡាយឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ចុះ ចំណែកខាងទូលបង្គំទាំងឡាយ សូមជាអ្នកជាប់ចំណង ហើយឃ្វាលដំរីនិងសេះ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គ ព្រះរាជទានទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ចុះ ចំណែកខាង ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំង-ឡាយ សូមជាអ្នកជាប់ចំណងហើយ នឹងចោលអាចម៍ដំរី ។

មា នោ ទេវ អវធិ
ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
អស្សឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។
មា នោ ទេវ អវធិ
ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
យស្ស ហោន្តិ តវ កាមា
អបិ រដ្ឋា បព្វាជិតា ភិក្ខាចរិយំ ចរិស្សាម ។

[៤០៣] ទុក្ខំ ខោ មេ ជនយិត្ថ
វិលបន្តា ជីវិតស្ស កាមាហិ
មុញ្ចថទានិ កុមារេ
អលំបិ មេ ហោតុ បុត្តយញ្ញេន ។

[៤០៤] បុព្វេវ ខោសិ មេ វុត្តោ
ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ ចេតំ
អថ នោ ឧបក្ខតស្ស យញ្ញស្ស
កស្មា ករោសិ វិក្ខេបំ ។

បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ចុះ ចំណែកខាងទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ សូមជាអ្នកជាប់ចំណងហើយ នឹងចោលអាចម៍សេះ ។ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គ កុំសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ចុះ ព្រះអង្គមានប្រាថ្នា (ដើម្បីព្រះរាជទាន) ដល់ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ណា សូមទ្រង់ព្រះរាជទានទូលបង្គំ ជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ពុំនោះសោត នឹងសូមព្រះអង្គបំបរបង់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ចេញចាកដែន ក៏ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងត្រាច់ទៅកាន់ភិក្ខាចារ ។

[៤០៣] (ព្រះបាទឯករាជ...) អ្នកទាំងឡាយ បង្កើតទុក្ខដល់យើងខ្លាំងណាស់ អ្នកទាំងឡាយ យំស្រែក ព្រោះតែចង់បានជីវិតឥឡូវនេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ លែងកុមារទាំងឡាយទៅ ការបូជាយ័ញ្ញដោយកូនរបស់អញ ល្មមលើកលែងចុះ ។

[៤០៤] (ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍)ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំក្រាបទូលព្រះអង្គតាំងពីដើមមកថា ការបូជាយ័ញ្ញនុ៎ះ ជាអំពើធ្វើបានដោយកម្រផង មិនងាយនឹងធ្វើឲ្យកើតឡើងបានផង កាលបើគ្រឿងយ័ញ្ញដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំប្រុងប្រៀបស្រេចហើយ ហេតុអ្វីព្រះអង្គធ្វើឲ្យខានទៅវិញ ។

១៨១

សព្វេ វជន្តិ សុគតឹ
យេ យជន្តិ យេបិ ចេវ យជាបេន្តិ[១]
យេ ចាបិ អនុមោទន្តិ
យជន្តានំ ឯទិសំ មហាយញ្ញំ ។

[៤០៨] អថ កិស្ស ច នោ បុព្វេ
សោត្ថានំ ព្រាហ្មណោ អវាចេសិ
អថ នោ អការណស្មា
យញ្ញត្ថាយ ទេវ ឃាតេសិ ។
បុព្វេវ នោ ទហរកាលេ
ន ហនេសិ ន ឃាតេសិ
ទហរម្ហា យោព្វនប្បត្តា
អទូសកា តាត ហញ្ញាម ។
ហត្ថិគតេ អស្សគតេ
សន្នទ្ធេ បស្ស នោ មហារាជ
យុទ្ធេ វា យុជ្ឈមានេ វា
ន ហិ មាទិសា ហោន្តិ យញ្ញត្ថាយ ។

១ ម. យេបិ យាជេន្តិ ។

ជនទាំងឡាយណាឲ្យគេបូជាយ័ញ្ញខ្លួនឯងក្តី ជនទាំងឡាយណាបូជាយ័ញ្ញក្តី ឬក៏ជនទាំងឡាយណា គ្រាន់តែអនុមោទនាមហាយ័ញ្ញ ដែលអ្នកផងកំពុងបូជាប្រាកដដូច្នេះក្តី ជនទាំង-ឡាយ ទាំងអស់នោះ រមែងទៅកាន់សុគតិ ។

[៤០៥] (ចន្ទកុមារ...) ចុះព្រះអង្គឲ្យពួកព្រាហ្មណ៍ទាយសួស្តីរបស់ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ ពីមុនមកដើម្បីអ្វី បពិត្រព្រះទេវៈ កាលបើដូច្នេះ ព្រះអង្គឲ្យគេសម្លាប់ពួកទូលបង្គំជាខ្ញុំ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យ័ញ្ញដោយឥតហេតុ ។ ពីដើមកាលដែលទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយនៅក្មេងនៅឡើយ (ម្តេចក៏)ព្រះអង្គមិនសម្លាប់មិនឲ្យគេសម្លាប់ទៅ បពិត្រព្រះបិតា ឥឡូវនេះទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ជាក្មេងពេញកំលោះជាអ្នកឥតប្រទូស្ត ក៏ស្រាប់តែព្រះអង្គឲ្យគេសម្លាប់ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទតមើល ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយដែលពាក់គ្រឿងក្រោះជិះដំរីជិះសេះច្បាំងហើយនិងកំពុងច្បាំង មនុស្សទាំងឡាយ បែបខ្ញុំនេះ មិនមែនជាមនុស្សសម្រាប់បូជាយ័ញ្ញទេ ។

បច្ចន្តេ វា កុប្បិត
អដវីសុ វា មានិសេ និយោជេន្តិ
អថ នោ អការណស្មា
អក្វមិយំ តាត ហញ្ញាម ។
យា កាចិ សកុណិកាយោ[១]
វសន្តិ តិណឃរានិ កត្វាន
តាសំបិ បិយា បុត្តា
អថ នោ ត្វំ ចេវ ឃាតេសិ ។
មា ខ្វស្ស សន្ធហេសិ
ន មំ ខណ្ឌាហាលោ ឃាតេយ្យ
មមញ្ញិ សោ ឃាតេត្វាន
អនន្តរា តម្បិ ចេវ ឃាតេយ្យ ។
គាមវរំ និគមវរំ ទទន្តិ
ភោគំបិស្ស មហារាជ
អថគ្គបិណ្ឌិកាបិ
កុលេ កុលេ ហេតេ ភុញ្ជន្តិ ។

---

១ ម. យាបិហិ តា សកុណិយោ ។

ជនទាំងឡាយ តែងបញ្ជូនពួកមនុស្សដូចទូលបង្គំជាខ្ញុំ ទៅក្នុងបច្ចន្តគ្រាម ដែលបះបោរឡើងហើយ ឬក្នុងដងព្រៃ បពិត្រព្រះបិតា កាលបើដូច្នោះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ មិនត្រូវព្រះអង្គឲ្យគេសម្លាប់ ក្នុងទីមិនជាឱកាស ដោយឥតហេតុទេ ។ មេសត្វស្លាបទាំងឡាយណានីមួយ ធ្វើសម្បុកដោយស្មៅទាំង-ឡាយហើយនៅ កូនទាំងឡាយជាទីស្រឡាញ់របស់មេសត្វស្លាបទាំងនោះ បពិត្រព្រះទេវៈ កាលបើដូច្នេះ ព្រះអង្គនៅតែឲ្យគេសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ។ ព្រះអង្គកុំជឿពាក្យខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះថា ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ មិនគប្បីសម្លាប់អញខ្ញុំ ដូចនេះឡើយ បពិត្រព្រះទេវៈ ព្រោះខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះ សម្លាប់ទូលបង្គំ ជាខ្ញុំទាំងឡាយហើយ គប្បីសម្លាប់ព្រះអង្គ ក្នុងកាលជាលំដាប់ ។ បពិត្រមហារាជ ព្រះរាជាទាំងឡាយ តែងព្រះរាជទានស្រុកដ៏ប្រសើរផង និគមដ៏ប្រសើរផង ភោគៈផង ដល់ព្រាហ្មណ៍នោះ កាលបើដូច្នោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ជាអ្នកបរិភោគរាល់ ៗ ដុំបាយដ៏ថ្លៃថ្លៃង តែងបានបរិភោគរាល់ ៗ ត្រកូល ។

១៨៣

មហានិបាតេ សត្តមំ ចន្ទកុមារជាតកំ

តេសំបិ តាទិសានំ
ឥច្ឆន្តិ ទុក្ខិតុំ មហារាជ
យេភុយ្យេន ហិ ឯតេ
អកតញ្ញុនោ ព្រាហ្មណា ទេវ ។
មា នោ ទេវ អវធិ
ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌាហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
ហត្ថី អស្សេ ច ចាលេម ។
មា នោ ទេវ អវធិ
ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌាហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
ហត្ថិឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។
មា នោ ទេវ អវធិ
ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌាហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
អស្សឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។

បពិត្រមហារាជ ព្រាហ្មណ៍នុ៎ះ ប្រាថ្នាដើម្បីប្រទូស្តចំពោះជនអ្នកឲ្យទាំងនោះ ដូចជាព្រះអង្គ បពិត្រព្រះទេវៈ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនុ៎ះជាមនុស្សអកតញ្ញូដោយច្រើន ។ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ចុះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ សូមជាប់ចំណងហើយនឹងឃ្វាលដំរីនិងសេះ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទាន នូវទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍វិញចុះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ជាប់ចំណងហើយនឹងចាក់អាចម៍ដំរី ។ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គព្រះរាជទានទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍វិញចុះ ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ សូមជាប់ចំណងនឹងចាក់អាចម៍សេះ ។

មា នោ ទេវ អវជិ

ទាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស

យស្ស ហោន្តិ តវ កាមា

អបិ រដ្ឋា បព្វាជិតា ភិក្ខាចរិយំ ចរិស្សាម ។

[៤០៦] ទុក្ខំ ខោ មេ ជនយិត្ថ

វិលបន្តា ជីវិតស្ស កាមាហិ

មុញ្ចថ ទានិ កុមារេ

អលំបិ មេ ហោតុ បុត្តយញ្ញេន ។

[៤០៧] បុព្វេវ ខោសិ មេ វុត្តោ

ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ ចេតំ

អថ នោ ឧបក្ខតស្ស យញ្ញស្ស

កស្មា ករោសិ វិក្ខេបំ ។

សព្វេ វជន្តិ សុគតឹ

យេ យជន្តិ យេបិ ចេវ យជាបេន្តិ

យេ ចាបិ អនុមោទន្តិ

យជន្តានំ ឯទិសំ មហាយញ្ញំ ។

បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ នូវទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយឡើយ ព្រះអង្គសព្វព្រះរាជហឫទ័យ ចំពោះខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ណា សូមព្រះរាជទាន នូវទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះវិញចុះ ពុំនោះសោត ទូលបង្គំជាខ្ញុំទាំងឡាយ បើព្រះអង្គបំបរបង់ចេញចាកដែន នឹងត្រាច់ទៅកាន់ភិក្ខាចារ ។

[៤០៦] (ព្រះបាទឯករាជ...) អ្នកទាំងឡាយ បង្កើតទុក្ខដល់យើងខ្លាំងណាស់ អ្នកទាំងឡាយ យំស្រែក ព្រោះតែចង់បានជីវិតឥឡូវនេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ លែងកុមារទាំងឡាយទៅ ការបូជាយ័ញ្ញដោយកូនរបស់អញ ល្មមលើកលែងចុះ ។

[៤០៧] (ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍...) ទូលបង្គំជាខ្ញុំ បានក្រាបទូលតាំងពីដើមមកថា ការបូជាយ័ញ្ញនុ៎ះ ជាអំពើធ្វើបានដោយកម្រផង មិនងាយនឹងឲ្យកើតឡើងបានផង កាលបើគ្រឿងយ័ញ្ញដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំប្រុងប្រៀបស្រេចហើយ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គធ្វើឲ្យអាក់ខានទៅវិញ ។ ជនទាំងឡាយណា បូជាយ័ញ្ញខ្លួនឯងក្តី ជនទាំងឡាយណាឲ្យគេបូជាយ័ញ្ញក្តី ឬក៏ជនទាំងឡាយណា គ្រាន់តែអនុមោទនាមហាយ័ញ្ញ ដែលអ្នកផងកំពុងបូជាប្រាកដដូច្នេះក្តី ជនទាំងអស់ (នោះ) រមែងទៅកាន់សុគតិ ។

[៤០៨] យទិ កិរ យជិត្វា បុត្តេហិ
ទេវលោកំ ឥតោ ចុតា យន្តិ
ព្រាហ្មណោ តាវ យជតុ
បច្ឆាបិ យជិស្សសិ រាជ[១] ។
យទិ កិរ យជិត្វា បុត្តេហិ
ទេវលោកំ ឥតោ ចុតោ យន្តិ
ឯសេវ ខណ្ឌហាលោ
យជតុ សកេហិ បុត្តេហិ ។
ឯវំ ជានំ ចេ ខណ្ឌហាលោ
កឹ បុត្តកេ ន ឃាតេសិ
សព្វញ្ច ញាតិជនំ
អត្តានញ្ច ន ឃាតេសិ ។
សព្វេ វជន្តិ និរយំ
យេ យជន្តិ យេបិ ចេវ យជាបេន្តិ
យេ ចាបិ អនុមោទន្តិ
យជន្តានំ ឯទិសំ មហាយញ្ញំ ។

---

១ ម. យជិស្សតេ រាជា ។

មហានិបាត ចន្ទកុមារជាតក ទី ៧

[៤០៨] (ចន្ទកុមារ...) បើប្រាកដជាបុគ្គលទាំងឡាយ បូជាយ័ញ្ញ ដោយបុត្រទាំងឡាយហើយ ច្យុតចាកមនុស្សលោកនេះ រមែង ទៅកាន់ទេវលោក បពិត្រមហារាជ ចូរព្រាហ្មណ៍បូជាមុនចុះ សឹមព្រះអង្គបូជាជាខាងក្រោយ ។ ឮថា បើប្រាកដជាបុគ្គល ទាំងឡាយ បូជាយ័ញ្ញដោយបុត្រទាំងឡាយហើយ ច្យុតអំពី មនុស្សលោកនេះ រមែងទៅកាន់ទេវលោក ចូរខណ្ឌហាល- ព្រាហ្មណ៍ហ្នឹងឯង បូជាដោយកូនទាំងឡាយរបស់ខ្លួនចុះ ។ បើ ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ដឹងយ៉ាងនេះហើយ ហេតុអ្វីក៏មិនសម្លាប់ កូនតូច ៗ ទាំងឡាយផង មិនសម្លាប់ជនជាញាតិទាំងអស់ផង មិនសម្លាប់ខ្លួនឯងផង ។ ជនទាំងឡាយណា បូជាយ័ញ្ញ ដោយខ្លួនឯងក្តី ជនទាំងឡាយណាឲ្យគេបូជាយ័ញ្ញក្តី ឬក៏ជន ទាំងឡាយណា គ្រាន់តែអនុមោទនាមហាយ័ញ្ញប្រាកដដូច្នោះក្តី ជនទាំងអស់ (នោះ) រមែងទៅកាន់នរក ។

[៤០៩] កាចញ្ច(១) កិរ បុត្តកាមាយោ
គហបតយោ ឃរណិយោ ច
នគរម្ហិ ន ឧបវទន្តិ រាជានំ
មា ឃាតយិ ឱរសំ បុត្តំ ។
កាចញ្ច កិរ បុត្តកាមាយោ
គហបតយោ ឃរណិយោ ច
នគរម្ហិ ន ឧបវទន្តិ រាជានំ
មា ឃាតយិ អត្រជំ បុត្តំ ។
រញ្ញោ ចម្ហិ អត្ថកាមោ
ហិតោ ច សព្វជនបទស្ស
ន កោចិ អស្ស បដិឃំ មយា
ជនបទោ ន បវេទេតិ ។

---

១ ម. ឯត្ថន្តរេ សចេ ហិ សោ សុជ្ឈាតិ យោ ហនតិ ហតោបិ សោ សគ្គមុបេតិ-ដ្ឋានំ ភោវាទី ភោវាទី នមារភេយ្យុំ យេចាបិ តេសំ អភិសទ្ទហេយ្យុន្តិ អយំ គាថា ទិស្សតិ ។

[៤០៩] ម្ដេចក៏ពួកម្ចាស់ផ្ទះ និងស្រីមេផ្ទះទាំងឡាយ ដែលជាអ្នកចង់បានកូនក្នុងក្រុង មិនទូលទាស់ព្រះរាជាថា កុំទ្រង់សម្លាប់បុត្រដែលកើតអំពីទ្រូងឡើយ ។ ម្ដេចក៏ពួកម្ចាស់ផ្ទះនិងស្រីមេផ្ទះទាំងឡាយដែលជាអ្នកចង់បានកូន ក្នុងក្រុង មិនទូលទាស់ព្រះរាជាថា កុំទ្រង់សម្លាប់បុត្រ ដែលកើតអំពីខ្លួនឡើយ ។ ខ្ញុំជាអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ចំពោះព្រះរាជា ប្រយោជន៍ចំពោះអ្នកជនបទទាំងអស់ ឥតមាននរណាមួយថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត នឹងខ្ញុំឡើយ (ហេតុអ្វីក៏) អ្នកជនបទមិនក្រាបទូលឲ្យទ្រង់ជ្រាប ។

១៨៧

មហានិបាតេ សត្តមំ ចន្ទកុមារជាតកំ

[៤១០] គច្ឆថ វោ ឃរណិយោ
តាតញ្ច វេទេថ ខណ្ឌហាលញ្ច
មា ឃាតេថ កុមារេ
អទូសកេ សីហសង្កាសេ
គច្ឆថ វោ ឃរណិយោ
តាតញ្ច វេទេថ ខណ្ឌហាលញ្ច
មា ឃាតេថ កុមារេ
អបេក្ខិតេ សព្វលោកស្ស ។

[៤១១] យន្នូនាហំ ជាយេយ្យំ
រថការកុលេ វា
បុក្កុសកុលេ វា វេស្សេសុ វា ជាយេយ្យំ
ន ហជ្ជ មំ រាជ យញ្ញេ ឃាតេយ្យ ។

[៤១២] សព្វាបិ មន្តិនិយោ
គច្ឆថ អយ្យស្ស ខណ្ឌហាលស្ស
បាទេសុ និបតថ
អបរាធាហំ ន បស្សាមិ ។

[៦១០] ម្នាលនាងយរណីទាំងឡាយ (ស្រីមេផ្ទះ) ចូរនាងទាំងឡាយ ទៅអង្វរព្រះរាជបិតាផង ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ផងថា សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់កុមារទាំងឡាយ ដូចជាសីហៈ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ម្នាលនាងយរណីទាំងឡាយ ចូរនាងទាំងឡាយទៅនិយាយអង្វរព្រះបិតាផង ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ផងថា សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់កុមារទាំងឡាយ ជាទីអាល័យ របស់សត្វលោកទាំងអស់ ។

[៦១១] បើដូច្នោះគួរតែអញ កើតក្នុងត្រកូលអ្នកធ្វើរថ ឬអ្នកចោលសំរាម ឬកើតក្នុងត្រកូលវេស្សៈ ទើបព្រះរាជានឹងមិនសម្លាប់អញ ដើម្បីយ័ញ្ញក្នុងថ្ងៃនេះ ។

[៦១២] ម្នាលពួកស្រី អ្នកមានគំនិតទាំងឡាយ ចូរនាងទាំងអស់ទៅក្រាបទៀបបាទា នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ជាម្ចាស់ហើយ (ប្រាប់ថា) ខ្ញុំមិនឃើញកំហុសសោះ ។

សព្វាបិ ឃរណិយោ[១]
គច្ឆថ អយ្យស្ស ខណ្ឌហាលស្ស
បាទេសុ និបតថ
កិន្តេ ភន្តេ មយំ អទូសេម ។
[៤១៣] កបណា វិលបតិ សេលា
និស្វាន ភាតរោ ឧបនីតត្តេ
យញ្ញោ កិរ មេ ឧក្ខិបិតោ
តាតេន សគ្គកាមេន ។
[៤១៤] អាវត្តិ ច បរិវត្តិ ច
វសុលោ សម្មុខា រញ្ញោ
មា នោ ទេវ បិតរំ អវធិ
ទហរម្ហា អយោព្វនប្បត្តា ។
[៤១៥] ឯសោ តេ វសុល បិតា
សមេហិ បិតរា សហ
ទុក្ខំ ខោ មេ ជនយសិ
វិលបន្តោ អន្តេបុរស្មឹ
មុញ្ចថ ទានិ កុមារេ
អលំបិ មេ ហោតុ បុត្តយញ្ញេន ។

១ ម. សព្វាសី មន្តីនីយោ ។

ម្នាលពួកស្រីជាមេផ្ទះទាំងអស់គ្នា ចូរនាងទាំងឡាយទៅក្រាបទៀបបាទានៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ជាម្ចាស់ ហើយ (និយាយថា) បពិត្រលោកខណ្ឌហាលដ៏ចម្រើន យើងទាំងឡាយបានប្រទូស្តអ្វីដល់លោក ។

[៤១៣] លំដាប់នោះព្រះនាងសេលាជាព្រះរាជធីតាគួរអាណិតបានឃើញព្រះភាតាទាំងឡាយ ដែលគេនាំខ្លួនទៅហើយ ទ្រង់ព្រះកន្សែងថា ឮថាយ័ញ្ញព្រះរាជបិតាអញ ទ្រង់ប្រាថ្នាឋានសួគ៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។

[៤១៤] (លំដាប់នោះ) វសុលរាជកុមារបម្រះននៀល ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះកន្សែងអង្វរថា បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គ កុំសម្លាប់បិតារបស់ទូលបង្គំជាខ្ញុំឡើយ ព្រោះទូលបង្គំជាខ្ញុំនៅក្មេង ពុំទាន់ធំនៅឡើយ ។

[៤១៥] (ព្រះរាជា...) ម្នាលវសុលកុមារ នុ៎ះបិតារបស់ឯង ចូរឯងស្ងប់រម្ងាប់ជាមួយនឹងបិតារបស់ឯងចុះ ឯងយំស្រែកក្នុងព្រះរាជវាំង ឈ្មោះថា ញុំាំងទុក្ខយ៉ាងខ្លាំង ឲ្យកើតឡើងដល់អញអ្នកទាំងឡាយ ចូរលែងពួកកុមារក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ការបូជាយ័ញ្ញ ដោយកូនរបស់អញ ល្មមលើកលែងចុះ ។

[៤១៦] បុព្វេវ ខោសិ មេ វុត្តោ
ទុក្ករំ ទុរភិសម្ភវំ ចេតំ
អថ នោ ឧបក្ខតស្ស យញ្ញស្ស
កស្មា ករោសិ វិក្ខេបំ ។
សព្វេ វជន្តិ សុគតឹ
យេ យជន្តិ យេបិ ចេវ យជាបេន្តិ
យេ ចាបិ អនុមោទន្តិ
យជន្តានំ ឯទិសំ មហាយញ្ញំ ។
[៤១៧] សព្វរតនស្ស យញ្ញោ ឧបក្ខតោ
ឯករាជ តវ បដិយត្តោ
អភិនិក្ខមស្សុ ទេវ
សគ្គំ គតោ ត្វំ បមោទិស្សសិ ។
[៤១៨] ទហរា សត្តសតា ឯតា
ចន្ទកុមារស្ស ភរិយាយោ
កេសេ វិកិរិត្វាន
រោទន្តិយោ មគ្គមនុយាយន្តិ ។

[៤១៦] (ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍...) ទូលបង្គំក្រាបទូលព្រះអង្គតាំងពីដើមមកថា ការបូជាយ័ញ្ញនេះ ជាអំពើធ្វើបានដោយកម្រផង មិនងាយនឹងឲ្យកើតឡើងបានផង កាលបើគ្រឿងយ័ញ្ញដែលទូលបង្គំជាខ្ញុំប្រុងប្រៀបស្រេចហើយ ហេតុអ្វីក៏ព្រះអង្គធ្វើឲ្យអាក់ខានទៅវិញ ។ ជនទាំងឡាយណា បូជាយ័ញ្ញដោយខ្លួនឯងក្តី ជនទាំងឡាយណា ឲ្យគេបូជាយ័ញ្ញក្តី ឬក៏ជនទាំងឡាយណា គ្រាន់តែអនុមោទនាមហាយ័ញ្ញ ដែលអ្នកផងកំពុងបូជាប្រាកដដូច្នេះក្តី ជនទាំងអស់នោះ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ ។

[៤១៧] បពិត្រព្រះឯករាជ យ័ញ្ញទូលបង្គំជាខ្ញុំ ចាត់ចែងរៀបចំ ដើម្បីព្រះអង្គដោយរតនៈទាំងពួងហើយ បពិត្រព្រះទេវៈ សូមព្រះអង្គយាងចេញទៅ ព្រះអង្គនឹងទៅរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ ។

[៤១៨] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) ពួកស្ត្រីទាំង ៧០០ នុ៎ះ នៅក្មេង ៗ ដែលជាភរិយា ចន្ទកុមារ រំសាយកេសា ទួញយំដើរតាមផ្លូវទៅ ។

អបរា បន សោកេន
និក្ខន្តា ធន្ធេ វិយ ធេវា
កេសា រីកិរិត្វាន
រោនន្តិយោ មគ្គមនុយាយន្តិ ។

[៤១៩] កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
យញ្ញត្ថាយ ឯកករាជស្ស ។
កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
មាតុ កត្វា ហាទយសោកំ
កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
ជនស្ស កត្វា ហាទយសោកំ ។

ចំណែកពួកស្ត្រីឯទៀត ក៏ចេញទៅដោយសេចក្តីសោកស្តាយ រំសាយកេសា ទួញយំដើរតាមផ្លូវទៅ ដូចជាទេវតា (ចោមរោមទេវបុត្រដែលរៀបច្យុត) ក្នុងនន្ទនវនឧទ្យាន ។

[៤១៩] ចន្ទកុមារ និងសុរិយកុមារ ទ្រទ្រង់សំពត់ដ៏ស្អាតដែលកើតក្នុងដែនកាសី ជាអ្នកទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាប ដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ត្រូវគេនាំយកទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យ័ញ្ញនៃព្រះបាទឯករាជ ។ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់ដ៏ស្អាត ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាប ដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្តីសោកក្នុងហឫទ័យនៃមាតា ត្រូវគេនាំយកទៅ ។ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់ដ៏ស្អាត ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាប ដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្តីសោកក្នុងហឫទ័យនៃជន ត្រូវគេនាំយកទៅ ។

១៩១

មំសរសភោជនា ន្ហាបកសុន្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
យញ្ញត្ថាយ ឯករាជស្ស ។
មំសរសភោជនា ន្ហាបកសុន្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
មាតុ កត្វា ហទយសោកំ ។
មំសរសភោជនា ន្ហាបកសុន្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
នីយន្តិ ចន្ទសុរិយា
ជនស្ស កត្វា ហទយសោកំ ។
យស្សុ បុព្វេ ហត្ថិវរធុរគតេ
ហត្ថិកា[១] អនុវជន្តិ
ត្យជ្ជ ចន្ទសុរិយា
ឧភោវ បត្តិកា យន្តិ ។

១ ម. ហត្ថីហិ ។

ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ដែលជាអ្នកបរិភោគសាច់ដ៏មានរស ជាអ្នកដែលខ្នាន់ព្រះកេសផ្ទូត ៗ ស្អាតហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ត្រូវគេនាំយកទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យ័ញ្ញ នៃព្រះបាទឯករាជ ។ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ជាអ្នកបរិភោគនូវសាច់ដ៏មានរស ជាអ្នកដែលខ្នាន់ព្រះកេសផ្ទូត ៗ ស្អាតហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្តីសោក ក្នុងហឫទ័យនៃមាតា ត្រូវគេនាំយកទៅ ។ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ជាអ្នកបរិភោគសាច់ដ៏មានរស ជាអ្នកដែលខ្នាន់ព្រះកេសផ្ទូត ៗ ស្អាតហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្តីសោកក្នុងហឫទ័យនៃជន ត្រូវគេនាំយកទៅ ។ កាលពីមុនពួកពលដំរី តែងតាមហែហម នូវចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារណា ដែលគង់លើខ្នងដំរីដ៏ប្រសើរ ថ្ងៃនេះ ចន្ទកុមារនិងសុរិយ-កុមារទាំងពីរព្រះអង្គនោះ យាងទៅដោយព្រះបាទាទទេ ។

យស្ស បុព្វេ អស្សវរូថកេ
អស្សកា អនុវជន្តិ
ត្យជ្ជ ចន្ទសុរិយា
ឧភោវ បត្តិកា យន្តិ ។
យស្ស បុព្វេ រថវរូថកេ
រថិកា អនុវជន្តិ
ត្យជ្ជ ចន្ទសុរិយា
ឧភោវ បត្តិកា យន្តិ ។
យេ ហិស្ស បុព្វេ នីយឹសុ
តបនីយកប្បនេហិ តរង្គេហិ
ត្យជ្ជ ចន្ទសុរិយា
ឧភោវ បត្តិកា យន្តិ ។
[៤២០] យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឧយ្យស្ស[១] បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ បុត្តេហិ ។

១ ឱ. ទយស្ស ។

កាលពីមុន ពួកពលសេះ តែងតាមហែ នូវចន្ទកុមារនិងសុរិយ-កុមារណា ដែលគង់លើខ្នងសេះដ៏ប្រសើរ ថ្ងៃនេះ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារទាំងពីរព្រះអង្គនោះ យាងទៅដោយព្រះបាទទ-ទេ ។ កាលពីមុន ពួករថ តែងតាមហែ នូវចន្ទកុមារនិងសុរិយ-កុមារណា ដែលគង់ក្នុងកណ្តាលរថដ៏ប្រសើរ ថ្ងៃនេះ ចន្ទ-កុមារនិងសុរិយកុមារ ទាំងពីរព្រះអង្គនោះ យាងទៅ ដោយព្រះបាទទទេ ។ កាលពីមុន ចន្ទកុមារនឹងសុរិយកុមារណាស្តេចទៅ ដោយព្រះទីនាំងអស្សតរ ដែលតាក់តែង ដោយគ្រឿងមាស ថ្ងៃនេះ ចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ ទាំងពីរព្រះអង្គនោះ យាងទៅដោយព្រះបាទទទេ ។

[៤២០] (មហាជន...) ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅតាមទិសខាងកើតនៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកព្រះរាជបុត្រ ៤ ព្រះអង្គបូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។

១៩៣

មហានិបាតេ សត្តមំ ចន្ទកុមារជាតកំ

យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឱយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ កញ្ញាហិ ។
យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឱយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ មហេសីហិ ។
យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឱយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ គហបតីហិ ។
យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឱយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ ហត្ថីហិ ។

ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅតាមទិសខាងកើតនៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតីទ្រង់យកព្រះរាជកញ្ញាទាំង ៤ ព្រះអង្គបូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅតាមទិសខាងកើតនៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកព្រះមហេសីទាំង ៤ ព្រះអង្គបូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅទិសខាងកើតនៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកគហបតីទាំង ៤ បូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅទិសខាងកើត ក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកដំរីទាំង ៤ បូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។

យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឧយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មុឡ្ហោ ចតូហិ អស្សេហិ ។
យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឧយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មុឡ្ហោ ចតូហិ ឧសភេហិ ។
យទិ សកុណិ មំសមិច្ឆសិ
ឧយ្យស្សុ បុព្វេន បុប្ផវតិយាយំ
យជតេត្ថ ឯករាជា
សម្មុឡ្ហោ សព្វចតុក្កេន ។

[៤២១] អយមស្សុ ចាសាទោ
សោវណ្ណោ បុប្ផមាល្យាភិកិណ្ណោ(១)
តេជានិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។

១ ឱ. ឥទំ អន្តេបុរំ សុរម្មណីយំ ។

ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅទិសខាងកើត នៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកសេះទាំង ៤ បូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅទិសខាងកើត នៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យក គោឧសភ ៤ បូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។ ម្នាលបក្សី បើអ្នកចង់ស៊ីសាច់ ចូរអ្នកហើរទៅទិសខាងកើត នៃក្រុងបុប្ផវតីចុះ ព្រោះព្រះបាទឯករាជ ភាន់ស្មារតី ទ្រង់យកសត្វបួន ៗ គ្រប់មុខបូជាយ័ញ្ញ ក្នុងទីនុ៎ះ ។

[៤២១] ប្រាសាទនេះ ជាវិការៈនៃមាស ដេរដាស ដោយផ្កាកម្រង ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

ឥធមស្ស កូដាគារំ
សោវណ្ណំ បុប្ផមាល្យាភិកិណ្ណំ
តេជាជិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។
ឥធមស្ស ឧយ្យានំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
តេជាជិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។
ឥធមស្ស អសោកវនំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
តេជាជិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។
ឥធមស្ស កណិការវនំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
តេជាជិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។

ផ្ទះកំពូលនេះ ជាវិការៈនៃមាស ដេរដាស ដោយផ្កាកម្រង ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។ ឱទ្យាននេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាទីរីករាយ ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។ ព្រៃអសោកនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាទីរីករាយ ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។ ព្រៃកណ្ណិការនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាទីរីករាយ ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

ឥធមស្សុ ចាដលិវធំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
តេធានិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ ធិន្នីតា ។
ឥធមស្សុ អម្ពវធំ
សុបុប្ផិតំ សព្វកាលិកំ រម្មំ
តេធានិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ ធិន្នីតា ។
អយមស្សុ ចោក្ខរណី
សញ្ឆន្នា បធុមបុណ្ឌរីកេហិ
ធាវា ច សោវណ្ណវិកតា
បុប្ផវល្លិយា ចិត្តា សុរម្មណីយា
តេធានិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ ធិន្នីតា ។
[៤២២] ឥធមស្សុ ហត្ថិរតធំ
ឯរាវណោ គជោ ពលី ធន្តី
តេធានិ អយ្យបុត្តា
ចត្តារោ វធាយ ធិន្នីតា ។

ព្រៃប្រទៀងនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាទីរីករាយ ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

ព្រៃស្វាយនេះ មានផ្ការីកសព្វកាល ជាទីរីករាយ ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

ស្រះបោក្ខរណីនេះ ដេរដាសពាសពេញ ដោយផ្កាឈូកស ឈូកក្រហម ទាំងទូកដែលរចនាដោយមាស វិចិត្រដោយភ្ញីវល្លិ៍ ជាទីរីករាយចិត្ត ដោយក្រៃលែង ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

[៤២២] ដំរីរ័តន៍នេះ ជាដំរីឈ្មោះឯរាវ័ណ មានកម្លាំង មានភ្លុក ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។

ឥធមស្ស អស្សរតនំ

ឯកខុរោ វេគោ អស្សោ

តេបាតិ អយ្យបុត្តា

ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។

អយមស្ស អស្សរថោ

សាលិយា វិយ និគ្ឃោសោ[១]

សុភោ រតនវិចិត្តោ យត្ថស្សុ

អយ្យបុត្តា សោភឹសុ នន្ទនេ វិយ ទេវា

តេបាតិ អយ្យបុត្តា

ចត្តារោ វធាយ និន្នីតា ។

កថន្នាម សាមសមសុន្ទរេហិ

ចន្ទនមុទុកាតគត្តេហិ[២]

រាជា យជិស្សតេ យញ្ញំ

សម្មូឡ្ហោ ចតូហិ បុត្តេហិ ។

---

១ ឱ. សាលិកនិគ្ឃោសោ ។ ម. សាលិយនិគ្ឃោសោ ។ ២ ឱ. ចន្ទនមរកតគត្តេហិ ។

សេះរ័តន៍នេះ ជាសេះ មានក្រចកមួយ មានសន្ទុះរហ័ស ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។ រថសេះនេះ មានសូរស័ព្ទ ដូចសំឡេងនៃស្រូវសាលី ជារថដ៏ស្អាត វិចិត្រដោយរតនវត្ថុ ជាលម្អ របស់ពួកព្រះអយ្យបុត្រ ដូចជាពួកទេវតាក្នុងនន្ទនវ័ន ឥឡូវនេះ ព្រះអយ្យបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គនោះ ត្រូវគេនាំចេញទៅសម្លាប់ ។ ម្តេចក៏ ព្រះរាជាភាន់ច្រឡំ នឹងបូជាយ័ញ្ញដោយព្រះរាជបុត្រទាំង ៤ ព្រះអង្គ ដែលមានសម្បុរលឿង មានជាតិស្មើ ជាបុគ្គលស្អាត (ឥតទោស) ដែលមានខ្លួនលាបហើយដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។

កាចង្កាម សាមសមសុទ្ធរាហិ
ចន្ទនមុទុកាកត្តាហិ
រាជា យជិស្សតេ យញ្ញំ
សម្មុង្ហោ ចតូហិ កញ្ញាហិ ។
កាចង្កាម សាមសមសុទ្ធរាហិ
ចន្ទនមុទុកាកត្តាហិ
រាជា យជិស្សតេ យញ្ញំ
សម្មុង្ហោ ចតូហិ មហេសីហិ ។
កាចង្កាម សាមសមសុទ្ធវេហិ
ចន្ទនមុទុកាកត្តេហិ
រាជា យជិស្សតេ យញ្ញំ
សម្មុង្ហោ ចតូហិ គហបតីហិ ។
យថា ហោន្តិ គាមនិគមា
សុញ្ញា អមនុស្សកា ព្រហារញ្ញា
តថា ហេស្សតិ បុប្ផវតិយា
យិដ្ឋេសុ ចន្ទសុរិយេសុ ។

ម្តេចក៏ ព្រះរាជាភាន់ច្រឡំនឹងបូជាយ័ញ្ញ ដោយព្រះរាជកញ្ញាទាំង ៤ ព្រះអង្គ ដែលមានសម្បុរល្មើង មានជាតិស្មើ ជាបុគ្គលស្អាត ដែលមានខ្លួនលាបហើយ ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។ ម្តេចក៏ ព្រះរាជាភាន់ច្រឡំនឹងបូជាយ័ញ្ញ ដោយព្រះមហេសីទាំង ៤ ព្រះអង្គ ដែលមានសម្បុរល្មើង មានជាតិស្មើ ជាបុគ្គលស្អាត ដែលមានខ្លួនលាបហើយ ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។ ម្តេចក៏ ព្រះរាជាភាន់ច្រឡំនឹងបូជាយ័ញ្ញ ដោយគហបតីទាំង ៤ នាក់ ដែលមានសម្បុរល្មើង មានជាតិស្មើ ជាបុគ្គលស្អាត ដែលមានខ្លួនលាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ ។ ស្រុកនិងនិគមទាំងឡាយ សូន្យឥតមនុស្សក្លាយទៅជាព្រៃធំ យ៉ាងណាមិញ កាលបើចន្ទកុមារនិងសុរិយ-កុមារ ត្រូវព្រះរាជា យកទៅបូជាយ័ញ្ញហើយ ក្រុងបុប្ផវតីក៏នឹង (ស្ងាត់សូន្យឈឹង) យ៉ាងនោះដែរ ។

[៤២៣] ឧម្មត្តិកា ភវិស្សាមិ
ភូនហាតា បំសុនាវ បរិកិណ្ណា
សចេ ចន្ទកុមារំ ហន្តិ
ចាណា មេ នេវ កិជ្ជន្តិ[១] ។
ឧម្មត្តិកា ភវិស្សាមិ
ភូនហាតា បំសុនាវ បរិកិណ្ណា
សចេ សុរិយកុមារំ ហន្តិ
ចាណា មេ នេវ កិជ្ជន្តិ ។

[៤២៤] កិន្នុមា ន រមាបេយ្យុំ
អញ្ញមញ្ញំ បិយំវទា
ឃដ្តិកា ឧបរិក្ខី ច
ចោក្ខរណី ច គាយិកា
ចន្ទសុរិយេសុ នច្ចន្តិយោ
សមា តាសំ ន វិជ្ជតិ ។

១ ឱ. និរុជ្ឈន្តិ ។ ម. រុជ្ជតិ ។

[៤២៣] (ព្រះនាងគោតមីទេវី...) ខ្ញុំម្ចាស់នឹងឆ្កួត សាបសូន្យចាក សេចក្តីចម្រើន ប្រឡាក់ប្រឡូស ដោយអាចម៍ដី ពុំខាន បើជនសម្លាប់ចន្ទកុមារ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ជីវិតរបស់ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងបែកធ្លាយ ។ ខ្ញុំម្ចាស់នឹងឆ្កួត សាបសូន្យចាក សេចក្តីចម្រើន ប្រឡាក់ប្រឡូស ដោយអាចម៍ដីពុំខាន បើជន សម្លាប់សុរិយកុមារ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ជីវិតរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ នឹងបែកធ្លាយ ។

[៤២៤] ស្ត្រីទាំងឡាយនេះ គឺនាងយដ្ឋិកា នាងឧបរិក្ខី នាងបោក្ខរណី និងនាងគាយិកា ជាអ្នកពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ ទៅរកគ្នា នឹងគ្នា ម្តេចក៏មិនរាំ ឲ្យចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ សប្បាយរីករាយ (ព្រោះស្ត្រីដទៃ) ស្មើដោយស្ត្រីទាំងនោះ មិនមានទេ ។

[៤២៨] ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ
បដិមុញ្ចតុ ខណ្ឌហាល តវ មាតា
យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ
ចន្ទស្មឹ វធាយ និន្នីតេ ។
ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ
បដិមុញ្ចតុ ខណ្ឌហាល តវ មាតា
យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ
សុរិយស្មឹ វធាយ និន្នីតេ ។
ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ
បដិមុញ្ចតុ ខណ្ឌហាល តវ ជាយា
យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ
ចន្ទស្មឹ វធាយ និន្នីតេ ។
ឥមំ មយ្ហំ ហទយសោកំ
បដិមុញ្ចតុ ខណ្ឌហាល តវ ជាយា
យោ មយ្ហំ ហទយសោកោ
សុរិយស្មឹ វធាយ និន្នីតេ ។

[៤២៥] សេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យនៃអញណា ព្រោះតែចន្ទកុមារដែលគេនាំទៅដើម្បីសម្លាប់ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ម្ដាយអ្នកឯងចូរទទួលយកសេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យ នៃអញនេះទៅចុះ ។ សេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យ នៃអញណា ព្រោះតែសុរិយកុមារដែលគេនាំទៅដើម្បីសម្លាប់ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ម្ដាយអ្នកឯង ចូរទទួលយកសេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យ នៃអញនេះទៅចុះ ។ សេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យ នៃអញព្រោះតែចន្ទកុមារ ដែលគេនាំទៅដើម្បីសម្លាប់ នៃខណ្ឌហាល-ព្រាហ្មណ៍ ប្រពន្ធអ្នកឯង ចូរទទួលយកសេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យ នៃអញនេះទៅចុះ ។ សេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យនៃអញណា ព្រោះតែសុរិយកុមារ ដែលគេនាំយកទៅសម្លាប់ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ប្រពន្ធរបស់អ្នក ចូរទទួលយកសេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យ នៃអញនេះទៅចុះ ។

២០១

មហានិបាតេ សត្តមំ ចន្ទកុមារជាតកំ

មា ច បុត្តេ មា ច បតឹ
អទ្ទក្ខិ ខណ្ឌហាល តវ មាតា
យោ ឃាតេសិ កុមារេ
អទ្ទសកេ សីហសង្កាសេ ។
មា ច បុត្តេ មា ច បតឹ
អទ្ទក្ខិ ខណ្ឌហាល តវ មាតា
យោ ឃាតេសិ កុមារេ
អបេក្ខិតេ សព្វលោកស្ស ។
មា ច បុត្តេ មា ច បតឹ
អទ្ទក្ខិ ខណ្ឌហាល តវ ជាយា
យោ ឃាតេសិ កុមារេ
អទ្ទសកេ សីហសង្កាសេ ។
មា ច បុត្តេ មា ច បតឹ
អទ្ទក្ខិ ខណ្ឌហាល តវ ជាយា
យោ ឃាតេសិ កុមារេ
អបេក្ខិតេ សព្វលោកស្ស ។

អ្នកឯងសម្លាប់ពួកកុមារ ដែលអង់អាចដូចសីហៈ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ម្ដាយអ្នកឯង កុំបានឃើញកូនទាំងឡាយផង ប្ដីផងឡើយ ។ អ្នកឯងសម្លាប់ពួកកុមារ ដែលសត្វលោកទាំងអស់ អាឡោះអាល័យ នៃខណ្ឌហាល-ព្រាហ្មណ៍ ម្ដាយអ្នកឯង កុំបានឃើញកូនទាំងឡាយផង ប្ដីផងឡើយ ។ អ្នកឯងសម្លាប់ពួកកុមារ ដែលអង់អាចដូចសីហៈ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ប្រពន្ធអ្នកឯង កុំបានឃើញកូនទាំងឡាយផង ប្ដីផងឡើយ ។ អ្នកឯងសម្លាប់ពួកកុមារ ដែលសត្វលោកទាំងអស់ អាឡោះអាល័យ នៃខណ្ឌហាល-ព្រាហ្មណ៍ ប្រពន្ធអ្នកឯង កុំបានឃើញកូន ទាំងឡាយផង ប្ដីផងឡើយ ។

[៤២៦] មា នោ ទេវ អវចិ
ជាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
ហត្ថី អស្សេ ច ចាលេម ។
មា នោ ទេវ អវចិ
ជាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
ហត្ថិឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។
មា នោ ទេវ អវចិ
ជាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
អបិ និគឡពន្ធកាបិ
អស្សឆកណានិ ឧជ្ឈេម ។
មា នោ ទេវ អវចិ
ជាសេ នោ ទេហិ ខណ្ឌហាលស្ស
យស្ស ហោន្តិ តវ កាមា
អបិ រដ្ឋា បព្វាជិតា
ភិក្ខាចរិយំ ចរិស្សាម ។

[៤២៦] (ចន្ទកុមារ...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយឡើយ សូមទ្រង់ព្រះរាជទានខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយឲ្យជាទាសៈ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍វិញចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយសូមឲ្យជាអ្នកជាប់ចំណង ហើយឃ្វាលដំរីនិងសេះ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយឡើយ សូមទ្រង់ព្រះរាជទានខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈ នៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍វិញចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ សូមឲ្យជាអ្នកជាប់ចំណងហើយចោលអាចម៍ដំរី ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយឡើយ សូមទ្រង់ព្រះរាជទាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍វិញចុះ ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ សូមឲ្យជាអ្នកជាប់ចំណង ហើយចោលអាចម៍សេះ ។ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំឡើយ បើព្រះអង្គសព្វព្រះទ័យចំពោះខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ណា សូមទ្រង់ព្រះរាជទានខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ឲ្យជាទាសៈនៃខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ពុំនោះសោត សូមព្រះអង្គបំបរបង់ឲ្យចេញចាកដែន ព្រះអង្គនឹងត្រាច់ទៅកាន់ភិក្ខាចារ ។

២០៣

ទិព្វំ ទេវ ឧបយាចន្តិ
បុត្តត្ថិកា ទលិទ្ទាបិ
បដិភាណានិបិ ហិត្វា
បុត្តេ ន លភន្តិ ឯកច្ចា
អាសាសិកានិ ករោន្តិ
បុត្តា នោ ជាយន្តុ តតោ បបុត្តា
អថ នោ អការណាស្មា
យញ្ញត្ថាយ ទេវ ឃាតេសិ ។
ឧបយាចិតកេន បុត្តំ លភន្តិ
មា តាត នោ អឃាតេសិ
មា កិច្ឆលទ្ធកេហិ បុត្តេហិ
យជិត្ថោ ឥមំ យញ្ញំ ។
ឧបយាចិតកេន បុត្តំ លភន្តិ
មា តាត នោ អឃាតេសិ
មា កបណលទ្ធកេហិ បុត្តេហិ
អម្ហាយ នោ វិប្បវាសេសិ ។

បពិត្រព្រះសម្មតិទេព នារីពួកខ្លះ សូម្បីជាស្ត្រីកម្សត់ នៅតែចង់បានកូន ហើយបន់ស្រន់ទេព្តា ស៊ូលះបង់ចំណង់ប្លែក នៅតែមិនបានកូនទាំងឡាយក៏មាន ។ នារីពួកខ្លះ ធ្វើពាក្យប្រកបដោយសេចក្តីប៉ុនប៉ងថា កូនទាំងឡាយ របស់យើង ចូរកើតបន្ទាប់ពីនោះចៅទាំងឡាយ ចូរកើតទៀត បពិត្រព្រះសម្មតិទេព កាលបើដូច្នេះ (ហេតុអ្វីក៏) ព្រះអង្គសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំង-ឡាយ ដើម្បីបូជាយ័ញ្ញដោយមិនសមហេតុ ។ ពួកស្ត្រីតែងបានកូន ដោយការបន់ស្រន់ បពិត្រព្រះរាជបិតា ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយឡើយ ព្រះអង្គកុំបូជាយ័ញ្ញនេះដោយបុត្រទាំងឡាយ ដែលបានដោយលំបាកឡើយ ។ ពួកស្ត្រីតែងបានកូនដោយការបន់ស្រន់ បពិត្រព្រះរាជបិតា ព្រះអង្គកុំសម្លាប់ទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយឡើយ សូមព្រះអង្គកុំញុាំងទូលព្រះបង្គំទាំងឡាយ ឲ្យព្រាត់ប្រាសចាកមាតានិងបុត្រទាំង-ឡាយ ដែលបានដោយលំបាក ។

[៤២៧] ពហុទុក្ខំ បោសិយា ចន្ទំ
អម្ម តុវំ ជីយសេ បុត្តំ
វន្ទាមិ ខោ តេ បាទេ
លភតំ តាតោ បរលោកំ
ហន្ទ ច មំ ឧបគូហ
បាទេ តេ អម្ម វន្ទិតុំ ទេហិ
គច្ឆាមិទានិ បវាសំ
យញ្ញត្ថាយ ឯករាជស្ស ។
ហន្ទ ច មំ ឧបគូហ
បាទេ តេ អម្ម វន្ទិតុំ ទេហិ
គច្ឆាមិទានិ បវាសំ
មាតុ កត្វា ហទយសោកំ ។
ហន្ទ ច មំ ឧបគូហ
បាទេ តេ អម្ម វន្ទិតុំ ទេហិ
គច្ឆាមិទានិ បវាសំ
ជនស្ស កត្វា ហទយសោកំ ។

[៤២៧] បពិត្រព្រះមាតា ព្រះអង្គបានបង្កើតបុត្រ គឺចន្ទកុមារមក មានទុក្ខព្រួយច្រើនណាស់ ព្រោះតែការចិញ្ចឹម ខ្ញុំជាកូន សូមក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះបាទា នៃព្រះមាតា សូមឲ្យព្រះរាជបិតា បានទៅបរលោក (ដែលបរិបូណ៌ដោយសម្បត្តិ) ចុះ ។ បពិត្រ ព្រះមាតា ណ្ហើយចុះ សូមព្រះមាតាឱបក្រៀកខ្ញុំ ហើយអនុញ្ញាត ឲ្យថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមាតា ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងទៅកាន់ទី ព្រាត់ប្រាស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យ័ញ្ញរបស់ព្រះបាទឯករាជ ។ បពិត្រព្រះមាតា ណ្ហើយចុះ សូមព្រះមាតាឱបក្រៀកខ្ញុំ ហើយ អនុញ្ញាតឲ្យថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមាតា ឥឡូនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើ សេចក្តីសោកក្នុងហឫទ័យ នៃព្រះមាតា ហើយទៅកាន់ទីព្រាត់ ប្រាស ។ បពិត្រព្រះមាតា ណ្ហើយចុះ សូមព្រះមាតាឱបក្រៀកខ្ញុំ ហើយអនុញ្ញាតឲ្យថ្វាយបង្គំព្រះបាទាព្រះមាតា ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនឹងធ្វើ សេចក្តីសោកក្នុងហឫទ័យនៃជន ហើយទៅកាន់ទីព្រាត់ប្រាស ។

[៤២៨] ហន្ទ ច បទុមបត្តានំ
មោលឹ ពន្ធស្សុ គោតមិបុត្ត
ចម្បកទលមិស្សាយោ[1]
ឯសា តេ ចោរាណិកា បកតិ ។
ហន្ទ ច វិលេបនន្តេ
បច្ឆិមកំ ចន្ទនំ វិលិម្បស្សុ
យេហិ ច សុវិលិត្តោ
សោភសិ រាជបរិសាយំ ។
ហន្ទ ច មុទុកានិ វត្ថានិ
បច្ឆិមំ កាសិកំ និវាសេហិ
យេហិ ច សុនិវត្ថោ
សោភសិ រាជបរិសាយំ ។
មុត្តាមណិកនកវិភូសិតានិ
គណ្ហស្សុ ហត្ថាភរណានិ
យេហិ ច ហត្ថាភរណេហិ
សោភសិ រាជបរិសាយំ ។

១ ឱ. ចម្បកទលិវិតិមិស្សាយោ ។ ម. ចម្បកទលេហិ មិស្សាយោ ។

[៤២៨] (ព្រះមាតា...) ម្នាលគោតមីបុត្រ ណ្ហើយចុះ បាឯងចូរបួងមោលី ដោយស្លឹកឈូក បាឯងចូរប្រដាប់ផ្កាកម្រង ដែលលាយដោយត្របកផ្កាចម្បា នេះ ជាប្រក្រតីពីដើមរបស់បា ។ ហក បាឯងធ្លាប់លាបស្រឡាបដោយខ្លឹមចន្ទន៍ទាំងឡាយណា ហើយល្អរុងរឿងក្នុងរាជបរិស័ទ (នេះ) ជាគ្រឿងលាបរបស់បា បាចូរលាបខ្លឹមចន្ទន៍ជាទីបំផុតចុះ ។ ហក បាឯងស្លៀកដណ្តប់សំពត់ទាំងឡាយណាមានសាច់ទន់ ៗ រមែងល្អរុងរឿងក្នុងរាជបរិស័ទ (នេះ) ជាសំពត់មានសាច់ទន់ បាចូរស្លៀកសំពត់ដែលកើតក្នុងដែនកាសី មានក្នុងទីបំផុតចុះ ។ បាឯងល្អរុងរឿងដោយហត្ថាភរណៈណា ក្នុងរាជបរិស័ទ បាចូរពាក់នូវហត្ថាភរណៈ ដ៏ហើយដោយកែវមុក្តាកែវមណី និងមាស (នោះ) ចុះ ។

[៤២៩] ន ហិ ជូជាយំ វជ្ជចាលោ
ភូមិបតិ ជនបទស្ស ទាយាទោ
លោកិស្សរោ មហន្តោ
បុត្តេ សិនេហំ ជនយតិ ។

[៤៣០] មយ្ហំ បិយា បុត្តា អថោបិ
បិយា[១] តុម្ហេ ច ភរិយាយោ
សក្កញ្ច បត្ថយមានោ
តេនាហំ ឃាតយិស្សាមិ ។

[៤៣១] មំ[២] បឋមំ ឃាតេហិ
មា មេ ហទយំ ទុក្ខំ អជាលេសិ
អលង្កតោ សុន្ទរកោ បុត្តោ
ទេវ តវ សុខុមាលោ ។
ហន្ទយ្យ មំ ហនស្សុ
សសោកា ចន្ទកេន[៣] ហេស្សាមិ
បុញ្ញំ ករស្សុ វិបុលំ
វិចរាម ឧភោ បរលោកេ ។

១ ឱ. អត្តាបិ បិយោ ។ ២ ម. មា ។ ៣ ឱ. សលោកា ចន្ទិយេន ។

[៤២៩] (នាងចន្ទាទេវី...) ព្រះបាទឯករាជនេះ ជាអ្នករក្សាដែន ជាម្ចាស់ផែនដី ជាអ្នកទទួលមត៌ករបស់អ្នកជនបទ ជាឥស្សរៈលើលោក ទ្រង់ជាធំ តែមិនញ៉ាំងសេចក្ដីស្នេហា ឲ្យកើតក្នុងព្រះរាជបុត្រ ដោយពិត ។

[៤៣០] (ព្រះបាទឯករាជ...) បុត្រប្រុសទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ម្យ៉ាងទៀត នាងឯងក្ដី ភរិយាទាំងឡាយ (ឯទៀត) ក្ដី ក៏ជាទីស្រឡាញ់របស់អញ ប៉ុន្តែអញចង់បានឋានសួគ៌ទេតើ បានជាអញឲ្យគេសម្លាប់ ដោយហេតុនោះ ។

[៤៣១] (នាងចន្ទាទេវី...) បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមព្រះអង្គសម្លាប់ខ្ញុំម្ចាស់មុន កុំឲ្យសេចក្ដីទុក្ខបំបែកហឫទ័យខ្ញុំម្ចាស់ឡើយ បពិត្រព្រះសម្មតិទេព បុត្ររបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកមានគ្រឿងអលង្ការប្រដាប់ ហើយជាបុត្រល្អល្អះ ជាសុខុមាលជាតិ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាម្ចាស់គេ ណ្ហើយចុះ សូមព្រះអង្គសម្លាប់ខ្ញុំម្ចាស់ចុះ ខ្ញុំម្ចាស់ជាស្ត្រីមានសេចក្ដីសោក ជាមួយគ្នានឹងចន្ទកុមារ សូមព្រះអង្គធ្វើបុណ្យឲ្យបរិបូណ៌ចុះ យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ នឹងត្រាច់ទៅក្នុងបរលោក ។

[៤៣២] មា ត្វំ ចន្ទេ ពេធិ[១] ពហុកា
តវ ទេវោ វិសាលក្ខិ
តេ តំ រមយិស្សន្តិ
យិដ្ឋស្មឹ គោតមិបុត្តេ ។

[៤៣៣] ឯវំ វុត្តេ ចន្ទា អត្តានំ
ហន្តិ ហត្ថតលកេហិ
អលមេត្ថ[២] ជីវិតេន
បិស្សាមិ[៣] វិសំ មរិស្សាមិ ។

ន ហិ នូនិមស្ស រញ្ញោ
ញាតិមិត្តា ច វិជ្ជរេ
សុហទា យេន វទន្តិ រាជានំ
មា ឃាតយិ ឱរសេ បុត្តេ ។

ន ហិ នូនិមស្ស រញ្ញោ
ញាតិមិត្តា ច វិជ្ជរេ
សុហទា យេន វទន្តិ រាជានំ
មា ឃាតយិ អត្រជេ បុត្តេ ។

---

១ ម. បរលោកេ ចន្ទកេន ។ ម. រុច្ចិ មរណំ ។ រុច្ចីតិបិ បាឋោ ។
២ ឱ. អលមត្ថុ ជីវិតេន ។ ៣ ឱ. បាយាមិ ។ ម. បិយាមិ ។

[៤៣២] (ព្រះបាទឯករាជ...) ម្នាលនាងចន្ទា មានភ្នែកវិសេស វិសាល នាងកុំយំឡើយ ជនទាំងឡាយជាបងប្អូនខាងប្ដី របស់នាងជាច្រើន ជនទាំងនោះ នឹងញុំាងនាងឲ្យត្រេកអរ ព្រោះគោតមីបុត្រ ត្រូវគេបូជាយ័ញ្ញហើយ ។

[៤៣៣] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលបើព្រះបាទឯករាជ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ នាងចន្ទាទេវី ប្រហារខ្លួនឯង ដោយបាតដៃទាំងឡាយ (ទ្រង់ពិលាបថា) ការរស់នៅក្នុងលោកនេះ ល្មមប៉ុណ្ណឹងហើយ អញនឹងផឹកថ្នាំពិសឲ្យស្លាប់ ។ ព្រោះថា ជនទាំងឡាយជាញាតិមិត្រ ជាសម្លាញ់ របស់ព្រះរាជានេះ មិនមានអ្នកណាមួយ ហ៊ានក្រាបទូលព្រះរាជាថា សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ព្រះរាជបុត្រទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីព្រះឱរាដូច្នេះឡើយ ។ ជនទាំងឡាយ ជាញាតិមិត្រ ជាសម្លាញ់ របស់ព្រះរាជានេះ មិនមានអ្នកណាមួយ ហ៊ានក្រាបទូលព្រះរាជាថា សូមព្រះអង្គកុំសម្លាប់ព្រះរាជបុត្រ ដែលកើតអំពីព្រះអង្គដូច្នេះឡើយ ។

ឥមេ តេបិ មយ្ហំ បុត្តា
គុណិនោ កាយុរធារិនោ
រាជា តេហិបិ យជស្សុ យញ្ញំ
អថ មុញ្ចតុ គោតមិបុត្តេ ។
វិលសតម្បិ មំ កត្វា
យជស្សុ សត្តធា មហារាជ
មា ជេដ្ឋបុត្តំ អវធិ
អទូសកំ សីហសង្កាសំ ។
វិលសតម្បិ មំ កត្វា
យជស្សុ សត្តធា មហារាជ
មា ជេដ្ឋបុត្តំ អវធិ
អបេក្ខិតំ សព្វលោកស្ស ។
[៤៣៤] ពហុកា តវ ទិន្នា អាភរណា
ឧច្ចាវចា សុភណិតម្ហិ
មុត្តា មណិ វេឡុរិយា
ឯតន្តេ បច្ឆិមកំ ទានំ ។

បុត្ររបស់ខ្ញុំម្ចាស់ទាំងឡាយនេះ ពាក់កម្រងផ្កា ទ្រទ្រង់គ្រឿងប្រដាប់ជាវិការៈនៃមាស សូមព្រះរាជា បូជាយ័ញ្ញ ដោយរាជបុត្រទាំងឡាយចុះ ប៉ុន្តែ សូមព្រះអង្គលែងគោតមីបុត្រ ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គកាប់ខ្ញុំម្ចាស់ ១០០ កំណាត់ ហើយបូជាយ័ញ្ញ គ្រប់ទាំង ៧ កន្លែងចុះ ព្រះអង្គកុំសម្លាប់បុត្រច្បងដែលជាអ្នកអង់អាចដូចសីហៈ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គបិញ្ច្រាំខ្ញុំម្ចាស់ ១០០ កំណាត់ ហើយបូជាយ័ញ្ញ គ្រប់ទាំង ៧ កន្លែងចុះ ព្រះអង្គកុំសម្លាប់បុត្រច្បង ដែលសត្វលោកទាំងអស់ អាឡោះអាល័យឡើយ ។

[៤៣៤] (ចន្ទកុមារ...) គ្រឿងអាភរណៈ ច្រើនយ៉ាង គឺកែវមុក្តា កែវមណី កែវពៃទូរ្យដែលប្រសើរ និងមិនប្រសើរ យើងឲ្យហើយដល់នាង ក្នុងរឿងដែលនាងនិយាយល្អហើយ នេះជាអំណោយទីបំផុត ចូរមានដល់នាងចុះ ។

[៤៣៨] យេសំ បុព្វេ ខន្ធេសុ ផុល្លា
មាលាគុណា វិវត្តឹសុ
តេសជ្ជបិ សុនិសិតោ នេត្តឹសោ
វិវត្តិស្សតិ ខន្ធេសុ ។
យេសំ បុព្វេ ខន្ធេសុ ចិត្តា
មាលាគុណា វិវត្តឹសុ
តេសជ្ជបិ សុនិសិតោ នេត្តឹសោ
វិវត្តិស្សតិ ខន្ធេសុ ។
អចិរា វត នេត្តឹសោ
វិវត្តិស្សតិ រាជបុត្តានំ ខន្ធេសុ
អថ មម ហទយំ ន ផលតិ
តាវ ទឡ្ហពន្ធនញ្ច មេ អាសិ ។
កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
យញ្ញត្ថាយ ឯករាជស្ស ។

[៤៣៥] (នាងចន្ទាទេវី...) កាលពីដើម ព្រះរាជបុត្រទាំងឡាយណា ដែលមានកម្រងផ្កាវីកសំពោង ពាក់ហើយលើ-កទាំងឡាយ ថ្ងៃនេះព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ ត្រឡប់ទៅជាមានដាវ ដែលគេសំលៀងមុត នឹងធ្លាក់លើ-កទាំងឡាយវិញ ។ ពីដើម ព្រះរាជ-បុត្រទាំងឡាយណា ដែលមានកម្រងផ្កាដ៏វិចិត្រហើយ ពាក់លើ-កទាំងឡាយ ថ្ងៃនេះព្រះរាជបុត្រទាំងនោះ ត្រឡប់ទៅជាមានដាវ ដែលគេសំលៀងមុត នឹងធ្លាក់លើ-កទាំងឡាយវិញ ។ មិនយូរប៉ុន្មានទេ មុខតែដាវនឹងធ្លាក់លើ-កនៃរាជបុត្រទាំងឡាយពុំខាន ហឫទ័យរបស់ខ្ញុំម្ចាស់ ខានបែកធ្លាយឯណាបាន ព្រោះចំណងយ៉ាងមាំ មានដល់ខ្ញុំម្ចាស់ហើយ ។ ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់សាច់ល្អដែលកើតក្នុងដែនកាសី ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ចូរចេញទៅ ដើម្បីយ័ញ្ញនៃព្រះបាទឯករាជចុះ ។

កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
មាតុ កត្វា ហទយសោកំ ។
កាសិកសុចិវត្ថធរា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
ជនស្ស កត្វា ហទយសោកំ ។
មំសរសភោជនា ន្ហាបកសុន្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
យញ្ញត្ថាយ ឯករាជស្ស ។
មំសរសភោជនា ន្ហាបកសុន្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
មាតុ កត្វា ហទយសោកំ ។

ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់មានសាច់ល្អ ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យនៃមាតា ចូរចេញទៅចុះ ។ ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំងឡាយ ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់មានសាច់ល្អ ដែលកើតក្នុងដែនកាសី ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យនៃជន ចូរចេញទៅចុះ ។ ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំង-ឡាយជាអ្នកបរិភោគភោជន ដែលលាយដោយសាច់មានរស ជាអ្នកដែលពួកអ្នកផ្ងូត ៗ ល្អហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ចូរចេញទៅដើម្បីយ័ញ្ញ របស់ព្រះបាទឯករាជចុះ ។ ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំង-ឡាយជាអ្នកបរិភោគភោជន ដែលលាយដោយសាច់មានរស ជាអ្នកដែលពួកអ្នកផ្ងូត ៗ ល្អហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាន និងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្ដីសោកក្នុងហឫទ័យ នៃមាតា ចូរស្ដេចចេញទៅចុះ ។

មំសរសភោជនា ឆ្ហាបកសុឆ្ហាតា
កុណ្ឌលិនោ អគ្គលុចន្ទនវិលិត្តា
និយ្យាថ ចន្ទសុរិយា
ជនស្ស កត្វា ហានយសោកំ ។

[៤៣៦] សព្វស្មឹ ឧបក្ខតស្មឹ និសីទិតេ
ចន្ទសុរិយស្មឹ យញ្ញត្ថាយ
បញ្ចាលរាជធីតា បញ្ជលិកា
សព្វបរិសន្តរមនុបរិយាសិ ។
យេន សច្ចេន ខណ្ឌហាលោ
បាបកម្មំ ករោតិ ទុម្មេធោ
ឯតេន សច្ចវជ្ជេន
សមង្គិនីសាមិកេន ហោមិ ។
យេ ឥធត្ថិ អមនុស្សា
យានិ ច យក្ខភូតភព្យានិ
ករោន្តុ មេ វេយ្យាវដិកំ
សមង្គិនី សាមិកេន ហោមិ ។

ម្នាលចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារ អ្នកទាំងឡាយជាអ្នកបរិភោគភោជនដែលលាយដោយសាច់មានរស ជាអ្នកដែលពួកអ្នកផ្លូត ៗ ល្អហើយ ទ្រទ្រង់កុណ្ឌល លាបស្រឡាបដោយកំញាននិងខ្លឹមចន្ទន៍ ធ្វើសេចក្ដីសោក ក្នុងហឫទ័យនៃជន ចូរចេញទៅចុះ ។

[៤៣៦] (អភិសម្ពុទ្ធគាថា) កាលបើគ្រឿងប្រដាប់បូជាយ័ញ្ញគ្រប់យ៉ាងដែលគេចាត់ចែងហើយ កាលបើចន្ទកុមារនិងសុរិយកុមារអង្គុយដើម្បីប្រយោជន៍ដល់យ័ញ្ញហើយ នាងបញ្ចាលរាជធីតា លើកកម្បង់អញ្ចលី ដើរចូលទៅត្រង់ចន្លោះពួកបរិស័ទទាំងពួង (ប្រកាសថា) ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ជាមនុស្សយល់ខុស ធ្វើបាបកម្មដោយពាក្យសច្ចៈណា ខ្ញុំម្ចាស់ព្រមព្រៀង ជាមួយនឹងព្រះស្វាមីតាមពាក្យសច្ចៈនុ៎ះ ។ ពួកអមនុស្សពួកទេវតានិងពួកសត្វកើតហើយនិងសត្វដែលត្រូវកើត មានក្នុងទីនេះ ចូរធ្វើនូវសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយចំពោះខ្ញុំ ខ្ញុំសូមព្រមព្រៀង (ជាមួយ) នឹងព្រះស្វាមីហើយ ។

យា ទេវតា ឥធាគតា
យានិ ច សព្វភូតភព្យានិ
សរណេសិនី អនាថំ តាយថ មំ
យាចាមិ វោ បតិមាហំ អជេយ្យំ ។

[៤៣៧] តំ សុត្វា អមនុស្សោ
អយោកុដំ បរិព្ភមិត្វាន
ភយមស្ស ជនយន្តោ
រាជានំ ឥទមវោច ។

ពុជ្ឈស្សុ ខោ រាជកលិ
មា តេហំ មត្ថកំ និតាឡេសឹ
មា ជេដ្ឋបុត្តំ អវធិ
អទូសកំ សីហសង្កាសំ ។

កោ តេ ទិដ្ឋោ រាជកលិ
បុត្តភរិយាយោ ហញ្ញមានាយោ
សេដ្ឋី ច គហបតយោ
អទូសកា សគ្គកាមា ហិ ។

ពួកទេវតា ពួកសត្វកើតហើយ និងសត្វដែលត្រូវកើតទាំងអស់ ដែលមកក្នុងទីនេះ សូមអ្នកទាំងឡាយរក្សាខ្ញុំ ជាមនុស្សអនាថា ដែលស្វែងរកទីពឹង ខ្ញុំសូមអង្វរព្រះស្វាមី ដែលពួកបច្ចាមិត្រផ្ចាញ់មិនបាន ចំពោះលោកទាំងឡាយ ។

[៤៣៧] អមនុស្ស (សក្កទេវរាជ) ឮពាក្យនោះហើយ ក៏គ្រវីដំបងដែក បំភ័យព្រះរាជានោះ ហើយនិយាយនឹងព្រះរាជាដូច្នេះថា ម្នាលស្ដេចកាឡកណ្ណិ ព្រះអង្គចូរដឹងចុះ កុំឲ្យខ្ញុំសំពងក្បាលព្រះអង្គឡើយ ព្រះអង្គកុំសម្លាប់បុត្រច្បង ជាអ្នកអង់អាចដូចសីហៈ ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ។ ម្នាលស្ដេចកាឡកណ្ណិ ព្រះអង្គធ្លាប់ឃើញអ្នកណា ដែលសម្លាប់បុត្រភរិយា និងសេដ្ឋីគហបតី ជាអ្នកមិនប្រទូស្ត ព្រោះប្រាថ្នាឋានសួគ៌ ។

២១៣

[៤៣៨] តំ សុត្វា ខណ្ឌហាលោ
រាជា ច អព្ភុតមិទំ ទិស្វាន
សព្វេសំ ពន្ធនានិ មោចេសុំ
យថា តំ អនុបឃាតំ[១]
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យេ តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
សព្វេ ឯកេកលេឌ្ឌុមទំសុ
ឯស វធោ ខណ្ឌហាលស្ស ។
[៤៣៩] សព្វេ បវិដ្ឋា និរយំ
យថា តំ បាបកម្មំ ករិត្វាន
ន ហិ បាបកម្មំ កត្វា
លព្ភា សុគតិ ឥតោ គន្តុំ ។
[៤៤០] សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យេ តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចន្ទំ អភិសិញ្ចឹសុ
សមាគតា រាជបុរិសា ច ។

១ ឱ. អបាបានំ ។

[៤៣៨] ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ បានឮពាក្យនោះ ទាំងព្រះរាជាក៏ឃើញសក្កទេវរាជ ដែលព្រះអង្គ មិនធ្លាប់ឃើញនេះ ទើបឲ្យស្រាយចំណង ពីជនទាំងពួង ឲ្យដូចជាមិនមានសេចក្តីបៀតបៀន ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកជនដែលមកប្រជុំក្នុងកន្លែងនោះ ក៏នាំគ្នាគប់មួយដុំដី ៗ ម្នាក់ នេះជាការសម្លាប់ខណ្ឌហាលព្រាហ្មណ៍ ។

[៤៣៩] ពួកជនទាំងពួង ធ្វើបាបកម្មហើយ ទៅកាន់នរក យ៉ាងណាពួកជនមិនធ្វើបាបកម្ម ហើយទៅអំពីលោកនេះទៅ គប្បីបាននូវសុគតិ យ៉ាងនោះឯង ។

[៤៤០] កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួករាជបុរសមកចួបជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាអភិសេកចន្ទកុមារ ។

សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យា តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចន្ទំ អភិសិញ្ចឹសុ
សមាគតា រាជកញ្ញាយោ ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យេ តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចន្ទំ អភិសិញ្ចឹសុ
សមាគតា ទេវបុរិសា ច ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យា តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចន្ទំ អភិសិញ្ចឹសុ
សមាគតា ទេវកញ្ញាយោ ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យេ តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចេលុក្ខេបមការុំ
សមាគតា រាជបុរិសា ច ។

កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណាំងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួករាជកញ្ញាដែលមកចួបជុំគ្នា ក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាអភិសេកចន្ទកុមារ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណាំងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកទេវបុរសដែលមកចួបជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាអភិសេកចន្ទកុមារ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណាំងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកទេវកញ្ញា ដែលមកចួបជុំគ្នា ក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាអភិសេក នូវចន្ទកុមារ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណាំងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួករាជបរិស័ទដែលមកចួបជុំគ្នា ក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាលើកទង់សំពត់ ។

២១៤

សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យា តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចេលុក្ខេបមការុំ
សមាគតា រាជកញ្ញាយោ ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យេ តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចេលុក្ខេបមការុំ
សមាគតា ទេវបុរិសា ច ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
យា តត្ថ សមាគតា តទា អាសុំ
ចេលុក្ខេបមការុំ
សមាគតា ទេវកញ្ញាយោ ។
សព្វេសុ វិប្បមុត្តេសុ
ពហូ អានន្ទិតោ អហុ
វាទឹសុ នន្ទិប្បវេសនគរំ
ពន្ធនា មោក្ខោ អឃោសិត្ថាតិ ។

ចន្ទកុមារជាតកំ សត្តមំ ។

កាលបើពួកជនទាំងអស់រួចពីចំណងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួករាជកញ្ញា ដែលមកចួបជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាលើកទង់សំពត់ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់រួចពីចំណងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកទេវបុរសដែលមកចួបជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាលើកទង់សំពត់ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់ រួចពីចំណងហើយ ក្នុងកាលនោះ ពួកទេវកញ្ញាដែលមកចួបជុំគ្នាក្នុងទីនោះ ក៏ប្រជុំគ្នាលើកទង់សំពត់ ។ កាលបើពួកជនទាំងអស់រួចពីចំណងហើយ ពួកជនជាច្រើនត្រេកអរវីករាយ ប៉ាវគង ទូងអានន្ទភេរី ក្នុងកាលដែលចន្ទកុមារចូលទៅក្នុងនគរ ពួកជនបានប្រកាសការរួចចាកចំណង (របស់ពួកសត្វ) ។

ចប់ ចន្ទកុមារជាតក ទី ៧ ។

មាតិកាបត្ត

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស ជាតកំ

ឯកាទសមោ ភាគោ

មហានិបាតជាតកំ

មាតិកា អង្កេ

មហានិបាតេ តេមិយជាតកំ បឋមំ.................................. ១

មហាជនជាតកំ ទុតិយំ............................... ២១

សុវណ្ណសាមជាតកំ តតិយំ.......................... ៤៩

នេមិរាជជាតកំ ចតុត្ថំ.................................. ៦៨

មហោសធជាតកំ បញ្ចមំ............................ ១០២

ភូរិទត្តជាតកំ ឆដ្ឋំ....................................... ១៣៥

ចន្ទកុមារជាតកំ សត្តមំ............................... ១៧៣

សង្ខេបប្រាប់មាតិកា

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ ជាតក

ឯកាទសមភាគ

មហានិបាតជាតក

មាតិកា

ទំព័រ

មហានិបាត	តេមិយជាតក	ទី ១	....	១
	មហាជនកជាតក	ទី ២	....	២១
	សុវណ្ណសាមជាតក	ទី ៣	....	៤៩
	នេមិរាជជាតក	ទី ៤	....	៦៨
	មហោសធជាតក	ទី ៥	....	១០២
	ភូរិទត្តជាតក	ទី ៦	....	១៣៥
	ចន្ទកុមារជាតក	ទី ៧	....	១៧៣